

УРБІНО

Йоанна Ягелло
Шоколад
із чилі

Йоанна Ягелло
Шоколад
із чимі

УРБАН

Йоанна Ягелло
ШОКОЛАД ІЗ ЧИЛІ

*А може, кохання не має нагадувати
молочний шоколад.*

Може, воно схоже на шоколад із чилі.

Моїм донькам — Юльці й Басі

ПРОЛОГ

Уночі віяв вітер. Поскидав з дерев на сусідньому подвір'ї червоне й жовте листя, яке вкрило гойдалку барвистим килимом.

Подзвонила у двері, але ніхто не відчиняв. Вирішила почекати в саду, хоча добре знала, де лежить ключ. Гойдалка була мокра. Відклеїла від неї мокрий листок і глянула крізь нього на світло. Сонце, щоправда, ледве пробивалося крізь хмари, але його було досить, щоб підсвітлені прожилки почали нагадувати то кровоносну систему, то розгалужені дороги, то цілий всесвіт. Розхитала гойдалку, може, це вгамує калатання серця й дозволить позмагатися з тим, що має статися, і на що вона тепер уже не мала жодного впливу. Заплющила очі, скоряючись ритмові. Угору, вниз, угору, вниз. Раптом на лице впала тінь, і вона мало не скрикнула від переляку, але це був він, його любе обличчя, яким він притулювся м'яко до її щоки. І вже цей нечутний крик заглушив у зародку, цілуючи в самісінькі губи, беручи в обійми разом з мотуззям гойдалки й листям, яке вона й досі жмакала в долоні. Віддалася цьому поцілункові, це було таке відчуття, наче він цілував її всередині неї самої, ніби в животі здійнявся цілий рій джмелів, а їхні крильця тремтіли в чимраз палючішому сонці. Впала йому на плече, дозволяючи цілувати, гладити руки, ледь засмагли й теплі. І враз відчула в поцілунку гіркоту. Там, де щойно бриніли солодко джмелі, стало темно й мокро.

Виразно відчула, що гойдалка волога від дощу, а вона сама неначе скрижаніла всередині, немовби почала замерзати. Затремтіла. А тоді сказала йому. Звуки склалися в слова, які вона воліла ніколи не вимовити. Тепер він стояв за крок від неї, відхилився, наче сахаючись. А вона продовжувала ледь погойдуватися, хоча прагнула замерзнути, нехай би цей холод, що його відчувала всередині, перетворив її на крижину або камінь. Повільно розплющила очі.

— Ти пробачиш мені? — запитала вона.

Але він уже віддалявся, такий прямий, такий високий і чужий. До куртки причепився листок.

ВЕРЕСЕНЬ

Папка: Надіслані

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.com

Халі,

Як ти там? Мабуть, не можеш дочекатися першого дня в ліцеї? Щойно повернешся, неодмінно напиши мені, хто твій класний керівник і взагалі. Я трохи нервую, вже навіть починаю думати, що зі зміною школи то була невдала ідея. Я волів би бути там, з тобою. Але тітка все залагодила, і в цій ситуації моя відмова була б чорною невдячністю... Учора в мене були перші уроки малюнка і, якщо чесно, я в розпачі. Таке враження, що я не знаю азів, а може, тут навчають геть по-іншому. Хай там як, але мені здається, що я нічогосінько не знаю. Та можливо, буде легше, коли я почну розуміти викладача, бо він, на жаль, шотландець. Не те, щоб я був проти шотландців, але його акцент мене вбиває! Передавай усім вітання від мене й бережи себе!

Цілую, А.

* * *

Лінка розплющила очі. Її охопили недобрі передчуття. Протягом усіх канікул вона жодного разу не прокинулася раніше дев'ятої. Важко було сказати, котра година, бо вчора вона щільно закрила штори, щоб створити затишок, тож дівчина намацала мобілку на тумбочці поруч і глянула на екран. Шоста! Воно й не дивно, що вдома так тихо, навіть будильник ще не дзеленчав. Відслонила вікно й глянула на улюблений дах костюлу, що виблискував на сонці. Ще один спекотний день. Лінка увімкнула комп'ютер і переглянула пошту. Як і сподівалася, у скринці був лист від Адріана. Невідомо, чому, але виїхавши до Лондона, хлопець писав до неї пізно вночі, а вранці Лінка могла прочитати. Навіть, якщо вони сиділи в чаті, Адріан однаково писав щось потім на пошту. Протягом місяця практично щодня.

Халі. Кумедно. Для подруг Халіна була Лінкою, проте Адріан відтоді, як вони були разом, постійно вигадував для неї різні імена,

наче одного було замало. Лінчик, Малинка... «Ведмедика» вона категорично не сприйняла. А Халі? Дуже непогано. Шкода, що в неї це викликало асоціації з настільною грою, яку Каєві подарували на День захисту дітей. «Халі-Галі» була класна, навчала рахувати на бананах і полуничках, проте мала суттєвий недолік: до неї додавався дзвоник із жахливим звуком. Щойно на столі з'являлася потрібна кількість однакових фруктів, треба було чимшвидше натиснути на сріблястий дзвінок і забрати всі карти. Семирічний Кай рахував наразі не найкраще, зате дзвоника натискав миттєво. Різке «Дзень!» аж свердлило мозок. Щоразу після «Халі-Галі» в Лінки розколнувалася голова. Добре принаймні, що Кай був соньком і ніколи не грав із самого ранку. На щастя, коли Лінка прокидалася, удома панувала тиша. А тиша — це прекрасно.

Лінка встала й босоніж почалапала на кухню. Увімкнула чайник і відразу насипала до чашки розчинної кави. Докинула дрібку кардамону. Цього навчив її Адріан. Щоправда, він робив усе дуже ретельно, запарював каву в кавоварці із зернятами кардамону, додавав гарячого молока й меду. Та доведеться їй вдовольнитися тим, що є. Відчула, як її кольнув сум. Вони вже місяць, як не бачилися, востаннє зустрілися під час канікул, коли Адріан приїхав на її день народження. Лінка сподівалася, що може тепер він передумає, але йому було незручно відмовитися від поїздки до Лондона. Тітка влаштувала його до ліцею, записала на якісь круті уроки малювання, відступати було запізно. Вони втішали одне одного, що це лише на рік. Час мине швидко. Лінці навіть здавалося, що відстань якимось їм допомагає. Навіть Каська нещодавно зауважила, що Лінка з Адріаном частіше спілкуються, ніж вона з Міхалом. Жалілася, що Міхал рідше знаходить для неї час. І все-таки попри постійні контакти, обмін мейлами й розмови на чаті Халіні чогось бракувало. Його посмішки, рук. Найдужче дівчина шкодувала, що тепер, коли вони могли цілий рік навчатися в одному ліцеї, Адріана тут немає. Відсьорбнула кави. Ранковий ритуал, який Лінка любила найдужче.

Шкряб, шкряб, шкряб, — почулися звуки дряпання кігтями по теракотовій підлозі.

— Певне, хочеш вийти, так, Фікусіку? — почухала пса за вухом.

— Гав-гав-гав, — із собачого горла вирвався нестримний гавкіт і якесь булькання. Пес, що вміє розмовляти. Колись Лінка подивилася на *YouTube* такий короткий фільм, у якому пес видавав звуки, що страшенно нагадували *I love you*. Спробувала навчити Фікуса, та нічого не вийшло. Гав-гав-гав, ото й тільки.

— Дай мені одягнутися, Фікусику, я ж так не піду, — глянула на стареньку футболку й піжамні штани. Добре, що принаймні одяг на сьогодні собі приготувала заздалегідь, не доведеться, як щороку безтямно шукати те, що можна одягти в такий важливий день. Адже не підеш на початок навчального року в ліцеї в плісированій спідничці, яка пам'ятає ще початкову школу. Лінка росла тільки вгору, талія залишалася такою самою, але приміряючи спідницю, дівчина зрозуміла, що підводить не лише стиль. Спідниця перетворилася на справдешнє міні, за такий недоречний одяг вже першого дня можуть з ліцею витурити. Навіть із мистецького. Вибір припав на білу блузку й вузькі чорні брючки.

Узагалі вона трохи хвилювалася через це все. По-перше, боялася, що там будуть діти із заможних родин, одягнені в «Лакосте» а не якісь там «Н&М». Щоправда, Адріан радив їй не перейматися, бо всупереч поширеній думці, у приватних школах ніхто не женеться за фірмовим одягом, бо нічого не мусить комусь доводити. Але Адріан хлопець, і на таке може й уваги не звертає. До того ж, він не знає її майбутнього класу. По-друге, частина учнів уже перезнайомилася в гімназії, яка була в тому ж будинку. Адріан попередив її, що в гімназії їм було так добре, що опісля багато хто вирішив залишитися. А гімназійні класи вже мали мистецький профіль, отож і не дивно, що потім діти не думали про звичайні ліцеї. Це означало, що Лінка найімовірніше виявиться «новенькою». Як до неї поставляться? По-третє... Так отож, третє було найгірше. Гроші. Точніше, їх відсутність.

Вона ходила із псом довкола клумби, дивилася на перехожих і думала, як заробити половину грошей на оплату навчання. Їй треба роздобути лише половину, бо отримала відзнаку на фотоконкурсі. Мама заплатила чималий внесок і кошти за перший місяць, а тоді провела з донькою розмову, з якої Лінка зробила висновок: вона мусить негайно знайти роботу, і ці п'ятсот злотих на місяць деє заробити. Дівчина це розуміла: після сплати кредиту й комунальних

платежів їм ледве вистачало на життя. Не було зайвих грошей на таку розкіш, як приватний ліцей.

— Халінко! — почула вона голос сусіда, який був прикутий до інвалідного візка, і звук цілими днями роздивлятися людей з вікна. — До школи поспішаєш? Нині ж початок року!

— Так, пане Міхале, — відповіла Лінка, — але мені аж на десяту. Прокинулася рано, а пес цим скористався!

— Це вже який клас? — запитав сусіда.

На підвіконні стояв його сніданок. Балакаючи з Лінкою, він вмочав сосиску в гірчицю й відкусював хліб. Дівчина подумала, що вікно для нього — мов цілий світ. Вона співчувала йому. Зрідка якась жінка із соціальної допомоги виходила з ним на прогулянку, ото й тільки. Близьких він не мав. Мало того, що ноги були хворі, то ще й руки якісь повикручвані, певне, не зміг би на візку навіть з дому виїхати. Добре принаймні, що хоч чаю собі зробить, сосиску зварить...

— Перший.

— Гімназія?

— Ні! — Лінка засміялася. — Певне, що ні! Ліцей.

— Ого! То ти вже нівроку панночка! Певне, до якогось гарного ліцею вступила, ну ж бо, похвалися!

— До приватного, фотографічний клас.

— Ого! То тепер і такі класи є? Але там же дорого, мабуть, вчитися, коли приватно? Ачей, мамі зарплатню підняли? Бо той твій тато з вами більше не живе, га? Чи, може, аліменти сплачує?

Це вже було занадто. Попри симпатію й співчуття, щоразу від сусідської цікавості їй аж недобре робилося. Такий сусіда знає все про всіх і відразу свої висновки робить. Теж іще, Шерлок Холмс. На щастя, пес смикнув її в бік скверика, де почув якийсь смаковитий запах, тож Лінка лише буркнула щось на прощання й помчала за Фікусом.

Навіть, якщо вдалося втекти від пана Міхала, це не вирішувало її проблем, точніше, однієї. Вона мусила знайти роботу. Звичайно, не зараз. Треба розбудити маму, бо шоста година давно перетворилася на сьому, а нині початок навчального року не тільки в неї, а й у Кая! Її маленький братик іде до школи! Потягла пса в бік дому.

— Гав-гав-гав, — розсердився Фікус.

Мама вже метушилася між кухнею й ванною, поспіхом натягаючи на ноги колготки, виймала з холодильника молоко, із шафки — пластівці й підганяла сінка, який лежав упоперек ліжка долілиць, поклавши подушку на голову.

— Дай мені якусь туш! — гукнула вона доньці. — Ніяк не можу свою знайти!

«І чого б я так виряджалася? — майнуло Лінці в голові. — Збирається пошукати собі нового чоловіка серед батьків першокласників? Хвилюється так, наче сама йде до школи».

Причина старанних приготувань саме натиснула кнопку домофона.

— А це хто? — запитала Лінка.

— Адам, — мама помітно зашарілася. — Ми вирішили разом відвести Кая до школи, адже це перший день навчання.

Ну, звісно. Пан Міхал знову матиме привід попліткувати. Адам, Лінчин тато й не-тато, як влучно зауважив сусіда, проте вже точно Тато Кая, такий собі Тато з великої букви, стояв у дверях і нервово покашлював.

— Привіт! — привітався з Лінкою й цмокнув її в щоку.

Лінку охопило дивне відчуття, наче звідкись приїхав якийсь далекий родич, а не той, із ким вона прожила майже десять років.

Стояв на порозі, із ледь розкошланим волоссям, у криво застебнутій сорочці, не дуже виспаний, вродливий, як завжди. Без колишньої домашності. Чужий.

— Привіт, — знизала вона плечима, бо що ще можна було сказати.

Звичайно, Кай страждав, коли тато від них пішов, але ж малий бачився з ним у вихідні й серед тижня теж. А вона? Їй здавалося, що протягом усіх цих років вона була такою собі донькою і не-донькою. Додатком. Із яким Адам погоджувався, бо кохав її маму. Бо любив Кая. От і все. А якщо вже йдеться про це почуття відчуження, то Лінка, звісно, могла звинувачувати лише себе, бо ж сама до цього спричинилася. Якби не шукала, не доскіпувалася, то все б залишилося по-старому. Вони би продовжували ходити разом на сайгонки й грати в скребл. Іноді Лінка жалкувала, що так усе сталося, та лише іноді. І не дивувалася, що Адам виявився неспроможний сприйняти правду. Бо як зрозуміти, що найближча тобі людина протягом стількох років приховує від тебе існування ще однієї дитини? І що під впливом депресії, залишена без будь-якої допомоги, вона віддала доньку до

дитячого будинку? Якщо хтось стільки років бреше, то все сказане ним за всі ці роки теж перетворюється на брехню. «Я й не дивуюся, — подумала Лінка. — Мабуть, на його місці я б учинила так само. Наприклад, якби виявилось, що Адріан щось від мене приховує. Але це неможливо, Адріан зовсім інший, не такий, як мама». Сама Лінка давно пробачила матері, але подружні стосунки — це геть інше.

— Халінко... — Адам, здається, намагався щось сказати, а вона так задумалася, що на мить навіть забула, де взагалі перебуває.

Глянула на нього запитально. Нарешті вітчим пробурмотів:

— У тебе все гаразд?

Оце-то так! Вона сподівалася почути щось щиріше. Хотіла, щоб він її кудись запросив. Так, як раніше, на морозиво. Разом із Каєм. Лінка б навіть погодилася піти в кіно на «Панду Кунг-фу». Їй бракувало Адама. Так, вона була велика, але страшенно за ним сумувала. Шкода, що тоді, під час канікул, у них із мамою нічого не вийшло. Їй здавалося, що вони готові помиритися, адже він приїхав до Лінки на день народження. Та потім виявилось, що Адамові просто потрібно було обговорити з мамою певні побутові питання. Про повернення додому навіть не йшлося.

— Як твоя нова школа?

Лінкою аж затрусило. Отже, це буде типова розмова про погоду.

— Не знаю, я ж туди йду вперше, — буркнула дівчина у відповідь. — А що?

— Ні, нічого, я думав...

— Що ти думав? — у власному голосі Лінка вловила агресивні нотки, і це здивувало навіть її саму.

— Халінко... — він знову спробував щось сказати, але завадив Кай, який у піжамці вибіг зі своєї кімнати й опинився в татових обіймах.

Адамове обличчя проясніло, він усміхнувся, а Лінці стало сумно. Страшенно сумно.

Лінка проминула торговий центр, задивляючись дорогою на вітрини. Уже з'явився одяг з осінньої колекції. «Бежевий — це стильно!» — прочитала вона напис, прикрашений червоним паперовим листочком. Подумала, що манекени наче стоять у холодильних вітринах, бо температура на вулиці була понад тридцять градусів, а вони з усмішкою демонстрували светри в стилі «еко» і

пальтечка кольору верблюжої вовни. «Хто зараз купує осінній одяг?» — подумала Лінка, витираючи спітніле чоло. Біла блузка, на жаль, була з довгими рукавами, а в обтислих джинсах було неймовірно парко. Звертаючи на Хмельну, вона аж обливалася потом.

Незважаючи на те, що була майже десята, Лінці здавалося, що ще дуже рано. Кав'ярні були порожні, а крамниці переважно зачинені. Вона любила Хмельну, хоча бувала тут нечасто. Тут тусувалися хіба що сноби.

Лінка не дуже тямил, у чому тут справа. Усі ці новомодні прикиди, показушність, химерні зачіски... У неї Хмельна завжди асоціювалася з теплими булочками в маленькій пекареньці, кінотеатром «Атлантик» і віднедавна — морозивом від Грицана. Вона раділа, що ходитиме сюди щодня.

Коли піднялася сходами (ліфт не працював) на останній поверх кам'яниці, де був її ліцей, подумала, що цей будинок того вартий. У порівнянні зі старою гімназією це означало геть іншу якість життя. «Цікаво, як виглядає Касьчин ліцей», — майнула думка. Каська потрапила до престижного ліцею в центрі, де, кажуть, усі зі шкури пнулися, щоби бути кращими. Цікаво, як її сестра дасть собі раду із цим. Знаючи Касьчину рішучість, Лінка не сумнівалася, що та чудово впорається.

Штовхнула засклені двері й увійшла до холу, завішаного картинами й чорно-білими фотографіями, учнівськими роботами. Коридор був порожній, тільки біля зачиненого кіоску стояли дві жінки.

— Перепрошую, а де урочиста лінійка? — Лінка проковтнула слину від хвилювання.

— Усі в костелі, — відповіла вища, у кольорових смугастих колготках. Лінка не уявляла собі, щоб якась учителька в гімназії прийшла в таких на роботу.

— У костелі? А я й не знала...

— Це не обов'язково.

— Але я думала, що лінійка о десятій.

— Ні, на десяту до костьолу. А тут збираєтеся об одинадцятій тридцять. Адже ви отримали мейлом запрошення, — жінка із підозрою глянула на Лінку. — Я ж сама надсилала. Ти що, не отримала?

— Не знаю... Мама отримала повідомлення. Сказала мені, що на десяту.

— Бачиш, Ганко, — звернулася жінка до подруги, — оце і є те, що я називаю набутою неграмотністю. Отримали, прочитали, але ніхто однаково нічого не зрозумів. Не здивуюся, якщо зараз ще хтось прийде.

Лінка вже хотіла було образитися, та цієї миті двері розчахнулися, і вбіг засапаний хлопчина. Невиразний блондин, в окулярах, на голову нижчий за Лінку і вдвічі ширший. «Цей уже точно далекий від моди вулиці Хмельної», — подумки захихотіла дівчина. У хлопця не лише були найтовстіші окуляри, які їй доводилося бачити, схоже, що він узагалі не переймався урочистістю і своїм іміджем. Вбраний був у звичайні джинси й китайську футболку. На ногах білі кросівки.

— Перепрошую, а де лінійка першого класу ліцею? — пробубонів він зі швидкістю кулемета.

Він виглядав так само спантеличеним, як і Лінка. Стояли одне навпроти одного, не знаючи, що сказати.

— А ви першокласники, еге ж? — зглянулася інша жінка, вбрана в усе чорне.

Обоє дружно кивнули.

— Ну, то йдіть собі кудись на кока-колу чи що. Може, десь уже й відчинено.

Вони проминули вулицю Новий Світ і увійшли до «Старбукса». Тут якраз відчинили. Лінка раділа, що взагалі захопила якісь гроші, інакше було б незручно, довелось б викручуватися, щось вигадувати. Хоча звісно, у її фінансовій ситуації викинути дванадцять злотих на каву-лате було справжнім ідіотизмом. Тим більше, що хлопець не здавався особливо симпатичним. Його звали Оскар.

— У якій гімназії ти вчився? — запитала Лінка, бо розмова якось не клеїлася.

— Це не у Варшаві, — відрубав той, помішуючи маленьке еспресо без молока.

Лінка подумала, чому він купив таку каву: тому, що вона була найдешевша, чи може, справді полюбляв еспресо?

— А де?

— Це маленьке містечко, ти не знаєш. На морському узбережжі.

— На морі? Клас! — захоплено сказала Лінка. — Як воно — жити біля моря? Мабуть, почувашся так, наче весь час канікули?

— Ти що, жартуєш? Іноді я за весь рік жодного разу не був на пляжі.

Авжеж, відразу видно, що це якесь чудило.

— Від нашого будинку до моря кілометрів із десять. Пішки трохи задалеко, а не завжди була компанія. Ні, я пожартував, під час канікул ми зазвичай їздили на велосипедах покупатися, але розумієш, удома завжди є що робити. До гімназії мені теж доводилося далеко їздити.

— Тоді як ти тут опинився?

— Краще не питай. Уяви тільки, що не всім так гарно ведеться, як тобі.

Нічого собі, гарно ведеться! Вона явно зачепила якесь вразливе місце, хоча зовсім цього не хотіла. А він теж не уявляв, хто перед ним. Лінка аж зуби зціпила від злості.

— Ну добре, ні то й ні. Ти в художньому класі?

Вона щиро сподівалася, що їй не доведеться щодня бачити його набурмосену мармизу.

— Ні. У фотографічному. А ти?

— На жаль, я теж.

— Ну що ж, друзями явно не будемо, — лаконічно заявив Оскар, тоді допив свою каву й підвівся. — Побачимося невдовзі, — докинув уже від дверей.

«Що я йому такого зробила? — здивувалася Лінка. — Гарненький початок, ще навіть урочистість не минула, а я вже встигла посваритися». Відчула, що от-от розплачеться, проте стрималася, допила солодкі залишки лате на дні паперового стаканчика, порозглядала різні сорти кави із Гватемали й Мозамбіку, а тоді вийшла на осяяний сонцем Новий Світ.

«Мене ця дівуля дратує», — подумав Оскар, косуючи на Лінку. Ця спільна кава явно була помилкою. І цей її погляд, коли дивилася на нього. Мабуть, уявляє собі, що вона восьме диво світу. А він для неї лише товстун із провінції. Коли директорка закінчила промовляти, роззирнувся довкола. Цей клас протягом найближчих трьох років мав стати їхнім другим домом. Насправді він здавався невеликим, може, колись тут була якась комірчина. То он як насправді виглядають приватні навчальні заклади. Та чомусь його це не дивувало. Подумаєш! А ще кажуть, що учнів у приватних школах так мало, бо це дає змогу

більше навчитися, хоча досить було глянути на цю крихітну кімнатку, аби збагнути, що це лише реклама. Більше учнів тут просто б не помістилося!

Тринадцять осіб, із якими йому доведеться ділити чимало часу. Оскар зрозумів, що принаймні десяток із них перезнайомилися ще в гімназії. Це було видно, бо вони відразу посідали разом, хто із ким хотів. Хлопець пишався своєю спостережливістю. Відразу помітив лідера, високого засмаглого хлопця, якого всі називали Азором. Класні джинси, чорна футболка. Типовий мачо. Його прибічник, невисокий світловолосий хлопчина, який, звісно, сміявся з усіх Азовових жартів, Томек, сидів з ним за одною партою. Вони зайняли найкращі місця в класі. Крім них було ще двоє хлопців, які скидалися на інтелектуалів. Один прийшов з якоюсь товстелезною книжкою під пахвою, інший, наче берло, тримав скручений журнал «Політика». Бруно й Куба, як зрозумів Оскар, коли вчитель читав список. Решта — самі дівчата. Тут вирізнялася пухкенька блондинка з кучерявим волоссям. Зуза. Гарна. Навіть дуже гарна. Сиділа з кумедною руденькою Пеппі в червоних мартенсах. Звичайно, що за передостанньою партою, ближче до Азора. Перед ними — дві бунтівниці, одна із сережкою в носі й проколотим язиком. Ім'я Амелія їй аж ніяк не пасувало. Друга — типова аноректичка, яка весь час обгризала нігті або. накручувала на палець довге темне волосся. У цієї теж було нічогеньке ім'я — Евридика. Невже всі у Варшаві повинні мати якісь прикольні імена? А може, це синдром дітей із багатих родин? Ближче, попереду, сиділо двійко звичайних дівчат, Маня й Аня. І ще вони. Новачки. Крім нього й цієї жахливої Лінки, яка вочевидь гнула кирпичу, була ще ефемерна білявка, Інес, ще одна жертва батьківської фантазії. Ці, звісно, сіли удвох за першою партою. А він — ну, що ж, залишився без пари. Не вперше й вочевидь не востаннє в житті.

Класний керівник, якого звали Кшиштоф Вільк, був учителем польської мови й літератури. Молодий, із триденною щетиною на щоках. Ще один мачо. Дівчата буквально не зводили з нього очей. Безумовний вожак зграї, такий собі Азор, залишився б далеко позаду, якби між ними дійшло до суперництва. Вільк був не лише вродливим, але й на додачу харизматичним. Попросив, щоб до нього зверталися на ім'я. Ще одна відмінність між столицею й провінцією.

— Я вас довше не затримуватиму, — сказав він. — Лише скажу кілька слів про газету. Звичайно, потрібно її робити чимшвидше. Я розумію, що колишня редколегія й далі цим зацікавлена?

Оскар відчув, як йому закалатало серце. Журналістика. Те, що він любив найдужче. Він зорієнтувався, що Вільк керував редколегією гімназистів ще з минулого року. І мабуть, успішно. Старий склад з ентузіазмом відреагував, щойно вчитель згадав про газету. Звичайно, Оскар міг би їх багато чому навчити, але які шанси в нього виявити свій досвід? Невже «старий склад» щось йому довірить? Він щиро в цьому сумнівався.

— Я думаю, у цього Оскара комплекси, ну, розумієш, бо він із маленького містечка, — сказала Каська, коли Лінка розповіла їй про пригоду в «Старбуксі».

— Та ну, не вигадуй, які ще комплекси. Просто він собі щось придумав.

Лінка з насолодою лизнула морозиво зі смаком «Айріш крім». Вони сиділи з Наталією й Каською і їли чи не найдорожче морозиво на світі. Кулька коштувала майже десять злотих, тому вони замовили по одній і тепер кайфували, переконані, що заслужили на таку розкіш. Лише Лінка знала, що вона точно не може собі цього дозволити. Але перейматися буде пізніше. Адже треба якось відзначити перший день у новій школі.

— Ти ж сама казала, що він якось дивно виглядає і взагалі, — додала Наталія.

— Та це неважливо. Вигляд у нього звичайний, я просто здивувалася, що першого дня він прийшов у білих кросівках. Проте не лише він. Більшість людей взагалі не переймалася святковим виглядом.

— А як твій клас?

— Не знаю, здається, нормальний.

— А в мене самі мудрагелі, — зітхнула Каська. — Розумники з великої літери. Олімпіади, бозна-які досягнення. Маленькі генії, які потім, природно, перетворюються на великих геніїв. Хлопців лише шестеро, — додала вона наприкінці.

На диво, з їхньої трійці саме Каська вступила до найпрестижнішого ліцею, набагато крутішого, ніж Наталія, хоча та в гімназії вчилася

найкраще.

— Цікаво, чому так мало?

— Бо всі хлопці в фізико-математичному або в математичному.

— Нічого собі, я й не знала, що такі класи є.

— Не повіриш, усе це досить кумедно. У гуманітарному й моєму хіміко-біологічному є по кілька хлопців. Таких собі непомітних. Зате у фізмати найкращі, викапані Бреди Пітти. І їх багато, фіфті-фіфті з дівчатами. Та й дівчата там дуже нічогенькі. А математичний — то самі хлопці. І більшість виглядають, як такі собі дядечки. Окуляри, чорні портфелі, навіть черевця вже помітні! — Кася захихотіла.

— А Міхал? — поцікавилася Лінка.

— Ну, Міхал, звісно, у фізмати!

— Звичайно! Дивись, щоб яка-небудь красуня не відхопила його тобі з-під самого носа.

— От зі мною вчиться красуня, — утрутилася Наталія. — Уявіть собі: метр вісімдесят, біляве волосся до пояса, худенька, зате отакий бюст...

— То в неї ліфчик спеціальний, пуш-ап, — Каська навіть не сумнівалася.

— Не знаю, але враження справляє! Ну, або справляла би, якби не стрінги й типси.

— А звідки знаєш, що це типси?

— П'ять сантиметрів, вогненно-рожеві...

— Вогненно-червоні, — виправила Лінка.

— Ну, гаразд, кольору фуксії й на кожному блискітка. Зате в нас суперовий класний керівник.

— Точно не такий крутий, як Леон, — впевнено сказала Лінка.

— Не знаю, але він зовсім інший. Літній чоловік, такий хороший і взагалі.

Дівчата почувалися ніяково, бо Наталія, схоже, не була задоволена своєю новою школою. Вона вибрала дуже посередній ліцей, а явно заслуговувала на щось краще. Випускний іспит склала не надто гарно, може, тому, що замість писати своє, намагалася допомагати Міхалові. Міхала не здобула, зате він вступив до кращого ліцею. Наталії дістався Марцін та ще усвідомлення того, що у своєму класі вона точно буде найкраща.

— Наталіє, а ти не хотіла вступити до якогось приватного ліцею? Ти ж казала, що батьки тобі пропонували... — запитала Каська.

— Та пропонували, але... Розумієш, я через власну дурість погано склала іспит, мені не хотілося, щоб батькам довелося за це платити... Ну, не знаю, може, не все буде так погано.

Коли Лінка й Кася залишилися самі, бо Наталія пішла раніше на побачення з Марціном, запанувала дивна тиша.

— Вона не знає, правда? — запитала Каська.

— Ні.

Бо Наталія справді досі цього не знала. Усе сталося так швидко, а потім почалися канікули. Вони зібралися на Лінчиному дні народження, але правду знали далеко не всі. Про те, що Каська й Лінка не лише подруги. А сестри. Точніше, напівсестри. «Невже в моєму житті все буде наполовину? — думала Лінка. — Усе моє життя неповне, усього по половині. У мене напівсестра й напівбрат. Напівродина, бо навіть напівбатько, тобто вітчим, зник із мого життя. Справжнього тата я не знала взагалі. А хлопця — теж половина, бо його тут немає».

— Ти їй не скажеш?

— Скажу... Це не так легко, розумієш?

— Мені теж нелегко.

— А як твої батьки? Чи вони дають із цим раду?

— Ми про це взагалі не розмовляємо. Вони знають, що ми дружимо, але певне, сподіваються, що все минеться. Ну, розумієш, думають, що коли ми потрапили до різних ліцеїв, то перестанемо бачитися і все буде як раніше.

— Не дивно, що вони так уважають. Це все через мене. Якби я не намагалася, як завжди, у все втручатися й лізти, нічого б не сталося.

— Неправда, і ти дуже добре це знаєш.

Лінка приклала палець до губів і нахилилася до Касі.

— Цить. Не треба, щоб усі чули, про що ми тут говоримо.

На щастя, найдорожче на світі кафе світило пусткою. Люди обирали щось із доступнішими цінами. Можна було піти до Грицана й купити три кульки морозива замість однієї...

— Там ми не могли би спокійно погомоніти, — Каська наче прочитала її думки. — А я дуже хотіла з тобою поговорити. У

спокійній обстановці. Але де? Ну, не в тебе ж удома.

Лінка очікувально глянула на сестру. Каська втупилася в стіл, на якому танула краплинка морозива. Провела пальцем по світлій плямці й перетворила її на мальовничий закрутасик.

— Я тут подумала... Я б хотіла його знайти.

— Кого? — запитала Лінка, хоча й зрозуміла, що саме мала на увазі сестра.

— Батька. Мого справжнього батька. Він навіть не підозрює про моє існування.

Лінка раптом відчула, як усі емоції скупчилися десь унизу живота й вибухнули вулканом болю. Власне, вона не знала, чому так нервує, адже це не її батько, Каська має право його побачити. Чому її це так уразило? Подумала про матір. Так, авжеж, Каська знайшла справжню маму, але це нічого не змінило в її житті. Лінка не знала, чому мати навмисне уникає Касі, може, поступається, щоб не створювати проблем її названим батькам? А може, ця дитина, яку вона колись віддала до дитбудинку, просто їй чужа? Лінці було соромно за маму, за те, що вона не знає, як із цим усім упоратися.

— Розумієш... Моя мама... Їй з усім цим дуже складно.

— Мені теж нелегко. Знаєш, що я зустріла її якось на вулиці? Біля торгового центру. Ми майже наштовхнулися одна на одну. А вона вдала, наче мене не бачить. Я пішла в бік Ротонди, озирнулася, вона теж. І нічого, пішла собі далі.

— Але чому? Адже влітку, у мене на дні народження ви розмовляли?

— Так, авжеж. Але тоді все було таке свіже, розумієш, відчувалася якась ейфорія. Мені здається, ми обидві тоді поводитися, як навіжені...

Так, Лінка добре пригадувала свій день народження. Тоді їй здавалося, що все так чудово складається, але причиною був Адріан. Вона розмовляла з Адріаном, весь час дивилася на Адріана, цілувалася з Адріаном і не дуже звертала увагу на те, що діялося довкола. Їй здавалося, що всі так само щасливі, як і вона, але це було не так. Майже відразу виявилось, що Адам, який від них пішов, не збирався повертатися, хоча Лінка й була впевнена, що він дивиться на її маму так, як зазвичай чоловіки дивляться на своїх коханих. Їй здавалося, що ця родина, яка скидалася на картинку з давно порозкиданих пазлів,

усе-таки якось складеться. Що мама буде тепер щаслива, бо відшукала свою загублену дитину... Але все пішло не так, як хотілося. Просто чергове розчарування, яке поповнило список попередніх. «Вдала, наче мене не бачить...» — лунали у вухах Касині слова.

— Тоді чому ти хочеш із ним зустрітися? З батьком тобто, — запитала Лінка.

— Узагалі-то не знаю. Це може здаватися дивним, але я справді полюбила моїх батьків. Ще того дня, коли вони прийшли до дитячого будинку. Я вже думала, що цього ніколи не станеться, чесно.

Морозивний малюночок висох, і Кася занурила палець у порожню вазочку. Набрала трішки розтопленої маси й заходилася малювати нові карлючки.

— А потім, коли вони вже по мене приїхали, — замислено розповідала дівчина, — коли я зрозуміла, що все це відбувається насправді, я полюбила їх, як нікого в житті. Зрештою, вони мені справжні друзі. І прикро, що твоя мати так поводиться.

— Вона по-іншому не може, — тихо мовила Лінка. — «Твоя мати...» Моя чи наша?

— Я не роблю із цього трагедії, — сказала Каська. — У мене є батьки.

— Тоді чому ти хочеш його знайти? — запитала Лінка. Після всіх попередніх подій, їй здавалося, що деякі справи краще не чіпати.

Каська знизала плечима. Світлі морозивні малюнки вкривали всю поверхню столика. Дівчина витерла руки об джинси.

— Гадки не маю. Мабуть, не варто цього робити, але мені цікаво. Хочеться його побачити, бодай здалеку. Допоможеш?

Навіть, якщо Лінка цього й не хотіла, довелося погодитися. Адже вона була винна Касі. Тож квапливо кивнула головою.

— Хочу тобі сказати ще одне, — Каська глянула сестрі просто в очі.

Лінка перелякалася. І засоромилася. За маму, за себе, за весь світ, який до цього спричинився.

— Пригадуєш, коли я прийшла до школи й була новенькою, з мене кепкували, ніхто навіть не розмовляв. Ти перша підійшла. Я думала, що всі знають, що я із сиротинцю, тому так і поводяться.

— Ніхто не знав.

— Так, я тепер розумію, що ні. Але тоді... Мені було так важко, здавалося, що все це тягнутиметься за мною весь час, розумієш? Що мене ніколи не приймуть. А ти підійшла, хоча навіть не припускала...

— Ні.

— Отож. Будь ласка, пообіцяй мені, що нас ніщо ніколи не розлучить. Може, у мене й не буде гарних стосунків із твоєю мамою...

— Твоєю?

— Твоєю, нашою, яка різниця. Може, я взагалі ніколи з нею не розмовлятиму, але хочу, щоб ми завжди були разом. Ну ж бо, перестань, чого ти?

Лінка не могла стримати сліз. Вони капали на морозивні візерунки, до порожньої вазочки, на одяг. Каська нахилилася до сестри, перекинувши свою вазочку.

— Востан-не, — схлипнула Лінка, — востан-не я так плакала, коли дивилася «Короля Лева». Мені було п'ять років.

Каська міцно обійняла її.

— І тобі не соромно, що молодша сестра повинна тебе втішати? Адже це ти мала б витирати мені шмарклі.

— Знаєш, що? — Лінка висякалася в серветку з логотипом кафе. Після чого на них із підозрою дивилися вже не одна, а три офіціантки.

— Ну?

— Ушиваймося звідси, перш ніж нас виженуть, — але знову розридалася. Кася смикнула її за рукав.

— Пробачте, будь ласка, — звернулася вона до офіціантки, — сестру хлопець покинув, і вона це страшенно переживає, бідолашка.

Офіціантка співчутливо глянула на Лінку й зітхнула.

— Ой, як мені це знайоме. Сама колись таке пережила.

А тоді узяла два вафельні стаканчики й поклала до них ще по кульці морозива.

— Зі смаком сирника, — пояснила. — Лікує зболілі душі. Коли мене покинув наречений, то тільки це морозиво й допомагало. Ну, з'їж і візьми себе в руки.

«Візьми себе в руки. Відтепер це повинно стати моїм девізом, — подумала Лінка. — Адріан, щоправда, мене ще не покинув, хоч би Касьчині слова не справдилися». Хлопець наразі був, навіть якщо й наполовину. Та одного не було точно. Роботи. На жаль, кав'ярня в

Скаришевському парку, де Лінка працювала в серпні, зачинилася. Доведеться пошукати чогось іншого, що вдасться поєднати з навчанням.

Лінка зробила собі каву й сіла по-турецьки на ліжку. Удома нікого не було, мама з Каєм досі не повернулися. Щоправда, у малого свято першого дзвінка вже, мабуть, закінчилося, але потім мама обіцяла забрати його до себе на роботу, а потому піти по крамницях, щоб купити все необхідне для школи. У Лінки був час про все це подумати. «Робота», написала вона й підкреслила тричі. Що може робити дівчина її віку? Адріан казав, що можна роздавати флаєри чи щось таке. «Флаєри», знову написала вона, а тоді почала малювати на аркушику. Завжди, коли вона над чимсь міркувала, з-під її пальців виникали дивні, похмурі обличчя жінок із довгими віями й темними колами під очима, а замість рук у них росли чорні тюльпани. Невдовзі слово «флаєри» оточувала плутанина постатей і рослин, на інші записи просто не залишилося місця. Лінка зітхнула й увімкнула комп'ютер.

У пошуку вистукала: «тимчасова робота для підлітків». З'явилися тисячі сторінок, клікнула на першу-ліпшу. Це був популярний сервер оголошень. «Азіати й чорношкірі для реклами». Гм... «Для участі в популярній телепрограмі терміново потрібні особи із зухвалою зовнішністю». Або: «Кастинг до реклами стоматологічних продуктів. Потрібні користувачі зубних протезів!» Чудово, може, бабуся б таким і зацікавилася. Хоча ні, жодна з Лінчиних бабусь, ані краківська, ані варшавська, ані та, що жила в Сероцьку, хоча варшавська бабуся, може, і зацікавилася б участю в рекламі... Мала б нагоду без докорів сумління знову піти до перукарні або косметолога. Продовжила пошуки: «Скейтери й виконавці хіп-хопу для зйомок у серіалі»... Вмерти можна від сміху. І це називається робота для підлітків? Набрала в пошуку «флаєри». Це полегшило справу. З'явилося кілька оголошень, в одному навіть було зазначено: «Від шістнадцяти років». От і все. Треба лише подзвонити.

— Ви знаєте, у чому полягає ця робота? — голос у слухавці лунав, наче старий грамофон.

— Ну... я можу собі уявити. Стояти на вулиці й роздавати флаєри, так?

— І це теж. Але крім того треба розкладати флаєри в поштові скриньки. У зазначеному районі.

— Так... добре... — Лінка спітніла мов миша. — А можна запитати...

— Вісім злотих за годину.

— Ага, а по обіді можна?

— Передбачуваний час роботи — п'ять годин на день. Принаймні тричі на тиждень.

— Добре... То я ще подумаю й за хвильку передзвоню.

Так... Скажімо, тричі на тиждень, по п'ять годин, по вісім злотих... Це сто двадцять на тиждень — майже п'ятсот на місяць! Може, це її врятує! Вирішила зателефонувати ще за кількома номерами й подивитися, як воно взагалі виглядає. В іншому місці їй запропонували п'ять злотих за годину. Або чотири гроші за флаєр. Навіть зі своїми слабенькими математичними здібностями Лінка швиденько полічила, що сорок злотих вона заробить, роздавши тисячу флаєрів, а щоб заробити на навчання, доведеться роздати п'ятнадцять тисяч. Уявила собі, як іде Новим Світом із величезною валізою, напханою папером, витягає з неї пачки, цілі стоси кольорових аркушків, які впихає перехожим. Дівчинка із флаєрами... Зателефонувала за першим номером і домовилася на завтра. Лінка була така виснажена, наче годину грала в баскетбол, хоча ще не заробила жодного гроша. Вирішила лягти із книжкою, проте заспівала мобілка. Довелося притьма мчати до «Смика».

Кай розпхивькався, що вони поїхали купувати шкільне причандалля без Лінки. Хлипав у слухавку.

— Я без тебе не хочу! Хочу, щоб ти мені допомагала вибирати!

Отак буває, коли молодший братик тебе занадто любить. Зітхнувши, Лінка встала з ліжка. Подумала, що може, вдасться вмовити маму купити щось і їй. Після цих пошуків роботи Лінці конче хотілося чимсь підняти собі настрій, крім того, у неї не було нічого до школи. Ну, майже нічого. Щоправда, вона мала чудовий фотоапарат! Зате жодного зошита. Щороку повторювалося те саме: купування шкільного приладдя мама вважала доньчиною примхою. От Кай — то інша справа, він лише першокласник, тож має право вибирати й перебирати. Добре, що принаймні йому це можна. Лінка досі пам'ятала свої перші шкільні покупки. Збудження, яке переживала,

коли кошик наповнювався зошитами, фарбами, олівцями. А потім усе поскладали до блакитного ранця, на якому були зображені дві корови.

Тепер жодна дитина не хотіла ранця з коровами. Маленькі дівчатка захоплено верещали, уздрівши химерних котів, позбавлених шиї, зате з бантиком, а хлопці аж підстрибували біля червоних блискучих рюкзачків, на яких мчали машинки. Не досить було самого малюнка, героя чи автомобільчика, скрізь пишалися написи: «Хелло, Кітті» або «Хот Вілз» чи «Пет Шоп». Якщо бодай трішечки подумати, усі ці колекції були дуже дивні. Чому, приміром, якась дівчинка саме пояснювала мамі, що хоче «Пет шоп», тобто «Зоомагазин», а показувала на якесь невеличке казна-що, яке здалеку скидалося на черепаху, зате коштувало — який жах! — аж 19.90? Чому вимагала пенал із «Хелло, Кітті», а не просто з Кітті? Лінка гарячково думала про все це, торуючи собі дорогу в натовпі. Раптом почула звуки, які могла видавати лише одна дитина на світі — її брат.

— Цей або той! — кричав Казик, тримаючи в руках два здоровенні ранці. На одному вишкіряв зуби якийсь хлопець у зеленій футболці з намальованою десяткою. Здається, він приборкував потвор, що юрмилися довкола нього. Схоже, що все це малював якийсь початківець. «Каська намалювала би краще», — майнула Лінці думка. На іншому ранцеві з павутини виходила мумія з білими очницями, мабуть, вона втекла з місця злочину, бо вся була заюшена кров'ю. Двійко менших братів-мумій у чомусь, що нагадувало підштанки, видніло на бічних кишеньках. Герої з обох ранців мали й спільні риси: і Бен-10 і Людина-Павук простягали руки з розчепіреними пальцями, неначе кидаючи на учня або його батьків чари чи якесь прокляття.

— Ну, не знаю... — мама дивилася на ранці й голосно зітхала. — Ти переконаний, Казіку, що тобі подобаються саме ці?

— Вони суперові, бомбезні! — Кай аж застрибав від нетерплячки. — Тільки не знаю, який з них вибрати, ну який же! О, Лінка! — малий нарешті помітив сестру. — Який з них кращий, бо не знаю?

— Обидва гарні, але пообіцяй, що який би ми не вибрали, ти нізащо не залишатимеш його в моїй кімнаті. Бо я так не засну, — Лінка вдала, наче дуже перелякалася. Тоді підійшла й непомітно глянула на цінники. — Скажу тобі, що «Бен-10» кращий.

Невправність художника напевно вплинула на ціну, різниця була невелика, але все-таки...

— А що ви вже купили?

— Нічого, — зітхнула мама. — Ми чекали на тебе.

— Ага, то добре, — невпевнено відповіла Лінка. Мабуть, у крамниці зіпсувався кондиціонер. Дівчина відчула, як уздовж спини спливає струмочок поту.

Вони насилу дійшли додому, стільки виявилось цих пакунків. Крім ранця — ще пенал, альбоми, олівці, кольоровий папір. І зошити для Лінки у твердих палітурках. Із собакою в окулярах, котом у капелюсі, з Мерилін Монро. Усе здавалося таким гарним, навіть ненадовго закортіло повчитися. Мама витягала покупки, нарікаючи, що викинула купу грошей. Як завжди на початку року.

— Може, краще було поїхати до якогось супермаркету? — сказала Лінка. — Там усе дешевше.

— Ти що, жартуєш? Ці здоровенні магазини мене просто пригнічують. Навіть «Смик» видається завеликим. Колись тут був невеличкий канцелярський магазинчик на Свентокшиській, але зачинився, мабуть, невігідно...

— Можна було з'їздити до «Теско».

Мама глянула на доньку так, наче та з Місяця впала.

— А хіба ми коли-небудь їздили до «Теско»?

— Та ні, — Лінка справді не пригадувала, щоб вони коли-небудь ходили до супермаркету. У них не було машини, навіть у Адама, тому харчі купували в продуктовому на першому поверсі їхнього будинку.

— Якщо я вже мушу викласти гроші, то принаймні як цивілізована людина. Без отих натовпів, смердючих курей-гриль, черг до каси, — мама дедалі роз'юшувалася. — І всіх тих, хто шукає акцій і знижок.

«Ну, гаразд, — подумала Лінка, — тоді чого нарікати на дорожнечу? Здається, ми бідні, проте не видко, аби мама намагалася на чомусь заощадити». Їхня фінансова ситуація ніколи не була доброю, але тепер лише погіршилася. Адам від них пішов, і вони з мамою домовилися, що відтепер весь кредит мама візьме на себе, а квартира належатиме їй. Начебто мама отримала підвищення на роботі, і зарплатня зросла, але Лінка, всупереч своїм кепським математичним здібностям, могла полічити настільки добре, що відразу збагнула: далі

буде ще гірше. І не лише тому, що їй самій доведеться заробляти на своє навчання. Лінці стало цікаво, що скажуть їй завтра на цій роботі. Не могла дочекатися перших зароблених грошей.

До офісу фірми, яка займалася розповсюдженням реклами, Лінка дісталася без проблем, на щастя, він містився в центрі. Її скерували до зали, де вже зібралось чимало людей. Було трохи дівчат, таких, як вона, трохи студентів, але її здивувало те, що більшість присутніх становили літні люди. «Мабуть, пенсіонери, яким бракує до першого», — подумала Лінка. Оглядна блондинка закликала до тиші.

— Я розумію, що дехто тут не вперше і знає принцип роботи, — швидко заговорила вона, — але є багато новачків, тому поясню все спочатку. Щодня збираємося о п'ятнадцятій. Кожен з вас отримає свій район, зазначений на карті, і фірмову торбу із двома різновидами флаєрів. Менші вкидаємо до поштових скриньок. Зазначаємо на карті, які будинки опрацьовано, щоб потім не помилитися. Флаєр має опинитися в кожній скриньці, потрапити до кожного помешкання. Крім того, декілька флаєрів кладемо до еко-кошиків...

— Куди? — запитав якийсь літній добродій, кахикнувши знервовано.

— Екокошки — це такі кошки для реклами, зазвичай їх вішають біля поштових скриньок, але не в кожному будинку. Крім того, великі флаєри, власне, такі плакатики, треба приклеїти скотчем у будинку на дошці. Або в ліфті. У кожному районі на карті хрестиком зазначено місця, де флаєри треба роздавати. Зазвичай біля входу до метро або супермаркетів.

— То ми всі флаєри повинні використати? — знову запитав літній чоловік.

— Передусім треба опрацювати будинки, а решту флаєрів роздати.

«Цікаво, як вони це перевірять, — майнула думка. — Адже решту флаєрів можна просто викинути».

— У кожному районі є контролер, який перевірятиме вашу роботу, — відповіла блондинка на непоставлене питання. — Будинки контролюватимуть вибірково, а пункти роздачі... Ну, що ж, у нас є свої методи, — злостиво всміхнулася вона. — Не раджу займатися шахрайством, відразу вилетите. Ага, на кожен район передбачено п'ять годин. Звичайно, якщо впраєтєся раніше, нічого страшного.

— Ага, раніше, якраз, — буркнув хлопець із дредами, який сидів біля Лінки.

— Але якщо не встигаєте, жодної доплати, зрозуміло?

Лінка насилу підняла свою торбу, напхану флаєрами.

Невже це все треба нині роздати?

— Завтра приходите по гроші перед новими зборами. О чотирнадцятій тридцять.

Лінка раділа, бо її розклад був таким, що двічі на тиждень уроки закінчувалися досить рано, то вона встигала.

Отож, вівторок і п'ятниця, плюс субота. Може, якось воно буде... Та коли глянула на карту, обличчя її враз витягнулося. Тархомин? Як туди взагалі доїхати?

Хлопець із дредами помітив її розгубленість.

— Я цей район знаю, теж якось там працював. Тобі треба пройти на Новий Світ і сісти на 503 автобус. Здається. Зупинка, на якій тобі виходити, позначена на карті.

— Ти теж туди їдеш? — наважилася запитати Лінка.

— Ні, сьогодні мені пощастило, я на вулиці Каспшака. Власне, я недалеко мешкаю, буде близько додому. Може, золотих гір тут і не обіцяють, зате я так вивчив Варшаву, що тепер, мабуть, міг би й таксистом працювати, — засміявся він. — Ну, біжу. Між іншим, п'ять годин — це зовсім небагато, не завжди встигаєш. Успіхів! — додав він.

Лінка знайшла зупинку й навіть досить швидко зорієнтувалася, куди треба їхати. Невдовзі була на Тархомині, посеред багатоповерхівок.

Вийшла й рушила Черемховою. Їй пощастило: з будинку саме виходило двійко дівчат, тож вона швиденько шаснула досередини. За мить блискучі флаєри з рекламою якогось вечірнього ліцею опинилися в довгастих щілинах поштових скриньок. Лінка лише тепер глянула, що вона, власне, роздає. Ліцей для дорослих? Вечірній? Вона не розуміла, про що йдеться. Їй здавалося, що до ліцею ходять її однолітки, а дорослі можуть учитися хіба у виші. Може, це для тих, які просиджують по кілька років у тому самому класі? Зрештою, вона погодилася б і на вечірній, бо ненавиділа рано вставати. От якби уроки починалися, скажімо, о п'ятій вечора, життя було би зовсім іншим! Наклеїла плакатик на дошці й вийшла з будинку. «І через віщо ото стільки галасу? — подумала вона. — Це ж зовсім не складно».

Вона проминула дитячий майданчик, де о цій порі вирувало життя. У пісочниці народжувалися пісочні зірки й ведмедики, якийсь малюк почав щосили гамселити лопаткою по спині значно старшого від себе товариша. Його мати, зайнята розмовою з подружкою, добре бачила, що відбувається, але не квапилася втручатися, певне, сподівалася, що суперечка сама владнається. Нарешті знехотя підвелася, однією рукою витягла дитину з пісочниці, а другою відважила малому добрячого ляпанця по дупі. Хлопчик розплакався, а мати, зітхнувши, посадила його назад до пісочниці й повернулася на лавку, погрожуючи дитині здалеку пальцем. «Добре, що Кай уже не такий малий», — подумала Лінка. Вона теж колись ходила з ним на майданчик аж до Саського саду. Мабуть, у центрі майданчики були не надто потрібні, бо там небагато молоді й дітей.

Наступний, зазначений на карті будинок, виявився зачиненим. Лінка натиснула першу-ліпшу кнопку домофона.

— Алло? — озвався хтось грубим, непривітним голосом.

— Ви можете мені відчинити? Я із флаєрами...

Трубку покладали. І все. Лінка спробувала подзвонити до іншої квартири. Тут було ще гірше, бо перше ніж трубку кинули, дівчина встигла почути кілька «теплих» слів. Ну, Бог трійцю любить. Натиснула на сімку, може, пощастить?

— Flaєри? Тільки смітите! Якщо ти зараз звідси не заберешся, то я вийду й покажу тобі!

Що залишалося робити в такій ситуації? Лінка відчула, як на очі набігають сльози. Ні, так легко вона не здасться, мусить щось вигадати. Натиснула ще одну кнопку.

— Пошта, — повагом сказала Лінка. І сталося диво, пролунав довгий сигнал і двері відчинилися. Дівчина зайшла досередини й сягнула по флаєри. Раптом на сходах почулися кроки й за мить у холі з'явився літній добродій у капцях.

— Ага! То ти собі пригод шукаєш, га?! — гаркнув він у неї за спиною. — Спокою людям не даєте! По телевізору — реклама, серіалу не подивишся, перед новинами — реклама! Навіть у власному домі — реклама!

Незважаючи на спеку, він був одягнений у сірий вовняний светр і смугасті штани, мабуть, піжамні.

— Пробачте, це моя робота, — тихо промовила Лінка.

— Робота, робота! Краще б ти за якусь порядну роботу взялася, а не смітила тут!

Лінка позадкувала до виходу, а тоді криво всміхнулася й вийшла. Вона ще чула, як старий щось вигукував їй услід, але, на щастя, не розібрала слів.

Було парко й незважаючи на те, що настала вже надвечірня пора, повітря було гаряче й липке. Лінка витерла спітніле чоло й глянула на годинника. Ну що ж, протягом майже години їй вдалося побувати лише у двох будинках, та ще й в останньому не почепила плакатика. Але туди вона точно не повернеться, нічого не вдієш. Дівчина рушила далі, занепокоєно зиркаючи на небо, де клубочилися чорні хмари.

Із наступним будинком проблем не було, але далі все поточилося гірше. По-перше, пароль «пошта» перестав діяти. Лінка спробувала дістатися досередини, пояснюючи, що забула ключі, але якась пані запитала в неї, з якої вона квартири й Лінці аж заціпило.

— Я вже знайшла ключі, дуже дякую, — пробурмотіла вона й роз'єдналася.

Ніхто не попередив її, що разносячи флаєри, вона муситиме брехати й щось вигадувати, узагалі вся ця ситуація їй страшенно не подобалася... Вирішила почекати, доки з будинку хтось виходитиме чи навпаки, заходитиме. Це теж було не найкраще рішення, бо на неї якось дивно позирали. Разів зо два їй пощастило — двері просто виявилися незачиненими! Може, домофон поламався, чому мешканці

точно не раділи, зате Лінка — навпаки! Дівчина помітила, що погляд на світ може змінюватися залежно від того, де ми перебуваємо й чим займаємося.

Вона «опрацювала» хіба що половину зазначених будинків, а вже була майже сьома. Щиро кажучи, Лінка втомилася. Небо почорніло. В очікуванні, доки хтось вийде з наступного будинку на Черемховій, вона дивилася на хмару, що повисла просто в неї над головою. Довкола зробилося безлюдно, матері з дітьми швидко повтікали з майданчика.

Перші краплини дощу, великі й важкі, упали на розпечений асфальт. Лінка сховалася під маленьким козирком і притиснула до живота сумку із флаєрами, намагаючись врятувати їх від води. Дощ падав косо. Це суперечило законам фізики, але було цілком реальним, як і те, що за хвилину і Лінка, і сумка геть змокли. Темне небо розчахнула блискавка. «Тепер треба полічити», — подумала дівчина. Не встигла вона порахувати навіть до трьох, як пролунав глухий гуркіт. Дуже близько. Лінка затремтіла... На ній була тільки тонка футболка й коротка джинсова спідничка. Дощ струменів їй по ногах, цівочки стікали між пальцями ніг і ремінцями босоніжок. Притислася до стіни. Під час спеки дощ, може, й був бажаним, але тепер, коли мокра тканина липнула до тіла, Лінка щосили прагнула, щоб знову з'явилося сонце.

Гроза закінчилася так само швидко, як і почалася. Лінка заплющила очі і, стискаючи мокру сумку, підняла голову, дозволяючи сонячним променям пестити її ніс і щоки. Під заплющеними повіками пролітали крихітні золоті порошинки. Дівчина намагалася насолоджуватися миттю й не перейматися ані станом флаєрів у торбі, ані тим, що залишилося ще зробити. «Дзен, — подумала вона. — Це моє дзен».

«Ніколи в житті, — думала Лінка, — я не промину того, хто роздає флаєри на вулиці». Віддавши останню рекламку вечірнього ліцею для дорослих, вона полегшено зітхнула й почала шукати зупинку. Сподівалася, що о цій порі щось таки ще ходитиме. «От чорт, — подумала, — мама, певне, хвилюється». Пошукала мобілку, щоб надіслати додому есемеску, але в рюкзаку телефону не виявилось. Лінка перелякано обнишпорила все, але марно. Вона мало не плакала. Або хтось украв, або сама загубила. Хай йому грець! Під'їхав автобус і

Лінка сіла. Добре, що мала гроші на квиток. Глянула на годинника, була одинадцята. Отакої! Мама точно не на жарт розхвилювалася.

Вийшла на Новому Світі й звернула на Свентокшиську.

Вулиця була перекрита й розкопана, будували нову лінію метро. Цікаво, коли закінчать. Судячи з того, скільки тривало будівництво попередньої лінії, єдиної, яка досі існувала у Варшаві, це задоволення точно розтягнеться на найближчі кілька років. Зиркнула на годинника, майже пів на дванадцятю. Лінка тремтіла від страху й холоду. Безлюдною вулицею хіба що зрідка пересувалися якісь тіні. При світлі ліхтарів шматки тротуару та ями нагадували химерний місячний пейзаж. Вона не мала сили йти, ноги боліли від втоми, але Лінка прямувала вперед, як робот, наче заводна іграшка. Додому. Їй так хотілося опинитися в себе.

Мама чекала. Здається, вона плакала, бо під очима темніли смуги від розмазаного туші. Побачивши доньку, мама вже відкрила було рота, щоб нагримати. Халіна зіщулилася, передчуваючи, що зараз станеться найгірше, доведеться вислухати цілу проповідь. Мусить це якось витримати, перечекати. Але вдома було тихо, мама лише дивилася на доньку, немовби вже не мала сили підвищити голос.

— Пробач, — тихенько сказала Лінка. — Я була... на роботі. Роздавала флаєри. Хтось мені вкрав телефон.

Глянула на маму, але та продовжувала стояти мов закам'яніла й дивилася на неї. Лінка спершу чхнула, а тоді розплакалася. Стояла у дверях, а сльози дзюрком текли по обличчю.

— Будь ласка, не кричи. Це не моя провина. Будь ласка.

— Я ж не кричу, — відповіла мама, а тоді підійшла й незграбно обняла доньку. — Ну, ну, гаразд, іди під душ. Я приготую тобі чаю, а ти мені все розкажеш.

Лінка вийшла з ванної, загорнувшись у великий махровий рушник, і сіла на кухні.

— Я вже хотіла телефонувати до поліції, — сказала мама, простягаючи їй чашку з гарячим чаєм. — Ти не відповідала на дзвінки, а я навіть не знала, до кого ще можу звернутися. Бо не знаю, з ким ти дружиш... І ти не казала мені, що знайшла роботу.

— Я думала, що розповім тобі, коли повернуся. Не сподівалася, що це буде так довго. Усе пішло не так, як треба, — і вона знову чхнула.

— А ти бодай щось заробила?

— Побачимо завтра. Кай уже спить? — це було безглузде питання. Що малий ще міг робити опівночі?

— Його немає. Сьогодні він в Адама.

— Як це?

— Ну... ми поділилися. Кай буде одного дня в мене, іншого в тата. Ми вирішили, що так для нього буде краще. Розумієш, щоб він нічого не втрачав.

«Бла-бла-бла, — подумала Лінка. — Уже втратив».

— Я знаю, — відповіла мама, побачивши її вираз обличчя, — ми теж не впевнені, що це гарна ідея. Але хочемо спробувати. У Швеції такий поділ вихованням дуже поширений і начебто, це добре для дітей.

Лінка позіхнула й допила чай.

— Іди спати, доню, завтра до школи. А як воно взагалі в цьому ліцеї? Бо я тебе навіть не запитала. Весь час ці справи, іноді геть не розумієш, що довкола тебе відбувається...

— Гарно, — Лінка знову позіхнула. — Дуже гарно. Мабуть, я поставлю собі будильника на п'яту, бо мушу дещо повторити на завтра.

— Ну, гаразд, добраніч, — сказала мама, ніби жалкуючи, що втратила співрозмовницю.

Лінка прокинулася й відчула, що не має сили встати. «Якби ми мусили вранці вистрибувати з ліжка, то спали би в тостерах», — пригадала собі жартик із «Гарфілда». Лінці запаморочилася голова, дівчина відчула, що її морозить. Нічого собі. Із цими флаєрами повна лажа. Застудилася. Ще й мобілка... Якщо так виглядає заробляння грошей, то, мабуть, вона не для цього створена. Попленталася на кухню й глянула на годинника. Дев'ята. Чудово. Воно й не дивно, що будильник не продзвенів, бо він був у неї тільки в мобільнику. Удома було тихо, мати, певне, узагалі забула про Лінчине існування, і не розбудила її. Але ні. На столі лежала записка. «У тебе гаряче чоло, мабуть, ти застудилася, я тебе не будитиму. М.», — прочитала Лінка. І що тепер? До школи, мабуть, немає чого йти. Знайшла аспірин, зробила собі чаю з лимоном і повернулася до ліжка. Узяла лептоп і почала писати листа Адріанові. Мусила все йому розповісти.

Ці письмові розмови виглядали дивно. Літери склалися в слова, а ті — у речення, проте що більше було тексту, то дужче Лінка

відчувала, що цього замало. Неначе вона розмовляла з кимсь крізь шибку, не маючи певності, що цей хтось по той бік її розуміє. Надіслала мейла, але знала, що відповіді швидко не отримає. В Адріана теж було багато занять, не лише в школі, він ще й постійно їздив з тіткою на екскурсії по галереях, і ще ці курси живопису й рисунку. Лінка сумувала дедалі більше. Шморгнула носом або через нежить, або в передчутті плачу, який зароджувався десь углибині. Їй так хотілося почути його голос. Може, треба спілкуватися через Скайп? Треба собі заінсталювати цю програму. Із такими роздумами вона заснула з лептопом на колінах.

Прокинулася саме тоді, коли треба було йти до агенції по гроші. Її раптом затрусило, невідомо, чи від холоду, чи від страху. Мабуть, хтось виявив, що вона не порозкладала флаєрів у всіх будинках. Якщо це все справді контролюють, їй капець.

В агенції знову був натовп. Уже через день Лінка могла відрізнити новачків, які сиділи збуджені й зацікавлено роззиралися довкола, від досвідчених працівників, що позіхали, чекаючи, коли прийде менеджер.

Дівчина помітила знайомого хлопця із дредами. Їхні погляди перетнулися. Юнак усміхнувся до неї, але помітивши светр і теплу хустку, запитально підняв брови. Лінка сіла біля нього.

— Сьогодні працюєш на Північному полюсі? — пожартував він.

— Та-а-ак, — відповіла, точніше, пропищала Лінка, бо її голос нагадував писк спійманої в пастку миші.

— Ти захворіла, — він радше ствердив, ніж запитав.

— Ніколи в житті, — що пролунало як «в шитті». — Але сьогодні я розноситиму мікроби. У себе вдома, — і закашлялася.

— Я нині теж не працюватиму. Маю іншу халтурку.

— Яку? — зацікавилася вона.

— У друкарні. Досить важка робота, та при бажанні можна заробити трохи більше. Мені знайомий порадив, я ходжу туди кілька разів на місяць. Якщо хочеш, можу й тебе із собою взяти. Коли видужаєш. Даси номер телефону?

— У мене немає. Мобільник учора вкрали.

— Ого, щось ти невдало починаєш.

— Та чого там, просто казково. Зараз мені заплатять, вистачить на аспірин і ще, може, на футляр до цього мобільника, якого в мене немає! — Лінка розреготалася. Але до зали саме увійшла керівничка, і всі замовкли.

Лінка поверталася додому. У кишені в неї були дві купюри й трохи дрібняків. І ще клапоть газети із записаними телефоном та мейлом Лукаша. На щастя, ніхто не зауважив, що вона вчора «опрацювала» не всі будинки.

Весь наступний тиждень Лінка хворіла. Іноді визирала у вікно й дивилася на людей у футболках, які смакували морозиво й обвіювалися газетами. Вересень цього року справді був пречудовий. Гроза, яка її тоді намочила, виявилася такою собі примхою погоди. Сонце світило у вікна із самого ранку, будило й не давало відпочити. Лінка нервувала, бо не ходила до ліцею. Не встигла там ні з ким познайомитися, подружитися. Навіть нічийого номера телефону не мала. Запам'ятала хіба що ім'я того хлопця, Оскара, із яким примудрилася майже відразу посваритися. У відчаї спробувала знайти його на Фейсбуці, але, мабуть, він не мав там профілю. А може, мав, але під якимсь псевдо. «Може, у тому селі, звідки він приїхав, узагалі не користуються Фейсбуком?» — майнула думка. Вона дуже хвилювалася, що через хворобу не відвідує уроків фотографії, боялася, що пізніше не дасть собі ради. Напевне їм задають домашні завдання, усі ходять і клацають фотки... Усі, крім неї. От халепа!

Лінка подумала, що було би класно, якби її перевідала сестра, проте дівчата відмовилися від цієї ідеї. Кася не хотіла зустрітися з матір'ю, це було зрозуміло. Лінка весь час думала, що буде далі. Раніше вона сподівалася, що сестра приходитиме до них, стане частиною їхнього життя, але нічого такого не сталося. Невже те, що розповідала Каська, було правдою? Невже мати вдавала, наче її не помічає? «На жаль, коли хворієш, починаєш забагато мудрувати, бо в тебе з'являється на це час», — подумала дівчина, розмішуючи таблетку розчинного аспірину в склянці. Бо й самій Лінці в сестри було незатишно, і коли вона кілька разів заходила до Каськи наприкінці канікул, їй здавалося, що названі батьки дивляться на неї з осторогою. Іноді Лінка роздумувала, чи сестра не звинувачує її. Невже щось таке можна пробачити? Що вона сама відчувала б на її місці?

Узагалі це ж не вона покинула Касю, а її мати, але це можна було сприймати так, що та вибрала одну доньку, зате позбулася іншої. Навіть, якщо Каська й не звинувачувала сестри, Лінка відчувала, як у ній зростає почуття провини. Крім того, ніхто не міг допомогти їй із цим усім розібратися. А мати — то щонайменше. Від застуди помочі не було й поготів, хіба що можна було вдавати, наче сльози в неї від нежитю. От тільки — звідки ці сльози? Від докорів сумління чи просто від самотності?

«Цікаво, чи можна побороти застуду силою волі?» — подумала Лінка, сякаючись у носовичка. Нелікований нежить триває тиждень, а лікований — сім днів. Дівчина вже тиждень приймала ліки з нульовим ефектом «Сила волі — це єдиний мій порятунок», — вирішила вона, викидаючи використаного паперового носовичка до торбинки біля ліжка. Тоді заштовхала її під стілець і вимкнула лампу, подумавши, що коли залишиться в ліжку ще хоч один день, то, мабуть, здуріє.

Але вона не здуріла. Уранці вперше прокинулася із незакладеним носом. Потягнулася й відчула легкість, яка означала тільки одне: вона видужала. І можна йти до школи. Але що там на неї чекає? Вона досі не мала підручників, бо не знала, які саме треба купити. Не знала домашніх завдань. Якби Адріан був тут, він би точно допоміг, знайшов когось із її класу, попрохав уроки... Під час хвороби його відсутність була ще дошкульнішою. Звісно, хлопець писав до неї, проте вони поки що не користувалися Скайпом. Щиро кажучи, Лінка не дуже й хотіла, щоб він бачив її через камеру. Цього ще бракувало! Волосся брудне, ніс почервонів та ще й прищі якісь вилізли на додачу. Тож вона написала, що намагалася встановити Скайп, але в неї не вийшло. Лінка встала, замаскувала прищі коректором і помчала до ліцею. Треба налаштуватися на позитив, якимсь воно буде.

Лінка пішки піднялася на п'ятий поверх, ліфт знову не діяв. У коридорі, який був переходом між двома частинами поверху, стояли великі червоні дивани, обтягнуті справжньою шкірою. Ото б такий удома... Їх буквально обліпили учні, які сиділи й на спинці, і на бильцях. Ті, кому місця забракло, стояли поряд. І всі жваво гомоніли. Лінка зрозуміла, що всі вони — її нові однокласники. Здається, усі були чимсь страшенно збуджені. Підійшла до них і дослухалася.

— А мені здається, що він не прийде. У штани наробить від страху.

— Ой, ой, небо на землю не впало. Прийде, не перебільшуй.

— Після такого я б точно більше не з'являлася.

— Ну, та він крутий чувак, важке дитинство, залізне ліжко, дерев'яні іграшки...

— Припиніть! Дайте спокій!

Лінка відчувала себе збитою з пантелику.

— Агов, у чому справа? — запитала вона спершу тихо, а тоді голосніше додала: «Хто не прийде?»

— А ти що, нічого не знаєш? З дуба впала, на фейсі тебе немає?

— Є, а що? — буркнула вона. — То, може, тебе немає, принаймні в мене на фейсі тебе точно нема.

Двійко дівчат захихотіло.

— Я хворіла. Хтось нарешті скаже мені, що тут відбувається? — нетерпляче запитала вона.

— Розкажемо їй?

— Ну, добре, кажи, Азоре.

Азор? Нічого собі. Лінка ледь помітно посміхнулася й глянула на смаглявого хлопця у футболці із кроликом, що вистрибував з капелюха. Дійсно, коли придивитися, хлопець трохи скидався на собаку. У нього були неприродно червоні губи, а говорячи, він висолоплював язика, наче вівчарка.

— Ну, то справа виглядає так, — Азор аж підвівся від збудження. — Наш селяк-передовик учора вирішив показати нам усім, де раки зимують. Але занадто розперезався й ми трохи погиркалися. От.

Лише тепер Лінка помітила синець на Азоровій вилиці.

— Та він узагалі якийсь ненормальний, — заявила блондинка з гарним кучерявим волоссям. — Так йому врізав...

— Не врізав, Зузу, а лише собі рученята натрудив дарма.

— А в чому власне справа? — запитала Лінка.

— У газетці, — пояснила невеличка руденька дівчинка з кісничками, як у Пеппі, зашнуровуючи червоного лакованого мартенса.

— Окей, ну, є газетка, а цей відразу лізе не у свої справи, і заявляє, що буде головним редактором! — Азор не приховував обурення.

— Азор цим займався минулого року, — знову втрутилася руденька.

— Так отож, саме так, дякую, Марисю, то я йому й кажу по-людськи, щоб він так не поспішав, а він, що, мовляв, перший зголосився, і що в тому своєму селі був головним редактором районки.

— Районка! Прикинь! — захихотіла Зуза.

— Ми намагалися його переконати, щоб він сам зняв свою кандидатуру, вдавшись до аргументів, так би мовити...

— ...філософських, — підхопив невисокий блондин, — що районні новини цікавлять щонайбільше...

— І що ця його районка нас не надто вражає... Ми добром старалися, щоб він не пхався в головні редактори... Ми ж йому дозволили писати, справді...

— І не було б усього цього галасу, якби полоніст не сказав, що той, хто зголоситься першим, буде головредом.

— Ну, справді, Вільк перегнув, він мав відразу сказати, що буде так, як минулого року.

— А ми нашому редактору районки сказали, що Зузу насправді влада не цікавить, бо він до Зузки клинці підбивав, і що Азор буде головредом, а Зуза секретарем, бо так було й так має залишатися.

— Та нічого він не підбивав! — почервоніла Зузанна.

— Окей, окей. Він просто невдаха, не переймайся. Так чи сяк, але по-доброму він не розуміє, образився і сказав, що в такому разі він не хоче мати нічого спільного з нашим, як він висловився, таблоїдом на всі випадки життя.

— Ну, тоді Азор розсердився, ти б теж розсердилася, правда? Бо ми хотіли, щоб він до газети писав, позаяк більшість воліє фоткати. То комусь же й писати треба.

— Але він тоді заявив, що або буде головредом, або чхати на все хотів.

— І тоді Азор йому сказав, що він як той кундель, що своїй сучці й кістки пошкодує. Ну, а той йому...

— Та досить уже про ту сучку, — обурилася Зуза.

— Та не ображайся, пробач, я просто так висловився метафорично, філософськи й узагалі. Без жодних натяків. От.

Лінка була шокована. Що в цьому класі відбувалося? Вона ніяк не могла збагнути. А найгірше, що дівчина відчувала, що мусить зайняти якусь позицію, хоча це й було нелегко. Вона розуміла, що всі ці Азорові підлабузники тільки й чекають на її відповідь. Уже хотіла

висловитися, але тут задзеленчав дзвоник. На щастя, ніхто не чекав на її реакцію, усі помчали до класу. Здається, це був урок фізики і якась контрольна. До якої Лінка, звичайно, не підготувалася.

Фізик радше скидався на фізкультурника. Кремезний, мускулястий і голомозий. «Цей точно щодня ходить у тренажерний зал і напихається якимись білковими БАДами, — подумала Лінка. — Біцепси в нього, як у Кличка, жоден хлопець не пашекуватиме до такого». Підійшла до вчительського столу.

— Перепрошую, — сказала вона, — я... хворіла. Мене не було. І я не готова до контрольної. Можна, я сьогодні не писатиму?

Учитель підняв голову й пронизав Лінку крижаним поглядом.

— Як звали кохану Володийовського? — запитав.

— Що?

Фізик повторив запитання, і Лінка затнулася.

— Е-е-е... здається, Ганка...

Учитель підвівся й сперся долонями на стіл.

— Класика, дитино. Лише класика нас врятує, а ти не знаєш класики польської літератури. Тому мені дуже прикро, але контрольну ти нині писатимеш. Або пишеш, або я відразу ставлю одиницю, вибирай.

— Е-е-е... перепрошую, але я... я думала, що в нас фізика...

— Авжеж, фізика. Але я, як фізик, вірю в красу літератури. У часи фрактальної цивілізації, у світі, де ми постійно маємо справу з такими явищами, як кіт Шредінгера, лише культура може становити для нас розраду, стати прихистком! Це єдиний пізнаваний і безпечний світ. Запам'ятай це собі, дитино. То як, писатимеш контрошку?

Лінка знизала плечима.

— Спробую.

«Однаково мені світить кіл, зате принаймні знатиму, що було на контрольній», — подумала Лінка.

«Кепські справи», — думала вона. На великій перерві вибігла до крамнички по булочку та йогурт. У школі, щоправда, були обіди, на які мама давала їй гроші, але дуже дорогі, бо, на жаль, закінчилися державні дотації й про безкоштовні чи дешеві обіди в школах лишилося хіба що помріяти. А в її ліцеї й поготів. Проте Лінка

прикинула, що коли вона обідатиме через день, то зможе заощадити на цьому майже сто злотих на місяць. Може, це було недобре, але йшлося про те, щоб виконати взяті на себе зобов'язання. Тобто заробити гроші на навчання, ну, а чого не заробить, те вона може й заощадити. «Кепські справи, — подумала вона знову, відкусуючи глевку булочки. — Усе дуже погано. У цьому класі якась паскудна обстановка, щось тут не так. Це як закалець на шкоринці, але його просто так не виколупаєш, не позбудешся».

Увечері написала Адріанові. Намагалася йому розповісти, що відбувається в класі, хоча насправді вона не мала ані часу, ані бажання про це думати. Бажання — бо їй складно було зайняти якусь позицію. Певним чином Лінка почувалася відстороненою від їхніх ігор. А часу бракувало, бо знову мусила роздавати флаєри або шукати інший підробіток. Може, цього разу їй припаде інший район, або не дощитиме. «Не можна відразу здаватися», — повторювала собі. Із цією думкою наступного дня пішла до школи, постійно очікуючи одного — закінчення уроків. У вівторки занять було мало, але найкращий розклад припадав на середу й п'ятницю. Аж три уроки фотографії! Лінка дочекалася не могла. Адже заради цього вона вступила до цього ліцею! Через хворобу їй досі не вдавалося потрапити на ці заняття, і тепер її переповнювала цікавість. Розпитувала однокласників, усі казали, що уроки дуже класні. Вона візьме свій чудовий фотоапарат, різдвяний подарунок, якому так раділа і який так любила! Та перш ніж це станеться, вона мусить щось заробити. Отож, флаєри, домофони й ворожі будинки — усе спочатку!

* * *

Адріан читав Лінчиного листа й думав, чому так важко бути разом на віддалі. Коли бачилися востаннє, Лінка здавалася йому такою близькою, вони розуміли одне одного без слів. Виявилось, що минули лише два місяці, і все якось охолело, вмерло... Він читав її мейла й узагалі не розумів, про що йдеться. Якийсь Оскар, якийсь конфлікт, а він від усього цього був таким далеким. Упіймав себе на думці, що мейли, а разом з ними й сама Лінка, почали видаватися йому якимись дитячими, вони немовби перебували у світі, який він залишив далеко позаду. А може, усю свою енергію він віддавав на те, щоб якось

закріпитися в цьому новому для нього світі? Йому теж було нелегко. Він думав, що знає англійську, але в розмовах часто губився, у школі доводилося постійно напружуватися, із тіткою теж не почувався так вільно, як із батьками. Весь час треба було усміхатися, вдавати, що все чудово, повсякчас мусив висловлювати вдячність за те, що вона його сюди запросила. Адріанові знання з мистецтва теж здавалися недостатніми, він постійно чув якісь нові імена, треба було читати про речі, яких не міг збагнути.

Сів за комп'ютер, щоб, як завжди, написати до Лінки. Проте дедалі частіше ловив себе на тому, що більше не може відверто говорити про свої проблеми. Часто писав мейли, яких потім не надсилав. Боявся зізнатися, що йому погано.

Чому він не міг бути щирим? Чому постійно треба вдавати, наче в тебе все окей? Щоб дівчина не подумала, що він — нещасний лузер, невдаха, який там, за інших обставин, не дає собі ради? Листи, де він звірявся в тому, як відчувається насправді, опинялися в папці «Робочі копії». А тоді писав інші, які можна було спокійно висилати.

ЖОВТЕНЬ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Лінко,

Навіть не знаю, із чого почати. Я почуваюся таким страшенно самотнім. Це лише зовні здається, що все супер, бо я в Лондоні, класна школа й узагалі. А насправді я насилу даю собі раду, і в школі, і поза нею. Моя англійська жалюгідна, я нічого не розумію. У цій школі ніхто мене не любить, я нікуди з ними не ходжу, не маю бажання ані бухати, ані пробувати наркоту, ані дурнувати всміхатися, коли хтось до мене звертається, а я нічого не розумію й весь час боюся, щоб мене не назвали тупим поляком. Сьогодні я йшов по Мілленіум Брідж, довкола сотні людей, юрба пливе туди й назад. Я дивився на їхні обличчя, жодного знайомого, і мріяв, щоб у комусь раптом упізнати Тебе. Як же мені Тебе бракує. Не знаю, чи витримаю я це. Мені здавалося, що коли ми писатимемо одне одному, цього буде досить, але це ж абсурд, бути разом і водночас нарізно. Словом, я просто у відчаї, втішає хіба те, що на свята ми побачимося.

Сумую без тебе, А.

Папка: Надіслані

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Халі,

Як Ти? У мене помаленьку. Багато малюю, схоже, чимраз краще. Сьогодні гуляв по Мілленіум Брідж, шкода, що Тебе тут немає, мабуть, Тобі сподобалося б. Ти трішки сумуєш? Добре, що попереду свята. Як там Твій братик?

Цьом, А.

* * *

— Як там твій братик? — у голос повторила Лінка. Атож. Тільки як про все це скажеш?

Спершу мама переплутала дні. Вона думала, що сьогодні лише вівторок, а насправді була середа. Мама саме повернулася з роботи, узагалі досить рано, як на неї, і поставила чайник, коли задзеленчав мобільний. Дзвонили зі школи й допитувалися, чому ніхто не забрав Казика. Мама дуже перепрошувала, обіцяла, що такого більше не станеться. Вона була переконана, що сина мав забрати чоловік. Казик трохи порюмсав, але зрештою, усе владналося. Завжди може статися якась халепа, а тоді все повертається до норми.

Та виявилось, що це лише початок. Наступного тижня в понеділок малого замість Адама забрала мама. Бо в тата були важливі збори. Унаслідок цього в Кая не було речей на фізкультуру, бо спортивна форма залишилася в Адама. У четвер у малого не виявилось потрібної частини підручника. У молодших класах підручники для так званого інтеграційного навчання складалися з десятиох частин, по одній на кожен місяць. Кай приніс книжку лише через тиждень, зате цього разу в нього не було кедів, які залишилися в тата. Апогей настав тоді, коли одного дня по Кая одночасно прийшли тато й мама. Стали на порозі класу й почали сваритися.

— Я забирав його минулої середи!

— Забирав, але то був виняток, бо я його забирала в понеділок через твої збори!

— Гаразд, нехай так, то хто його нині забирає?

— Певне, що я! Наступного разу занотуй собі!

Кай стояв поруч і слухав. А разом з ним учителька із групи продовженого дня й п'ятеро учнів. На щастя, було вже по п'ятій, і в класі майже нікого не залишилося. Мляві дітлахи сиділи перед комп'ютером і грали в якісь стрілялки. Адам глянув на монітор і подумав, що він би й сам пограв у щось таке. Мама глянула на монітор і згадала, що здається, десь читала щось про виховання без насильства. Кай подивився на монітор і подумав, що краще б воно все кудись зникло. Класна кімната, учителька, діти й батьки також. Він боровся б із драконом, а поруч були би справжні друзі... Йому хотілося сказати, що він нікуди з батьками не піде. Дуже хотілося, але слова не вилітали з горла. Малий не зміг навіть прошепотіти «до побачення», коли вони

нарешті вийшли зі школи. Пішов з мамою, а татові помахав важкою, наче наливою свинцем, рукою.

Тієї ночі він упісявся. А коли відчув, що йому мокро, пішов до Лінки.

— Може, у нього запалення сечового міхура? — сказала вранці мама.

— Може, йому краще не йти до школи?

— Казику, тобі щось болить?

Хлопчик заперечно похитав головою.

— Температура нормальна. Та ну, може, він просто забагато напився ввечері? Ти теж колись упісялася в ліжку, — пригадала мама, дивлячись на Лінку.

— Мені було три роки.

— Ну так, але ти ж знаєш, що хлопчики не такі самостійні, вони розвиваються трохи повільніше.

Кай не промовив жодного слова. Зрештою, пішов до школи.

— А ти чого така сумна? — запитав у Лінки Лукаш. Вони зустрілися в агенції, де Халіна досі підробляла, роздаючи флаєри. Дівчина навіть трохи набула вправності й уже значно краще переносила ходіння по будинках і побрехеньки, які доводилося вигадувати на ходу біля домофонів. На жаль, усі її зусилля у фінансовому плані давали небагато. Мама вже заплатила за жовтень, Лінка додала, проте половину довелося позичити в Адама, бо сама вона не заробила стільки, скільки треба. Дівчина довго не могла наважитися подзвонити вітчимові й позичити в нього гроші, проте кращої ідеї не було. Нічого не вдієш. Мама повинна зрозуміти, що до своїх зобов'язань Лінка ставиться серйозно. Зрештою, вона ж майже половину вересня хворіла, це просто трапився невдалий місяць. А тепер усе буде по-іншому. Тим більше, що є нагода додатково заробити. Подумавши трохи, Лінка вже знала причину свого смутку.

— У мене проблеми із братом.

— Які? Він тебе б'є? Обкрадає? Чи позичає твої колготки?

— Припини! — цей Лукаш був страшенно кумедний. Він їй дуже подобався. — Просто родинні негаразди, — Лінці не хотілося, щоб цей хлопець знав про неї забагато. — Краще розкажи про цю друкарню.

— Ну, робота не дуже легка, але можна піти на ніч і дуже непогано заробити.

— На ніч? Мама мене не відпустить.

— Ну, а як ти тоді збираєшся заробити ці додаткові гроші? Ти казала, що в когось позичила.

— Ти правий. Може, якщо це буде одна ніч на тиждень, то нічого страшного не станеться?

— Певне, що ні. Я так і роблю. Отримує, скажімо, шістсот за флаєри і ще двісті чи триста в друкарні. Розумієш, мені не дуже легко. Батьки платять за квартиру, ми живемо вшістьох у такій великій...

— Ушістьох?

— Так, причому це небагато, моя однокурсниця винаймає будинок, і там живе чотирнадцять дівчат... А в нас трикімнатна квартира, платимо по чотири сотні з людини, але це з усім, навіть з інтернетом... Проте на харчі, книжки й розваги доводиться заробляти самому.

— А ти наполегливий.

— Я завжди таким був. У нас усі наполегливі...

— У нас?

— Я з Гавлика. Це невелике село на Мазурах. На жаль, у нас немає жодних великих озер. Бо там, де вони є, принаймні можна добряче заробити на туризмі. Звичайне село. Усі звідти до міста тікають. А хто залишається, мусить змагатися з безробіттям. Тож хто не буде наполегливим, просто загине... Зрештою, що ти думала? Більшість тих, хто розносить флаєри — не варшав'яни. Узагалі більшість тих, хто тут живе, не походить з Варшави.

— Більшість?

— А ти не знала? Я недавно читав таку статтю... Дехто вважає, що половина людей, які живуть у Варшаві — це ті, хто звідкись приїхав, але є дані, що таких чи не сімдесят відсотків. Усі приїзять у пошуках роботи, нічого дивного. То що, підеш зі мною до друкарні? У п'ятницю вночі? Тоді в суботу можна відіспатися, дуже навіть непогано.

Лінка подякувала Лукашеві, вона справді зраділа, що він їй це запропонував. А потім, ідучи додому, минаючи перехожих на вулиці, заходячи до крамниць, думала, скільки з них справді приїхали до Варшави й мусять давати собі раду. А вона б упоралася? Мабуть, ні.

Кай малював. Лінка придивлялася до його малюнків і думала, що з малим щось не те. По-перше, братик перестав малювати олівцями. Використовував тільки тонку чорну ручку, тому всі малюнки були монохромними. На них були фігури різного зросту, які щільно заповнювали аркуші. Великі постаті — то, певне, дорослі, із головами, завбільшки як гарбуз, що погойдувалися на тоненьких шиях, і хирлявими тілами. Дитячі фігурки були непропорційно малими й більше скидалися на невеличких собачок, ніж на дітлахів.

Сумні вирази облич дорослих і дітей, вишикуваних, наче перед стратою, примушували згадати Страшний Суд. Як на семирічного хлопчика, то були дуже невеселі малюнки. Ба, навіть страшні. Може, у цій його школі щось не так?

— Каю, а хто це? — запитала вона.

— Це пані Йоля, — малий показав на одну з фігур. Пані Йоля була їхньою вчителькою. Мама казала, що вона справляє гарне враження, проте Кай вочевидь був іншої думки.

— А це? — Лінка показала на іншу постать, у якої крім сумних очей були ще й дивно вищирені зуби.

— Це? Це ти, — пояснив Кай. — Це тато, а це мама. А це мої товариші, — показав пальчиком на жахливих карликів унизу аркуша. Лінка судомно перевела подих.

— А чому вони всі так стоять, братику?

— Чекають кінця світу.

Лінка похолола. Отже, її асоціації зі Страшним Судом виявилися дуже доречними.

— А як тобі таке на думку спало, мишенятко?

— Ксьондз сказав, що нас усіх буде покарано.

Ось воно що. Дитина, яка не ходить до костюлу, і реакція на виголошуванні ксьондзами істини... Малюнок був просто страхітливий.

— А може, сонечко, ми домалюємо їм якийсь гарненький будиночок? Щоб вони могли там усі оселитися. Коли вже потраплять до раю.

Кай слухняно заходився малювати. Проте намалював не одну хатку. Будиночок для пані Йолі в неї над головою, хатку для мами й Лінки в них за спинами, окремо — хатку для тата. А тоді простягнув їй малюнок.

— А ти, Каю, де житимеш?

— Ніде. То тут, то там. Бо в мене немає власного дому, — сказав малий. — Я наче книжка з бібліотеки.

Коли Кай уже спав, а мама нарешті повернулася додому після вечері із клієнтом, Лінка показала малюнок. Мама сказала, що не варто перейматися. Розсердилася на ксьондза, бо той лякає дітей, проте будиночків на малюнку не прокоментувала. «Ну, що ж, — подумала Лінка. — Не втручатимусь». Проте втрутитися довелося тієї ж таки ночі. Бо Кай знову впісявся. І не дозволив себе переодягти й помити, як того разу, а розплакався, що хоче, аби приїхав тато. Мама почала кричати на малого.

— Що це таке?! Вигадки якісь! Перестань плакати, тато не приїздитиме щоразу, як тобі захочеться!

Проте результат виявився далеким від очікуваного, у Кая почалася істерика.

— Може, усе-таки подзвонити до Адама? — запропонувала Лінка.

— Дай спокій, ти ж не будитимеш його вночі...

— Але ж, мамо, це надзвичайна ситуація, зрозумій. Я телефоную.

Узяла мамин мобільний зі столу й набрала номер, ідучи до своєї кімнати. Тоді зачинила за собою двері.

Адам приїхав за десять хвилин. Невдовзі потому Кай заснув, притулившись до тата, переодягнений у чисту й суху піжамку.

— Не збагну, що з ним діється, — зітхнула мама. — Мені здавалося, що він дає собі із цим раду.

— Може, для нього це просто забагато? Школа, а тепер ще й це? — Адам устав і відніс Кая до ліжка. Повернувся до вітальні й зупинився на порозі, безпорадний, розгублений. — Справді, — зітхнув він, — це я завинив. Усе сталося занадто швидко. Мені здавалося, що так буде найкраще.

Лінка помітила, що Адам прийшов у піжамі, накинувши на неї якийсь светр.

— Проте цього не сталося. Мабуть, нам потрібен якийсь дитячий психолог, га? — мама теж устала, їй було ніяково, що Адам стоїть, а вона сидить. Підвелася й Лінка, але нічого не сказала, лише позіхнула, бо її зморював сон.

— Лінко, ану спати, — наказав Адам. Зовсім так, наче він досі тут жив. Ніби нічого не змінилося.

— То я пішла. Добраніч.

Зрештою, вона цього не вирішить. «Глянь на хмари, — пригадала вона Адріанові слова. — Хоч скільки кричатимеш і сердитимешся, вони собі линуть. Ти здатний змінити лише двадцять відсотків того, що відбувається у твоєму житті...» Так, вона знала, що це правда. Лінка не могла ніяк вплинути на те, що мама й Адам вирішать із Каєм. Її думка нікого не цікавила. І все ж вона проказала:

— Будь ласка, нехай усе буде, як раніше, — самими вустами, безгучно, так, щоб ніхто не почув.

Прокинувшись уранці й вийшовши на кухню, Лінка побачила, що всі снідають. Мама, Кай та Адам.

Вражено глянула на них. Кай широко посміхався, мама й Адам уникали її погляду. Мабуть, вони не до кінця розуміли, як поводитися. Коли Лінка одягалася, щоб іти до ліцею, мама підійшла й прошепотіла на вухо:

— Я не хотіла, щоб він о цій порі повертався додому. Було дуже пізно.

Лінка ледь помітно всміхнулася. Якби ж то в цьому була проблема...

— Мамо, мені не заважає те, що Адам залишився, навпаки. Про мене, він може залишитися тут назавжди, власне, я навіть хочу, щоб так і сталося.

Останню фразу промовила голосно. Дуже голосно. Або настільки голосно, що Адам, який саме впорався з миттям посуду, усе почув.

Узагалі погано, що все це сталося з Каєм саме цієї ночі. Лінка була страшенно невиспана, а вона ж домовилася з Лукашем про нічну зміну в друкарні! Нічого, доведеться якось подолати дрімоту.

Вони їхали та їхали, дорога здавалася безкінечною.

— А де це ми? — запитала Лінка, коли вони нарешті вийшли. — Ти мене на якесь поле привіз.

— Не хвилюйся. Треба пройти біля цього паркану, це недалеко.

— Але ж тут і брудно, — Лінка глянула на купи сміття довкола.

— Ах ти, чистючка! Міська дівчинка! Французька болонка!

Вони передражнювалися до самої друкарні. У великому приміщенні майже нікого не було, крім них — хіба що кілька осіб, які

зайняли місця біля довгих столів.

— О котрій початок?

— О восьмій.

— Що? — Лінка не зрозуміла. Друкарські машини створювали такий галас, що вона ледве чула власний голос.

— О восьмій! — цього разу Лукаш гукнув їй у саме вухо.

— То якого біса ми приїхали так рано?! — зойкнула Лінка.

— Треба зайняти стратегічні місця. Це дуже важливо. Найкраще сідати на кінці столу, бо коли сидиш посередині, то складно вставати по наступні пачки й рекламки.

Лінка зрозуміла, що крім рекламок були ще й наклейки. Добре, що Лукаш усе швидко їй пояснив, перш ніж вони почали працю, бо від цього перекрикування машин у неї горло заболіло. Отож, треба було взяти пачку кольорових журналів, до кожного вкинути пробник крему від зморшок, який треба приліпити на клейкий кружечок, що відривався від спеціального рулончика. Це там, де реклама крему, на десятій сторінці. Через кілька сторінок був пробник парфумів. І ще два флаєри: один з рекламою нового супермаркету, другий стосувався ароматичних устілок для взуття. Лінка впоралася з однією пачкою й віднесла під вікно. На її карточці з'явилася нова печатка, можна було вирушати по чергову пачку. Пачки танули. Лінка помітила, що якийсь пенсіонер по той бік столу нагромадив собі запас. Пачки височіли перед ним, хоча на палеті їх більше не було.

— Так, цього робити не можна, — погодився Лукаш. — Та що вдієш! Зі старою гвардією не позмагаєшся.

Справді, стара гвардія, що складалася із чоловіків і жінок пенсійного віку, активно завойовувала також табуретки, яких тут було лише кілька. Тепер пенсіонери сиділи на них, їли канапки й пили чай із термосів. Була перерва, усі чекали, коли на палетах з'являться нові пачки. Лінка й Лукаш вийшли на хвилинку із приміщення й попрямували до автомата з напоями.

— А ти знаєш, що вже північ?

— Ну, то ми майже половину зробили. Зазвичай робота є до шостої, іноді й довше. Тут трапляються люди, які сидять по три зміни підряд. Ті, що вже насобачилися, можуть таким чином заробити навіть двісті п'ятдесят злотих... Хоча кілька тижнів тому я бачив, що по

якусь тіточку приїхала швидка. Двадцять годин роботи — і жінка не витримала.

Щиро кажучи, Лінка вже через чотири години почувалася так, наче в неї був грип. Усі кістки боліли. Заходилася розтирати собі передпліччя, щоби покращити кровообіг.

— Замерзла?

— Ні, просто все болить.

— Ну, тут тобі безкоштовна аеробіка, ще й доплачують, попрацюєш отак кілька місяців, то руки матимеш як Шварценеггер. Глянь на мої біцепси!

Хлопець сміючись напружив м'язи. Лукаш був не бозна-який силач, і жодних мускулів Лінка не помітила, хоча й бачила, що із журналами він давав собі раду вдвічі швидше, ніж вона.

— А тут майже немає молоді, правда?

— Ні. Молодь шукає іншої роботи, доки ще можна. Ну, наприклад, ідуть працювати до кафе. Адже цього чувака ніхто б не взяв офіціантом, правда? — Лукаш кивнув на вусатого жилавого чолов'ягу, який скидався на злочинця. — Дівчата працюють гостесами... Між іншим, ти не пробувала? Бо в тебе, як то кажуть, усі дані. Ти б сміливо могла бути гостесою чи якоюсь моделлю, а не сидіти в цій пилюці.

— Ні... Мені й на думку не спало. Хоча колись мені навіть фотосесію робили...

— От бачиш! Бери свої фотки й шукай агенцію, може, знайдеться щось хороше. Ну, до роботи, годі відпочивати!

Останні години виявилися важкими. Давалася взнаки втома й те, що вночі Лінка не спала через Кая. Тепер вона була виснажена цими журналами, пробниками й рекламками. По ногах віяло, на жаль, дівчина була в туфельках, а тут побачила, що більшість людей приходила в солідному взутті. Якщо не в мартенсах, то принаймні в кросівках або черевиках. Ноги гули від багатогодинного стояння. Лінка облизала губи й відчула на язичку огидну пилюку. Провела долонею по лобі — уся вона була вкрита брудом. «Певне, це від друкарських машин» — подумала дівчина. Справді, нелегкий спосіб заробляти гроші! Вона не уявляла собі, що можна так гарувати щодня чи навіть кілька разів на тиждень, як усі ці люди. Мама працювала в офісі, часто понаднормово, це факт, може, ця робота й не була мрією її юності, але вона точно не дихала друкарським пилом, і їй не доводилося стояти по

вісім годин. Адам теж працював на фірмі. Адріанів батько — у лікарні. А ці бідолахи... Лінка справді їм співчувала. Вона знала, що для неї це якась пригода, те, чим доведеться підробляти, доки не закінчить ліцею, тоді вишу й не знайде собі нормальної роботи.

— Агов, чого так замислилася? — Лукаш підійшов ближче.

— Нічого. Подумала собі, що коли не вчитимуся, то це мене чекає на старість, — пожартувала вона.

— Ти здивуєшся, але тут купа людей із вищою освітою. Скорочення на фірмі — і вони потрапляють сюди. Або є такі, що підробляють, бо зарплатня мала. Гадаю, тут і вчителів можна зустріти, і касирів. У людей катма грошей. Борги, кредити, на все бракує.

Лінка позіхнула. На щастя, на вулиці вже розвиднілося, мабуть, зараз вони закінчать роботу, можна буде поїхати додому. Спершу гарячий душ, щоб змити із себе всю цю гидоту, тоді чиста постіль. Лінка замріялася й на мить заціпеніла над пачкою, тримаючи рекламку крамниці з фотоапаратами. Лукаш штурхнув її в бік.

— Агов, не спи! Ти що, фотоапарат хочеш собі купити, чи що?

— Що? Де мій фотоапарат?

Мабуть, вона на хвильку таки заснула. Розплющила очі й сумно глянула в бік виходу. Помітила, що приходять нові люди, мабуть, вранішня зміна.

— Ти заснула, — засміявся Лукаш, — і лише цей фотик тебе розбудив. Повернув до життя.

— Бо я ним дуже дорожу і, мабуть, мені наснилося, що я його загубила.

— Дорожиш?

— Ну, так, я фотографую, хобі таке. Чекай...

— Чекаю, — відказав Лукаш і слухняно замовк, глянувши в той самий бік, що й Лінка. Проте він зовсім не розумів, що вона там угледіла. Дівчина поводитися так, ніби в неї були галюцинації. Вона немов привида побачила.

Але то були не галюцинації. Лінка побачила не привида, а людину із плоті й крові. За перегородкою, там, де почали збиратися працівники другої зміни, сидів не хто інший, як Адріанова мати. «У неї гарне місце скраєчку, — подумала Лінка. — І навіть табуретка».

«Але ж це неможливо», — знову гарячково міркувала Лінка, коли вони поверталися автобусом додому. Сонливість де й поділася, зате

Лукаш похропував, притулившись головою до шибки. Може, Адріанова мама їй лише приверзлася? Проте Лінка добре знала, що це не так. У друкарні працювала мати Адріана, у якої зовсім нещодавно стався інфаркт! Вона віддавна була безробітна, проте чоловік-лікар її утримував. Чому вона тут працює? Точніше, навіщо? І чи Адріанів батько й сам Адріан знають, що вона робить ночами?

Повернувшись додому, Лінка відразу помітила Адамову куртку. Ого, може, щось таки із цього буде? Може, Каєві проблеми спричиняться до того, що Адам повернеться? Тихенько відчинила двері до своєї кімнати й ковзнула досередини. Увімкнула комп'ютер і написала Адріанові, що бачила його маму в друкарні. Клацнула «надіслати», і тільки потім зняла джинси, залізла під ковдру й відразу заснула.

— Ми вирішили, — заявила вранці мама з виразом обличчя, який нагадав Лінці kota з «Аліси в Країні Див», — що Адам тут трохи поживе. Звісно, це не значить...

— Я спатиму на кухні на розкладачці, — додав Адам. — Може, усе це для Кая сталося занадто швидко? Треба його якимось поступово до цього призвичаїти...

— А де Кай? — поцікавилася Лінка.

— Спить. Нині ж субота.

«А чому, власне, я не сплю?» — промайнуло Лінці в голові. Була лише десята ранку. Проте дівчина відчувала дивне піднесення. Подумала, чи це через побачене в друкарні, чи тому, що вона чітко вирішила шукати нову роботу? Вихідні начебто й довгі, але ж треба знайти агенції, порозсилати фотографії... Їй здавалося, що різна дивна робота перетворюється в неї на якесь хобі. Вона могла б написати книжку «Супер-робота. Поради для підлітків». Ну, нічого, перед нею черговий виклик. Гостеса? Або, може, модель? Варто принаймні спробувати. Лінка з'їла шматок хліба із джемом, а тоді вирішила піти лягти знову. Їй потрібні сили. Машинально увімкнула комп'ютер. Може, Адріан уже відповів?

Авжеж, відповів. Що вона помилилася. Їй просто здалося. А між рядками — що вона схибнула. Лінка прочитала листа й обурилася. Нічого їй не примарилося, вона точно бачила й добре запам'ятовувала обличчя. Чому Адріан їй не вірить?

Майже всю суботу дівчина проспала. Встала під вечір й заходилася шукати роботу. Лукаш казав, що найкраще надсилати фотографії до різних агенцій, а не відповідати на окремі оголошення. Може, спробувати? Переглянула свої минулорічні фотки. Їх зробив фотограф, у якого вона закохалася. Тепер їй це видалося таким дитячим, але тоді... Добре, принаймні, що в неї залишилися такі гарні фотографії. Вставила до комп'ютера диск із фотографіями й почала шукати фото, яке можна було б вислати. Воно не могло бути занадто вишуканим, потрібні знімки з добре помітним обличчям та фігурою. Тоді знайшла адреси кількох агенцій і вислала фотографії. А тоді зателефонувала Каська й запропонувала назавтра прогулянку. Справжню, осінню, у парку.

У Лазенках у неділю було людно. Настільки, що Каська й Лінка ледь не розминулися в натовпі. Нарешті зідзвонилися.

— Ого, а це що за диво сучасної техніки? — мовила Каська, угледівши Лінчину мобілку.

— Що ти, вона просто супер.

— Ой леле, чорно-білий екран.

— Цить, ніякий він не чорно-білий, при світлі набуває фіолетового відтінку. Найкрутіша модель. Це тобі не якась там сенсорка без клавіатури! А якщо серйозно, то мобільний у мене вкрали. І добре, що в нашій школі заборонено користуватися телефонами. Узагалі! Бо якби я витягла цей диво-мобільник, капець би мені був аж до кінця року. Хоча особисто мені байдуже. Головне, що працює...

— І це точно екомодель, не забруднює довкілля й узагалі це продукт переробки!

— Атож, мені його мама позичила. Боюся, що на кращий доведеться собі заробити, а це станеться не скоро. Усі мої приголомшливі придатки з'їдає ліцей.

— Повний капець.

— Та чого там, усе нормально. Принаймні я досі ще не зневірилася. Але ти хотіла прогулятися, щоб поговорити. Між іншим, дякую. Коли я востаннє була на прогулянці?

— Ніхто тепер до парку не ходить. Усі йдуть до «Coffee Heaven» чи «Золотих Терас» абощо. А в парку погомоніти найкраще. Бо я... справді хотіла поговорити з тобою.

— Ну? — підбадьорила Лінка, може, не надто уважно, бо саме регулювала зум.

— Кого ти фотографуєш? — здивувалася Каська.

— Там далеко стоїть такий хлопець, що весь замастився морозивом. Умерти можна від сміху, глянь! А про що саме ти хотіла побалакати?

Поклала фотоапарат на лавку й сіла поруч.

— Пригадуєш, ти обіцяла мені допомогти? Знайти його, — Каська глянула вичікувально.

— Так, звісно.

— У мене є лише назва факультету. А що далі?

— Треба подивитися, коли в нього пари або чергування й поїхати туди, — міркувала вголос Лінка. — Чекай-но, зараз жовтень, це добре...

— Так, я дізнавалася, заняття в університеті починаються із жовтня.

— Ну, то що, ідемо?

— А ти зі мною підеш? — зраділа Каська.

— Ну, звичайно, я ж обіцяла. Може, наступного тижня?

— Так відразу? — Каська замалім не захлинулася водою, бо саме зробила великий ковток із пляшки. — Почекай, я не можу так швидко, мені ще треба подумати...

— Про що?

— Ну, так, узагалі... розумієш.

— Гей, не пасуй! Не зволікай, бо потім буде дедалі важче, повір мені. Зрештою, ми можемо на нього лише глянути, а потім вирішити, що далі.

Була одна причина, чому Лінка заздрила Касі, хоча й не могла в цьому зізнатися. У неї вже не було батька. Він помер, і нічого тепер не зміниш. Каська, звичайно, не знала, як відреагує її батько, довідавшись, що має доньку. І навіть не знає, що вона жива! Може, він розсердиться. Може, пошле її під три чорти. Та одне було напевне. У Каськи батько був. І була надія. А Лінка... що ж, їй залишалося хіба що сподіватися, що Адам повернеться до них. Та навіть, якби це й сталося, тепер вона вже знала, що Адам не почуває себе її батьком. Він жодного разу не зустрівся з Лінкою потому, як пішов від матері. Хоча

ні, одного разу зустрівся, коли вона попрохала в нього гроші. Та Лінка була переконана, що якби не це, він би до неї навіть не подзвонив.

Лінка спізнилася до школи й відразу збагнула, що вона чогось не знає. Почався урок математики, але всі продовжували перешіптуватися й поводитися так, наче й досі була перерва. Азор сидів, приклавши паперову хусточку до носа. На парту впало кілька краплин крові. Проходячи повз нього, Лінка почула: «Наступного разу я цьому негідникові не подарую».

— Що трапилося? — запитала вона в Інес. На жаль, більше ні з ким їй не вдалося потоваришувати. Інес була вродлива, і Лінці подобалося дивитися на неї. Вона виглядала якось нереально, наче з іншого світу. У неї було світле, майже біле волосся й тонка, наче порцелянова, шкіра. Це просто якийсь парадокс, що Інес опинилася в цьому класі, бо хоче фотографувати. Адже фотографувати мали її саму. Інес теж стояла наче осторонь і не зовсім належала до тусовки Азора, незважаючи на свою вроду. Може, вона була занадто несміливою? А може, вони просто не бажали нікого приймати до свого гурту?

— Вони знову побилися, — прошепотіла Інес, зиркнувши на математика. На щастя, той був зайнятий писанням на дошці. Лінка вкотре переконалася, що математика — не для неї. Чи з її улюбленим учителем з гімназії, Леоном, чи без нього, результат був однаковий. Вона нічогосінько не могла зрозуміти на дошці. Лише вдома, сівши з підручником, Лінка повільно, крок за кроком розбирала матеріал ще раз. І тоді їй вдавалося втямити якихось сорок відсотків. Ну що ж, теоретично за знання тридцяти процентів матеріалу зараховують іспит на атестат зрілості, проте це не означало, що з такими знаннями Лінка перейде до наступного класу. Особливо враховуючи, що за уроки вона сідала вночі. Алгебраїчні рівняння. Що це взагалі таке?

— Ну, то й що? — допитувалася вона, бо Інес раптом замовкла.

— Нічого. Мабуть, вони не можуть бути в одному класі, бо між ними відбувається щось... щось страшне.

«Це якась тваринна ненависть», — подумала Лінка, позирнувши на Азора, який продовжував кидати злісні погляди з-над носовичка, і на Оскара, який сидів віддалік, гордовито випроставшись, не звертаючи уваги ані на однокласника, ані на вчителя, узагалі ні на кого.

«Не хочеш прогулятися?» — таку есемеску надіслав їй Лукаш. «І чого вони лишень із цими прогулянками?» — майнуло Лінці. Потім подумала, що це, мабуть, запрошення на побачення. Після мейла від Адріана вона так розсердилася на нього, що погодилася. Пізніше, уже перед самою зустріччю, відчула докори сумління і, підійшовши до Лукаша, який чекав на неї біля «Емпіку», відразу бовкнула:

— Але це ніяке не побачення, бо в мене є хлопець, окей?

— Спокуха, — відказав Лукаш і скуйовдив їй волосся на маківці.

— Ай! — вереснула Лінка, бо ненавиділа, коли хтось куйовдив її гарну зачіску.

— Сорі, сорі. Ні, справді, спокуха. Мені просто захотілося прогулятися.

— У вас що, бзик якийсь із цими прогулянками? — поцікавилася Лінка. — Сидів би собі спокійно, кавцю попивав, прогулянки йому забаглося. Тяжко здобуті калорії витратити..

— Черевики за важко зароблені гроші збивати...

— Час, передбачений на навчання, марнувати... А де, власне, ти збираєшся гуляти? Мені треба додому, може, хтось із агенції відповів.

Лукаш простягнув їй мобільний.

— Перевір свою пошту. Якщо хтось написав, то відразу й передзвониш. Ходімо!

— А куди?

— На Саську Кемпу. Колись я там жив, і відтоді в мене слабкість до цього місця. Це недалечко. Доїдемо трамваєм до стадіону, це п'ять хвилин. А тоді пішачка.

Лінка дозволила водити себе неповторними вуличками. Дивилася на порослі диким виноградом будинки й думала, що цей район дуже відрізняється від центру. Тут усе нагадувало невеличке гарненьке містечко. Вони проминали кав'яреньки, кафешки з морозивом, чайні... Де-не-де ще стояли на вулиці столики, жовтень цьогоріч видався теплим. Сіли в одній кав'ярні й Лукаш купив їм морозиво. Під скляною стільницею ховалися мушлі й морські зірки, Лінка водила по них пальцем і роздумувала про те, які в них неймовірні форми.

— У мене справді є хлопець, — сказала вона.

— Та я ж сказав тобі, що все окей. Мені це не заважає.

— Зате мені заважає. Чорт.

— Розслабся. Невже те, що в тебе є хлопець десь за океаном...

— У Лондоні.

— Яка різниця, де він — над священною Темзою, за Ла-Маншем, на острові й таке інше...

— Що «і таке інше»?

— Невже це означає, що ти взагалі не повинна виходити з дому? Ти що, вважаєш, що це побачення?

— Ну, ні, але...

— Чи ти думаєш, що отой твій святий польський емігрант не ходить, приміром, до пабів? А якщо ходить, то невже думаєш, що сам? А якщо й не сам, то як гадаєш, коли якась дівчина сяде біля нього, то він гордовито гляне на неї і скаже: «О ні, моя люба, з тобою я не розмовлятиму, я дав обітницю, жона мене в порту чекає, і цілковита вірність їй у словах, думках і вчинках — то мій священний обов'язок, так би мовити, *duty*».

— Ну, ти даєш, — Лінка ледве втрималася, щоб не розреготатися. — Ти неодмінно маєш стати ведучим якого-небудь шоу. О, «Лукас-шоу», наприклад.

— Не смійся, може, колись я й вестиму якесь шоу, я просто народився для світу медій.

— А де власне ти вчишся?

— А ти не сміятимешся?

— Постараюся, хоча це може бути нелегко.

— Я вчуся на садівника. Розумієш, я все життя мріяв ходити з лопатою, у комбінезоні й плекати рослини. Я вивчаю ландшафтний дизайн.

— Ну, цього б я не вгадала, навіть якби була славетним ясновидцем Яцковським...

— Ясновидець? Може, нехай скаже, хто переможе на «Євро». А про що ми говорили? Ага, рослини, садочки... Розумієш, ландшафтний дизайн для тих, хто змушений жити в умовах міської цивілізації... Я все дитинство провів на Мазурах. Іноді тут мені доводиться нелегко.

— Я розумію, але здається, це не дуже пасує до твого медійного образу....

— Ой, дорогенька, пасує, та ще й як! Буду, як така собі Найджелла Лоусон, але вона займається кулінарією, готує в студії, і мільйони

людей по телеку дивляться, як вона помішує щось на сковорідці. А я так полотиму, що всі тільки й зітхатимуть, мовляв, як прегарно він це робить... А якщо серйозно, то я це обожнюю. Ось, чому я так люблю гуляти Саською Кемпою... Ходімо, покажу тобі один садок.

Вийшли з кафе, залишивши зачаровані під склом мушлі й звернули на вулицю Валечних, а тоді — на Нобеля.

— Глянь, — мовив піднесено Лукаш, — коли йдеш собі цією, приміром, вулицею, то ніколи й не здогадаєшся, що ззаду, за цими будинками, є садочки...

— Ти, певне, жартуєш, — Лінка бачила перед собою рівні ряди будиночків. Не схоже, щоб за ними щось ховалося.

— Ходімо, зайдемо ззаду й побачиш.

Провів її вузькою стежкою за паркан одного з домів. І справді! З вулиці цього не було видно, проте за будинком виявився чималенький сад! Мабуть, ніхто ним не займався, трава була нескошена, під парканом стриміли якісь бур'яни. Нікого довкола. Посеред саду стояла стара дерев'яна гойдалка, яка скрипіла від повівів вітру.

— Який незвичайний будинок... І ця гойдалка. Тут наче час зупинився.

— Авжеж. Завжди, коли сюди приходжу, відчуваю, що такі будинки мають душу.

— Чуєш... — Лінка на мить замовкла. — Цей будинок стогне...

— Ні, це лише вітер, — посміхнувся Лукаш. — Мабуть, вікна нещільні, і тому він так свище.

— Вітер чи не вітер, але мені аж моторошно зробилося. Наче хтось схлипує. Здається, що в таких старих будинків є власні таємниці, вони все пам'ятають. Певне, їм сумно, коли помирає їхній пожилець і оселяється хтось новий...

— Не перебільшуй. Вони тут і залишаються, усі ці привиди. Мабуть, тут класно на Геловін.

І раптом Лінка згадала, що йде на геловінську вечірку до Азора. От тільки... не пригадує, на котру годину. Не знає, де це, і хто там узагалі буде. Та в одному переконана на всі сто. Треба переодягнутися. І здається, вечірка якраз нині. А потім подумала про те, що сказав Лукаш про Адріана. Воно ніби й жарт, але Лінка справді гадки не мала, як Адріан проводить час без неї. Мабуть, ходить на вечірки, і навряд чи сам. Це природно, бо коли людина живе в Лондоні, то явно класно

розважається. Вона ж йому цього не може заборонити. Але й сама не сидітиме мов черниця.

— Чуєш, Лукаше, а взагалі це ж сьогодні Геловін?

— А чого ти раптом так запанікувала?

— Бо згадала, що йду нині на вечірку.

Лукаш розкуйовдив дреди й гаркнув як ненормальний:

— У-у-у! Привид Саської Кемпи, убивця жінок на гойдалці вже близько!

— Що ти сьогодні робиш? — рішуче запитала Лінка.

— А що?

— Може, підеш зі мною? У мене є ідея, ким переодягтися, і ти мені для цього знадобишся.

— То ким я мушу перевдягтися: Джеком-Різником, Дракулою чи ще кимсь?

— Як би тобі пояснити... Ти колись казав, що їздиш мотоциклом.

— Авжеж. Але це мопед.

— Це неважливо. У тебе є відповідний одяг? Шолом і чорний шкіряний костюм?

— Шолом є. Ти хочеш, щоб я переодягся мотоциклістом? А яке це має відношення до Геловіну?

— А таке, що цього року Геловін має детективний формат. Ти «Мілленіум» читав?

— Ні, а що це таке?

Лінка зітхнула.

— Звідки ти впав? Це ж супербестселер цього року.

— І там убивця — мотоцикліст?

— Замокни, бо я зараз кричатиму, ти даси мені розповісти до кінця?

Лукаш затулив собі рота долонею, а другу приклав до горла, вдаючи, наче задихається.

— Там є така героїня, Лісбет Саландер. Мені завжди кортіло нею переодягнутися. У неї...

Проте Лукаш не міг довго витримати.

— А ти на неї схожа?

У Лісбет Саландер було коротке чорне волосся, сережки в носі й татуювання на спині.

— Ні, — посміхнулася Лінка. — Та якщо дістану кілька речей, то трохи скидатимусь. То як?

— Ти хочеш, аби я позичив тобі костюм? — Лукаш виглядав дещо розчарованим.

— Не тільки. Я хочу, щоб ти був моїм Блумквістом.

— Ким?

— Ну, це головний герой книжки, журналіст...

— І він теж ходить у шкіряному костюмі?

— Ні... Узагалі він такий собі... малопомітний.

— Малопомітний? То це я малопомітний?

У Лінки аж очі заблищали. Їй було дедалі веселіше.

— Якщо я можу зіграти дівчину в стилі «емо», то й ти ввійдеш в образ абсолютно пересічного чувака. У звичайному джемперочку. Ти вдома погугли, навіть фільм такий є. Зможеш зайти по мене десь біля восьмої?

— Приїхати мопедом?

— Звісно! Але костюм привези в торбі. Гадаю, мені він підійде, ми майже однакові на зріст.

Вечірка відбувалася в Азора вдома. Запросили весь клас, усіх, крім, звичайно, Оскара. Нічого не вдієш, цей Оскар справді був добряче схибнутий, хоча після останньої сутички хлопці більше не билися. Оскар та Азор інстинктивно відчували, що їм краще не наближатися один до одного, бо це погано закінчиться. Настало якесь коротке перемир'я. Лінка вважала, що Оскар сам у всьому винен. Не тому, що колись її образив. Він просто з усіма конфліктував і ні з ким не зміг потоваришувати. Зрештою, Оскар її не обходив. Лінка раділа, що її запросили. Усе-таки до неї ставляться нормально.

Разом з Лукашем вони викликали справжній фурор. Лінка підфарбувала очі, на волосся наклала спеціальну темну пінку, у носі красувалося кільце, яке проте не вимагало продірявлювання шкіри. У вухах погойдувалися срібні кільця. Татуювання намалювала на плечі хною. Щоправда, дракон більше скидався на собаку, та хіба це так важливо? Блузка на бретельках, шкіряні штани й куртка, оздоблена голівками цвяхів. Проте Лінка не спричинила б такої сенсації, якби не Лукаш. Прилизав свої дреди, зв'язавши їх у кінський хвіст, справді одягнув білу сорочку й джемпер. До того ж, зробив пасторську міну. Дівчата заздрили, Лінка не мала жодного сумніву.

— А тепер сюрприз, — сказала Зуза, коли всі по черзі сфоткалися у труні, яку Азор змайстрував з картону й вистелив щонайкращою сатиноювою постіллю. — Кривава Мері! — і роздала кожному по чарці. — Та це ще не все. Та-дам! Оголошую всім і кожному, що перший цьогорічний номер газети вже готовий! — і витягла з-за спини кольорові газетки.

Лінка відчула, як її кольнули заздрощі. У газетці, що звалася «Репотека», бо згідно задуму, у ній мали друкуватися переважно репортажі, була купа фотографій і чимало текстів. Звісно, вона знала про конфлікт із Азором, але раптом усвідомила не лише те, що прогавила можливість робити газету, але й факт, що ніхто не запропонував їй спробувати щось написати чи сфоткати. Шкода. Тепер усі гортали сторінки, роздивлялися фотографії й здавалися щасливими. Лише вона, одна з-поміж усіх, не доклалася до цього номера «Репотеки».

— Ого, класна газета, — звернулася Лінка до симпатичної рудої Марисі. — Може, я теж могла би щось...

— Ну, то приходь на збори, — відказала Мариська. — Якщо, звісно, Азор не проти...

— Приходь, — погодився головред. — Ми збираємося щопонеділка після уроків.

Усе так просто! Лінці хотілося їх усіх розцілувати.

* * *

Адріан поскладав книжки й фарби до великої торби, а тоді вийшов із класу. Він радів вільному пообіддю, нарешті надолужить усе згаяне. Після занять доводилося ще раз уважно перечитувати конспекти й намагатися розібратися в тому, що він насилу розумів навіть польськи. Усе це страшенно втомлювало. Тітка, мабуть, знову розпитуватиме, як він дає собі раду, чи встиг із ким-небудь подружитися. Мало того, що в нього нічого не виходило, то ще й доводилося без кінця про все розповідати. Або брехати, буцім усе класно. І те, й інше, було неприємно.

— Агов, — наздогнала його якась дівчина. Раніше він бачив її в їдальні. — Підеш увечері до клубу?

Оце й усе, що йому вдалося зрозуміти.

— Ні, — відповів Адріан. — Я мушу...

І раптом помітив у її очах... зневагу? Він почувався, як мала дитина.

— Ти ніколи нікуди не ходиш, — сказала дівчина. — У тебе якісь проблеми?

Зараз подумає, що в Польщі страшні злидні, і в нього немає грошей на *clubbing*.

— Ні, чого це? Просто в мене багато роботи.

— Цікаво, усі поляки такі... працьовиті?

— Ніякий я не працьовитий.

«Вона думає, що я зубрилка, — подумав Адріан. — Такий собі *freak*».

— Ну, то пішли з нами, усі там будуть, — вона підбадьорливо посміхнулася. О восьмій у «The Angel». Якщо не знаєш, де це, можемо зустрітися в метро.

ЛИСТОПАД

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Чорт, я постійно думаю про те, що ти мені написала, про те, наче бачила мою маму в цій друкарні. Я страшенно розсердився, бо був переконаний, що тобі це просто привиділося, і все-таки ти пишеш про це, хоча й знаєш, що я далеко й не можу цього перевірити. А якщо це правда? Що мені робити? Батькові не скажу, бо в нього й так купа проблем. Ні, мабуть, це таки неможливо. Я вчора весь день ходив, як непритомний, нарешті пішов на вечерку. Тут усі страшенно бухають. Не те, щоб більше, ніж у Польщі, може, я просто не ходив тут нікуди, ти ж мене знаєш. Я познайомився з однією дівчиною... Її звать Джил. Вона приємна, а зі мною тут майже ніхто не спілкується. Додому повернувся на світанку. У суботу, певне, знову піду кудись розважитися, принаймні не думатиму про маму. І про те, що ми з тобою продовжуємо віддалятися одне від одного. Ти теж це відчуваєш? Я сумую за тобою.

Адріан.

Папка: Надіслані

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Пробач, що я вчора не написав, але був на вечірці й пізно повернувся. Тут постійно якісь parties. Чесно скажу, якби я захотів, міг би розважатися щодня. Принаймні я трохи розслабився. А що стосується того нещодавнього мейла, Лінко, то... Це справді неможливо, Тобі, певне, здалося, моєї матері там, у друкарні, просто не могло бути. Зрештою, Ти мало її бачила, трапляються схожі люди, це точно не вона. Я цього навіть батькові не казатиму, бо він лише рознервується. Мама не працює, після інфаркту це не рекомендується.

Зрештою, вона писала мені, що й досі без роботи. Дякую за інформацію, та я переконаний, що Ти помилилася. Це не вона й час облишити цю тему, ОК? До речі, як там Твоя робота? Даєш собі раду?

Аді

* * *

«Як із роботою? — думала Лінка, усе ще розлючена після Адріанового листа. — Наразі ніяк. Ніхто не дзвонить, нікому я не потрібна. Адже гарних дівчат тисячі, чому саме на мене мають звернути увагу?»

* * *

Мобіллка задзеленчала на уроці фотографії, яких було два на тиждень. Сьогодні теоретичне заняття проводив Ромуальд Р. Чи вчителя справді так звали, чи це був лише псевдонім — цього Лінка не знала. Ніде правди діти, він робив суперові фотографії, хоча дівчину й дратував його тон, усі ці його: «Мене звуть Ромуальд Р.», його старанний прикид, наче він одягався принаймні годину, і до цього — наймодніші окуляри *Ray Ban*, на вигляд звичайнісінькі, просто чорна оправа і все. Звичайно, що деякі дівчата захоплювалися Ромуальдом, навмисне ставали ближче й намагалися спокусити його поглядом чи сміливим викотом. Лінці було байдуже. Вона воліла четвергові уроки з пані Юлією. І не лише тому, що це практичні заняття, і їй здавалося, що вона кожної хвилини дізнається щось нове, всотуючи слова пані Юлії наче губка, а ще й тому, що вчителька була абсолютно незвичайною людиною. Поруч із нею всі почувалися прекрасно, для кожного вона знаходила добрі слова. Іноді Лінка думала, що пані Юлія — чарівниця, якій завжди вдається сказати те, чого від неї найбільше чекають. Зате Ромуальд говорив те, що думав. От і вся різниця. Проте його уроки Лінка теж любила. Якщо, звісно, він не дорікав комусь невіглаством чи відсутністю смаку.

Уроки полягали на тому, що учні переглядали купу фотографій — переважно відомих майстрів, але траплялися й молоді, незалежні митці. Це був так званий *Street*, тобто вуличні фотографії. Переважно комічні. Сьогодні Ромуальд приніс їм свої. Кепкував із відпочивальників на пляжі в Мендзиздроях, закоханих на Барбакані, дрібних злодюжок на лавках під багатоповерхівкою, мешканців

маленького містечка, які поспішали до костюлу. Польська мозаїка з добре знайомими героями й сценками. Такі фотки вони мали робити й для «Репотеки».

Вібрування телефону примусило Лінку відірватися від розглядання фотографій кафе в центрі Варшави. Дівчина знітилася й спершу хотіла просто вимкнути свій допотопний телефон, але зиркнула на номер. «Це з агенції!» — подумала вона і, пробурмотівши щось про важливі родинні справи, вийшла із класу, ризикуючи наразитися на догану, бо користуватися мобілками в ліцеї було заборонено.

За кілька днів до цього вона розіслала фотографії й автобіографію до кількох агенцій, які викликали в неї довіру. Зазвичай ішлося не лише про роботу моделі, а й про іншу тимчасову роботу. Дівчата могли підробляти гостесами чи танцівницями, хай що це означало.

— Так, звичайно, я можу прийти сьогодні, — сказала Лінка. — Що потрібно принести із собою?

— Ми тебе на місці сфотографуємо. Принеси купальник, якісь легінси й обтислий топ.

«Чудово», — подумала Лінка, закінчивши розмову. Сякий-такий купальник у неї був, із легінсами гірше, таких речей вона не носила. Зазвичай ходила в джинсах і футболці. Вона звільниться о третій, бо ще ж збори редколегії газетки, до агенції треба встигнути на п'яту. Доведеться заскочити додому по купальника, а що з легінсами? Ой леле, оце-то халепа! Повернулася до класу.

— Де тут поблизу можна купити якісь легінси? — прошепотіла вона Інес на вухо.

Та глянула на неї як на ненормальну.

— А які тобі треба? Якісь кольорові чи що?

— Ні, звичайні чорні.

— Та будь-де, вони скрізь продаються, — Інес показала на свої. — Ці я купила в «Н&М».

Лінка роззирнулася класом і зрозуміла, що майже всі дівчата були в легінсах. Невідомо коли це перетворилося на універсальний одяг, зрештою, як колись джинси. От тільки Лінка залишилася в цьому «колись» і, мабуть, була єдиною дівчиною, яка ніколи досі не вдягала легінсів. У неї їх навіть не було! Що ж, настав час це змінити. Якщо вони їй не личитимуть, у них можна спати.

— Щось треба робити на наступний урок?

— Так. Знайти в інтернеті фотографію, яка тобі сподобається й зробити щось схоже. Розумієш, якось їх об'єднати.

Лінка спохмурніла. Класне завдання. От тільки, як знайти на нього час, бо цього їй якраз страшенно бракувало...

На засіданні редколегії Лінка сиділа як на голках, хоча вона так довго на нього чекала! Головував полоніст, їхній класний керівник, який, здається, стежив за випуском. Здається, бо в Лінки склалося враження, що він чомусь не бере участі в дискусії, яку почав Азор. Проте пригадала собі всю цю історію з Оскаром і подумала, що може, учитель просто боїться якогось нового скандалу. Хоча Оскара якраз не було.

Він нехтував редколегією, зрештою, не звертав увагу на весь клас.

— Окей, то що, якийсь осінній репортажик? Кладовища і таке інше?

— Але ж кладовища вже були, — заперечила Зуза. — У тебе що, не всі вдома?

Вона сказала це таким тоном, наче говорила: «Азоре, ти просто геній!»

— Тоді, може, щось про осінь. Осінь у зоопарку або бабульки в парку, ну ж бо, хто візьметься? Може, ти, Евридіко? Здається, ти любила таку нудьгу? Може, у когось є пропозиції?

Лінка сиділа тихо. У неї не було ані тем, ані ідей. Зате решта відразу заходила сперечатися й галасувати. Лінка думала про інше — про похід до агенції. Саме тому вона не могла зосередитися на газетці чи піти кудись з однокласниками після уроків. На жаль. Бо завжди їй доводилося (та й нині доведеться) бігти роздавати флаєри або шукати нову роботу. Ніхто крім неї не працював після уроків. Лінчині однокласники вешталися по кав'ярнях, ходили до кіно й тринькали батьківські гроші. Та передусім у них був час на те, на що їй його постійно бракувало. На фотографування. Просто парадокс якийсь! Вона заробляє, щоб учитися в цьому ліцеї, зате не має часу на підготовку до уроків! «Якось це несправедливо», — подумала дівчина.

Агенція, як виявилось, містилася на останньому поверсі великого житлового будинку. Лінка піднялася ліфтом, дивлячись на своє відображення у великому дзеркалі. Легінси трохи нагадували

спортивні штани, але непогані. Добре, що зараз в моді легінси, а не якісь, приміром, корсети.

Усе виявилось зовсім не страшно. Спочатку фотографії, хоча це й не була така професійна фотосесія, як її перша минулого року. Фотки зробила, причому звичайним фотоапаратом, та сама пані, яка записувала дані й приймала заповнені формуляри. Позування в купальнику трохи Лінку напружило, проте не настільки, як вона того боялася. Потому коротка розмова. Вік, школа, зацікавлення. Її навіть запитали, як вона вчиться. Цікаво, якщо в когось самі одиниці, то його що, не беруть, бояться, що завалить навчання?

— Тобі зателефонують, якщо буде потреба.

От і все.

Лінка була розчарована, вона думала, що їй відразу запропонують якусь роботу. Доведеться повертатися до цих жахливих флаєрів. Або до друкарні. До речі, обмінявшись мейлами з Адріаном, вона весь час почувалася паскудно. Тоді Лінка написала до нього знову, що їй точно нічого не примарилося, вона справді бачила його маму, проте він заявив, що Лінка помилилася. І після того став писати рідше... Щось зламалося. Дівчина роздумувала, як їй з усім цим бути. Може, піти до Адріанового тата й розповісти йому? Але вона знала, що Адріан їй цього не пробачить. Може, піти й поговорити з його мамою? Ні, бо якщо їй усе це справді приверзлося, вона лише наразиться на посміх. І взагалі — хіба вона має право отак безпардонно втручатися в чуже життя? Що ж, більше вона нічого не може зробити. Про все це Лінка думала, спускаючись сходами. І ще про те, що хоча робота в друкарні їй виснажувала так, що протягом двох днів важко було ворухнути рукою чи ногою, усе-таки в цьому був величезний плюс: вона не працювала сама. Ба більше, принаймні собі вона точно могла зізнатися, що їй дуже подобається проводити час із Лукашем. Прогулянка Саською Кемпою була чудова. Звичайно, Лінка попередила Лукаша, що в неї є хлопець. От тільки — чи справді це так? Останнім часом траплялося, що вранці від Адріана не було навіть коротенького листика. Магічний ритуал вранішніх мейлів більше не діяв, хоч як прикро було в цьому зізнаватися.

— Що в тебе хорошого? — поцікавилася Каська, заливаючи окропом каву просто в чашках.

— Хорошого?

«Про що це вона взагалі? — подумала Лінка. — І чого це Каська така веселенька? Очі блищать, наче у хворої. І відколи це вона п'є таку каву? Ніколи не бачила, щоб Каська заливала каву просто у філіжанці».

— У тебе що, іншої кави немає? — буркнула вона.

— Ні, останнім часом я тільки таку й п'ю. Розумієш, ми з Міхалом вчимося ночами, і така кава найкраще збуджує.

— Збуджує, кажеш? — Лінка глянула на сестру, а в тієї обличчя раптом порожевіло, мов троянда.

— Не чіпляйся до слів.

— Я не чіпляюся. Ти сама зачепилася.

— Ну, гаразд, окей. Так, — і Каська потупилася.

— Що так?

— Ну, розумієш... Так.

— От чорт.

— Не чорт, а навпаки було чудово. Батьки поїхали на дачу щось там поприбирати перед зимою. А ми... Ми вчилися, — Каська раптом рвучко підняла голову, і лампа освітила її обличчя, таке світле, щасливе, усміхнене.

— А ти не боїшся?

— Слухай, — Кася знову опанувала себе, — ми застерігалися трьома способами. По-перше...

— Добре, добре, не хочу цього слухати.

Каська раптом видалася Лінці дорослою, не такою, як вона. Отже, це таки правда, що після першого разу перетворюєшся на жінку...

— А ти з Адріаном ще ні? — тихо запитала Кася.

— Ні, ну що ти.

— А не хочеш?

— Не знаю. Мені завжди здавалося, що це ще зарано. А тепер не знаю, чи взагалі буде така нагода.

— Як це?

І тоді Лінка розповіла сестрі про все, що сталося.

— Словом, Адріан вважає, що я ненормальна, а я починаю замислюватися, чи там у друкарні це не був привид. Крім того, з роботою повна лажа. Якщо мені знову доведеться їхати бозна-куди із цими флаєрами, то мене, мабуть, чорти візьмуть. А в агентстві поки

роботи не знайшлося, незважаючи на те, що я витратила тяжко зароблені гроші на ці чудові легінси...

— Знаєш, що? — сказала Каська. — Ти дуже мужня, сестричко. А як потребуватимеш грошей, то скажи. Мені дають кишенькові, причому немалі. Я з тобою поділюся. Бо в тебе з кишеньковими, певне, слабувато.

— Авжеж. Мати тільки ходить і нарікає, мовляв, грошей немає. Сама демонстративно їсть хіба що якусь картоплю чи хліб, бо треба ощадити. Добре, що Адам іноді приходиться до нас і часом щось купує. І взагалі все якось по-іншому з ним...

— Гадаєш, що вони...

— Що? У тебе тепер тільки одне на умі.

— Жарти жартами, але повір мені, я різного набачилася. Якщо люди обнімаються, і між ними щось є, це означає, що все буде добре. До речі, ти пам'ятаєш про свою обіцянку? Підеш зі мною завтра?

— Ой, точно, завтра чергування... Звісно!

Насправді Лінка забула. Ба більше, розмова з Каською примусила її саму нервувати. Звичайно, їй не було із чим порівнювати. Це ж не її батько там сидітиме, навіть не підозрюючи, хто до нього прийшов... Не її батько, проте той, хто колись був близьким для її матері. Це вже важливо. «Ех, — подумала Лінка, — невже в житті завжди все так складно?»

* * *

Каська знайшла в інтернеті карту студмістечка, де докладно було вказано розташування факультету, на якому викладав Єжи Печериця. Його чергування тривало із другої до четвертої. Мабуть, це справді найкраща нагода, щоб просто прийти й подивитися на нього. Жодних планів у Касі не було. Вона гадки не мала, що скаже чи зробить, коли побачить свого батька. Прийшла до студмістечка, а тоді звернула в бік польської філології. Під черевиками шурхотіло червоне й жовте листя. Незважаючи на листопад, не було мокро, досі не почалися справжні осінні дощі. Чекаючи на Лінку, Каська сіла на лавці. Лише зараз усвідомила, що в неї тремтять не тільки руки, але й ноги. Проте сум виявився сильнішим, ніж страх. Сум, якого Каська не могла збагнути. То не був сум за домом, як раніше, бо ж дім у неї тепер є. І не бажання відшукати свої корені, бо вона вже їх відшукала, хоча з мамою це якраз

ні до чого не призвело. Кася не розповідала сестрі, але матір вона бачила ще кілька разів, якось навіть біля свого будинку. Невже вона чекала на неї? Та навіть, якщо й так, то мати відразу втекла, от тільки погляди зустрілися. А вони ж тоді, на Лінчиному дні народження, навіть обійнялися й порозмовляли. Хоча мати переважно плакала. Здається, Лінка тоді цього не помітила, настільки була зайнята Адріаном. Але Каська довідалася про одну важливу річ: якийсь час мати провела у психіатричній лікарні. І Кася більше не думала, що мама віддала її до дитячого будинку через ДЦП. Знала про мамину депресію й усвідомлювала, що Лінчине дитинство не було безхмарним. Лінку мати теж віддала, проте бабусі й ненадовго. Це втішало. От тільки — чому вони тепер не можуть спілкуватися? Касьці було прикро, бо мати жодного разу не запросила її, сама теж більше не приходила. Не приходила й Лінка, після дня народження з'явилася в неї лише раз, але то не була вдала ідея. Усі — і батьки, і Лінка, і навіть Каська — поводитися напружено й стримано. Каська подумала, що всі опинилися в ситуації, до якої їх ніхто не підготував. Вона й сама не була певна, що рада знайомству зі своєю біологічною матір'ю. Може, краще було думати, що вона десь собі живе й не знає про її існування. А не про те, що вона так близько, але зовсім не прагне з нею спілкуватися. Може, і з батьком буде так само? Може, нехай усе залишається, як раніше? Навіщо вона взагалі сюди прийшла? Із цікавості, подивитися, який він, її батько?

Невже їй цього бракує, щоб отримати спокій і нарешті почати жити нормальним життям? А може, Кася потайки сподівалася, що коли мати не надто зраділа віднайденій доньці, то принаймні батько цим утішиться?

Лінка штовхнула масивні двері й опинилася всередині. Каська виглядала такою блідою, наче от-от зімліє, і Лінка зрозуміла, що це їй доведеться виявити ініціативу. Зазирнула за двері з табличкою «Деканат».

— Перепрошую, а де чергує професор Печериця?

— Кабінет сто дванадцять, другий поверх, — жінка за столом сьорбнула кави зі склянки й глянула на Лінку. Дівчина подумала, що може, вона й скидається на студентку, бо жінка чомусь зовсім не здивувалася й ні про що не запитала.

— Дякую, — відповіла Лінка й потягнула Касю за рукав.

Біля кабінету сто дванадцять стояла, чи то пак, сиділа, черга. Студенти перемовлялися, читали конспекти, пили каву з паперових стаканчиків. Цього Лінка не сподівалася. Вона собі уявляла, що разом з Каською увійде до кабінету, де за великим дубовим столом сидітиме професор і... От-от. І що далі? Розкриє обійми й скаже Касі: «Ходи сюди, моя дитино!» Та нічого він би не сказав, бо не впізнав би доньку. Мабуть, мовчав би, і вони теж. Але те, що відбувалося біля кабінету, узагалі не пасувало до цієї сцени. Студенти хихотіли, а професор... що ж, його наразі не було, про що довідалася Лінка, запитавши, хто з них чекає на професора Печерицю.

— Усі, — повідомив хлопець у сорочці абрикосового кольору. — Але невідомо, чи він узагалі прийде.

— Я вже втретє чекаю, ніколи він не приходить, — дівчина в кольорових брюках здавалася роздратованою. — Швидше волосся в мене на долоні виросте, ніж він прийде.

— Минулого тижня був, не вигадуй. Правда, запізнився на годину. Я однаково не встиг, зате нині піду першим. І дочекаюся! — високий блондин був біля самих дверей. Лінці здавалося, що він от-от ухопиться за одвірок.

Немає ради. Сіли останніми в рядочку під стіною і втупилися в сходи. Долітали уривки розмов. Переважно студенти нарікали на професора. Мовляв, не приходить на чергування, когось завалив, узагалі неприємний тип. Минуло півгодини. Тоді ще п'ятнадцять хвилин.

— Ні, — озвалася раптом Каська. — Я більше не витримаю.

— Але раптом він зараз прийде...

— Ні, я просто більше не можу.

Здавалося, вона от-от розплачеться. Лінка це добре бачила. Підвелася й простягла сестрі руку. Рушили в бік сходів. Лінка помітила, що Кася неначе зіщулилася. Лише зараз усвідомила, чого коштувало їй те, що вона сюди прийшла.

— Ти точно хочеш піти? — прошепотіла сестрі на вухо.

— Точно. Ходи.

Дівчата почали спускатися, неквапно, немовби все ще можна змінити, врятувати ситуацію, наче ще був час. Але сходи були порожні. Вони зустріли його лише внизу, біля дверей будинку, які Лінка

відчинила, чекаючи на Каську, доки та зав'язувала черевика. І тоді професор увійшов досередини, наштотхнувшись на двері, що їх притримувала Лінка.

— Перепрошую, — машинально проказала вона, ще не знаючи, що це Печериця. І відразу впізнала, думка наздогнала побачене, об'єднала його обличчя з іншим, своєї сестри, яка саме підвелася, переводячи погляд із зав'язаної шнурівки на чоловіка. А той, спітнілий, засапаний, саме потирав ударене дверима чоло, намагаючись якомога швидше дістатися нагору. Їхні очі на мить зустрілися, ото й тільки. Каська озирнулася й дивилася, як він біжить сходами догори, невисокий, темноволосий, такий самий, як вона. Біжить зовсім не так, немов кудись поспішав, а ніби втікав від чогось. І як кожен утікач, нагорі озирнувся, а тоді, похитавши головою, звернув у бік кабінету номер сто дванадцять.

Каська важко гепнулася на лавку перед будинком.

— Батончика хочеш? — запитала Лінка, але сестра заперечно похитала головою. Лише за кілька хвилин, які вони сиділи мовчки, бо Лінка боялася й слово промовити й навіть ворухнутися, Каська запитала:

— Гадаєш, він мене впізнав?

— Як він міг тебе впізнати, адже він не знає, що ти жива! — відказала Лінка, сама не розуміючи, нащо бреше. Бо відчувала, що професор упізнав доньку. Той його погляд... Лінка аж здригнулася.

— Слухай, вони так страшенно на нього нарікали, ті студенти. Гадаєш, він і справді такий... неприємний?

— Не знаю. Мабуть, щось в ньому є, якщо...

— Якщо твоя мати в нього закохалася?

— Ага... — Лінка підгилила ногою камінець. — То що, хочеш повернутися?

— Ні. З мене досить. Зрештою, не знаю, чи я ще колись на таке наважуся. Ходімо звідси, бо якщо я ще трохи тут посиджу, то, мабуть, знепритомнію.

Лінці весь час не давала спокою одна думка, що вони мешкали так близько від університету, близько від нього. Мама була в професора закохана, а потім збрехала йому. Усім збрехала, бідна мама... Чи хтось із них колись намагався... Чи мама теж якось перевірила, коли чергує Єжи Печериця й чекала на нього в коридорі або за деревом,

виглядаючи його невисоку постать? Або він... Чи знає, де вона живе? Що вона так близько? Чи приходив він колись до неї? От, про що думала Лінка, коли задзеленчав телефон. З агенції! Ой леле!

— Так, це я, — відповіла вона, тремтячи.

— Вас попередньо записано до танцювального колективу. Завтра відбудеться кастинг. О сімнадцятій. Треба принести чорні колготки й туфлі на підборах, костюми дадуть на місці.

— Але... Це якась робота? — наважилася нарешті запитати Лінка.

— Ну, я ж кажу, що танцювальний колектив. Весілля, банкету на фірмах, решту вам на місці розкажуть.

«Отакої», — подумала Лінка, а потім несподівано зраділа. Може, на неї чекає нова, цікава робота?

* * *

На місці з'юрмилося чи не тридцять дівчат у чорних міні-спідничках і білих блузках. Лінка запізнилася. Усе через те, що не могла знайти чорні колготки, у яких не було б дірки, а мамині туфлі виявилися завеликі й довелося напхати до них відповідну кількість вати, щоб ті не злітали, але й не тиснули.

— Перепрошую, — підійшла до якогось чоловіка, що сидів на стільці й дивився на дівчат. Жінки, з якою вона познайомилася під час минулих відвідин, ніде не було. — Я запізнилася.

— Іди до Ліліани, вона дасть тобі костюм. Ліля! — погукав він. — Тут іще одна прийшла!

До Лінки підбігла невеличка світловолоса дівчина з волоссям, зібраним у хвостик. Була в коротенькій спідничці.

— Ліліана — наш хореограф.

Білявка тицьнула їй якусь одежинку й побігла до дівчат. Лінка подалася перевдягатися до туалету.

— І раз, і два, і три, рука, рука, поворот. І раз, і два, *plier, plier*, рука, рука...

Лінка не могла втямити, про що йдеться. По-перше, вона ніколи не вчилася танцювати, ані в школі, ані будь-де. Навіть на випускному балу в гімназії виступала в останній парі, але її це взагалі не цікавило. По-друге, через запізнення вона геть розгубилася. Намагалася заховатися серед дівчат, розмахувати руками й ногами так, аби ніхто не

помітив, що вона нічого не вміє. Лінка спітніла й подумала, що краще перестати вдавати, наче танцює, але придивившись до решти, залишилася. Звісно, вона не була єдиною, хто танцював як ведмідь, було ще кілька дівчат, які плутали кроки, проте їй здавалося, що вона тут найбільша незграба. Боже, ну що це вона вигадала? Краще б узагалі сюди не приходила! Похнюпившись, Лінка подалася до гардеробу, тоді віддала заповнену анкету, подумавши, що скрізь, невідомо навіщо, треба щось заповнювати, до того ж, не один раз. Мабуть, найкраще залишитися в друкарні. Вона вже навчилася розкладати пробники й наклеювати рекламки, невдовзі м'язи на руках зміцніють настільки, що легко працюватиме по вісім годин. Та щойно дійшла додому, як почула телефонний дзвінок. То була жінка з агенції.

— Вас беруть, — повідомила вона. — Директор ухвалив позитивне рішення. Найближчий *event* буде в четвер. Запишіть телефон організатора й про все домовляйтеся безпосередньо з ним.

Безпосередньо Лінка дізналася, що вони виступатимуть на інтеграційній вечірці, яку організують у відомій ковбасній фірмі. Виїзд автобусом на Мазури, бо там усе мало відбуватися, у четвер по обіді. Повернення в п'ятницю, дуже рано вранці. «А як же ліцей?» — майнула думка. Та це не була найбільша проблема. І вже точно не єдина.

— Є одна проблема, — продовжував директор колективу, який, зрештою, відрекомендувався як «Ірек, давайте перейдемо на ти». — Ти неповнолітня. Мусиш принести згоду від батьків. Власне, досить згоди одного з батьків. То як?

— А... яка буде платня?

Ірек назвав суму, уп'ятеро більшу за те, що вона заробляла за ніч у друкарні. Лінка вдала, наче роздумує.

— Ну, що ж... гаразд, — пробурмотіла вона.

А поклавши слухавку, заверещала: «Єс! Єс!» і підстрибнула догори.

Роздрукувала бланк згоди батьків, а потім замислилася. Звісно, можна було ризикнути. Уявила собі, як вона пояснює мамі: «Мамо, розумієш, є така халтурка, танцювати на вечірці в готелі на Мазурах»... І здригнулася, збагнувши, як жахливо це звучить. Шанси на успіх були мізерними. Хіба що мама виявиться неприємна чи геть задурена, щоб таке підписати. Вона не була надто дбайливою матір'ю,

проте Лінка знала її достатньо добре, щоб зрозуміти: мати не погодиться, принаймні не відразу. Почне допитуватися, зателефонує до агенції й буде повна лажа. Завеликий ризик. Що ж, якщо вона достатньо доросла, щоб заробляти на своє навчання, то напевне має право приймати рішення в пов'язаних із цим справах? Лінка узяла бланк і на місці підпису нашкрябала якусь карлючку, яка трохи нагадувала материн підпис. Скаже їй, що йде на вечірку до знайомих із Наталією. На таке мама погодиться без проблем. Наталію Лінка попередить. Не варто, щоб мама хвилювалася, але й втратити такий шанс шкода. Такої нагоди може більше не бути. Лінка ще раз спробувала переконати себе, що не робить нічого поганого. Нарешті, вона й сама в це повірила. Склала аркушика й запхнула до торби, а тоді з почуттям, що все зробила правильно, лягла й заснула.

* * *

Міні-автобус зупинився біля великого, яскраво освітленого конференційного центру «Мала Європа» із червоною неоновною вивіскою на фасаді. «Трохи скидається на Mulholland Drive», — подумала Лінка, спостерігаючи за червоними відблисками неону на паркінгу й виходячи з іншими дівчатами з автобуса. Була десята вечора. Вечірка, певне, вже давно почалася, бо перед будинком ціла компанія курила сигарети. Чоловіки порозстібали піджаки, вочевидь розігріті алкоголем, зате жінки тремтіли у вечірніх сукнях на бретельках. Уночі температура мала впасти нижче нуля.

Пан Ірек провів усіх дівчат до входу, і за мить його вже вітав опастий добродій у костюмі й рожевій сорочці, який фамільярно поплескував Ірека по плечу.

— Ну, от і славненько, що дівчатка нарешті прибули, бо щось настрою без них немає. За п'ять хвилин починайте.

— Дай їм десять, треба ж переодягтися й підфарбуватися. Дівчата, десять хвилин — і маєте бути готові, — повчав Ірек. — Спершу хореографічна композиція, а пізніше індивідуально.

Показав їм призначену для них кімнату, де можна було залишити речі й спокійно переодягнутися.

— Що означає «індивідуально»? — запитала Лінка в якоїсь білявки, що саме фарбувала губи в кутку зали.

— А ти що, не знаєш? — білявка, здавалося, була здивована. — Пізніше треба танцювати з гостями. Нічого особливого, просто, якщо тебе запросять, то не відмовляєш. А якщо вони слабо розкручуються, треба підійти й самій запросити. Ірек тобі не казав?

— Та наче казав, але без подробиць.

Проте одного він їй точно не сказав. По-перше, як сталося, що її взяли на цю роботу, якщо вона взагалі не вміє танцювати? По-друге, якщо вона сама ледве танцює, то як їй робити це з абсолютно незнайомими чоловіками, котрі вочевидь перешилили не одну чарку? Крім того, більшість із них чи не старші за її батьків. Кошмар якийсь!

Хореографічну композицію Лінка якось там витримала. Заховалася всередині, тож якщо й переплутала кроки, ніхто однаково не помітив. Намагалася не думати про те, як по-дурному вона відчувається. Дівчата танцювали на подіумі в кутку зали, такій собі міні-сцені. Не всі й помітили їхній виступ. Чимало гостей сиділо за столиками, поглинаючи закуски, дехто брав собі гаряче з посудин, що стояли посередині столу й знизу підігрівалися свічками. Біля одного столу сидів череватий чолов'яга. Він саме підніс до рота якусь м'ясиво, але коли всі дівчата зробили оберт і водночас хвицьнули ногами так, що їхні чорні спіднички на мить перетворилися на поле чорних маків, черевань роззявив рота і масний шматок гепнувся просто на сірі брюки. Лінці стало зле. Якщо доведеться з таким танцювати, її, певне, знудить. Із жахом подумала, що зараз композиція закінчиться, і їх віддадуть на поталу цим відразливим типам.

Відтанцювавши, дівчата з'юрмилися чорно-білою групкою й хихотіли, чекаючи, доки до них хтось підійде. Проте ніхто не підходив. Діджей змінив музику, і з динаміка полинули якісь хіти двадцятирічної давнини. Відповідна музичка для цієї вікової групи.

— Ого, зараз почнеться, — пробурмотіла одна з дівчат. — Вони таке полюбляють, бо пообніматися можна.

І справді, до них рушило кілька чоловіків явно напідпитку. «Подаруй мені ніч», — завило з динаміків. Лінку схопив якийсь підтоптаний тип і закружляв із нею. Дівчина ледве встигала за ним, тож він прошепотів їй на вухо: «Краще я вестиму». Його подих був гарячий і тхнув алкоголем. Лінці стало зле. На щастя, пісня закінчилася й дівчина полегшено впала на стілець. Проте відразу ж підійшов наступний кавалер. Після кількох таких танців Лінка навіть

подумала, чи не чкурнути їй звідси. Залишалося хіба сподіватися, що коли всі побачать, яка вона незграба, то, може, перестануть її запрошувати. На жаль, вона швидко переконалася, що йдеться зовсім не про танці. Утекла до вбиральні, але розуміла, що посидіти довше не вийде. Пан Ірек міг би перевірити, чи всі дівчата виконують свої обов'язки. Виходячи, Лінка помітила, що біля бару стоїть якийсь чоловік й усміхається до неї. Вона й собі усміхнулася у відповідь. Немає ради, це була її робота. Кілька гладких любителів погецати, які спершу завзято витанцьовували з дівчатами, мабуть, утомилися й попадали на свої стільці біля столів, накидаючись на свої напої й закуски. За кілька хвилин дівчата знову стояли й нічого не робили. З'явився пан Ірек і прошепотів:

— До роботи. Запрошуйте тих, що біля бару, їм явно нудно.

Діджей увімкнув старий шлягер Мадонни. «Цікаво, чи тут взагалі можна почути якусь нормальну сучасну музику?» — подумала Лінка. «Papa don't preach», — завило з динаміка, і вона пішла за дівчатами в бік бару. Одна з них почала посмикуватися й крутити стегнами. За нею й друга, за мить вони хапали чоловіків майже силоміць. «Ой ні, я так не вмію», — зойкнула подумки Лінка. Усе це здавалося їй огидним. Вона стояла біля бару й раптом помітила чоловіка, який раніше до неї усміхався.

— Потанцюймо? — запитав він.

— Із задоволенням, — звісно, то була брехня, але що робити? На щастя, цей танець виявився кращим за інші, бо принаймні партнер не був п'яним. Проте за кілька хвилин він зупинився.

— Здається, тобі це не до вподоби.

— Звісно ні, адже це моя робота, — бовкнула Лінка, не замислюючись, а тоді схопилася за голову. — Ні, я просто хотіла сказати, що я не дуже вмію танцювати.

— Хочеш чогось випити?

— Може, соку?

Чоловік приніс їй сік, а тоді вони сіли перепочити.

— Я так до тебе придивлявся від самого початку... Здається, ти молодша за інших дівчат.

— Я лише почала з ними працювати.

— І ця робота тобі подобається?

— Усе не так погано, — знову збрехала Лінка. — Мені просто потрібні гроші.

— А ти не хотіла б робити щось інше?

І тоді Лінка розповіла йому про те, як роздавала флаєри й про роботу в друкарні. Чоловік реготав так, аж сльози на очі набігли.

— Знаєш, що? Ти дуже гарно розповідаєш, у тебе просто талант. А звідки ти?

— З Варшави.

— Тоді в мене є пропозиція. Ти хочеш трохи заробити, а мені, щиро кажучи, не здається, що це для тебе відповідна праця. Може, попрацюєш у мене? Мені потрібна компаньйонка.

Лінка глянула на нього так, що той замалював не вдавився канапкою з лососем.

— Та ні, ти мене не так зрозуміла, не для себе, а для мого батька, — посміхнувся він. Цього разу Лінка ледь не спопелила його поглядом. «Вирішив підсунути мене якомусь старому збоченцеві», — подумала дівчина.

— Такого я від вас не сподівалася, — видушила вона.

— Старий сидить самотою й страшенно нудьгує, бо я повертаюся пізно, — продовжував її новий знайомий. — Йдеться про те, щоб приходити до нього по обіді на три-чотири години, почитати, заварити чай і трохи з ним посидіти.

— А звідки ви знаєте, що він... що йому це сподобається?

— Ну, любя моя, я з тобою угоди не укладатиму, але можна спробувати, га? Зрештою, тобі це нічого не коштує. Платитиму десять злотих за годину. Чистими, без жодних податків. Зрозуміло?

— Здається, так...

Він ще раз усміхнувся й простягнув візитку.

— Ось тобі телефон та мейл, обміркуй мою пропозицію. Мені дуже хочеться когось знайти. Розумієш, я боюся, що старий поринає у свої світи, якісь спогади, що переносять його до іншої реальності. Доки мати не померла, усе було гаразд. Але після її смерті він почав... якимось замикатися, заглиблюватися в себе. Може, така молода дівчина, як ти, здатна щось змінити.

Решту вечора вони пробалакали. На щастя, ніхто їй не дорікав, зрештою, вона «розважала» одного з гостей. Та навіть якби хтось

зробив їй зауваження, Лінці було байдуже. Вона більше не збиралася вплутуватися у щось таке. Нізащо!

У ліцеї, намагаючись не заснути, Лінка подумала, що й нічні підробітки теж не для неї. Вона не могла зосередитися на уроках, хоча на кожній перерві йшла до вбиральні й вмивала обличчя крижаною водою. Та найгіршим було те, що пані Юлія якось так сумно дивилася на неї на заняттях. «Я не лише виглядаю, як з перепою, — подумала Лінка. — У мене ще й домашнього завдання немає». Дівчина не забула, що пані Юлія прохала їх зробити кілька родинних портретів. Але вона геть не мала часу. Лінка збиралася пофоткати Кая, проте пригадала собі про це лише в понеділок уранці. Після обіду швидко темніло, нічого не вийде... Зрештою, тоді вона була зайнята флаєрами, тепер іще й ця агенція... А Лінка ненавиділа робити щось абияк, їй хотілося заглибитися в процес. Якщо не вдавалося знайти двох годин, щоб влаштувати Каєві справжню фотосесію, краще було не починати взагалі. Що вдієш! От тільки цей сумний погляд учительки. Лише це мучило Лінку. Ну, нічого, може, нова робота буде спокійніша, і їй вдасться краще організувати свій час?

Удома вийняла зім'яту візитку й глянула на адресу. Варшава, вулиця Нобеля... Та ж вона зовсім нещодавно була на Нобеля із Лукашем. Там такі гарні будинки із садами позаду... Спочатку ідея стати компаньйонкою для якогось старигана взагалі не сподобалася Лінці, але, по-перше, вона потребувала грошей, а її новий знайомий пропонував непогану погодинну платню, а по-друге й по-останнє, Лінка вірила в одну річ у житті. Після того, що сталося, вона була певна, що нічого не відбувається без причини, а збіг обставин трапляється не для того, аби дивуватися, а щоб іти визначеним цими обставинами шляхом. Тож вона зателефонувала до Даріуша Сосняка, бо саме так звався чоловік, що дав їй візитку. Домовилися, що Лінка прийде на Нобеля наступного понеділка.

* * *

— День святого Андрія? Ти, мабуть, жартуєш, це ж дитяча забава! Може, ми ще й віск на додачу виливатимемо? — Лінка говорила по телефону, намагаючись другою рукою залити собі каву окропом із чайника. Робота роботою, розмови розмовами й таке інше, але до контрольної ніхто за неї не підготується. А вона дві години провисіла

на Фейсбуці й раптом усвідомила, як уже пізно, тож треба було якось збадьоритися о десятій вечора. Хай живе кофеїн!

— Ну певне ж, що виливатимемо, інші ворожіння теж будуть. Будь-який привід добрий, щоб розважитися.

Ворожіння мало відбутися завтра після уроків, як пояснила їй Інес, якраз у переддень дня святого Андрія. «Купа людей, — додала її однокласниця, — уважає, що ворожити треба на іменини Андрія, але це все дурниці, і таке ворожіння ніколи не збувається».

Лінка пригадала, як колись її мама виливала віск, і всі добачили в тіні на стіні мішок із грішми. Тепер було зрозуміло, чому вони так і не розжилися тими грішми. Вони просто ворожили не в той день!

— У тебе є пес? — запитала Інес.

— Пес? Ну так, а що?

— Можеш привести його? Я знаю, як можна ворожити із собакою, мені завжди кортіло спробувати.

«Узагалі, — подумала Лінка, — це щастя, що я взагалі можу піти на вечірку». Останнім часом їй рідко випадали вільні вечори. Може й варто було зайнятися іншими речима: фотографіями, які треба зробити на заняття, завданнями з фізики, які вона мусила написати, ну, але якщо влаштовують бал, треба користуватися нагодою. Бо наступного разу «ніхто нас більше не запросить», — пригадала вона слова пісні, яку часто слухала її мама.

Інес мешкала в будинку біля площі Трьох Хрестів. Лінка піднімалася сходами, захоплюючись чудовою кам'яницею. Будинок і справді був прегарний, дуже світлий, рожево-білий і такий просторий, наче тут ніхто не рахував метрів і міг собі дозволити великі сходові майданчики. Гвинтові сходи утворювали немовби велетенського равлика, увінчаного внизу мозаїкою, яка зображувала сонце. Фікус не поділяв Лінчиного захоплення й неохоче чалапав сходами, лапи роз'їжджалися на мрамурі. Пес не знав, що в таких будинках немає ліфта, який лише спотворив би цей палац, а підйом на високий останній поверх — це для Інес та її сусідів щось на зразок данини, яку вони сплячують за можливість щодня милуватися такою красою.

Та виявилось, що жодних сусідів немає, бо батьки Інес викупили квартиру поруч, і так утворилося стошістдесятиметрове помешкання,

по якому можна було сміливо їздити велосипедом. Ба більше, Інес користувалася окремим входом.

— Це дуже зручно. Коли я повертаюся із забави, то не доводиться будити старих, — підморгнула вона. — А батьки зрештою, теж хочуть жити власним життям, немає чого мені весь час за ними підглядати.

Інес привітала їх, убрана в довгу білу сукню, на зап'ястках побрязкували металеві браслети.

— Ти якась така... святкова, — промимрила Лінка, яка прийшла в легінсах, котрі поступово почали скидатися на старі штани, у яких працюють у садку. Проте Лінка полюбила їх більше, ніж раніше джинси.

— Знаєш, що? Я чомусь подумала, що з такої нагоди треба виглядати якимось особливо. Воно наче й чари-мари, але я вірю в ці ворожіння на Андрія, мені вже кілька разів збувалися. Може, саме через те, що я сприймала все серйозно? Якщо хочеш, я тобі позичу в що переодягтися, ходи, дівчата саме чепуряться.

Справді, Зуза, Амелія, Пеппі та ще двоє дівчат, яких Лінка не знала, може, то були подруги Інес із попередньої школи, саме приміряли якісь індійські блузки на бретельках, кольорові хустини, напівпрозорі широкі спідниці. Лінка вибрала собі червону сукенку з тонкої бавовни й гранатове намисто. «І звідки в неї стільки одягу?» — дивувалася вона. Гардероб Інес був чи не більший за Лінчину кімнату. Численні плаття були розвішані за кольорами.

— Ну й лахів у тебе! — не втрималася вражена Лінка.

Інес знизала плечима.

— У мами пунктик — варто їй пройтися по крамницях, як вона щось мені приносить. Уже й місця забракло.

— Не нарікай, хотіла б я мати бодай половину.

— Та я й не нарікаю! На щастя, у нас схожі смаки, інакше були би проблеми.

Лінка подумала, що Інес уже повністю вписалася в її клас. Що ж, із такою квартирою їй точно зробити це легше. Було чим заслужити прихильність однокласників. Ідеальна хата для вечірок.

— То, може, песика теж якимось причепурити? — захихотіла Зуза. За мить на Фікусовій шиї вже була шифонова хустина в дрібні трояндочки.

— Окей, спершу імена, — Інес витягла аркуш, весь записаний чоловічими іменами. — Можете підписувати тут ті, що вам подобаються. Ну, щоб не сталося такого, що не вдалося витягнути імені коханого, бо я про нього забула.

Лінка глянула на аркуш і дописала «Адріан», а тоді, подумавши, ще й «Лукаш».

— Тепер треба з іншого боку проколоти шпилькою. Заплющити очі, напружити всі сили, космос мені допоможе...

Так допомогло, що Інес проколола ім'я «Клеофас».

— Хай йому чорт! — невдоволено засопіла вона. — І нащо я взагалі його написала? Це означає лише одне. Що я залишуся самотньою назавжди. Ну, де я знайду якогось Клеофаса?

— У «Новому Заповіті!» — засміялася Зуза — Це учень Ісуса, який першим після Магдалини бачив його воскреслим...

— Амінь, — скривилася Інес. — Маню, тепер твоя черга.

— Марек, — сказала та, заходячись реготом.

— І чого смієшся, що, ім'я погане?

— Та я ж просто не зможу зв'язатися ні з ким на ім'я Марек! Швидше від сміху помру!

— А що такого смішного в цьому імені?

— Не знаю, просто не знаю! Смішне та й годі!

— Ти що, п'яна?

— Ні, присягаюся! — Маня аж заходилася реготом.

— Лінко, твоя черга, зосередься.

Їй дуже хотілося проколоти аркуш так, щоб вийшло «Адріан». Дуже. Лінка навіть спробувала ошукати долю, їй здавалося, що вона пам'ятає, де написала ім'я.

— Антек! — вигукнула Зуза. — Ти знаєш якогось Антека?

— Ні, — похитала головою Лінка. — Не знаю.

— Ой, дівчата, то все дурниці, мені жодного разу ще не збулося. Мабуть, тому, що я цілком сучасна. Моя мама казала, що раніше так не ворожили, може, воно просто не діє.

— Аякже! Не діє! Діє, от тільки ти облажалася й проколола якогось Клеофаса, ха-ха! — засміялася Зуза. — А в мене точно збудеться.

— А в тебе що? Щось класне?

— Ну... узагалі... Даміан. Нормальне ім'я.

Усі знали, чому Зуза так раділа. Даміаном звали Азора.

— А нащо тобі знадобився пес? — поцікавилася Лінка. Зачувши слово «пес», Фікус нашорошив вуха, а тоді спробував лапами здерти хустину із шиї. Марно. Глянув докірливо на свою хазяйку й простягнувся на підлозі.

— Хвилиночку, зараз і його черга надійде, — Інес на мить зникла на кухні. Повернулася з печивом різної форми. — Фікусику, любиш солоденьке? — запитала вона пса. Той роззявив пащеку й відповів: «Гав!»

Дівчата вибухнули сміхом.

— Любить!

— Дивіться: кожне печиво іншої форми. Вибирайте собі по одному.

— Мені літачок!

— А мені ялинку!

— Гаразд, тільки не побийтеся. Печиво — це хлопці, які вам подобаються. Тепер розкладіть його на підлозі, але заберіть хтось пса, щоб він не бачив.

— Може, йому очі зав'язати?

— Ти що, дурна? Щоб він тут убився?

Невдовзі на підлозі лежало рядком печиво. Пес, якого впустили до кімнати, спершу розігнався, тоді посковзнувся, порозкидавши лапами акуратно розкладені солодощі й негайно схопив печивко у формі сердечка.

— Ого! Знає, що хапає!

Пес клацнув зубами й з'їв наступні два печива. Літачок і щось схоже на ведмедика без вух. Четверте печиво надгриз, а рештки покинув на підлозі.

— Чиє це сердечко?

— Моє, — відказала Зуза.

— Ну, мало того, що тобі дістався Азор, то ще й це ворожіння, яке віщує, що ти невдовзі вийдеш заміж! Браво! Ведмедик був мій, теж непогано, літачок теж, мабуть, хтось невдовзі освідчиться, якщо не цього року, то наступного — неодмінно.

— Та ну його, — Маня була явно розчарована. — Мого він навіть не торкнувся.

— Ну, не знаю, кому гірше. Моє він узагалі виплюнув. Що це значить? — запитала Лінка, відчуваючи, що зараз розреготеться.

— Може, час змінити об'єкт? А той твій хлопець узагалі коли-небудь до Польщі приїде, щоб ми могли з ним познайомитися? — поцікавилася Евридика, яка несподівано пожвавилася, скуштувавши тістечок. Лінка подумала, що може, ця дівчина завжди виглядає сонною, бо недоїдає.

— Повинен приїхати на свята, — відповіла Лінка, проте тут-таки усвідомила, що так і не знає досі його планів, хоча грудень був, як то кажуть, на носі.

— Окей, дівчата, виливаймо віск, бо пізно вже.

Лінка простягла руку, спрямовуючи те, що вилилося з воску, у бік лампи. Вона й гадки не мала, що це може бути. Здалеку скидалося на обриси печінки. Та щойно світло лампи впало на воскову масу, як на стіні з'явилися чіткі обриси. Ніхто навіть не сумнівів не мав, який саме. Велике, рівне, наче за шаблоном вирізане серце.

— Отже, ти закохаєшся, — заявила Інес. — Колишній коханий нехай собі повертається до Лондона, нова любов чекає!

«Нізащо», — подумала Лінка. Вона сподівалася, що це серце означає лише одне: після Адріанового повернення все буде, як раніше. Або й краще.

Удома зайшла на чат, тоді у Фейсбук, на Скайп, бо вже встигла встановити його собі. Хотіла запитати Адріана про свята, але його ніде не було. Кинула погляд на мобілку, проте, на жаль, цей спосіб спілкування був задорогим, а в неї закінчилися безкоштовні хвилини. Лінка довго не могла заснути, гублячись у здогадах, де власне, подівся Адріан.

* * *

Адріан почув сигнал есемески. Справді, середина тижня й вечірка. Йому не дуже й хотілося, але не йти теж було не можна, тим більше, що його лише віднедавна почали кудись запрошувати. Якщо він хотів якось пристосуватися до лондонської реальності, треба було підлаштовуватися під інших. Занотував адресу й витягнув велику мапу Лондона. На щастя, це виявилось досить близько від станції метро, бо лише в ньому Адріан сяк-так орієнтувався. Автобусами не їздив, завжди стояв не на тій зупинці, очікуючи його ліворуч, а коли автобус приїжджав із протилежного боку, відскакував мов обпечений, і всі дивилися на нього як на ідіота. Правобічний рух, до цього справді

нелегко було призвичаїтися! Сказав тітці, що повернеться пізно, на щастя вона замолоду була хіпі, тож бурхливе нічне життя небожа їй аж ніяк не заважало. Тітка лише порадила змінити футболку. На менш пристойну, як вона висловилася. А тоді розцілувала його в обидві щоки. Витираючи масні сліди від помади, Адріан поспішив до метро. Сьогодні знову не напише до Лінки...

Цмулив уже третє пиво й роззирався клубом. Помітив, що після «Гіннеса» його англійська дедалі покращувалася. За кілька хвилин він стане таким самим розкутим і компанійським, як у Польщі. А може, навіть більше? Раніше він так не розважався, та й товариства не прагнув, але тепер зрозумів, що багато втратив. Тут точилися справжні розмови, це був справжній світ. Його сповнювала музика. Адріан нарешті відчув, що живе на повну. У нього купа друзяк і, звісно, тут крутилося чимало дівчат, хоча в нього була Лінка, тож він не скористався нагодою познайомитися ще з кимсь. Раптом із гіркотою подумав, що, власне, значить, що вони з Лінкою разом. Якщо разом, то чому її тут немає? Невже вона справді вважає, що такого віртуального контакту йому достатньо? Згадалося, як вони посварилися тоді на мосту, як він їй сказав, що виїздить, а Лінка його не переконала залишитися. Звісно, то було раніше, задовго до літа і її дня народження, та що з того? Вона могла тоді щось зробити, і тепер вони сиділи б у Польщі, разом, в «Оksamиті». Згадалося, як вони цілувалися в лісі, тоді, на її дні народження. Смак тих поцілунків. А що тепер? Порожнеча. Вирішив бодай нині не думати про Лінку. Допив пиво й підійшов до бару, щоб замовити наступне, навмисне зупиняючись неподалік гурту сміхотливих дівчат. Джил усміхнулася, побачивши його.

ГРУДЕНЬ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Як тобі про це сказати? Не знаю, чи про таке взагалі можна комусь розповісти. Скажу коротко: учора я був у клубі, зустрів Джил, і ми поїхали до неї... Зрештою, вона мене переконала піти з ними на вечірку й увесь час була такою привітною... Розумієш, у мене тут зовсім немає друзів, я почуваюся так самотнім. А тоді всі якось пішли, і Джил попрохала мене намалювати її. Принесла папір, олівці, ми пили пиво, і я малював. Це сталося якось несподівано, я сам не знаю, як, але ми почали цілуватися, а тоді... Я справді не хотів цього, я взагалі її не знаю, усе якось закрутилося так, наче я зовсім не брав у цьому участі. Я нічого не відчуваю до неї, сумую за Тобою, Лінко. Я так радів, що побачу Тебе на свята, а тепер не знаю, що робити. Адже не можу вдавати, наче нічого не сталося. Я в розпачі. До ліцею не пішов, збрехав, що застудився, хоча тітка, здається, здогадалася, що це похмілля. Моральне. Ніколи не думав, що можу заподіяти Тобі таке горе, не розумію, що зі мною сталося. Лінко, я так сильно Тебе кохаю. Боюся, що Ти ніколи мені цього не пробачиш.

А.

* * *

Коли Лінка натиснула на кнопку дзвоника біля хвіртки на вулиці Нобеля, а тоді відчинила після довгого сигналу домофона, за фіранкою, на другому поверсі, довга тінь неначе змаліла, мовби складаючись навпіл. Літній чоловік глянув у вікно на дівчину, тоді сів на ліжку й перевів подих. Мусив зізнатися сам собі, що не має сили довго стояти, про те, щоб походити, навіть мови не було. Його час поволі добігає кінця. Щоправда, Дарек завжди торочив своє, мовляв, батькові лише вісімдесят, ще до старості далеко, ні на що особливо він не слабує, хіба що трохи серце підводить, проте він відчував, що його час от-от настане. Він тільки й міг, що сидіти тут, тричі на день їсти те,

що приготувала пані Стася й час від часу бачити сина. А ця його нова ідея... Старий чоловік розсердився не на жарт. Про що можна розмовляти з якоюсь молодю дівчиною? Єдине, із чим він міг погодитися, це обіцянка, що вона йому читатиме, бо в нього очі страшенно боліли й пекли від читання. Та коли побачив, як дівчина дзвонить у хвіртку, його хворе серце закалатало дужче. Дівчина нагадувала йому когось. Ні, про це він не думатиме. Ці справи давно закриті. Що було — загуло! Проте руки тремтіли, а серце продовжувало тенькати. Ця фігура, волосся... Може, він збожеволів?

Лінка попрохала каву з молоком. Занепокоєно дивилася на сходи, думаючи про те, що чекає на неї нагорі. Може, те, що пан Даріуш запросив її спершу сюди й запропонував щось випити, означає, що їй слід якось підготуватися до зустрічі із цим старим добродієм?

— Мій батько... складна людина.

«Ну, звісно, але треба було мені про це раніше сказати, — подумала Лінка, роздивляючись у вікно плющ, який обплів веранду. — А не тепер, коли я вже сюди прийшла. За зеленою стіною листя будинку майже не видно. Кажуть, плющ може вбити людину...» — подумала Лінка й здригнулася.

— Що значить складна? — вона сьорбнула кави й мало не скрикнула від захоплення. Яка смакота! Ніби й нічого такого, звичайна кава з кавоварки, але мабуть, якась особлива. Пан Даріуш помітив її подив.

— Бачу, тобі смакує. Я купую її неподалік, у маленькій крамничці, де продають каву й чай. Моїй дружині вона дуже подобалася, то і я звик...

— Ви одружений? — вихопилося Лінці.

— Був. Ми розлучилися.

— Пробачте, я не хотіла...

— Це не таємниця. Нічого страшного.

Може й нічого, проте він важко зітхнув. Про дітей уже не питатиме.

— Я просто при звичаюся до смаків, — продовжував він. — І не лише до смаків. Я, як то кажуть, маю сталі при звичаєння. Батько теж такий самий. Ненавидить чай у пакетиках. Звичайно, Стася заварює чай, і тобі, мабуть, не доведеться цим займатися, але якби знадобилося, то не забудь, що це неодмінно має бути «Юннань», заварений у

чайничку. І не намагайся провітрювати його кімнату, він ненавидить протяги... Не відкривай фіранок, бо він не любить світла...

— А є щось таке, — наважилася запитати Лінка, — що ваш тато любить?

— Любить? — якусь мить пан Даріуш думав. — Так-так... Усе життя він цінував лише одне. Святий спокій.

«Звучить не надто обнадійливо», — подумала Лінка піднімаючись за паном Дареком на другий поверх.

— Добридень... — тихо мовила вона. І відразу злякалася. Старий сидів спиною до неї, згорбившись і довго не повертаючись в її бік. Нарешті відштовхнувся капцем від підлоги, і обертовий фотель крутнувся. Літній чоловік був убраний у сорочку, піджак і якусь шовкову хустину, проте на ньому не було брюк, самі кальсони, так, наче від половини тіла він забув про елегантний одяг. Вибликні блакитні очі зустрілися з Лінчиним поглядом.

— Коц, — звернувся він до сина. Той слухняно простягнув йому коц, а старенький акуратно розіклав його на колінах, старанно затуляючи ноги в капцях.

— Антоній Сосняк, — простягнув руку й очікувально глянув на Лінку.

— Халіна Барська, — відрекомендувалася дівчина, легенько потискаючи долоню.

— Так. А тепер я вас слухаю, — підняв на неї очі, проте сісти не запропонував.

— То я вже піду, тату, — озвався пан Даріуш. Здавалося, він боявся старого не менше, ніж Лінка. Поплескав батька по плечі й зник на сходах.

— Я прийшла, щоб скласти вам компанію, — мужньо сказала Лінка. — Почитати, може, побалакати...

— Цей ідіот, мій син, уважає, що мені потрібна якась нянька. Що я сам уже неспроможний дати собі раду! Компаньйонку мені найняв, хай йому чорт! — прохрипів пан Антоній.

— Я дуже перепрошую, це якесь непорозуміння, у такому випадку я вам не заважатиму. Я гадала, що син це з вами обговорив.

— Сідай! — гаркнув старий, киваючи їй на стілець. — Те, що Дарек йолоп, не означає, що він пошиє в дурні ще когось. Що саме він запропонував тобі?

— Ну... що... — відповіла Лінка, затиноючись, — що я повинна приходити до вас кілька разів на тиждень на три години по обіді, щоб посидіти з вами, почитати.

— І щось таким чином заробити. А на що ці гроші? Сигарети? Наркотики? Алкоголь? Тепер молодь полюбляє такі речі! На свої забаганки!

— Ні! Це на школу!

— На школу, кажеш? Але ж вона безкоштовна.

— За мою треба платити. Це приватна школа. Я вчуся на фотографа.

— Ну, нехай на школу, — він підозріливо глянув на дівчину, та за мить його погляд став лагіднішим. Лінці навіть здалося, що в його очах зблиснули сльози. «Може, у нього катаракта чи щось таке», — майнула їй думка.

— Що ж, якщо мій син тобі це пообіцяв, то сиди тут, а він нехай платить, телепень, — тихо проказав пан Антоній. — Але мені нічого від тебе не потрібно, я чудово даю собі раду, і не бажаю, аби мене жаліли.

— А мені просто собі сидіти?

— Та сиди, хіба що чаю мені зробиш, якщо попрошу. Не доведеться Стасю прохати, вона вже стара й ледве ходить. Але живе в нас, бо їй немає куди подітися. А Дарекові здається, що вона й далі може для нас готувати й обслуговувати мене.

— То заварити того чаю?

— Та завари, — махнув рукою старий.

Лінка спустилася сходами з думкою, що принаймні з неї буде сяка-така користь. Насипала чаю до чайничка, усе, як казав пан Дарек. Лише заварка, тільки «Юннань». Віднесла нагору чайничок і чашку.

У наступні дні Лінка тільки й думала, що їй робити. Пан Антоній справді нічого від неї не вимагав. Якось навіть сказав їй, що сидячи в нього вона може читати або робити уроки. Спершу Лінка почувалася трохи ніяково, що їй платитимуть лише за те, що вона випиває гектолітри «Юннаню» й робить задачі з математики. Але потім погодилася. Отож і сиділа собі за столом, а пан Антоній дрімав. Або читав, бо з'ясувалося, що він таки може трохи читати. Очі швидко втомлювалися, проте не настільки, щоб він не міг помалу перечитати весь номер журналу «Політика». Була майже середина грудня, грошей,

заплачених паном Дареком, дедалі більшало, але й докорів сумління теж. І тоді якогось дня Лінка зібрала волосся в кінський хвіст. Узагалі вона любила ходити з розпущеним, але тієї середи проспала й не мала часу помити голову, як завжди.

Вона трішки запізнилася до пана Антонія, а що це був день запізненя, вона не лише вирішила цим не перейматися, а ще й зазирнула на хвилинку до саду. Лише переконалася, що пан Антоній не виглядає її з вулиці. Мабуть, сидить у кріслі й куняє. Хвіртка була прочинена, а двері незамкнені. Замість того, щоб, як завжди, піднятися на другий поверх, вона штовхнула скляні двері й вийшла до саду. Біла гравієва стежка бігла в бік гойдалки. Немовби відчувши якийсь поштовх, Лінка підійшла до неї. Провела долонею по дерев'яній дошці. Сидіння було ледь вологе, але не настільки, щоб не можна було сісти, тим більше, що Лінка була в довгій пуховій куртці. Сіла й відкинулася, а тоді підняла ноги вище, дозволяючи гойдалці злетіти догори. Як давно вона цього не робила! Гойдалка здіймалася вгору й зі скрипінням падала вниз. На ній вочевидь ніхто давно не гойдався, проте вона досі була справна. Лінка заплющила очі й віддалася різним думкам, рівномірне погойдування ледь заколисувало, проте думки снувалися вільно, наче перебуваючи в пошуках свого місця. Зрештою, був грудень, пора роздумів. І підсумків. А вони виявилися болісними.

Якщо під час канікул Лінці здавалося, що весь світ для неї відкритий і готовий дарувати незнані досі насолоди, то тепер усе наче зіщулилося, згіркло... По-перше, Адріан. Щось сталося, вона це відчувала, проте не знала, що саме. Може, почалося тоді, коли вона написала йому, що бачила в друкарні його маму, а може, — і озираючись на минуле, Лінка мусила зізнатися, що вона не помиляється — усе сталося ще раніше? Мейлів, розмов у скайпі, есемесів більше не вистачало, щоб підтримувати колишній зв'язок між ними. І проблема була не в ній. Лінці здавалося, що Адріанове почуття чомусь охолело.

По-друге, Лукаш. Він чудово вписався в Адріанове мовчання, і це було не випадково.

Хоча, якщо не враховувати того, що вони зустрічалися в агенції та друкарні, на спільну прогулянку задля розваги пішли тільки раз. Та Лінка часто про нього думала. Занадто часто. По-третє, лицей. Доводилося визнати, що не такий він був класний, як здавалося

раніше. Заняття були цікаві, учителі теж нормальні, хоча дехто й забагато вимагав, проте атмосфера в класі склалася жахлива через отой конфлікт між Азором та Оскаром. Лінка вже було подумала, чи не помилилася вона, обравши цей ліцей. Він має чимало мінусів, зате на нього доводиться заробляти, причому важкою працею. Точніше, доводилося. Хоча її теперішня робота чи не гірша, ніж праця в друкарні, бо хіба не соромно заробляти гроші байдикуванням? Коли мама розпитувала Лінку, та трохи вигадувала, і це її теж пригнічувало. До речі, мама й Адам становили ще одну проблему. І бідолашний Кай на додачу. «Цікаво, чи є в моєму житті бодай щось, у чому можна не сумніватися? — думала Лінка, продовжуючи гойдатися. — Хоча б щось одненьке! Може, пес? Так, мій песик мене любить, і це чи не єдине, у чому я певна». Повільно погойдуючись, дівчина на мить розплющила очі. Її погляд упав на вікно кімнати пана Антонія. Старенький не спав. Він стояв у вікні й дивився на неї. Причому так, наче побачив привида.

— Хто дозволив тобі зайти до саду! — гаркнув він зненацька. — Хто дозволив сісти на гойдалку?

— Пробачте, я не знала, що не можна, думала, що ви спите, скрізь було так тихо... Я вже бачила цей садок раніше...

— Як це?

— Була тут колись зі знайомим... Давно, місяців зо два тому. Ми просто тут прогулювалися. Він сказав мені, що за будинками такі гарні садки й показав мені цей сад і гойдалку. Але я ніколи не усвідомлювала, що це той самий садок, аж донині. Хвiртка була відчинена, я не втрималася. Так, наче садок мене кликав, наче чекав на мене...

Пан Антоній зблід. Тепер він здавався білішим за свою сорочку. Як завжди, принаймні до пояса, він був одягнений дуже елегантно.

— Розпусти волосся.

— Що таке? — Лінка подумала, що їй почулося, та за мить старий повторив.

— Розпусти волосся, бо із цією зачіскою... ти дуже мені декого нагадуєш.

— Кого ж? — дівчина вже хотіла пожартувати, чи не лох-несське чудовисько, та глянувши на обличчя пана Антонія, перестала

посміхатися. Руки самі потяглися до гумки й вивільнили кучері, які тепер спадали на плечі. Лише тоді старий полегшено зітхнув.

— Вона... вона так прибирала волосся й сідала на гойдалку.

— Дружина? — прошепотіла Лінка. Їй було трохи ніяково, та вона відчувала, що мусить запитати, бо не може залишити пана Антонія на поталу болісних спогадів. Але старий лише похитав головою.

— Ні. Не дружина. Це стара історія. Краще не розповідати..

* * *

— Ну, гаразд. Оголошую пропозиції статей до наступного номера, — заявила Зуза. Знову настав понеділок, традиційно присвячений роботі над газетою. Цього разу на вимогу вчителя польської мови на зборах з'явився Оскар. Учитель хотів, аби хлопець освоївся в класі, тому сказав, що збори обов'язкові для всіх, бо на них ще й відроблятимуть заняття з польської за наступний тиждень, яких чомусь не буде. На жаль, усі розуміли, що його спроба примирити Оскара з однокласниками є марною. Хлопець сидів похмурий і дивився у вікно.

Лінка лише раз зиркнула на нього, але відразу відвела погляд. Вона не любила людей, постійно ображених на весь світ. Сама ж відчувала, що ця газета цікавить її дедалі більше. У неї, зрештою, теж була ідея, та дівчина на знала, як на неї відреагують. Подумки прикидала, що скаже, і чекала слушного моменту. Лінка ніколи не була несміливою, але тепер чомусь ніяк не могла наважитися. Усі щось пропонували, перегукувалися, кожному хотілося щось написати, додати до газети щось своє. Нарешті вчитель зглянувся над нею. Мабуть, відчув, що Лінка хоче щось сказати.

— Халінко, у тебе є якась ідея?

— Ну, я... так, але не знаю, чи вам сподобається.

Усі очі спрямувалися на неї. Вона й не думала, що це виявиться так складно.

— Я б хотіла написати репортаж. Про те, як молодь заробляє. Ну, тобто, як можна підробляти. Я... роздавала флаєри і... працювала у друкарні.

Усі дивилися на неї якимось дивно, наче вона бовкнула щось недоречне. Авжеж, їм не доводиться заробляти так, як їй. Схоже, їм і

на думку не спало, що це може бути темою для репортажу. Краєм ока добачила Оскара. Його погляд здався їй зневажливим.

— Ні, ну, може... — Зуза старалася не загострювати ситуацію, проте Азор відразу заперечив.

— Дай спокій, це ж нудьга суцільна. Хто це читатиме? Зрештою, у цьому номері для твого репортажу немає місця. Не ображайся, але твоя ідея ідеально підходить для «Трибуни народу». Якщо хочеш допомогти, покладай фотки на вулиці, ти ж чула, що в нас репортаж про святих Миколаїв. Різдво на носі, люди воліють почитати щось веселеньке й порадіти.

Їй було так прикро. І навіть не тому, що вона раптом усвідомила, що ніколи не належатиме до їхнього кола, бо не пасує до них, а насамперед через те, що тема, яка була для неї такою важливою, для інших виявилася просто нудною. Лінка спускалася сходами, ковтаючи сльози, задоволена бодай тим, що нагорі не виказала свого розчарування. Окей, поробить вона фотки Миколаям на вулиці, це теж непогано. Може, заробляння для власних потреб — це справді дурня, може, вони праві?

І раптом почула, що хтось її наздоганяє.

— Бачу, тобі теж не дали висловитися, — почувся за спиною голос Оскара.

— Дай мені спокій. Чого тобі треба? Ще ти з мене сміятимешся?

— Сміятися? Я й не думав. Я можу тобі допомогти.

— Яким чином? Що ти можеш зробити?

Цього ще бракувало, щоб він до неї причепився. Авжеж, може, вони ще й потоваришують?

— Я вважаю, що ти повинна це написати, — серйозно сказав він. — Слухай, я розумію, що тоді повівся негарно. Пробач. У мене проблеми. Але доведеться вирішувати їх самому. Справді, ця тема мені дуже сподобалася. Повір, я розуміюся на цьому краще за них.

— Бо ти працював у районці?

— Що, ти теж така сама? Столичка з тебе пре? Авжеж, у районці. І я цим пишався. Одна з моїх статей навіть премію отримала. Знаєш, як я радів? А потім довелось все це покинути. Через мого батька. Бо татусик знав краще, що мені потрібно. Зрештою, яка різниця.

Лінка навіть не помітила, що вони давно вийшли на вулицю і тепер ідуть Хмельною.

— Я цю кліку ненавиджу, розумієш? Ненавиджу цю групу взаємообожнювання, весь їхній світ, яким керують гроші. А тобі лише здається, що вони тебе прийняли. Ти сама побачила, як є насправді, але боїшся глянути правді у вічі. А виглядає все так, як із цим снігом: начебто й біленько, й гарно, а під ним — собачі гівна й сміття. Бо ти дурепа. От що.

Лінка глянула на небо. Сніг більше не падав. Лише мороз хапав такий, що навіть сльози в куточках очей замерзали. А коли глянула в бік Оскара, того вже не було поруч. Лінка побачила, що він іде геть Хмельною. Знизала плечима. «Ну й хам, — подумала вона. — А я дурепа. Це точно!»

— А ти чого така не в настрої? — запитала ввечері мама.

— Нічого. Просто втомилася. Крім того, мені треба два торти спекти.

Лінка була геть виснажена. Збори редколегії її дуже знеохотили, та ще й цей Оскар, а на Нобеля вона допомагала пані Стасі прибирати. Пан Антоній вирішив таким чином використати її час, бо в пані Стасі були якісь проблеми з тиском, і їй довелося лягти. Тож Лінка помила весь посуд, пропилососила, вимила підлоги. Може, це було й краще, ніж бездіяльність. Після того випадку з гойдалкою дівчина боялася навіть озватися до пана Антонія, але прибирання величезного будинку далось їй взнаки. А тепер ще й ці торти. Мабуть, доки вони пектимуться, доведеться вчитися, бо завтра знову якась контрольна з фізики, а Лінка вже встигла схопити дві одиниці. Вона прагнула тільки одного — лягти спати.

— А коли ти збираєшся пекти? — запитала мама. Вона стояла біля столу і якось невпевнено складала приправи.

— Та сьогодні. Один торт на благодійний ярмарок, а другий — для класу, на святвечір.

— А купити не можна? — спитала мама з надією в голосі.

— Ні. Усі щось готують.

— То, може, оселедця? Це принаймні я вмію.

Лінка зітхнула.

— Оселедця ще раніше пообіцяв принести Томек. Тому я вибрала торт. Спечу шоколадний брауні.

— Чекай-но, дитино. У нас же нічого немає, треба купити складники, піти до крамниці.

— Немає?

— Ну, ти якась дивна. Ти ж не думаєш, що продукти для твого брауні лежать собі на полиці й чекають на тебе?

Лінка зазирнула до холодильника.

— Масло є, молоко теж, борошно, цукор... яєць замало... і ще потрібні дві плитки чорного шоколаду...

— Масло, моя любя, до хліба. Теж іще! Благодійний ярмарок. На що збирають гроші, може, на нашу квартплату? Мови немає, щоб я викидала гроші на якусь благодійність, коли мені самій немає чим комунальні послуги сплатити! Маячня якась.

Лінка подумала, що не скаже матері, хоча їй і кортіло, що благодійна акція проводиться на користь дітей із сиротинцю, щоб купити їм різдвяні подарунки у вигляді нових штанів (бо ж протираються), засобів гігієни (бо зуживаються) та зошитів (бо списуються). Мати могла би подумати, що Лінка каже їй на зло й справді розлютитися.

— Усе сказала? Тобі конче мене добивати? — неприязно запитала дівчина. — Я справді неймовірно змучилася. Якщо ти така жадібна, що не хочеш дати мені пачки масла, тоді я все куплю за власні гроші, а тобі зась до того!

Схопила куртку в передпокої й грюкнула дверима. Лише на сходах перевела подих. Раз. І вдруге.

— Заспокойся, — тихо мовила до себе. — Просто заспокойся.

Це явно був невдалий день. Поза всяким сумнівом. Такого висновку дійшла Лінка о першій ночі, маскуючи шоколадом підгорілий торт номер два. У духовці була зависока температура й корж, на жаль, присмавився, щойно дівчина спробувала зосередитися над підручником фізики, намагаючись зрозуміти, що таке робота, потужність та енергія. Роботи — аж забагато. Усі потужності, здається, вичерпано. Енергія... і тут до неї долинув запах горілого. Теплова енергія була не на її боці. Лінка подумала, що краще: віддати підгорілий торт на ярмарок, де ніхто не довідається, що це вона спекла,

чи принести до класу, де всі знатимуть, що це її витвір. І вирішила принести до класу. «Нехай ці зарозумілі багатенькі діточки, які ніколи рук не закаляли роботою, жеруть підгорілий торт, — мстиво подумала Лінка. Нічого не було помітно, шоколад вдало приховував чорні місця. — От і чудово, нехай вони теж пошиються в дурні, так, як це зробила я, обираючи цей ліцей».

* * *

— Ну, то як, дитино, може, таки прочитаєш мені щось? — Лінка аж підскочила на стільці. Після останнього випадку з гойдалкою пан Антоній, здавалося, був на неї ображений, але потім усе несподівано змінилося. Дівчині навіть здавалося, що старенький трохи звик до неї. Принаймні іноді про щось із нею балакав. А тепер це прохання.

— Звичайно! Яку книжку прочитаємо?

— Точно жодну із цих, — старий кивнув на завалений книжками стіл. — Усі однаково нудні. Почитай мені ту, яку носиш у своїй торбі.

— А звідки ви знаєте, що в мене там?

— Звідки, звідки, — обурився пан Антоній і кахикнув. — Я не нишпорю у твоїй торбині, не хвилюйся. Ти витягала телефон, і обкладинка блиснула. Мабуть, це якась груба книженція, а мені грубі завжди подобалися. Грубі книжки, не жінки, — засміявся він.

— Але це детектив, «Мілленіум». Це така сага... вона у трьох томах, це перший. Власне, я її закінчила. Можу вам позичити.

— Ти що, жартуєш, такої грубої я не здолаю. Хіба що геть осліпну. А якщо читатимеш мені вголос, то це триватиме зо два роки. А може, якщо ти вже закінчила, то розповіси мені про неї?

Лінка не знала, чи вдасться їй переказати Ларссона, проте їй здавалося, що старенькому кортить почути її розповідь. Тож умостилася зручніше й почала. Коли в кімнаті зовсім стемніло, встала, щоб засвітити ще одну лампу.

— Сподіваюся, що це ще не кінець. Ти вже хочеш піти?

— Ні, я розповім до кінця, але це вже і є майже кінець. Уявіть собі лишень цю сцену. Він усе життя думав, що вона померла, а вона стоїть перед ним, така сама, як і раніше. Восанне він бачив її сімнадцятирічною...

Пан Антоній раптово зблід.

— Що сталося? — занепокоїлася Лінка. — Ви втомилися? Може, вип'єте чаю?

— Ні, ні, усе гаразд. І що?

— І нічого. Це кінець, вони кидаються одне одному в обійми. Ну, і ще є ця лінія із Саландер...

Але старий уже не слухав. Втиснувся глибше у фотель, наче зіщулившись.

— Її я теж востаннє бачив сімнадцятирічною...

— Кого?

— Іди додому, дитино, уже по дев'ятій. Мама хвилюватиметься.

Мама хвилюватиметься. Цього Лінка не очікувала, але справді мусила вже йти. Завтра контрольна з хімії, а вона знову не встигне підготуватися. Сподівалася підучитися тут, але все пішло геть по-іншому. Пан Антоній щось приховує. У нього є якась таємниця. Дуже давно він кохав дівчину, яка сідала на гойдалку і зв'язувала волосся. Лінці кортіло дізнатися, що це за історія, але щось їй підказувало, що пан Антоній ніколи їй про це не розповість.

Лінка навмисне вимкнула комп'ютер, пошту, Фейсбука й таке інше. Іноді в неї складалося враження, що від них вона лише тупішає. А їй треба було подумати. Було двадцяте грудня, а вона й досі не знала, коли приїздить Адріан. Написала до нього вже два мейли, але відповіді не отримала. А вона конче мусила знати, адже її сім'я теж мала плани на свята. Що цей Адріан собі думає, що вона чекає на нього навколішках, і щойно він приїде, як вона кинеється йому в обійми? Коли вони востаннє спілкувалися, то планували, що Адріан приїде на Різдво та Новий рік, і вони, звичайно, проведуть їх разом. А тепер нічого не відомо. Лінка сумувала за колишньою близькістю, та чи бракувало їй Адріана? Коли все це почало псуватися?

Знову ввімкнула комп'ютер і заходилася переглядати пошту в пошуках якихось підказок. Ще на початку вересня усе було добре, щодня листи, у яких хлопець переконував Лінку, як сумує за нею. Пізніше, наприкінці вересня, листи приходили не так часто, але, здавалося, усе ще було гаразд. Отой її лист про друкарню, котрий так його роздратував, вочевидь був лише приводом, щоб рідше писати. Лінка помітила, що тиждень тому його мейли стали якісь лаконічні, уривані. Відтоді Адріан перестав писати, як сумує за нею. Усе зробилося наче безособовим. Він розповідав їй, що робить, але в його

листах не відчувалося найменшої ніжності. Лінка відчула, наче всередині неї щось холодне. Як вона могла бути такою дурепою? Адже хтось міг бачити її з Лукашем і щось наплести Адріанові! Вони виходили разом з агенції, навіть здалеку було помітно, що в них дружні стосунки. Разом були в друкарні, а тоді на прогулянці. Може, хтось йому про це сказав, може, тому Адріан такий? Треба все негайно виправити, усе пояснити, адже Лукаш їй справді лише приятель, Адріан мусить це знати! І ще одне. Треба знайти для нього якийсь подарунок, такий, щоб він зрозумів, щоб... щоб знову все було, як раніше.

Лінці здавалося, що все в цьому ліцеї її дратує. Після останньої розмови про газету вона відчувала огиду. Азор, Зуза, навіть Інес. Вона на них навіть дивитися не могла. Тому, коли на фізиці Оскара викликали до дошки, а решта класу почала хихотіти, перешіптуватися й глузувати з нього, Лінка не витримала.

— Припиніть! — вигукнула вона. — Припиніть, хай вам чорт!

У результаті вчитель виставив її із класу. Може, воно й на краще, бо Лінку від них аж нудило. Вона вирішила посидіти на м'якій канапі в переході й почекати на урок польської мови, хоча охоче прогуляла б решту занять. Але щоб утікати з ліцею, на який доводиться заробляти? Їй таке й на думку не спадало.

— Халінко! — почула, як хтось її покликав. Пані Юлія! — Можна тебе на хвилинку? Хочу з тобою поговорити.

Так, зараз вона дістане прочухана. За всі незроблені домашні, за те, що мало активна на уроці... Лінка втупилася у свої кросівки.

— Незатишно тобі в цьому класі, правда?

Може, їй причулося? Звідки вона знає? Адже пані Юлія не була на зборах редколегії чи на уроці фізики...

— Я просто це бачу, — відповіла вчителька на німе запитання й глянула на Лінку сіро-блакитними очима. «Вона схожа на Енн із Зелених Дахів, — подумала дівчина. — Руда, веснянкувата, із такими світлими очима... Рідко можна побачити таку вроду».

— Вони мене не люблять, — відповіла Лінка й відчула, як на очі набігають сльози. — А я ж їм нічого не зробила. І справа не в тому, що ми не зналися раніше! Інес вони теж не знали, але ж прийняли її до своєї компанії! Я теж спершу думала, що мені вдасться, але вони мене

висміяли... — Лінка заговорила квапливіше, ковтаючи водночас сльози. — На зборах редколегії... Я в цьому класі почуваюся так, наче з Місяця впала!

— А ти й справді така?

— Яка така?

— Інша, — пояснила пані Юлія й знову глянула на неї. Уважно так.

— У мене інше життя. Я не можу бігати з ними по кав'ярнях, мені треба працювати...

— Ти більш зріла, ніж вони. І маєш такий життєвий досвід, якого не мають вони. Та насправді в душі ви всі однакові. Кожен з вас потребує близькості іншої людини, кожен хоче, щоб його розуміли... Знаєш, деякі вчинки продиктовані страхом. Гадаю, усе виправиться. Саме. А тепер скажу ще про одне, точніше запитаю...

— Слухаю, — Лінка підвела голову.

— Чому ти не фотографуєш?

— Не маю часу... — тихо відповіла Лінка.

— Скільки часу потрібно, щоб зробити фото?

— Потрібно, потрібно... Не в цьому справа. Це не лише секунда, не просто клацання кнопкою... Треба мати час, щоб усе обміркувати, найкраще кілька годин.

— Дивися, — пані Юлія витягла зі свого рюкзака фотоапарат. Перед Лінкою замиготіли фотографії. — Дивися, птахи на дротах... В Ізабелині, там, де я живу. Вони так страшенно галасують на світанку, не дають спати... Дітлахи йдуть до школи, глянь, такі маленькі діти, а які в них здоровенні ранці... ледве маківки видно за ними...

Пані Юлія показала Лінці чи не три десятки фотографій, а потім сказала:

— Усі я зробила сьогодні. Бо мені теж бракує часу. У мене двоє маленьких дітей, і на якийсь час про спокійні дві-три години треба забути. Тому я завжди ношу фотоапарат із собою.

«А може, і мені так зробити? — подумала Лінка. — Чом би й ні?» І відчула вдячність до пані Юлії. А ще — їй стало легше. Набагато легше.

Зустрілися з Каською в «Золотих Терасах». Поверхами проходили численні відвідувачі, від крамниці до крамниці, з новими торбинками, пакунками, коробками. Ескалатори не встигали

перевозити ці людські потоки, у кав'ярні ніде було яблуку впасти, а до «Емпіку» саме прийшли школярі на екскурсію.

— Ти це бачила? Хто таке вигадав, щоб ходити на екскурсії до торгового центру?

— Уяви собі, що зараз це крутіше, ніж, приміром, Лазенки. Принаймні для цих дітлахів.

— Ти збираєшся щось купувати?

— Ні. Я вже все давно купила. Не люблю цих передсвяткових натовпів. Нащо ми взагалі сюди прийшли?

— Ходімо звідси, — сказала Лінка.

— Куди ти мене тягнеш?

— Ходи.

Лінка взяла сестру за руку й за мить обидві зникли в новому холі відремонтованого Центрального Вокзалу. Лінка знайшла маленьку кав'ярню, у якій майже нікого не було. Щокілька хвилин із гучномовця долинали оголошення про потяги, що від'їздили в різних напрямках.

— Ото б кудись поїхати, — замріялася Лінка.

— Ми їдемо до Єгипту на зимові канікули.

— Класно тобі. Я нікуди не поїду. Бабки! Не маєш бабла, то й нічого не маєш. Мама люта як оса, здається, їй пообіцяли якесь підвищення зарплатні, а виявилось, що нічого не вийде... А я... Я роблю все, що можу, але на Єгипет ще довго не зароблю. Краще скажи, що мені купити Адріанові.

— Краще зробити йому щось, замість купувати.

— А що в тебе є для Міхала?

— Квитки на концерт іспанської гітари у філармонії в січні. Виконуватимуть «Concierto de Aranjuez». Чула коли-небудь?

— Ні.

— Я теж ні. Якби не Міхал, я б у житті такого не слухала, а воно таке гарне! Концерт для гітари з оркестром, бо композитор написав цей твір для свого друга, гітариста. Уяви собі, він писав його напередодні другої світової війни, у садах палацу в Аранхуес, де із дружиною проводив медовий місяць. Це відчувається!

— Вау! Ото Міхал зрадіє!

— Авжеж! Квитки були недешеві, але я купила їх ще два місяці тому, заощадила гроші ще з канікул. Крім того, це й для мене подарунок, бо квитків же два...

— Класно ти придумала, підете кудись разом. А в мене нічого не вийде, я навіть не знаю, на скільки Адріан приїздить.

— Може, купи щось пов'язане з мистецтвом? Адже він цим цікавиться. Якись фарби точно можеш йому купити.

— Тітка напевне йому купує, та ще й у Лондоні, нема чого мені видурнитися.

Дівчата допили каву. Тоді посиділи якусь хвилину мовчки. Лінка вирішила дещо запитати, але не знала, як. Їй хотілося знати, чи піде вона ще раз до університету, щоб побачити свого батька. Проте довго не наважувалася. Лише підвівшись і замалим не перекинувши чашки торбиною, запитала:

— Ти ще туди підеш?

— Куди?

— Ну... до університету.

Каська розчесала п'ятірнею волосся й легенько розкуйовдила його, створюючи мальовничий безлад, який однаково збиралася сховати під шапкою.

— Навіщо?

— Ну... побачитися з ним. Познайомитися.

— Сорі, не піду. Може, пізніше. А поки що з мене досить. А ти причепилася й знову розпитуєш. Я вже все обміркувала. У мене є батьки, які дали мені дім, свою любов. Та ще й беруть мене із собою взимку до Єгипту! Ти можеш собі уявити, що відчуває дівчина з дитбудинку, яка раптом поїде до Єгипту? Я просто в шоці. Мабуть, ти ніколи цього не зрозумієш...

— Я теж ніколи не була в Єгипті, — тихо мовила Лінка.

— Не в цьому справа, більшість людей не була, але я більше не була, розумієш? У мене більше нічого не було. І я не збираюся зіпсувати все, що в мене є, заради невідомо чого. Будь ласка, не кажи нікому, що ми там були. Обіцяєш?

— Обіцяю.

Поверталися вокзальним пасажем. Лінка надивуватися не могла: де й подівся сморід, бруд, старі будки з кебабом, вокзальні туалети, які пам'ятали ще часи ПНР. Раніше, коли до «Золотих Терас» ішли через вокзал, доводилося затуляти носа, а тепер усе стало якимсь таким... європейським. Хоча якась нотка ностальгії за старим вокзалом у Лінки все ж залишилася. Проминули «Фотоджокера», а Лінка подумала, що

вона справді давно нічого не фотографувала, і після розмови з пані Юлією вирішила щось змінити. Згадалося, що треба пофоткати Миколаїв. А тоді сяйнула думка.

— Знаю! — вигукнула вона так голосно, що якась літня пані озирнулася й пробурмотіла щось несхвально. — Зроблю йому альбом із фотографіями! Або календар, адже можна замовити календар зі своїми фотками!

— Хочеш, щоб я сфотографувала тебе голою? — усміхнулася Каська. — Закладімося, що йому сподобається?

Але Лінці було не до жартів. Власна ідея здавалася їй прекрасною.

— Такий календар з нашими місцями розумієш? І не смійся, я знаю, що я страшенно сентиментальна, але й Адріан, здається, теж.

Із фотками доведеться поквапитися, щоб устигнути до Різдва. На щастя, завтра була субота. Лінка вирішила вбити одним пострілом двох зайців. Миколаї та їхні улюблені місця. Усі шляхи ведуть на Хмельну. Перше місце, про яке вона подумала, була кав'ярня, та, у якій вона вперше в житті пила каву з кардамоном... Хоча потому Лінка ще довго ставилася до Адріана як до друга, їй здавалося, що саме там усе й почалося. Треба зайти до будинку. Коричневі літери із завітками склалися в назву: «Оksamит». Клац — фотографія вивіски. Клац — вхід. Клац — пара закоханих, дівчина спинається навшпиньки у своїх коричневих чобітках, щоб поцілувати хлопця. Сумно, чому їй зненацька стало так сумно? Лінці раптом страшенно закортіло кави, такої, як тоді, запашної, смачної, у вишуканій чашечці. Може, коли вона вип'є тієї кави, то весь її сум залізе до якогось кутка й зникне? Маленькою Лінка часто сумувала, бодай через те, що в усіх її подружок був тато, а вона могла про нього лише помріяти. Тоді мама ходила з нею на морозиво. Звичайнісіньке морозиво у вазочці, із фруктами й збитими вершками. Це завжди допомагало. Може, кава в «Оksamиті» подіє, як колись морозиво? Заховала фотоапарат у футляр й увійшла до кав'ярні.

Роззирнулася довкола й умостилася у своєму улюбленому куточку. Блакитно-білі барви нагадали Лінці про канікули.

Вона перегорнула меню, проте шукала недовго. Вирішила взяти каву з кардамоном, таку, як того разу. «Медова пристрасть». Такі собі

чари. Їй так хотілося, щоб усе повернулося. Зробила перший ковток, і тілом розлилося приємне тепло.

А потім почала міркувати, куди ще можна піти, які ще місця були «їхніми», — її та Адріана — і раптом усвідомила, що таких місць більше немає. Власне, якщо подумати, то вони майже нікуди з Адріаном не ходили. Найчастіше просто сиділи в нього удома. Ага, і ще були разом у Кракові! Адріан допомагав їй знайти сестру. І ще вони працювали на плантації ялинок... Узимку, перед самими святами. Лінка посміхнулася, бо згадала, як вона тоді загубила ключі від машини, і Адріан вибив вікно лопатою, щоб вони могли сховатися від холоду. Але справді, крім цих двох випадків вони нікуди не ходили. Поклала фотоапарат до торбини й подумала, що із фото кав'ярні зробить гарну листівку й що-небудь купить.

Знову йдучи Хмельною й клацаючи фотки переодягнених у червоні шуби бородатих чолов'яг, які роздавали флаєри з рекламою ресторанів або торгових центрів, вона продовжувала міркувати, що ж таки купити Адріанові. Альбом якогось художника? Наче й непогана ідея, але вона не дуже орієнтувалася, хто йому подобається. Зрештою, удома в нього була сила-силенна книжок про мистецтво, отож імовірність, що вона купить те, чого в нього немає, була невеликою. Хай йому лихо із цими святами, самі прикрощі: або в тебе грошей немає, або якщо вже стається так, що грошенята є, однаково невідомо, що вибрати. Треба ж придумати, що подарувати мамі під ялинку. Хоча мама зрадіє будь-чому. Лінка купить їй якийсь шарфик. Або намисто. Все буде добре. Найлегше, як завжди, було із Каєм. Хлопчик віднедавна почав сам читати книжки, і Лінка вирішила, що купить йому перший том «Гаррі Поттера» й фільм на DVD. Вона сама зростала, читаючи про пригоди Гаррі Поттера, тож і брат... На жаль, її книжка потонула колись у ванні. Якби не це, читаний-перечитаний примірник «Гаррі» зі слідами жуйки й шоколаду на деяких сторінках дістався б малому в спадок. Ех...

З Адріаном усе було по-іншому, бо досі вони ніколи не дарували одне одному різдвяних подарунків, і Лінка не знала, чого їй сподіватися. Що, коли він купить їй щось шикарне, наприклад, парфуми в безмитній крамниці в аеропорту (від такого дарунка вона б точно не відмовилася!)? У такому випадку вона не може обійтися якимсь дріб'язком. А може статися так, що якраз вона розщедриться, а

хлопець вручить їй ганчір'яного оленя. Зітхнувши, Лінка увійшла до «Емпіку».

Почала шукати натхнення на другому поверсі, серед канцтоварів. Проте єдине, на що натякав увесь асортимент відділу, то це на минущість. Календарі на будь-який смак, різного розміру й товщини оточували, здавалося, звідусіль. І раптом Лінка вгледіла календар із п'ятдесятьма двома репродукціями творів мистецтва, по одній на кожен тиждень. Поруч — інформація про художника й картину. Визолочені по краях, ледь кремові сторінки. І палітурка, що нагадувала стару, ледь потерту шкіру. Із замочком на магнітику. Побачивши таке диво, Лінка відчула, як закалатало серце, а коли уздріла ціну, серце аж затріпотіло, бо календар коштував майже двісті злотих. Дівчина швиденько подумки перелічила свої заощадження. Трохи назбиралося, бо завдяки праці в пана Антонія їй вдалося непогано заробити. Віднедавна він навіть попрохав, щоб вона приходила щодня й проводила з ним кілька годин. Пан Дарек не заперечував, навпаки! Вручаючи їй платню, сказав, що завдяки їй батько пожвавішав, і взагалі, атмосфера вдома виразно покращилася. Отож у Лінки була досить значна базова сума, як висловився б який-небудь економіст. Але ж треба було ще дати мамі гроші за ліцей та повернути Адамові борг... Ліцей не чекатиме, але, може, Адам... Попрохала касирку відкласти календар, бо він був єдиний, і помчала додому. Єдина надія, що Адам погодиться.

Цікаво, а куди всі поділися? Може, вийшли? Світло не горіло, а двері до вітальні були зачинені.

— Агов, є хтось удома? — погукала Лінка. І тоді зі спальні почулося якесь шарудіння й придушений сміх. За мить двері відчинилися й на порозі з'явилася мама.

— А що ти тут робиш о цій порі? — поцікавилася вона. — Ти ж мала повернутися ввечері.

— О якій такій порі? А де Кай? І Адам? Мені треба в нього дещо запитати.

Що це з мамою? Виглядала вона якось дивно.

— Кая забрала бабуся й вони пішли по крамницях. Вона вирішила купити йому щось із гарного одягу на Різдво. А Адам...

— Привіт, — озвався той із-за маминої спини. На ньому було якесь вбрання, що, висловлюючись мовою театру, порушувало глядацьку перцепцію. Та все ж Лінка зрозуміла, що то була сорочка, але вбрана навиворіт.

— Гм, — Лінка замалює не вибухнула сміхом. — Я не хотіла вам заважати. Зараз піду, от тільки...

— Ми спали, — Адам вдав, наче позіхає. — А що ти хотіла?

— Ну... це особиста справа, — багатозначно глянула на нього Лінка.

Адам почалапав за пасербицею на кухню. Лінка сіла біля столу, глянула на вітчима поглядом пораненої лані, а тоді пояснила суть проблеми. А що той здавався дещо присоромленим, то дівчина знала, що він, найімовірніше, погодиться. Так і сталося.

— Може, я просто скасую тобі цей борг? Замість різдвяного подарунка.

Лінці стало трохи прикро. Не тому, що вона була жадібна, просто в ній наче прокинулася велика дитина. Минулого року Адам подарував їй фотоапарат, найкращий, найбажаніший подарунок на світі. Може, це й була гарна ідея із цим боргом, тим більше в її скрутній матеріальній ситуації, але... Вона просто любила отримувати подарунки. Що вдієш, не можна мати всього відразу. І все ж Лінка зізналася собі, що це вирішило її передсвяткові проблеми. Дає можливість купити подарунок Адріанові, а що стосується мами, то дівчина пригадала, що десь має купон на знижку в одній із популярних мереж магазинів. Купон подарувала їй колись Інес, у якої не було жодної потреби користуватися тридцятивідсотковою знижкою.

Дорогою до «Емпіка» Лінка ще встигла подумати, що сама щойно отримала подарунок, якого не сподівалася. Може, між мамою й Адамом знову все буде, як раніше? Може... Вона навіть мріяти про таке боялася, щоб, бува, не зурочити.

«І що тут вибрати?» — думала Лінка, роздивляючись сорочки, блузки, светри, усе дібране за кольорами, новеньке, спокусливе. До крамниці увійшов якийсь чоловік, мабуть, шукав подарунок для дружини, і відразу попрямував у бік білизни. Ні, ну не можна ж купити матері труси! А може, це? Нічна сорочка, срібляста, прикрашена делікатним мереживом? Глянула на ціну, відняла тридцять відсотків, навіть не дуже дорого. Підійшла до каси.

— Перепрошую, у мене є такий купон на знижку.
— Знижки не додаються, — відказала огрядна блондинка за касою.
— Як це — не додаються?
— Ми не додаємо знижок за купонами до інших знижок.
— Але ж ця сорочка не уцінена.
— Уцінена, — відповіла касирка. — Усі товари переоцінено на десять відсотків з нагоди новорічних свят. Отож у вас виходить десятивідсоткова знижка.
— Але купон на тридцять процентів.
— Я ж пояснила, що це не враховується. Купони діють лише на той товар, який не було уцінено.
— А де його можна знайти? — поцікавилася Лінка якомога ввічливіше.
— Та я ж кажу, що всі товари... — касирка позіхнула. — Приходьте з купоном тоді, коли не буде переоцінок.
— Але купон діє лише до кінця року.
— Тут я вам нічим не допоможу. То що — купуєте?
— Купую, — кивнула Лінка. Нічого не вдієш, дешевше вона тут нічого не знайде.

* * *

Вона чекала на нього від самого світанку, навіть раніше. Власне, від учорашнього вечора чи попереднього ранку, та насправді — добрих кілька місяців. Тепер Лінка розуміла, що таке очікування, і чому воно таке приємне. Усе, що потрапляло в поле її зору, кожна вулиця, кожне дерево, яке вона проминала, чекали разом з нею. Лінка помішувала ложечкою чай, і цей чай був наче обітницею всіх чаїв, які вони невдовзі питимуть разом. У сріблястому дзеркалі ложечки відбивалося усміхнене Лінчине обличчя. Коли на небі з'являлося сонце — то була гарна прикмета. І те, що не падав сніг, теж віщувало, що все має бути добре. Усе сприяло тому, щоб Адріанів літак безпечно приземлився й не запізнився. Лінка по-іншому мила голову, інакше вибирала одяг. Зазвичай вона не переймалася своїм гардеробом, але нині... Нарешті, ще в піжамі, подалася радитися. Мама з Адамом шепотілися за столом, може, цілувалися? «Навіть удома годі почуватися вільно», — подумала Лінка, проте усміхнулася, спершу до

себе, потім матері й вітчимові. У цей день життя здавалося їй прекрасним.

— Ця чи оця? — і простягнула двоє плічок із блузками.

— Ця! — одночасно вигукнули мати із Адамом, проте показували вони на різні речі.

— Чудово, дуже ви мені допомогли, спасибі! — засміялася Лінка. — Мамо, чому ця?

— Вона тобі личить, блакитний колір гармоніює із твоїми очима, ти в ній така романтична.

— А ти? — Лінка обвинувально тицьнула пальцем в Адама, наче підозрюючи якийсь підступ.

— Та годі тобі, — вітчим удав, що терміново мусить долити собі кави. — Не знаю. Зрештою, яка різниця, він же не на блузку дивитиметься.

— Але ти вибрав цю.

— Ну... вона якась така... — затнувся Адам. — Ну...

— Мабуть, чорніша, — засміялася мама. — А може, тому, що в неї більший викот? Чоловіки передусім дивляться саме на це!

Адам завзято розмішував ложечкою каву, до якої так і не поклав цукру.

— Окей, — зрозуміла Лінка.

Повернулася до кімнати й повісила блакитну блузку до шафи. Чорніша й більший викот. Що ж, нехай.

Вона знала, о котрій прибуває Адріан, бо запитала в його батька. Той трохи здивувався, що Лінка нічого не знає, але та викрутилася, мовляв, у неї були проблеми з інтернетом. Батько сказав, що це навіть добре, що Адріана зустрине Лінка, бо в нього чергування, і він не зможе приїхати до аеропорту. Лінка не знала, чому кілька днів тому Адріан написав їй лише кілька рядків, повідомляючи, що приїде 24-го грудня, без будь-яких подробиць. Може, він настільки був зайнятий приготуванням до від'їзду, що просто не забивав собі цим голову? Зрештою, він же знає, що Лінка у Варшаві й чекає на нього. І хоча вона й намагалася все пояснювати логічно, таки відчувала неспокій. Проте вона сподівалася, що все буде добре. О сьомій ранку надіслала Адріанові есемеску, він точно мав її прочитати, бо літак лише о дванадцятій, тобто о першій за польським часом. Дивно: на неї

хлопець теж не відповів. Ну, нічого, вона влаштує йому несподіванку. Поїде до аеропорту, адже завжди можна передумати й повернутися додому...

Цього разу Лінка без проблем доїхала на «Окенце». Згадалося, як півроку тому вона ледве встигла, як бігла в його бік. І те, що прошепотіла йому, теж згадалося. Коли це було? Здавалося, що відтоді минули століття. В аеропорту, як і тоді, було гамірно, людей було чи не більше, ніж півроку тому. Воно й не дивно, у святвечір кожен хоче бути із близькими, люди з'їжджаються із цілого світу... Лінка зупинилася біля табло прильотів. Ні! Літак запізнювався, та ще й аж на сорок хвилин. І що тепер робити? Зазирнула до якоїсь кав'ярні, але ціни здалися їй настільки високими, що дівчина сіла в залі очікування й розгорнула книжку. Та це не надто допомогло, бо Лінчин погляд, здавалося, блукав десь безкраїми просторами, шукаючи маленької цятки — літака, у якому сидів Адріан. Вона намагалася читати, утупившись у першу-ліпшу сторінку. Але від прочитаного в голові не залишалось геть нічого, немовби перед нею були якісь безглузді, випадково дібрані слова.

Підвела голову й глянула на юрбу. Лінка любила дивитися на чужі зустрічі, це було так романтично. Спостерігати, як люди йдуть із валізками, такі втомлені, пом'яті, іноді не впевнені, чи на них хтось чекає. Навіть, якщо знають, то не ймуть віри, доки погляд не вихопить у натовпі знайому постать. Тоді обличчя подорожнього прояснюється, очі розширюються й починають блищати. Причому не конче в закоханих. Лінка бачила батька, що чекав на сина, який повертався звідкись з Ірландії чи Англії. Дорослий хлопець у бейсболці кинувся татові на шию, мов дитина. Бачила подружок, які ще не вийшовши з аеропорту, заходилися пліткувати, літнього чоловіка, котрий зустрічав дружину термосом із чаєм, бізнесові зустрічі (це було трохи дивно, бо ж свята, та дехто вочевидь продовжував працювати) — елегантних добродіїв у ділових костюмах і вбраних у піджаки жінок, які тримали в руках таблички з написами «Містер Траскальський» або «Місіс Лорейн Вайт». Звісно, закоханих пар теж не бракувало. А потім, дочекавши ці сорок хвилин і виструнчившись біля дверей, які постійно відчинялися, пропускаючи нових і нових пасажирів, Лінка нарешті побачила Адріана. Усі сорок хвилин вона уявляла собі, як це виглядатиме. Він виходить, бачить її, відкриває обійми й біжить. Та ні, у нього ж валізки. Отже, так: тягне всі ці валізи, та побачивши Лінку, кидає їх, звідти випадають різдвяні подарунки в паперових торбинках, розмальованих святими Миколаями, а він обіймає її так міцно, що аж дух перехоплює. І шепоче на вухо, як сумував за нею. Або ні, спершу цілує.

Адріан вийшов лише з однією валізкою, якийсь такий утомлений, наче змалілий. Не біг, просто підійшов.

— Привіт, — сказав він, і це пролунало якимось невпевнено. Шорстко. Порожньо. Жодних обіймів, поцілунків, він просто стояв перед нею. І хоча валізу поставив, то Лінки навіть не торкнувся.

— Привіт, що сталося? — Лінка перевела подих. Їй раптом захотілося пити, у горлі геть пересохло.

— Я втомився. Не знав, що ти прийдеш. Думав, що по мене приїде батько. Я не чекав...

Лінка подумала, що він не виглядає приємно здивованим. Швидше навпаки.

— Підемо? — запитала.

— Так, ходімо на зупинку.

— Добре.

Відразу під'їхав 175 автобус і принаймні якийсь час можна було вдавати зайнятих посадкою, купуванням квитків у водія, вибором місця. А тоді запала мовчанка, яку порушували хіба що поодинокі фрази про приліт (літак запізнився), крісла в літаку (незручні), погоди на свята (похмура й дощова). Лінці здавалося, що вони спілкуються крізь плексиглас, клятий пластик, крізь який нічого не чути, та й видно ледь-ледь. Вони вже майже доїжджали до центру, а Лінка досі не могла сказати: «А ти нітрішечки не змінився» в очікуванні на таку саму відповідь. Бо Адріан змінився, і разом із цим між ними теж усе змінилося. Ніколи раніше не траплялося, щоб їм не було про що говорити. Щоб він так мовчав. І що тепер буде? Вийдуть, і кожне піде у свій бік?

— Що трапилося? — знову запитала вона. Але й цього разу не дочекалася відповіді. Адріан потупився, глянув на свої черевики, зрештою, класні й нові, якісь фірмові, а тоді сказав:

— Я... Пробач, але я приїхав ненадовго, відразу після свят повертаюся. Не знаю, чи зможемо ми зустрітися, мої батьки мають плани, завтра їдемо до тітки, а нині... нині ж святвечір...

— Тобто ти хочеш мені сказати, що не матимеш для мене часу ані сьогодні, ані взагалі, так?

— Мені дуже прикро, але так вийшло, — він продовжував уникати її поглядом. — Не сердься. Уже четверта, до столу сідаємо о шостій, а мені треба ще переодягтися.

Автобус зупинився. Адріан підвівся.

— Я вже вийду. Звідси мені ближче пішки з валізою. А це тобі, — і тицьнув їй до рук якийсь пакуночок.

Лінка розірвала папір. Усередині виявилися шкарпетки з оленями. І формочки для вирізання різдвяного печива у формі ялинки. «Невже ти коли-небудь бачив, щоб я пекла тістечка?» — подумала Лінка й відчула, як її сповнює злість. Гарзд. Зараз вийде біля «Емпіка» і ще встигне повернути календар. Нічого собі! Часу в нього для неї немає! Ні — то й ні. Вона точно не нав'язуватиметься!

Розтерши сльози по щоках (добре, що морозу немає, принаймні шкіру вона собі так не зіпсує), Лінка прямувала рішуче, чітко карбуючи кроки, вуста стиснула в рисочку, здавалося, вона чудово панує над ситуацією. Проте не встигла вона дійти до торгового центру,

як очі несподівано наповнилися сльозами, і Лінка більше нічого не бачила. Звідки в людині стільки води? Добре, принаймні, що вона не вручила свого подарунка першою, ото була б дурепа! Зітхнула і, намагаючись не втратити самовладання, стала в чергу до каси «Емпіка».

— Я б хотіла повернути цей календар, — сказала вона, силкуючись посміхнутися. — Виявилось... що в цієї людини... вже є інший.

Молодий продавець глянув явно співчутливо. Воно й не дивно: Лінка знала, що очі в неї почервоніли, а туш напевне розмазалася.

— Дайте, будь ласка, чек, — мовив продавець.

— Чек?

— Так, повернення приймаються лише із чеком.

Хай йому грець, вона про таке й не подумала. Купуючи подарунок, Лінка точно отримала той чек і відразу ж викинула як непотріб.

— Але я купила його тут, — тільки й видушила вона.

— Мені дуже шкода, без чека нічого не можна зробити.

Лінка знову відчула, як сльози набігають на очі, тож лише кивнула головою, узяла календар і вийшла. Нічого, вона ще подумає, що з ним зробити.

— Що сталося? — запитала мама, відчиняючи їй двері. Підперезалася якимсь старим фартухом, звідки вона його тільки й витягла? Фартух запрошував приготувати щось, спокушаючи величезною тарілкою спагеті з томатним соусом, унизу виднів рецепт, а серединою звивався напис «Spaghetti Master».

— Невже спагеті готуємо? — Лінка намагалася пожартувати, щоб якось приховати свій стан. — Гарненький фартушок, звідки він у тебе?

— Адам купив мені колись на Різдво, — посміхнулася мама.

— О, це дорожче за діаманти!

— Розумієш, чоловіки не дуже вміють вибирати подарунки. Власне, мій досвід показує, що в цьому плані вони геть безнадійні.

І тоді Лінка знову розплакалася.

— Розповідай, що трапилося! І не лий сльози до миски, бо тісто на вушка мені зіпсуєш!

Боже мій, мати власноручно ліпить вушка! Справжній тобі Армагедон. Якщо бабуся приїде на святвечір, то нізащо не повірить.

— І що ти збираєшся робити? — спитала мама.

— А що я можу зробити? — Лінка м'яла в руках кульку тіста.

— Можеш нічого не робити й весь час страждати, не знаючи, у чому справа. Із того, що ти розповіла, я зрозуміла, що він, швидше за все, нічого тобі не скаже, хіба що ти його якось притиснеш. Отак, як це тісто. Розкачуй...

Лінка взяла пляшку, яка слугувала їм качалкою й тоненько розкачала тісто. Так тонко, що в одному місці воно аж просвічувало, неначе за мить там мало з'явиться Адріанове обличчя, не чуже, як сьогодні, а колишнє, рідне...

— А тепер вирізай оцим, — мама простягла їй скляночку. — З іншого боку, я й сама не знаю, що робила б на твоєму місці. Мабуть, що нічого, — стонула вона плечима. — Але ти завжди була іншою, якоюсь більш...

— Якою?

— Не знаю... Пригадуєш, коли ти була малою й посварилася з подружкою? Такою руденькою дівчинкою...

— Івонкою.

— Так, мабуть, що так. Вона щось там наплела про тебе якійсь іншій дівчинці. Я забрала тебе зі школи, і щойно ти прийшла додому, як негайно зателефонувала до неї й дала їй такого прочухана! Я аж заходилася від сміху та разом з тим страшенно тобою пишалася, бо ти так вміла дати собі раду! А тобі ж було лише вісім!

У замку скреготнув ключ. Поверталися Адам і Кай з ялинкою.

— Не кажи йому нічого, мамо.

Та щойно вгледіла ялинку, як сльози знову повернулися.

— Усе, усе мені про нього нагадує! — знову розридалася Лінка й втекла до своєї кімнати.

Лінка сиділа сердита й набурмосена, думаючи про те, що це найгірший святвечір в її житті. Задзеленчав мобільний, але їй не хотілося ні з ким говорити. Мабуть, це Адріан дзвонить, щоб попросити пробачення, але вона навіть не гляне. Коли телефон озвався втретє, Лінка підняла трубку. Це був зовсім не Адріан, а Лукаш.

— Я вже подумав, чи не потонула ти в борщі! То що там із цією акцією з Миколаєм?

Ой леле! Через усе це вона геть забула, що Лукаш обіцяв переодягнутися Миколаєм і прийти до них! Кай продовжував вірити у

святого, і вони робили це задля малого. Сюрприз, справжній Миколай, а не щорічний вдаваний спектакль під назвою: «Він прийшов, але дуже спішив, то й залишив подарунок під дверима».

— Ну, чого ти мовчиш? На коропа перетворилася чи що?

— Пробач. У мене просто виникли несподівані проблеми.

— Щось удома? — тепер Лукашів голос був серйозний, стурбований.

— Ні, не вдома. Перепрошую, я забула про все це, але приємно, що ти пам'ятаєш...

Перевірила, чи двері до кімнати добре зачинені. Іще чого бракувало — щоб Кай усе підслухав.

— То о котрій ти зможеш прийти?

— Хіба я знаю? Може, о сьомій? Ми до столу сідаємо завжди рано, починається все о п'ятій, тобто от-от. Я маю в що переодягнутися, але перед тим винеси згори якусь подушку, бо ніхто не повірить у худого Миколая. Ну, і мішок із подарунками, бо мішка в мене немає.

— То подзвони, коли їхатимеш.

На мить Лінка навіть забула про все, що сталося в аеропорту. Найважливіше тепер — діяти, тоді не залишиться часу на роздуми про прикросі. Зрештою, може, все не так погано, може, Адріан справді з якоїсь причини не міг приїхати на довше. Може, тому він так дивно поведився, бо йому було прикро її розчаровувати? Вона чекала на якусь звістку від нього: есемеску, дзвінок, яка різниця, що поки нічого не дочекалася. Вирішила якось пережити святвечір і поміркувати, що робити далі. А спершу допомогти на кухні.

— Гаразд, то чим тобі допомогти? — поцікавилась у мами.

— Зачекай, — мама тактовно не запитала, чи доня вже заспокоїлася. — Ялинку прикрашають Кай із Адамом, борщ готовий, вушка також. Решта з магазину, і я вже все поставила на стіл. Може, піди до Кая, бо Адам має того коропа забити.

— Як це забити коропа?

— Ну, я не вникаю... Я б у житті не купила живого коропа...

— А де він?

— Де ж йому бути? У ванні.

— Я ж збиралася купатися!

— То скупаєшся після свят, — засміявся Адам.

— Немає чого сміятися, краще зроби з ним щось, — сказала мама. — Халінко, іди допоможи біля ялинки. Тільки двері зачини, як його забиватимеш, щоб дитина не побачила.

Лінка слухняно пішла допомагати Каєві. Прислухалася до звуків на кухні, та на щастя, нічого не було чути.

— Каю, повісь іще ці гірлянди й ось ці яблучка. Я зараз прийду, — вручила йому іграшки й пішла на кухню. Цікаво, чи Адам упорався із завданням?

Адам тяжко зітхав. Короп лежав на дошці й ворухив зябрами.

— Я бачив в інтернеті, як це роблять, — озвався вітчим. — Спершу треба оглушити його молотком, ось тут, — показав він на місце за головою. — А тоді швидко відрізати голову ножем.

— Краще я на це не дивитимусь.

Адам узяв молоток у руку, Лінка відвернулася. Запала тиша.

— Ну, і що?

— Нічого, почекай, мушу якимось налаштуватися.

— Як ти взагалі так міг? Не можна було купити вже забитого?

— Можна. Але про цього принаймні відомо, що він свіжий. Ну, і взагалі, це традиція.

— Традиція, традиція, — мама повернулася на кухню, щоб не пропустити видовища. — Ну, давай!

— А ви що, дивитиметеся на це?

— Я точно ні, — відповіла Лінка. І тоді у двері подзвонили.

— Ого! Твій коханий передумав, — мама підморгнула Лінці. — Іди й відчини йому.

— А звідки ти знаєш, що це він? — Лінка відчула, як у неї тремтять коліна.

— Який іще «він»? — поцікавився Адам.

— Ну, він. Іди.

Адріан стояв біля дверей, похмурий, наче це його мали забити, а не цього нещасного коропа.

— Зайдеш? — Лінка розчинила двері ширше. — Не роззувайся.

Хлопець слухняно пройшов до кімнати.

— Я тільки на хвилинку. Мушу тобі дещо сказати. Не хотів у святвечір, але мені із цим якимось важко.

— Що ж, кажи, — озвалася Лінка чомусь захриплим голосом.

— Я думаю, що ми більше не повинні зустрічатися.

Запала тиша. Лінка мріяла про те, щоб у цій тиші щось раптом вибухнуло, настав кінець світу, усе запалося під землю, і вона, і Адріан, ця кімната, яка раптом здалася їй огидною, і цей короп, який напевно лежить там із відтятою головою. Хотіла запитати, чому, але не могла видобути із себе жодного звуку. Тож лише глянула на Адріана, прагнучи побачити відповідь у його очах. Та погляд наштовхнувся лише на його волосся, як завжди, розкуйовджене. Їй так хотілося торкнутися його, погладити. Якби зробила це в аеропорту, може, він ніколи б не сказав того, що вона щойно почула?

— Чому? — нарешті спромоглася запитати, точніше прошепотіти. Щільніше закуталася у светр, чомусь їй зробилося страшенно холодно.

— Мені треба все обміркувати. Я вважаю, що ми не підходимо одне одному. Занадто ми різні...

— Чим це ми так відрізняємося? — запитала вже голосніше, а шепіт перетворився на якийсь писк.

— Там, у Лондоні, я усвідомив, що насправді ми ніколи одне одному не підходили. Я тебе вигадав, нафантазував, а якщо мені щось у тобі не подобалося, я намагався цього не помічати.

— Тобі щось не подобалося?! — вона майже кричала. — Що саме тобі не подобалося?

— Не кричи, заспокойся. Ну, ми просто різні. Цього замало?

— Брехня. Просто... Ти більше мене не любиш, так?

— Не в цьому справа...

— А в чому?

— Ми просто... різні... — пробелькотів він і знову похнюпився.

— Здається, ми різні тому, що я говорю навпростець, усе, як воно є, а ти викручуєшся. Це через те, що я сказала про твою маму?

— Відчепися від моєї матері! Нічого ти не бачила, тобі все приверзлося, і чого ти лише причепилася до цього! — тепер уже він репетував.

— О ні! — Лінка раптом відчула, як у ній закипає гнів. — Так ти зі мною не розмовлятимеш. Бувай здоров!

Адріан стояв як вкопаний і дивився на неї.

— Ну, чого втупився? Ти мене покинув, то вже можеш собі піти, правда?

І Адріан пішов.

А Лінка зачинилася у ванній, щоб спокійно виплакати. Проте там її спіткала несподіванка: у ванні й далі плавав короп. І коли глипнув на неї своїм байдужим поглядом, то декого їй нагадав. Причому вона добре знала, кого саме: Адріана! Негідник! Холодна, нечула потвора! Ми й справді відрізняємося, ти й не уявляєш, наскільки! Так відрізняємося, що ти побачиш, почім лікоть кваші! Вихопила рибину з води і, міцно тримаючи її під пахвою, пішла на кухню. Побачивши сестру, Кай злякався.

— Забери цю дитину! — крикнула вона до матері, яка прикрашала салат. — А ти дай мені свої знаряддя.

— Ось вони, — мовив Адам. — Я чомусь не зміг його забити.

— А я його вб'ю, навіть двічі вб'ю, якщо мені буде замало. Що за мужики на цьому світі? Брешуть, обманюють і навіть дурної рибини закатрупити не здатні! Гаразд, а тепер вийдіть звідси всі.

— Я не брешу, — обурився Адам і глянув на маму, наче прохаючи підтримки. — Що з нею сталося?

— Це з вами станеться, якщо не залишите мене тут самої! Можете вийти з кухні? — Лінка тримала молоток у піднятій руці з таким грізним виглядом, наче збиралася когось ним гепнути.

— Обережно, донечко, не скалічесь, — примирливо мовила мама, виходячи з кухні.

Вона ще чула, як за дверима Адам намагається пояснити мамі, що в Лінки складний період. «Це такий вік», — виправдовував він пасербицю. І Лінку це розлютило ще дужче.

— А ти чого витріщився? — звернулася вона до рибини. Короп глипав каламутним оком. «В Адріана очі такого самого кольору», — майнула думка. А тоді підняла молоток, заплющила очі й щосили вдарила. Почувся брязкіт і короп увесь вкрився цукром із розбитої цукорниці. «Здається, я взяла занадто ліворуч», — подумала Лінка. Короп на мить вигнувся, наче докоряючи їй за те, що вона збиралася зробити. «Ну, то матимеш солодку смерть», — прошепотіла Лінка, тоді гепнула молотком ще раз і закричала. Короп лежав без ознак життя, а вона репетувала:

— Хто-небудь, ідіть сюди, я не знаю, що робити, допоможіть!

Адам убіг до кухні й швидко відтяв коропові голову гострим ножем. А тоді обняв Лінку.

— Ну, годі, годі... Що з тобою?

— Моя бідолашна, маленька рибка, — ридала Лінка. — Рибка моя кохана...

До столу Лінка сіла, мов у жалобі, хоча й одягла білу блузку. Від риби відмовилася. Зрештою, Адам і мама теж її не торкнулися. Мати взагалі сказала, що коли їй закортить свіжого багна, вона поїде до Кампіноської пущі. Дощ лив із самого ранку, нічого не скажеш, чудові мокрі свята з рибою, що відгонить болотом. Кай риби просто не любив. І лише бабуся розводилася, яка, мовляв, рибка смачненька, а яка свіжа! З'їла аж три шматки. Лінка дзьобнула трішки салату й сиділа мов нежива.

— Коли, ну коли вже будуть подарунки? — знай допитувався Кай.

— Якщо ти був слухняним, то Миколай точно прийде, — запевнила його сестра. Глянула на годинника. Невдовзі сьома, отже, і Лукаш не забариться. І справді, за кілька хвилин у її кімнаті почувся дзвоник мобільного. Треба було діяти.

Лінка вийшла з вітальні трохи машинально, проте не забула зачинити двері й узяти подушку зі свого ліжка. Хвилиночку! А мішок? У неї не було мішка для подарунків! Витягла із шухляди мішок для сміття й кvapливо запхнула туди подарунки, які лежали заховані в шафі. Спустилася долу, намагаючись не грюкнути дверима. Біля будинку на мопеді сидів Миколай у червоному вбранні. Побачивши його, Лінка, попри все, засміялася.

— Ти отак і їхав?

— А в якому одязі, по-твоєму, мав би їхати святий Миколай? — відказав Лукаш, аж променіючи святковим настроєм.

— Тримай, бо якщо Кай тебе таким побачить, то подумає, що настали скрутні часи! — простягла йому подушку, яку хлопець запхнув під шубу.

— Ну, тепер порядок. А мішок маєш?

Лінка подала йому мішок.

— Гм, схоже на мішок для сміття.

— Не нарікай, чудовий, стильний мішок із гарненькими шворочками!

— А що з тобою? Сталося щось? Ти плакала?

— Так. Я забила коропа й плакала від жалю. Мушу вже повертатися, а ти приходь хвилин за десять, окей? Не замерзнеш тут?

— Швидше спітнію, бо ти ще й подушку принесла! Плюс дев'ять градусів, нічого собі зимонька! Більше скидається на листопад якийсь. А із цим коропом ти, певне, пожартувала?

— Ні, аж ніяк. Молотком, просто по голові.

— А в тебе класно вийшло, — сказала вона пізніше, спускаючись із Лукашем униз, щоб попроситися. — Кай так зрадив. Сказав, що заради такого святого Миколая варто бути слухняним. Ти просто природжений актор, супер!

— А тепер скажеш мені, що сталося? Чи це дуже особисте?

— Дуже особисте.

— А що ти на Новий рік робиш?

— Я? Нічого. А що мені робити?

— Ну, не знаю, ти схожа на таку, що її скрізь запрошують, а вона знай відмовляється.

— Не жартуй. Я мала зустріти Новий рік зі своїм хлопцем.

— *The London boyfriend?*

— Так, із ним. Але нічого не вийде.

— А що таке? Його не випустили з Англії? Він що, нелегальний іммігрант, і в нього проблеми?

— Ні. Просто за цей час він якось відбойфрендився.

— Он воно що. Мені дуже прикро. Чесно. Найгірше, що все отак, на свята... Дуже шкода, серйозно.

Найгірше, що Лінка знову розплакалася. Великі, важкі сльозини падали до калюжі.

— Агов, не плач так, дивися, ти дощ накликала!

Справді, знову ринув дощ. І раптом Лукаш її обняв.

Лінка відскочила мов попечена. Причому не тому, що його обійми були неприємні, а через те, що їй навпаки стало тепло й гарно. «Може, зі мною щось справді не те?» — подумала Лінка.

— Лукаше, ну чому життя таке жахливе? — пробелькотіла вона крізь сльози. — Мій хлопець купив мені під ялинку формочки для тістечок, а тоді сказав, що ми більше не зустрічатимемося... Короп мертвий, крім того мені немає де зустрічати Новий рік!

— Мої знайомі влаштовують вечірку, вважай, що тебе запрошено.

— Дякую, але, мабуть, мені не хотітиметься іти на жодну вечірку.

— Має бути навпаки! Бо якщо залишишся вдома, станеться справжня катастрофа. А твій хлопець, тобто, перепрошую, твій екс-хлопець точно не сидітиме сам і не цокатиметься із власним відображенням!

— Він не п'є, — пробубоніла Лінка в гігієнічну хусточку.

— То нап'ється, причому явно в якійсь класній компанії! Ти така наївна! Знаєш, як вони там гуляють? Я чув, що в Лондоні суперові вечірки.

Найгірше було, коли всі пішли спати. На столі залишилися червоні плями від супниці з борщем і один-єдиний нещасний вареник у полумиску. Біля ялинки — подертий кольоровий папір і забутий совок для сміття. Лінка сиділа на кухні сама й роздивлялася свої подарунки. Чимало книжок, але навіщо? На читанні вона однаково не в стані зосередитися. Навіть спробувала почати читати товстий, спокусливий норвезький детектив, та за кілька сторінок утямила, що плутає героїв і навіть не розуміє, кого саме вбили. Шовковий шарфик у трояндочки, мабуть, бабусин подарунок. Гарний, але для кого їй чепуритися? Ну, новий мобільний. За цей принаймні не соромно. Але з нього до Адріана вона більше не дзвонитиме. Усе марно.

* * *

Лінка йшла зустрічати Новий рік до Лукашевих знайомих, хоча краще б залишилася вдома. Настрою в неї геть не було. Так хотілося, щоб Адріан був поруч. Крім того, вона боялася, аби Лукаш не подумав, що коли вона дозволила запросити себе на Новий рік, то він може на щось розраховувати. Лінка не хотіла бути дівчиною, яка з одних обіймів потрапляє в інші так легко, наче то забава. Мама теж ішла кудись зустрічати Новий рік разом з Адамом. І з Каєм. «Що це за мода така, зустрічати Новий рік з дітьми?» — подумала Лінка. Краще б мама пішла на якийсь справдешній бал, а не сперечалася із сином у цю найкращу в році ніч. Проте мама виглядала задоволеною. Адам саме переглядав покупки: повну торбу феєрверків та петард. Тішився як мала дитина.

— У них великий сад, запустимо це все, Казику, от побачиш!

Причому невідомо, чиї очі дужче блищали — у дорослого, чи в дитини.

Мама щойно надягла свою допотопну сукенку. Вбирала її на всі вечірки.

— І як? — поцікавилася в доньки.

— Чудова, мамо, але здається, у мене дежавю...

— Що таке?

— Хіба минулого року ти не була в ній на Новий рік? І два роки тому?

— Так. І що з того? Хто сказав, що кожного року має бути інша сукня?

— Я пожартувала. Зрештою, я теж іду в тій самій, що й минулого року. От глянь.

Мама подивилася, а тоді сказала:

— Я взагалі не пригадую цієї сукенки.

— Ти ж сама мені її купила.

— Так отож. Це тобі доказ, що не варто виряджатися. Однаково ніхто не пам'ятатиме, у чому ти була.

— Ходіть уже! — гукнув Адам із-за дверей. — За десять хвилин виходимо!

Вечірка, на яку вони збиралися, була десь неймовірно далеко. Крім того, починалася вже о шостій. Усе через дітей, щоб ті не позасинали. Адам ще складав якісь продукти на кухні, а мама намагалася натягти на Кая куртку.

— А де тапочки? — запитала вона.

І в цю мить хтось подзвонив у двері.

— От чорт, знайшли час. Певне, знову хтось із костюлу або будинкового управління.

Мама зиркнула у вічко й похитнулася на своїх високих підборах.

— А де шампанське, ти його десь бачила? — гукнув із кухні Адам. Мабуть, він не чув дзвоника. Проте мама не відповідала. Вона зблідла й не могла вимовити жодного слова.

— Хто це? — поцікавилася Лінка. Вона відразу відчула: щось було не так.

І тоді дзвоник пролунав знову. Цього разу Адам вийшов із кухні.

— Хтось подзвонив чи мені здалося? — здивовано запитав він. — А чому ви не відчиняєте? — підійшов до дверей, а дзвоник почувся знову.

— Хто там? — запитав Адам, і голос за дверима щось невиразно пробурмотів. Адам глянув у вічко.

— Якийсь чоловік. Ти його знаєш?

Мати кивнула. Адам відчинив. На килимку стояв не хто інший, як Печериця. Батько Каськи. Адам ледь сахнувся.

— Перепрошую, що турбую в такий день, чи можу я поговорити з Євою?

Мати затремтіла й ворухнула головою, безгучно подаючи знак, що не бажає з ним розмовляти.

— Євуню, йди до кімнати, — рішуче мовив Адам. — Я сам побалакаю із цим паном.

Мати рушила, наче уві сні, навіть не озираючись. І зникла в Каєвій кімнаті.

— Ви самі бачите, Єва не хоче з вами розмовляти. Не знаю, хто ви такий, але це далеко не найкращий момент для відвідин.

— Печериця, — простягнув руку той. — Я справді дуже перепрошую. Я вже збирався до ресторану, але нині такий особливий день, хочеться звести порахунки з минулим...

Він увесь час стояв, простягнувши руку, проте Адам не подав свою у відповідь, тож урешті Печериця опустив її, сунув до кишені, а тоді знову вийняв, наче вона йому заважала.

— Узагалі я не певен, чи знаєте ви, що колись давно нас дещо об'єднувало з Євою... — вперто продовжував він. — Але, може, ми не обговорюватимемо це при дітях...

Здається, Адам зрозумів, що так легко він цього типа не позбудеться.

— Ходімо на кухню, — зрештою сказав вітчим.

Лінка чула самі уривки розмови, хоча й причаїлася біля дверей. Вона знала, що підслуховувати негарно, але ж ця справа стосувалася і її! Передусім ішлося про її сестру, тож вона мусила довідатися, про що вони там балакають. Саме намагалася щось зрозуміти з уриваних фраз, коли Кай загукав:

— А підслуховувати негарно!

Довелось відступити. Може, згодом довідається, хоча Лінка й не була в цьому певна. Розмова була недовгою. За кілька хвилин двері відчинилися й звідти вийшов обурений Печериця. Він навіть не

попрощався. Хряснув дверима й зник. Мати відразу вийшла з Каєвої кімнати.

— Що ти йому сказав?

— А як ти думаєш?

— Правду?

— Нічого я йому не сказав.

— Не розповів, що вона жива?

— Звісно, що ні. Якщо хочеш, можеш йому сама це повідомити. Я лише сказав... ну, не приховуватиму, що кілька теплих слів. Зокрема, що не треба було зваблювати аспіранток.

— Адаме, пробач мені.

— Не перепрошуй, це не твоя провина. Я дедалі частіше думаю, що в усьому цьому ти не винна. От тільки... Чим він тебе приворожив?

— Не знаю. Я взагалі нічого цього не розумію, — тихо мовила мама.

А й справді. Лінка мала нагоду роздивитися цього Печерицю. Невисокий, лисуватий, нічого особливого. Він скидався на зморщеного гриба. Така непоказна, неапетитна, підстаркувата печериця. Мама безгучно ворушила вустами, наче досі не могла її перетравити. Лінці хотілося якось їй допомогти. Кахикнула.

— Гм... перепрошую... Ви купили аж три пляшки шампанського. Можна, я візьму одну із собою на вечірку?

— Можна, можна, — дозволив Адам. — І знаєш, що? Другу ми вип'ємо зараз. Точніше, мама вип'є, бо я за кермом. Але мені здається, що келих шампанського буде зараз дуже доречним.

Мама ледь посміхнулася й атмосфера якось розрядилася. А тоді зробилося й зовсім приємно, коли Адам сказав:

— Крім того, я хотів би дещо відсвяткувати.

«Цікаво, що саме? — майнуло Лінці. — Підвищення зарплатні?»

— Я вирішив... — він замовк, ніби добираючи урочисті слова.

— Ми вирішили, — прийшла на допомогу мама, — що Адам житиме тут постійно. Тобто повернеться до нас.

— Але ж він уже тут живе, — Лінка упіймала себе на тому, що голос її звучить іронічно. Занадто іронічно.

— Гм, так, але... знову, — пояснив Адам. — Бо я дуже кохаю вашу маму.

Бракує тільки, щоб вони тут кинулися одне одному в обійми. Наче в якомусь серіалі. Лінка вирішила не розчулюватися.

— Ми гадали, що ти зрадієш... Що ви обоє зрадієте, — сказала мама.

— Авжеж, що радіємо, справжня тобі картина «Не чекали»! — саркастично кинула Лінка.

І раптом мама розплакалася. Адам підійшов ближче й сказав:

— Не рюмсай, а ти, Халінко, попроси в мами пробачення.

Лінка лише розгнівано пирхнула, а мама ніжним рухом торкнулася Адамового плеча.

— Дай їй спокій, бідолашці, її хлопець покинув.

— А хіба вас це обходить, що покинув! Один покинув, інший з'явився, я йду святкувати Новий рік, збираюся круто розважатися, і мені все до лампочки!

Зачинилася у своїй кімнаті й дочекалася, доки всі підуть.

І щойно в помешканні все стихло, негайно подзвонила до Каськи. Лінка сподівалася ще її застати. Каська збиралася на якусь вечірку зі своїм класом. Що ж, у Лінчиному класі ніхто нічого не організував. Або, що виглядало вірогідніше, Азор і його компашка щось влаштували, але Лінку ніхто не запросив. Її взагалі перестали будь-куди запрошувати потому, як вона розповіла про те, як заробляла гроші. Каська схопила трубку, геть засапана.

— Що з тобою? Ти там що, бігаєш?

— Ага, щось таке. Колготки шукаю. Я вже спізналася бозна-як! Не дуже могу...

— Зачекай. Дещо трапилось.

— Трапилось?

— Він приходив сюди.

— Хто він? Адріан?

— Який Адріан, ти ж знаєш, що він подався до Лондона к бісу. Ну, він. Твій батько.

По той бік зробилося дуже тихо. Каська більше не шукала колготки.

— До тебе приходив? І що ти йому сказала?

— Не до мене, до матері. А вона з ним узагалі не розмовляла, довелося Адамові його випроваджувати.

— Випроваджувати? І що він йому сказав?

— Не знаю, хіба це важливо? Зрештою, він собі пішов.
— Він... питався про мене? Адам нічого йому не сказав?
— Звісно, ні. А тебе який гедзь укусив? Ти що, гніваєшся?
— Гніваюся? Що ти! А навіть, якщо й так, то кого це обходить? Мене ніхто не запитав. Хоча й міг би, бо це, між іншим, не просто чувак, а мій батько!

— Але ж ти сама не хотіла з ним бачитися!

— Не хотіла, не хотіла. Що ти про це можеш знати? Я так вирішила, от і все, а хотіти... Як я можу не хотіти?

— Боже, ну давай тільки без сварок.

— Чому вона не хотіла з ним говорити?

— Не знаю, може, для неї це занадто важко. Ти ж знаєш, які в неї були проблеми...

— А може, вона просто боягузка? Вдає, наче я не існую, зовсім, як тоді! Вдає, наче нічого не було! Боїться!

— Це й твоя мати!

— Знаєш, що? Ні, це не моя мати. Це жінка, яка покинула мене в сиротинці, зрозумій ти це нарешті! Начебто вона й намагалася мене знайти, та коли нарешті вдалося, то що далі? Тепер вона не пізнає мене на вулиці! Я ніколи цього не збагну! Причому навіть не того, що сталося тоді, а того, що відбувається зараз! Ніколи їй цього не пробачу!

Лінка не знала, що сказати. Притиснула слухавку до вуха так сильно, що аж заболіло. За хвилину зрозуміла, що по той бік панує тиша. Каська роз'єдналася.

Пізніше, їдучи в метро, щоб дістатися до району, де жив отой знайомий, який влаштовував вечірку, Лінка хотіла розповісти Лукашеві про все. Але нічого не розказала. Бо як? Найгіршим було те, що цим вона якраз не могла ні з ким поділитися. Ані з Адріаном, бо того не було, ані з Лукашем, бо він ні про що не знав. Щоби бодай якось розрядити емоції, коротко переповіла романтичну сцену між матір'ю й Адамом. Принаймні так могла відігратися на мамі. Але Лукаш лише зауважив:

— Звідки в тобі стільки заздрощів?

Решту дороги їхали мовчки.

Це була не найкраща вечірка. Лінка прокинулася вранці на якомусь дивані. Їй страшенно хотілося пити. Здається, вона передала із

шампанським. Вітальною тинялися якісь люди. Притомніші намагалися прибирати, викидаючи одноразовий посуд з рештками їжі й порожні пляшки до великих блакитних мішків для сміття. Лінці зробилося зле. Та найгіршим було те, що вона взагалі не пам'ятала, чи дочекалася півночі. І що тут узагалі відбувалося?

— Ого! Реанімація потрібна?

Лукаш.

— Відчепися.

— То я тобі коротко розповім, аби ти не дуже напружувала пам'ять, що робила під час забави. Так от, ти видудлила оту пляшку, що принесла з дому й завалилася спати. Обійшлося без сорому. Ти нічого не обригала, жертв не було, точніше єдина жертва — це ти. Сочку налити?

— Умгу.

— А позаяк опівночі ти вже хропла, можемо тепер випити за Новий рік. Цокнемося сочком, бо не думаю, щоб тобі хотілося після всього ще шампанського. Тут є різні залишки... — показав він на велику склянку, що до неї якась дівчина зливала рештки із пляшок, перш ніж викинути їх у сміття.

— Лукаше, краще мене не дратуй, — прохрипіла Лінка.

— Чекай-но... Дослідження довели, що алкоголь значно притуплює почуття гумору, я читав на Фейсбуці.

— А я читала, що глузування з іншої людини — найпоширеніший мотив злочинів, здійснюваних в афекті.

— Ну, я радий, що ти отямилася, — Лукаш підняв склянку догори. — За Новий рік!

СІЧЕНЬ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Лінко, Ліночко,

Ти й не уявляєш, як мені важко було тоді прийти до Тебе й сказати те, що я сказав, збрехати. Бо я зовсім так не вважаю й не думаю, що ми відрізняємося й не підходимо одне одному, і я зовсім не розкохався. Ми підходимо так, як ніхто на світі, я просто це знаю. Тоді, в аеропорту, я ні про що інше не мріяв, крім того, щоб обняти Тебе, аби те, що сталося, зникло. Один-єдиний дурний вечір, одна вечірка, не знаю, навіщо, не уявляю, чому я це зробив. Але це сталося, і я шкодуватиму про це до кінця життя. Що ж, тільки й залишається, що писати до Тебе ці мейли й не надсилати їх, краще, аби Ти не знала, що сталося насправді. Боюся, що Тебе це страшенно би вразило, а я ладен віддати все, щоб ніколи не завдавати Тобі болю. Настав Новий рік, і гадаю, нічого хорошого він мені не принесе. У старому році я наробив таких помилок, що розплачуватимуся за них увесь наступний, а може й довіку. Передусім тим, що ми більше не разом. Не можу в це повірити, але я більше не заслуговую на Тебе. І мушу це спокутувати. Я так Тебе кохаю і, хоча й не можу Тобі цього сказати, хотів би, аби Ти це почула, відчула. Нехай Новий рік принаймні для Тебе буде щасливішим.

Адріан.

* * *

«Підсумки року, — подумала Лінка, — явно невтішні. Адріан — усе скінчилося, Каська — краще й не згадувати. Лукаш... Що ж, вона показала йому себе явно не з найкращого боку». Стосунки в класі — жахливі. Звісно, вони влаштували собі Новий рік, про що Лінка довідалася, зайшовши на Фейсбук. Виставили фотографії, а з коментарів випливало, що вони класно відсвяткували. Без неї, звичайно. Лінка відчула себе такою самотньою. Добре, що в неї принаймні була Наталія. Із вдячністю глянула на подругу, яка саме

сиділа за її письмовим столом, точніше, за горою паперів, газет і ще бозна-чого. Навіть краєчка столу з-під них не було видно. Нагорі валялися якісь невдалі фотки, брудна виделка й ніж.

— Ну, дорогенька, пишімо, — мовила Наталія.

— Що писати? — позіхнула Лінка. Вона ще не відіспалася за Новий рік.

— Не уявляю, як ти живеш у такому безладі. Від цього в голові суцільний хаос, — Наталія спробувала посунути папери й чашки так, щоб було бодай трішечки місця, але врешті, відмовилася від цього й сіла на ліжку із записником у руках. — А Каськи немає? Вона ж мала прийти.

— Ні, вона не може. А щодо столу — якщо хаос на ньому означає хаотичний розум, то що означає порожній стіл?

Лінка захихотіла. Сподівалася, що Наталія не образиться. Бо на її столі був тільки стаканчик з ручками й олівцями та лептоп, який закривався, коли на ньому не працювали. Але Наталія не образилася. Навпаки, почала ще більше підсміховуватися.

— Щоразу, як приходжу, у тебе все так само. Нічого не можна знайти, немає чого вбрати. Колись ти потонеш під цими паперами!

— Ти мені нарешті скажи, що треба писати. Інакше я зараз засну.

— Як це що? Плани! Я завжди планую собі щось на Новий рік.

— А я ні, — сказала Лінка. — Мене це тільки пригнічує. Я нічого не планую, тож потім і не розчаровуюся. Раніше я писала, що схудну чи ще щось таке...

— Ти схуднеш? Може й добре, що в тебе немає сильної волі, — мовила Наталія. — Зрештою, можна й не писати про плани. Я десь читала, що краще написати про те, чого вдалося досягти в старому році. Усвідомити, яких зусиль ти доклала і таке інше. Щоб підняти самооцінку.

— Краще вже планувати. Бо мій список досягнень... Ліпше промовчати. Єдине, що мені вдалося минулого року, то це забити коропа. Крім того... — Лінка замовкла. Ну, не розповідати ж Наталії про сварку з Каською. Знову доведеться вигадувати щось.

— Та не перебільшуй, Лінко. Ти принаймні вступила до класного ліцею, перемогла в конкурсі...

— Не перемогла, а лише отримала відзнаку.

— Працюєш, фотографуєш, ще й пишеш...

— Не сміши мене. Я тільки планувала написати репортаж, який виявився нікому не потрібним.

— І що? Напишеш?

— Так, хоча я й не знаю, навіщо. Але завтра ще з ними побалакаю. Фотографії Миколаїв на вулицях пішли, точніше, лише одна фотка, але й це добре. Просто мені хочеться більшого.

— Ну, от тобі й перший пункт плану на рік.

Лінка дуже хвилювалася. Розуміла, що вона неминуче програє, але вирішила ще раз щось запропонувати. Що ж, вона завжди була вперта мов віслучка... Зрештою, нічого не станеться. Їй більше не залежало на них, лише на тому, щоб зробити щось хороше. Як вона й припускала, її пропозиція знову наштовхнулася на глухий мур. Хоча з'явилася надія.

— Послухай, якщо їй так хочеться писати, може, нехай обере іншу тему? — запропонувала Зуза.

— Ти про щось конкретне? Усе вже зайняте, — Азор спідлоба глипнув на Лінку.

— Не все. Залишився Великий Оркестр Різдвяної Допомоги.

— Та є, але ніхто не захотів про нього написати. А конче треба?

— Учитель польської сказав, що треба. Бо це дуже важлива подія. Бодай кілька слів.

— Кілька слів будь-який дурень напише.

— Ну так, але якщо вона така настирна, то може, який-небудь репортажик ушкварить, га, Лінко?

Ушкварить, вона їм ще покаже, авжеж, що вшкварить. Ще й фотки додасть, тоді всі побачать, чого вона варта! Лінці аж очі засяяли.

— Добре, — сказала вона. — На коли?

— На вчора, — буркнув Азор.

— Тобто? — не зрозуміла Лінка.

— *As soon as possible*. Скажімо, за два дні після події маєш принести текст, інакше не встигнемо.

Лінка поприбирала в усьому домі. Віднедавна обов'язків у неї побільшало. Пані Стася знову занедужала, і пан Антоній попрохав Лінку допомогти. Але так, щоб пан Даріуш про це не дізнався. Бо він дуже сердився, що пані Стася не дає собі ради з роботою, хоча продовжує в них мешкати й усе отримує задурно. Пан Антоній

витагнув із-за книжок кілька банкнот з якоїсь своєї «зачки» й тицьнув Лінці для заохочення.

Лінка пропилювала, вимила підлоги, поскладала посуд. Усе їй боліло, вона й не підозрювала, що хатня робота може бути такою втомливою. Дівчина раптом усвідомила, що досі ніколи не прибирала як слід у себе вдома. Але вся ця робота, навіть найважча, однаково була краща за постійні роздуми. Підмітання підлоги, фотографування, писання... Доки вона була зайнята, то не думала ані про Адріана, ані про Каську. Лінка писала до неї мейли, есемески, виправдовувалася. Але її подруга, її сестра мовчала. Нарешті відповіла: «Дай мені спокій». Лінка весь час думала про їхню останню розмову. Може, вона справді завинила? А що їй було робити, підійти до Касьчиного батька й розповісти про неї? Лінка переконувала себе, що коли б вона так учинила, Каська б її в цьому звинувачувала. Та в душі Лінка знала, чому сестра так поводить. Бо коли прийшов її батько, вона й на мить не замислилася, що слід зробити, і чого хотіла б сама Каська. Адже вона могла відразу до неї подзвонити й запитати, а не розповідати їй про все потім, наче щось кумедне. Чорт, Каська звинувачувала її саме в цьому. І мабуть, мала рацію.

Лінка поклала ганчірку й подалася нагору до пана Антонія. Старий дивився у вікно на сад. Сніг танув, відкриваючи рештки пожовклої трави.

— Вона так любила цей сад... — зітхнув пан Антоній.

— Дружина?

— Ні, не дружина. Дружина взагалі його не любила. Навіть улітку дуже рідко виходила туди, це переважно я проводив там час у шезлонгу й на гойдалці. А вона хіба що до сина виходила, коли він тут бавився, але теж неохоче. Боялася, що малий упаде з гойдалки. Або кричала на Дарека, що він забруднить одяг.

Лінці часто здавалося, що пан Антоній не надто ніжно висловлюється про свою покійну дружину. Їй кортіло дізнатися, хто була ця дівчина, про яку старий часто згадував, але Лінка розуміла, що не може розпитувати й наполягати, бо тоді старий добродій замикався в собі, наче черепаха в панцирі. Тож Лінка воліла мовчати, може, господар сам щось розкаже.

— Вона цей сад любила... Мені б хотілося, щоб він був такий самий, як тоді, коли вона ним милувалася, а не такий занедбаний, як

тепер. Тоді трава була такою зеленою, стільки квітів, люпин під парканом, вона так раділа цим квітам, а в траві видніли стокротки. Шкода, що я не подбав про садок, коли ще мав сили, але завжди були якісь інші справи, інші нагальні потреби. А тепер мені це не до снаги.

— У мене є знайомий садівник! — сяйнуло раптом Лінці. — Він вивчає ландшафтний дизайн, міг би трохи все тут упорядкувати, посіяти траву, посадити якісь квіти...

— Справді! Було б чудово!

— Я запитаю.

— Звичайно, я заплачу.

— Це добре, гроші йому потрібні. Він напевне погодиться допомогти.

* * *

— Це, звісно, вимагатиме трохи зусиль, але не так уже й багато, — Лукаш роззирався навколо.

— Ну, але то, мабуть, уже навесні, так?

— Дещо можна вже зараз зробити. Узагалі роботи в саду тривають увесь рік.

— Справді? — пан Антоній наче віджив. Немовби перспектива впорядкування саду дарувала йому якусь надію. Здавалося, що він навіть помолодшав років на десять. — Добре, ти скажи, що потрібно, син усе купить.

Лукаш походжав садом і торкався то живоплоту, то гойдалки. Зазирнув під безлисті кущі, тоді сів навпочіпки, відгорнув сніг і набрав жменьку землі. Понюхав. Лінка й пан Антоній здивовано презирнулися.

— Як на мене, — підняв голову Лукаш, — пахне цілком непогано. Йдеться про те, щоб оцінити, чи тут переважно пісок, чи є й добра земля. Мені здається, що ґрунт нормальний. Тут усе гарно вкоріниться. Однорічні рослини вирощувати нескладно, але частину з них треба вже зараз висіяти в горщики й поки що тримати в теплі. Я сам усе куплю, гаразд? А ви мені потім віддасте гроші. Це недорого, насіння й цибульки не коштують багато. Траву теж посіємо, але вже навесні. І ще мені потрібні деякі інструменти.

Пан Антоній лише притакував, але Лінка раптом занепокоїлася.

— Застебніть пальто, будь ласка, холодно. Ще застудитесь!

— А люпин? — допитувався пан Антоній. — Люпин теж посадимо?

— Звичайно. Він гарно виглядатиме під цим парканом.

— Так! Саме там!

Поверталися швидкими кроками, бо було холодно й незатишно. Випало трохи снігу, але не так багато, щоб укрити брудні вулиці.

У саду білі латки зберігалися, захищені від вітру, але тут, на Саській, сніг не затримувався. Якщо якійсь сніжинці вдавалося не розтанути від доторку до чиеїсь куртки чи на даху автомобіля, її підхоплював вітер і кружляв із нею, аж доки та не зникала.

— Завтра йду збирати гроші для Оркестру, — сказала Лінка.

— Що таке?

— Ну, для Великого Оркестру Різдвяної Допомоги, знаєш, де червоні сердечка...

— А-а-а... Я й забув, що це завтра.

— Мені треба про це написати. До нашої газети.

— Оце маєш. Я гадав, що ти фотографуєш, а не пишеш.

— Я раніше теж так думала, але відтоді писання мене захопило. Зрештою, це ж можна поєднувати. А Оркестр — цікава тема. Може, підеш зі мною?

— Не знаю, щиро кажучи, мені не надто хочеться стирчати на вулиці із цими сердечками весь день за такої погоди. А ти як туди потрапила?

— Я пригадала, що моя подружка з гімназії була в них волонтером минулого року. Виявилось, що цього теж піде. І вона мені пообіцяла позичити свій бейджик і скарбничку на дві години.

— А так можна робити?

— Гадки не маю. Але ми з нею досить схожі.

— Ну, так чи сяк, для мене бейджика немає, — мовив Лукаш із полегшею. — Збирай собі спокійно, роздавай сердечка...

— Узагалі ця подружка йде із хлопцем... — Лінка почервоніла. — Тобто зі знайомим, але він лише за компанію. Мені теж не хочеться самій.

— А твоя сестра не може піти з тобою?

— Каська? Не може, — звісно, із нею їй так і не вдалося поговорити. — А я гадала, що ти полюблюєш прогулянки... —

спробувала пожартувати Лінка. Вона була здивована. Їй здавалося, що Лукаш нею цікавиться, і навіть, якщо вона сама не планувала нічого серйозного, то принаймні цим можна було скористатися, щоб не йти самій. А тут виявляється, що Лукашеві зовсім не залежить на ній, заради Лінки він не збирався відмовлятися від домашнього затишку...

— Ну, не ображайся. У мене немає ані бажання, ані часу. У неділю я однаково зайнятий. Крім того, не люблю натовпу. І ніяка це не прогулянка, гуляти треба тут, — показав він на вулицю Захисників, яку вони саме перетинали.

— Але ж ми можемо збирати гроші й тут, ніхто нам цього не заборонить, — вона спробувала востаннє його переконати, хоча й відчувала, що цього разу Лукаш не поступиться.

— Яка ж ти вперта. Але навіть таким упертюхам не завжди щастить. Я справді не можу.

* * *

Лінка вийшла з дому, сповнена енергії й сподівань, що цей день подарує їй не лише класний репортаж. Сподівалася, що їй вдасться передати свій ентузіазм перехожим, а ті, у свою чергу, не залишаться байдужими до потреб маленьких пацієнтів. І от тепер вона стояла перед «Сезамом», розтираючи заляклі долоні. Юлька залишила її тут і зникла зі своїм хлопцем, за дві години вони мали зустрітися на цьому місці. Лінка вирішила поки що не фотографувати, а зосередитися на збиранні грошей, адже це було найважливіше. Вона усміхалася перехожим, проте не завжди зустрічалася з відповідною реакцією. Дехто кривився. Якийсь чоловік визвірився на неї.

— Я ж уже дав! — гаркнув він.

А коли Лінка підійшла до якоїсь приємної на вигляд літньої пані, то почула:

— Безсердечні ви злодюги! У мене пенсія копійчана, а ця ще тут ходить і гроші видурює. А мені навіть на ліки бракує! А той собі палаци за наші гроші буде! — плюнула під ноги й пішла, бурмочучи.

Добре, що принаймні більшість людей давали кілька монет або й банкноту, а Лінка за це вручала їм червоні сердечка. Та попри все було холодно, похмуро, і дівчина швидко втомилася. Вона мріяла про каву й із сумом глянула на спокусливу «Green Coffee». За півгодини Лінка

радісно побігла в бік кав'ярні. «Я працюю, займаюся благодійністю, то й заслужила каву», — подумала дівчина.

Не лише їй спало таке на думку: у кав'ярні юрмилися люди із сердечками, приклеєними до курток і торбинок. Якийсь хлопець собі навіть на лоба наклеїв одне. Атмосфера Оркестру передавалася всім, не дивно, що кожного року вдавалося зібрати такі значні кошти. Лінка дивом знайшла місце біля стійки, яке виявилось вільним лише тому, що було розраховане на одну особу. Вона насолоджувалася своєю кавою-лате. Ледь не торкалася обличчям поверхні запашного напою, відчуваючи, як паруюча кава зігріває їй носа. Лінка захоплено вдихала аромат свіжозавареного еспресо, який пробивався крізь солодкавий запах пінистого молока. Ах... Заради таких моментів варто жити! Раптом за вікном краєм ока угледіла двох дівчат її віку. Вони стояли біля вітрини кав'ярні, відвернувшись боком. Лінки не бачили. Одна тримала скарбничку для грошей. А друга... Як таке могло статися? Вона намагалася щось витягнути зі скриньки. Може, якусь банкноту, застряглу в щілині? Нарешті їй це вдалося, дівчина швидко заховала гроші до кишені й дівчата, сміючись, зайшли до кав'ярні.

Купили собі каву одну на двох і стали біля бару, бо більше ніде не було вільних місць. Лінка обурилася. Вони обікрали Оркестр! Розуміла, що треба щось зробити, але що саме? Дівчата були високі, може й старші за неї, і вже точно сильніші. До таких годі підійти, бо ще неприємності будуть. До поліції теж не подзвониш, ніхто через такий випадок не приїде. А цих дівчат вона однаково не знає. Усе марно. Лінка втішала себе, що їм напевне бракувало грошей на каву, на заможних ці дівчата явно не скидалися. Намагалася роздивитися прізвище на бейджику, але вони стояли задалеко. Лінка ще трохи подумала, допила свою каву й вийшла з кав'ярні. Її гарний настрій де й подівся.

— Звичайно, трапляються крадіжки, — відказала Юлька, коли Лінка переповіла їй цю історію. — Минулого року падав такий сніг, що картонні скриньки самі розпадалися, мабуть, дехто цим скористався...

— Може, треба було щось зробити?

— Ти що, жартуєш? Якби ти була з якимсь хлопцем, то інша справа, можна було їх полякати, але ти сама казала, що вони не надто добре виглядали. Іноді краще не втручатися.

— Може й твоя правда.

Віддала Юлії бейджика й пройшлася пасажем, фотографуючи людей. Вона усвідомила, що це вперше робить типові вуличні знімки. Пані Юлія була б нею задоволена. Спершу Лінка поводитися обережно. Бо хіба можна фотографувати людей, не запитуючи згоди? Вона працювала на сильному зумі й не наближалася, найкраще було, коли люди взагалі не дивилися в її бік. Але потім Лінка заскочила до «Емпіку», щоб трохи зігрітися й переглянула фотки у фотоапараті. І згадала слова пані Юлії. Про те, що коли фотограф не наблизиться настільки, щоб уловити емоції, то цих емоцій на фото взагалі не буде. Жоден зум не замінить контакту з об'єктом. Лінка змінила об'єктив на універсальний, коротший. «Вуличні фотки, друга серія», — подумала вона й знову вийшла на вулицю. Двійко дівчат збирали гроші біля кінотеатру «Атлантик». Клац. Ні, таки задалеко. Підійшла ближче, тоді ще ближче. Зрештою, мало на них не наскочила. Лінка спітніла мов миша, але фотографія виявилася вдалою! Протягом наступної години вона фоткала людей, які вкидали гроші, наклеювали собі сердечка, юрмилися біля Палацу культури, де мав відбутися концерт. Кілька разів на неї нагримали, мовляв, чому фотографує без дозволу, та переважно фотограф не викликав такої реакції. Люди нормально сприймали те, що коли вже вони опинилися в громадському місці й беруть участь у якійсь події, то їх можуть сфотографувати. Дехто навіть радів. Мабуть, сподівався, що опиниться в якій-небудь газеті. Воно й не дивно. Лінчина дзеркалка виглядала справді професійно.

Лінка повернулася додому, сповнена емоцій, викликаних новим способом фотографування. Настрій був, наче після вдалого побачення. Мама не було, Адам щось готував на кухні з Каєм.

— А де мама? — нечасто траплялося, щоб та у вихідний кудись ходила.

— Вона пішла до подруги. А як твої справи? Замерзла? Як усе було з Оркестром?

Розповіла Адамові про побачене в кав'ярні, бо коли ейфорія трохи вляглася, той випадок знову згадався.

— Але може, я перебільшую, — сказала зрештою. — Може, то мені здалося. Може, вони взагалі не брали тих грошей, а я собі все вигадала? Знаєш, звинувачувати когось, коли ти не переконаний...

— Є такий анекдот, — перебив її Адам. — Про чувака з далекого Сибіру, який повертається додому з полювання на ведмедів. Іде крізь сніги й мріє про свою жінку, яка там, мабуть, готує йому обід. Підходить до своєї хатини й думає: «А зазирну-но я досередини, гляну, що там моя жіночка поробляє». А на шибці мороз різні візерунки понамальовував, тож чувак протирає шибку, бо нічого не видко. Та що довше протирає, то більше на виду змінюється. Бо жінка в ліжку із сусідом. То він тре ту шибку, тре, а картинка не зникає. Зрештою, махнув рукою й каже: «Та ну його, може, то лише візерунок такий?»

— Класно!

— Але я тобі не тому розповів непристойний анекдот, щоб тебе розсмішити...

— Де там непристойний, ти ще непристойних не чув!

— Я розповів тобі, аби сказати, що в житті так трапляється, коли ми воліємо певних речей не помічати. Або не знати. Я й сам таким був. Завжди можна себе переконати, що нам це здалося. Але потім воно за людиною тягнеться.

— То що мені було робити? — майже закричала Лінка.

— Не знаю. Може й нічого, але краще зізнатися собі, аніж вдавати, що нічого не сталося, розумієш?

— Гаразд, проїхали, — набурмосилася Лінка. — Я йду писати статтю до газети. Маю час до завтра, а ще треба обробити фотографії.

— А про цих дівчат напишеш?

— Не знаю, чи так можна, у мене ж немає ані фотографії, ані доказів.

— Навіть, якби в тебе були їхні фотки, ти не могла б їх просто так вмістити. Але можна написати про крадіжки загалом, як про проблему.

Чому вона про таке не подумала? Лінка уявляла собі статтю як допис, мовляв, усе класно, шляхетна мета, море людей... А може, зробити це трохи по-іншому, глянути з іншого боку? Неодмінно згадати про ту стару, що так на неї нагримала. Оту, що казала, наче за ці гроші Овсяк собі палаци буде. Їй так кортіло про все це написати, що вона кинулася до комп'ютера.

Коли Лінка дописала статтю, була четверта ранку. Невідомо, лягати спати чи вже ні. Може, краще дочекатися ранку? Та щойно вона лягла в одязі на ліжку, вкрилася коцом, як відразу заснула. А коли

прокинулася, то їй здавалося, що все довкола заспане, навіть вікна. Шафа позіхала, широко роззявивши дверцята. Добре, що залишився тільки тиждень, а потім канікули. Вона не збиралася кудись їхати, хотілося одного — нарешті виспатися. Наразі Лінка трималася на самому адреналіні. Узяла роздрукований текст, кілька фотографій, на жаль, чорно-білих. Решту скинула на флешку, Азор точно буде з компом, переглянуть на місці. Вона собою пишалася. Звісно, на журналістиці Лінка не зналася, але була переконана, що написала класну статтю.

До класу майже влетіла, сповнена емоцій, чекала на засідання редколегії. Уроки просиджувала, мов у тумані. Не зважала навіть на те, що чергову самотійну з фізики вона знову провалила. Домовилася з учителем про перездачу, ото й тільки. І гордо вручила свою статтю Азорові.

— Чекай-но, чому воно таке велике... Ти ж мала написати щось коротеньке.

— Ні, мав бути репортаж.

— Та, то я, мабуть, обмовився. Добре, давай, прочитаю вдома, — сказав він. — І поскорочую, де треба.

— Є ще фотографії, — несміливо сказала Лінка. — Ось тут кілька... Решта на флешці.

— Ну, я не знаю, чи це взагалі поміститься.

Якщо вона сподівалася, що її статтю привітають захопленими вигуками, то вочевидь помилялася.

Виходячи з ліцею, побачила Оскара.

— Ну, і як там сутичка з бандою обраних? — поцікавився він. — Бо задоволеною ти не виглядаєш.

— А хто тобі сказав, що я маю бути задоволена?

Щиро кажучи, вона була розлючена. Їй хотілося це з кимсь обговорити, навіть з Оскаром. Зрештою, Лінка усвідомила, що в цій історії з «Репотекою» лише він був на її боці.

— Що, знову не вдалося їх ні в чому переконати?

— Мабуть, ні... Я написала статтю про Великий Оркестр Різдвяної Допомоги... Та мені здалося, що... Азор кривився, казав, що задовга, мовляв, треба було коротенько. Хай йому чорт, я цілу ніч писала, фотки принесла. Почуваюся так, наче...

— Наче хтось тебе пожував і виплюнув?

— А ти звідки знаєш?

— Бо я тебе чудово розумію. Покажи.

— Що показати?

— Ну... статтю свою, — він кивнув на роздрукований текст, який Лінка тримала під пахвою.

— Ти ж не збираєшся його тут читати? — вони стояли в під'їзді, і Лінка навіть за цей короткий час встигла замерзнути.

— Ні, але можу прочитати вдома.

— Та тримай, чого там, — і віддала йому аркуші. — Певне, цього й так не надрукують. Залишать три речення та й по всьому.

— Такий талант гине...

— Дай мені спокій. Чого тобі треба?! — вигукнула вона й пішла швидше.

— Лінко! — гукнув він. — Почекай!

— Чого ти хочеш? Якого біса вам усім від мене потрібно?

Відчувала, що зараз розплачеться.

— Пробач, будь ласка.

Лінка глянула йому в очі. Перепросини здавалися щирими.

— Пробач, сам не розумію, що зі мною коїться. Я зовсім не хотів тебе образити. Просто... іноді не даю із цим ради, — мовив він якимось сумно, безпорадно. — Я із задоволенням прочитаю твою статтю. Не хочу, щоб ми ворогували, у мене й так недругів досить. Скрізь. Крім того, мені страшенно бракує журналістської роботи. Це було моє життя, а тепер доводиться скніти в цій чортовій Варшаві.

— У тебе якісь неприємності? — Їй раптом стало шкода Оскара. Він стояв перед нею, такий маленький, товстий, кумедний. І здався таким неймовірно, страшенно нещасним.

— За п'ять хвилин не розповіси. Може, іншим разом. А поки що давай роздрук. Мені справді цікаво. Чотири сторінки про Оркестр? Я й не підозрював, що це така цікава тема.

Як і в Лінки, у пана Антонія теж був кепський настрій. Щойно вона прийшла, він відразу вилаяв її за надто легке вбрання в таку холоднечу. Тоді дорікнув спізненням, хоча було лише п'ятнадцять по четвертій. Але нагримав не лише на неї. Пані Стасі теж перепало за не надто гарячий чай. А ще йому здалося, що чашка не досить чиста й печиво не зовсім свіже. «Що це з ним таке?» — дивувалася Лінка. Вона знала

його досить давно, щоб переконатися, що в глибині душі пан Антоній — добра людина. Мабуть, щось трапилось.

— Ну, і чого сидиш там і не озиваєшся? — буркнув він нарешті. — Краще йди й допоможи Стасі з посудом, більше буде користі. Вона вже навіть склянки не може як слід помити.

«Точно щось трапилось», — подумала Лінка. Адже пан Антоній завжди захищав пані Стасю. Посварилися?

— Добре, я піду. А ви не забули, що нині має прийти Лукаш? Він хотів висіяти насіння до горщиків, треба буде їх десь поставити... Може, на кухні?

— Насіння, насіння, — буркотів пан Антоній. — Ті часи однаково давно минули, не повернеш. Може там собі бути люпин чи й не люпин, її більше не буде!

Він ледь не плакав. Несподівано для себе самої Лінка підійшла до старого й легенько погладила, його долоню. У нього була стареча, вкрита зморшками й темними плямами шкіра, проте руки випромінювали дивну силу. «Мабуть, колись він був дужим чоловіком», — подумала Лінка.

— Розкажете про неї? — наважилася запитати. Це було не вперше, та на диво, саме нині розгніваний на весь світ пан Антоній заговорив.

— Ти коли-небудь закохувалася, дитинко?

Лінка мовчала.

— Якщо ні, то із цієї історії ти небагато зрозумієш.

— Закохувалася, — тихо озвалася Лінка, але старий не почув.

— У неї було світле, хвилясте, довге волосся, вона часто зав'язувала його в кінський хвіст.

— Так, як я тоді... — пригадала Лінка.

— То була найвродливіша жінка, яку я будь-коли бачив. Вона була така гарна, що позувала художникам тут, на Саській Кемпі. Усі в неї закохувалися, а вона обрала мене. Любила сидіти на цій гойдалці. Ми зустрічалися майже рік.

— І що було далі? — ця історія захопила її.

— Нічого. Далі не було нічого.

— Але чому?

— Знаєш, дитино, що таке мезальянс?

— Ну, знаю...

— Так отожд. Вона була багатою, а я походив з бідної родини. Її батьки не хотіли, щоб ми зустрічалися й забрали її за кордон. Більше я ніколи її не бачив. Авжеж, більше ніколи.

Чомусь Лінці здалося, що пан Антоній щось замовчує. Усе це скидалося на заздалегідь завчену оповідку. А може, усе й справді так було? У ті часи поняття мезальянсу дійсно існувало, у цьому Лінка не сумнівалася.

Того пообіддя він більше нічого не розповів, але Лінці здалося, що йому полегшало. Настрій у старого покращився, а коли прийшов Лукаш і піднявся нагору, щоб показати торбинки з насінням, пан Антоній узагалі просяв.

Знову поверталися разом.

— Мезальянс? — Лукаш помітно здивувався, коли Лінка коротко переповіла йому сьогоднішню розмову. — Тобто вона була для нього занадто бідна?

— Навпаки. Це він був бідний, вона багата, і її батьки заборонили їм зустрічатися й вивезли її за кордон.

— То все туфта, — сказав Лукаш. — Коли я йшов на кухню й висаджував з пані Стасею рослини, то дорогою оглянув дім. У буфеті щонайкраща майссенська порцеляна, скрізь повно антикварних речей, картини на стінах, деякі з них варті кількадесятьох тисяч злотих, як на мене... Я на цьому знаюся. Якщо він був бідним, походячи з такої родини, то в мене на долоні має вирости мальва або люпин. Ось так.

Лінка думала про питання пана Антонія. «Ти коли-небудь закохувалася?» — лунало їй у вухах. Зняла з полиці календар, той, що збиралася подарувати Адріанові на Різдво. Раптом коханий став перед очима мов живий. Вічно розкуйовджене волосся, щира посмішка, уся та ніжність, яку він завжди їй дарував. Колись. Вона так за ним сумувала. Спершу сподівалася, що може, завдяки Лукашеві залишена Адріаном рана якось затягнеться, але все було не так просто. Не кажучи вже про те, що Лукаш зовсім нею не цікавився. Спочатку їй здавалося, що це не так, але коли він відмовився збирати з нею гроші для Оркестру, Лінка переконалася, що помилялася. Бо якби вона йому подобалася — пішов би за нею на край світу. А тут навіть до торгового центру прогулятися не захотів.

Розгорнула календар на першій сторінці.

«Я сумую за тобою, Адріане», — написала у віконці з датою 1 січня. «Не зустріла з тобою Нового року, і це був найгірший Новий рік у моєму житті». 2 січня. «Сумувала за тобою від самого ранку. Ідучи до ліцею, проминула будинок з „Оksamитом“. І згадалося, як ми пішли туди вперше». І далі: «Якби ти був тоді зі мною на Оркестрі, мабуть, я знала би, що робити». І останній запис. «Сьогодні пан Антоній запитав мене, чи кохала я коли-небудь. Так. Кохала. І на жаль, продовжую кохати. Весь час думаю, що ти лише так це сказав, може, це неправда, адже нічого не сталося, чому ж тоді?..»

«Звісно, таке завжди закінчується сльозами», — подумала Лінка, витираючи з якоїсь імпресіоністичної картини солону краплину.

— Усе гарне закінчується. Можеш собі поплакати над цим календарем, але тепер закрій його й припини рюмсати, зрозуміла? — голосно сказала Лінка собі. Їй зробилося смішно.

— Ти що? — запитала крізь прочинені двері мати. — Плачеш чи смієшся? Ти з кимсь розмовляєш?

— І те, і те, мамо... Усе відразу.

Вона знову засміялася, а тоді розридалася.

— Сподіваюся, це не тому, що ти нікуди не їдеш на канікули? Мені так шкода, донечко, але в мене немає...

— ...грошей, я знаю. Не переймайся, мені однаково не хочеться нікуди їхати. Я собі й тут побуду... Хвилиночку, а що із Каєм?

Лінка раптом злякалася. Сподівалася, що матері не спало на думку примусити її займатися Каєм, якщо вже вона просиджуватиме канікули вдома.

— Я записала його на «Зиму в місті». Це як школа, від ранку до п'ятої. Їм організують басейн, різні розваги... Може бути цікаво.

— Слава Богу, — пробурмотіла Лінка. — Бо хочеться бодай під час канікул трохи поледарювати.

— Завтра батьківські збори, — згадала мати. — Теж іще придумали, перед самими канікулами! Ну, але мабуть, треба піти, га?

— Збори? А звідки ти про них дізналася?

— Отримала мейла від твого класного керівника.

Нічого собі. У гімназії таке точно нікому б на думку не спало.

— Я й забула про них, мамо.

— А я навіть не знаю, де твій ліцей знаходиться...

Лінка відчула в маминому голосі тривогу, а може, страх, що вона знову із чимсь не впорається. Здається, мама боялася цих зборів чи не більше, ніж Лінка. На жодних попередніх зборах вона не була, щоразу виявлялося, що мусить довше залишитися на роботі.

— Я тобі намалюю схему, — із несподіваною для себе самої ніжністю сказала Лінка, а тоді погладила мамину руку. — Не хвилюйся, знайдеш.

«І нічого поганого про мене не почувеш», — хотіла б вона додати, проте воліла промовчати, бо чудово знала, що над нею висить принаймні одна незадовільна оцінка. Навіть, якщо фізик був любителем класичної літератури, усе ж рахувати він умів. Принаймні до трьох, а саме стільки одиниць устигла схопити Лінка із цього предмета.

Останній тиждень навчання. Чудово. Уранці Лінка запитала в Азора про статтю, але той відповів, що поки не встиг її переглянути. «Цікаво, тоді нащо він казав її так швидко писати? — подумала Лінка. — Можна було й не сидіти ледь не цілу ніч, якщо в нього однаково часу немає». Зате Оскар прочитав і запитав, чи не заскочать вони після уроків на каву. Оце так, кава з Оскаром, у житті іноді все стає з ніг на голову. Але Лінка погодилася. Їй було цікаво, що він скаже про її писанину.

Коли в «Кафці» (бо саме туди вони пішли) Оскар витягнув роздрук її статті, весь покреслений червоним, настрої у Лінки геть зіпсувався. Звісно, однокласник міг їй не подобатися, але його зауваження не можна вважати прискіпуванням, усе-таки в нього був редакторський досвід. Та якщо вона розраховувала на його дружню допомогу, то помилилася. Він сприйняв це як нагоду помститися!

— Існують певні принципи, — почав Оскар. — Передусім текст повинен бути динамічним. Усі ці передмови з початку прибираєш, це не Вікіпедія, усі дані треба внести до тексту, а початок має бути сильним. От, наприклад, ці уривки просто чудові... Ця сцена з пенсіонеркою... Прислівники викидаєш, і всі ці дієприкметники теж, їх явно забагато. Треба писати простіше.

Лінка аж упріла від його нотацій. Їй стало зле. Настільки зле, що вона ладна була підвестися й піти геть. Тож коли Оскар дійшов до кінця, Лінка з полегшею забрала роздрук. Цікаво, чи є по дорозі якийсь

смітник? Вона сподівалася, що він десь недалеко, бо дивитися на текст їй було гидко.

— А тепер скажу тобі найважливіше.

— Ні, Оскаре, з мене досить. По-моєму, ти й так добряче по мені проїхався.

— Я теж так почувався, коли редактор уперше попрацював з моїм текстом. Від нього залишилася, може, десята частина.

— З мене справді годі.

— Ти даси мені договорити чи ні? Це не місце, щоб фокуси показувати. Якщо хочеш чогось навчитися, це треба повиправляти.

— Здається, тут уже немає чого виправляти.

— Синдром жертви.

— Що?

— Нічого. Знаєш, чому ти повинна це виправити?

— Знаю. Щоб твій цінний час не виявився згаяним.

— Ні, не тому. Текст гарний. Може, ти й почувашся паскудно, так, як кожен, хто вперше зіштовхнувся із критикою, але цей текст того вартий. Це класна журналістська робота, дуже жваво написана. Вдалі спостереження, жарти, чудовий темп, ну, вітаю, стара. Бігом до компа!

— Можна, я принаймні каву доп'ю? — сказала Лінка, сміючись. Лише цієї миті вона відчула, чого боялася насамперед. Їй здавалося, що Оскар виявиться надто суворим критиком.

І запропонувала реванш.

— То, може, тепер поговоримо про тебе й твоє невеселе життя в столиці?

— Немає про що говорити, — він раптом спохмурнів. — Тобі потрібні факти? Ти знаєш, що журналістика — це передусім факти?

— А я думала, що відповідна перспектива...

— Ні. Передусім факти. Це буде довге речення, я склав його собі на випадок, якщо хтось запитає, чому мені так погано. Але мене ніхто про це не питає. Ні з ким я чомусь тут не подружився. Та, здається, друзям однаково звірятися найважче.

Оскар замовк. Схоже, що й не-друзям теж нелегко розповідати щось про себе. Принаймні так було в його випадку. Після доволі тривалих роздумів хлопець таки вирішив поділитися тим, що явно його гнітило.

— Я жив із матір'ю, у якої серйозні проблеми з алкоголем, і через це мусив переїхати до Варшави. Тут я веду чудове життя, мешкаючи в мого бездоганного, непитущого й небідного батечка й мачухи.

Лінці мов заціпило. Ложечка брязнула об блюдечко.

— Ще з ними живе песик породи йоркширський тер'єр, у якого не лише є власне ліжечко, але й подушечка з мереживом. Зрештою, у мене теж є власна кімната, письмовий стіл, про постіль я взагалі мовчу.

— А мати? — тихо запитала Лінка.

— Мати? Продовжує пити. Мабуть, щаслива без мене. Тепер ніхто не заважає їй скочуватися дедалі нижче.

— Не кажи такого!

— А що я маю казати? Колись вона напилася так, що замалим не спалила будинок. Зі мною всередині. Матір'ю вона бути не може, це поза всяким сумнівом. Але...

— Ти з нею бачишся?

— Я був у неї на Різдво.

Вираз обличчя в Оскара був такий, що Лінка вирішила більше ні про що не розпитувати.

Оскар попрощався з Лінкою й дивився, як вона йде Свентокшиською, минає недобудовану станцію метро. Волосся дівчини підстрибує з кожним її кроком. Навіть у найлютіші морози вона ходила без шапки. Мабуть, це волосся добряче її гріє! Йому кортіло торкнутися його, ще коли вони сиділи в «Кафці», проте Оскар не наважився. Тепер він розумів, чому вона так сильно драгувала його тоді, першого вересня. Вона просто йому сподобалася. Він удавав, наче його цікавить Зуза, щоб не виказати себе. Оскара завжди драгували дівчата, які йому подобалися. Для таких, як Лінка, він залишатиметься тільки товаришем. Товстим, вайлуватим ведмедиком, з яким можна хіба що дружити. Він уже давно вирішив, що навіть не намагатиметься домовлятися про побачення. Був реалістом і щодня дивився на себе в дзеркалі. У нього були завеликі окуляри з товстими скельцями, на жаль, із його зором про тонші скельця годі було й мріяти. Навіть, якби він поміняв їх на лінзи, однаково залишився б ніс-картоплина, тонкі, мов рисочка, вуста, ну, і прищі. Так що воно й краще, коли окуляри затуляли принаймні частину обличчя. Оскар був низенький, до того ж із дитинства мав схильність до зайвої ваги. Як і його батько. Просто розпач. За такими, як він, дівчата могли упадати хіба що задля грошей.

Звісно, він міг мати щонайкращий одяг, мобілку й інші гаджети, але відчував, що це дурниці. Коли батько давав йому гроші на нові брюки або черевики, Оскар купував найдешевші, а решту надсилав матері. У нього була настільки сильна вдача, що коли якась дівчина й примушувала його серце затріпотіти, він міг зусиллям волі примусити його заспокоїтися. Зрештою, це лише м'яз. Але ж вони можуть бути друзями. Адже крім Лінки в нього більше нікого у Варшаві не було.

Повернувшись додому, Лінка застала маму якоюсь сумною.

— Що сталося?

— Я була на зборах.

— Ну, і що? — Лінка відчула, як спиною спливає струмочок поту. — Ну, знаю. Фізика. Я виправлю. Крім того, це не лише мене стосується...

— Я знаю. Крім цієї одиниці в тебе багато просто поганих оцінок. Ти якось пройшла, але...

— Але що?

— Нічого. Той ваш класний керівник питався, чи в тебе немає якихось проблем удома. Бо ти постійно якась відсутня. Або засинаєш на уроках. Що відбувається?

— Нічого не відбувається, мамо. Я просто працюю, — Лінка відчула, як її охоплює гнів. Мати поводитися так, наче не знала, яке в доньки життя. — Я повертаюся з Нобеля о десятій вечора й сідаю за уроки. Учуся до другої або третьої ночі, ти що, не знаєш? То й не дивно, що мені хочеться спати!

— І ще він казав, що ти завалила якісь фотографії... Чогось там не виконала... Узагалі ти не робиш того, що роблять інші. Але ж ти пішла до цього ліцею саме через фотографії!

— Я знаю. Завалила деякі теми, бо просто не встигаю. Я не уявляю, коли все це робити! Математика, фізика, їх можна не здати, а фотографії... за них просто ставлять описову оцінку... Мабуть, у мене не все так вийшло, як хотілося, та зате я почала писати до газети, і мене це захопило, — Лінка вже захищалася. Бо з материних слів виникало, наче вона взагалі нічого не робить, а вона ж весь час зайнята!

— Може, ми зробили помилку, — тихо озвалася мама.

— Ми?

— Ну, коли вибрали твій ліцей.

— Що ж, мамо, якщо хто й помилився, то тільки я. То було моє рішення, і це я тепер не сплю ночами.

Глянула на матір. «Вона справді переживає», — майнуло Лінці.

— Але знаєш, що? — додала вона, подумавши. — Усе не так погано. Можна не мати всього, але ж старатися треба, правда? Я стараюся, і в мене все вийде. Мусить вийти.

Лінка внесла до тексту всі запропоновані Оскаром правки. Написала про це йому на Фейсбуці. Хлопець помітно зрадів.

— А що із цією другою статтею? — запитав він.

Другою? Певне, він мав на увазі те, що вона пропонувала Азорові та його компанії.

— Ти що, жартуєш. То була лише ідея, причому, здається, дурна.

— Не соромся. Якщо напишеш, я радо перегляну.

— Але ж це нікому не потрібно.

— Завжди можна спробувати опублікувати це деінде.

— Де ж це?

— Не будь смішною. Якщо текст гарний, його можна порозсилати по різних молодіжних журналах, студентських газетах... Ти хотіла описати свій досвід, пов'язаний із пошуками праці, так?

— Ну, в принципі так.

— От і добре, але це дуже вузько. Треба зібрати трохи іншого матеріалу, поспілкуватися з людьми... Можуть бути студенти.

— Я навіть знаю одного студента...

— От бачиш. Не можна базуватися лише на власному досвіді, це ж не особистий щоденник, а репортаж.

У ліцеї Лінка підійшла до Азора.

— Ти читав мою статтю про Великий Оркестр?

— У мене не було часу. І взагалі не чіпляйся так, прочитаю — то й прочитаю.

— Ідеться про те, що я над нею ще трохи попрацювала, — вручила йому диск. — Тут виправлена версія.

Азор кивнув головою й заховав диск до торби, водночас дивлячись кудись на сходи, неначе на когось чекав.

Лінка хотіла ще запитати про другу, довшу статтю, проте збагнула, що це дурне діло. Він її однаково навіть не вислухає.

Фізик перехопив Лінку в коридорі.

— То на коли ми домовилися виправляти оцінку? На завтра?

Лінка перелякалася не на жарт.

— А це обов'язково цього тижня? Бо я завтра не дуже можу... Мені ще треба скласти інші предмети. Я вже домовилася, — збрехала вона, розраховуючи на те, що фізик ні про що не здогадається.

— Узагалі так, адже семестр закінчується. Гаразд, даю тобі час до п'ятниці, якщо не складеш принаймні дві теми, матимеш проблеми. Вибери собі, по яких саме розділах відповідати. Чекаю в п'ятницю в учительській. Напружся, твоя мати дуже хвилюється.

— Та я знаю, — відповіла Лінка. Цього разу вона не брехала.

Попрохала пана Антонія, щоб відпустив її раніше, бо їй треба вчитися. Зварила собі каву й умостилася із книжкою на ліжку. Батареї були ледве теплі, тож прикрилася коцом. Була восьма. Лінка прокинулася через п'ять годин, закоцюбла від холоду, одягнена. На тумбочці стояла холодна кава. «Залишається ще завтра», — подумала вона. Завжди є якийсь «завтра».

Проте «завтра» довелося займатися Каєм, бо мати з Адамом пішли на батьківські збори до його школи, а малий не бажав сидіти спокійненько й не морочити сестрі голову. А пізніше, звісно, час був, але Лінка вже не змогла зосередитися над матеріалом двох розділів. Марні зусилля. Вона застрягла десь на половині «Потужності й енергії». Що ж, доведеться змиритися з одиницею за семестр.

Та їй пощастило. Фізик подарував останню можливість. Семестр закінчувався після канікул, і Лінка мала складати відразу після них. Щоб тільки не змарнувати такого шансу...

Почалися канікули. Лінка ходила до пана Антонія, проте більше не робила нічого. Мусила повторювати фізику, але ніяк не могла за неї взятися. Вирішила відпочити кілька днів. Наталія поїхала на лижний курорт, Каська — до Єгипту, Лукаш не озивався. Більше нікого не було, однокласники на неї не зважали. Зрештою, якби Каська й була у Варшаві, то що би змінилося? Та нічого. Тепер Лінка принаймні не думала про цю напругу, яка останнім часом утворилася між ними. З

Наталією вони теж бачилися рідше. Виявилось, що її подруга може й вступила до слабшого ліцею, зате із класом їй точно пощастило. Щоразу, коли Лінка хотіла кудись із нею піти, Наталія була на якійсь забаві або саме йшла кудись із друзями. З Лукашем зустрічалися хіба що в садку пана Антонія. Лінка ні на що й не розраховувала. Хоча їй і хотілося. Кажуть, що клин клином вибивають. Найкращий метод вилікувати розбите серце.

Дні минали, як одна мить, але Лінка не переймалася. Спершу їй пригнічувало те, що вона мусить сидіти вдома сама, без друзів. А тоді нею цілковито заволоділи лінощі. Так, немов сили геть її покинули. Фізику Лінка відкладала. Треба було написати статтю, але нічого не виходило. Лише наприкінці канікул відчуття змарнованого часу почало псувати їй настрій. Написала есемеску до Оскара, хоча й думала, що його немає у Варшаві. Мабуть, поїхав відвідати матір. Їй так хотілося зустрітися з ним, щоб він якось спонукав її діяти, додав енергії, підбадьорив. Лінка почувалася такою самотньою. Оскар відписав, що застудився. Але вона може зайти до нього, якщо хоче. Відразу надіслав адресу. Виявилось, що він живе зовсім поруч! Лінка лише тепер це втямила. Та опинившись у новому будинку, який стирчав між сірими багатоповерхівками й старими кам'яницями, наче золотий зуб, відчула, що може, це й недалеко, та насправді їх ділить п'ять мільйонів світлових років!

Унизу біля стійки сидів консьєрж, неймовірно вродливий високий чоловік у костюмі.

— Доброго дня, ви до кого? — привітав він її запитанням.

Лінка видушила Оскарове прізвище й номер квартири.

У відповідь той кивнув поважно головою, мов якийсь вельможа.

— Третій поверх.

Коли ліфт спустився, звідти вийшли якісь дві жінки в халатах і чоловік у спортивному костюмі. Лінка здивовано глянула на них. Гм, на вулиці було мінус п'ятнадцять, а їхній одяг аж ніяк не здавався для цього відповідним. Оскар пояснив їй усе, щойно відчинив двері:

— Унизу — фітнес-клуб. Там сауна, солярій, невеликий басейн і спортзал. І ще перукарня...

— І косметологічний кабінет, — широко посміхнулася струнка блондинка. Лише тепер Лінка помітила, що господиня була на височезних підборах. Проте й без них її зріст явно був чималий. Поруч

із нею Лінка почувалася, мов якась курча. «До речі, — заявила блондинка. — Я виходжу, Оскарчику. Їду з Фунею до готелю. А потім у клубі маємо косметичні процедури о шостій. Морські водорості й масаж гарячими каменями. Оскарчику, я ж маю подобатися твоєму татусеві, правда? — защебетала вона. — І песик має подобатися господареві, — погладила тер'єра так, що той замалим не перекинувся. — Отож мусиш сам давати собі раду з усім, дорогенький».

Лінка усвідомила, що білявка мала трохи більше за двадцять років. І не було жодного сумніву, що коли вона й подобалася «татусеві», то смак його важко назвати вишуканим. Хіба що він задовольнявся так званими «зовнішніми даними», бо дівчина справді була вродлива. Великі очі, довге, до пояса, світле волосся кольору меду, повні груди, ноги, мов Ейфелева вежа, видепільовані й намащені кремом так, що аж блищали... От тільки макіяж... Якби з її в'їй зняти кілограм туші, прибрати штучну засмагу, обрізати рожеві типси й передусім інакше вбрати, вона справді була б красуня. Як із картини Вермеєра, якого так цінував Адріан. Вермеєра, який малював жінок в інтер'єрі. Проте ця жінка з інтер'єру саме вислизала.

— Постав чайник, Оскарчику, і пригости чим-небудь подружку, я вже біжу! Цьом-цьом! — послала йому рукою повітряний поцілунок.

— Ну, і як? — запитав Оскар.

— Вона здалася мені симпатичною.

— Симпатична! Та вона дурна як валянок! Цілими днями нічого не робить, тільки марнує час у солярії або в перукарки. Навіть із собакою до спа ходить!

— Із собакою до спа?

— Так, уявляєш? Їздить до якогось собачого готелю, до собачого спа! Пес бігає на спеціальному тренажері й плаває в басейні. Навіть собачий масажист є!

— Та ну, ти жартуєш.

— Аж ніяк. І це, звісно, за гроші мого старого.

— Але твій тато, мабуть, не скаржиться?

— Мужики — справжні ідіоти. Я б її з дому викинув. Постійно переодягається, приходять до мене й питає, у якій сукенці краще виглядає. Батько зазвичай повертається біля восьмої, а вона перед його приходом улаштовує якийсь цирк. Чи подобаються мені її сережки, або

намисто, чи гарно вона нафарбувалася. Ще трохи — і вона ходитиме тут у самій білизні. Мене вже від цього аж нудить. Щастя, що моя мати цього не бачить.

— А як твоя мама... почувається?

— Як завжди. Раніше вона така не була. Тобто доки батько її не покинув. А коли це сталося, у неї просто гальма відмовили, і почала пити на всю катушку.

— Тобі, певне, важко доводилося.

— Знаєш, що? Я волів би туди повернутися. Це все-таки моя мати, а для батька важливі хіба що бабло й дівки. Сьогодні Каріна, раніше була Маріоля, одна тупіша за іншу! Крім того, я хвилююся за маму, як вона там сама. Боюся, що в такий мороз вийде по пляшку й десь замерзне.

Оскар стиснув губи й міцно заплющив очі, здавалося, що він от-от розплачеться.

— Пробач, що я тобі про все це розповідаю.

— Та ні, ну, що ти. Я тебе розумію.

— Я почуваюся так, наче мною постійно керують. Довелося приїхати до Варшави, хоча зовсім цього не хотілося. Але що мені залишається? Хіба що втекти з дому. Але навіщо? Мати, мабуть, задоволена, що я зник з її життя, тепер може спокійно напиватися. Від мене вона принаймні намагалася це приховувати, а тепер там немає нікого, хто був би поруч і стежив за нею. Але я більше не плакатимусь тобі. Мабуть, воно просто в мені накопичилося, бо я хворий. Завжди, коли мені погано, я стаю страшенно сентиментальним. Розкисаю, розумієш? А я не хочу розкисати. Мати розкисла, і бач, як усе обернулося? Цей світ призначений для хижаків, а не для слабаків.

— Чомусь я не можу написати цієї статті, — Лінка спробувала перевести розмову на інше. Може, це допоможе Оскарові відволіктися. А взагалі, він — ще одна людина із поламаним життям. Якщо раніше вона думала, що лише в неї є серйозні проблеми, то дуже помилялася.

— Здаєшся? Чому? — здивував він її запитанням.

— Не знаю. Бракує завзяття. Енергії в мені немає, ані для писання, ані взагалі, щоб жити.

— Що ж, може, усе це просто не твоє. Зрештою, ти не мусиш його писати. Але поміркуй над цим, якщо потрібна допомога, то я тут. Крім того... Хіба ти не згадувала, що після канікул перескладаєш фізику?

— Казала.

— Тоді краще не вигадуй собі інших справ, а зосередься на цьому.

* * *

— А ти чого така невесела сидиш? — поцікавилася мама, повернувшись із роботи. — Учишся?

— Намагаюся. Але нічого не розумію.

— Чого саме не розумієш? — запитав Адам.

— Нічого, — буркнула Лінка. Вона не думала, що вітчима це взагалі якось цікавить. Але той уже сів поруч.

— Що тобі пояснити? Із чим у тебе проблеми?

— З усім. І одиниця за семестр. Хіба що вдасться це скласти.

— Чому ти нічого не сказала? Чому я про це нічого не знаю? — звернувся він до матері.

— Та я сама недавно довідалася, — виправдовувалася мати.

— Халінко, чому ти із цим не прийшла до мене? Я ж можу допомогти, зрештою, учився в політехнічному, впораюся! Чому ти раніше не сказала?

Лінка не відповіла, хоча їй і хотілося дещо сказати. Наприклад те, що на її думку Адам не зобов'язаний нічого для неї робити, бо ж вона не його дитина. Адже тоді, коли вітчим від них пішов, він жодного разу не подзвонив їй. Мабуть, для нього пасербиця просто не існує. Навіщо тоді прохати його допомогти з фізикою! Але Лінка нічого не сказала, нехай собі думає, що вона просто дурненька. Зрештою, Адам не чекав на відповідь. Узяв підручник і заходився його гортати.

— Дай мені пару годин, — пробурмотів він. — Я так розумію, що в тебе є час до кінця канікул, так?

— Так, — їй раптом захотілося плакати. — Та це лише кілька днів.

— То від завтра почнемо, добре?

Лінка кивнула головою. Сльози ринули вже самі.

Уранці її розбудив запах кави.

— У чому справа? А де всі?

— Мама на роботі. Кай на «Зимі в місті», — відповів Адам і простягнув їй рогалика з маслом та джемом. Лінка сіла на ліжку.

— А ти?

— Я? Я відпросився на три дні з роботи. Сподіваюся, що цього вистачить. Тобі багато треба надолужити, правда?

— Відпросився? Через мене?

Зараз вона знову розплачеться, цього ще бракувало. Може, їй здавалося? Чи в Адамових очах теж стояли сльози?

А потім вони просиділи над фізикою весь день, зробивши хіба що перерву на обід. Пішли до в'єтнамського бару, як колись. І знову, і знову розв'язували завдання й зубрили формули, а коли повернулася мама з Каєм, усі разом дивилися якийсь дурнуватий фільм для

родинного перегляду. І Лінка вперше за багато місяців почувала себе щасливою.

— Тепер ти все знаєш, — сказав Адам за два дні. — Усе буде гаразд. Можеш піти десь погуляти чи зустрінься з подружками. Ти дуже добре попрацювала.

— Спасибі, — відповіла Лінка. Вдячність сповнювала її аж по кінчики вух.

— Немає за що, доню.

І Лінка знову розплакалася. Та зараз Адам обняв її, як справжній батько. Вона так довго цього чекала. І слова «доню» — теж.

Лінка була мов на крилах. Вона й не усвідомлювала, як проблеми з навчанням насправді заважають їй, не даючи можливості нормально існувати. Тепер вона нарешті могла зайнятися важливими для себе справами. Статтею.

— Ну, то розкажи мені, як ти шукав роботу? — озброївшись записником і ручкою, вона сіла навпроти Лукаша, якого попрохала зустрітись. Якщо вже вдавати журналістку, то по повній програмі. Обоє сиділи в «Coffee Heaven» на Новому Світі.

— Дещо ти вже й сама знаєш, ну, що я флаєри розносив, у друкарні працював... Зрештою, я й далі це роблю.

— А є щось, чого я не знаю?

— Звичайно! Я ніколи не розповідав тобі, як я найнявся прибирати підвал.

— Ти прибирав підвал?

— А як ти гадаєш, лише жінки прибирають? Я дав оголошення на сайті «Gumtree», мовляв беруся за будь-яку роботу, у тому числі й фізичну. Ну, і до мене подзвонив якийсь чувак, сказав, що продає квартиру й мусить звільнити підвал. Це був жах. Краще не питай, що там у тому підвалі було...

— А й справді — що?

— Старі радіоприймачі, бобінні магнітофони... Ти, мабуть, навіть не підозрюєш, що такі речі колись існували. Якись жахливі іграшки, одноокі ляльки, нерозпакований набір для суші, певне, колись йому подарували, а він не знав, що з ним робити... Моделі літаків, стільці

без ніжок. Боже... а найгірше, що там були здохлі пацюки, такі вже геть висхлі трупики...

— Тьху!

— Та отож. Я цілий день виносив цей мотлох, а заробив лише п'ятдесят злотих, не кажучи про те, що той тип звинуватив мене, наче я вкрав у нього старі підручники хімії. Бо він був учитель на пенсії. Раптом пригадав собі, що вони десь там лежали, і в нього почалася параноя, мовляв, хімія — то все його життя, і ці підручники він хотів залишити собі на згадку. Це була моя перша робота у Варшаві.

— Нічого собі.

— Зрештою, ці гроші я переважно проїв. Пішов до «KFC» і набрав собі купу курячих нагетсів з картоплею-фрі. То були скрутні часи, бо хоча батьки й давали мені гроші на квартиру, яку ми винаймали всімох, то на їжу вже бракувало. Тиждень я їв лише хліб з паштетом. А смак тієї курки пам'ятаю донині...

Лінка сиділа мов зачарована. Слухати такі історії — то справжній клас! Вона вже не могла дочекатися, коли сяде писати ту статтю.

— Слухай, — запитала вона. — Я от собі подумала. А ти не знаєш нікого, хто ще шукав роботу і має якусь цікаву історію? І може мені її розповісти?

— Ого, бачу, що в тобі прокинулася журналістка! Певне, що знаю. Крім того, можеш в Інтернеті пошукати людей, які погодяться з тобою поспілкуватися. Люди ведуть цілі блоги про пошуки роботи, це справді цікава тема.

* * *

Адріан часто по обіді ходив до галереї «Тейт», а тоді прогулювався по мосту Мілленіум. Сидіти вдома було нестерпно, ходити на вечірки — і поготів. Крім того, там він міг наштотхнутися на Джил. Найгіршим було те, що може, він і її скривдив. «Ну й життя, — подумав він. — Чомусь моя філософія хмар тут не діє. Бо я на все можу вплинути, і зовсім не знаю, що робити, хоча, мабуть, волів би ні на що не впливати». Пролунав сигнал есемески. «Йдемо на пиво?» — запитувала Джил. Може, просто зустрітися з нею й сказати навпростець, у чому справа? Звісно, це буде нелегка розмова. Як можна пояснити, що він геть не тямив, що робить? Що в нього в Польщі є дівчина, і він не хоче її втратити? Кумедно, бо цього місяця

він уже вдруге відбуває таку важку розмову. І мабуть, знову брехатиме як по нотах. Надіслав есемеску. Що ж, за годину все буде позаду.

ЛЮТИЙ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Ліночко,

так мені без тебе порожньо, так нестерпно. Знову ходив по мосту Мілленіум. Це мене заспокоює. Мабуть, тому, що можна подивитися на людей. Вони такі чужі, але сторонні здаються приємнішими, ніж начебто знайомі в ліцеї. У мене немає тут жодної близької людини. Зустрівся із Джил і сказав їй, що нічого не буде. Що в Польщі в мене є дівчина. Я боявся, як вона відреагує, але вона або дуже мужня, або їй справді до мене байдуже. Ти й не уявляєш, як би мені хотілося, аби те, що в мене є дівчина, було правдою! Я так сумую за Тобою й за рідними. Батько дзвонив до мене, схоже, мама погано почувається. Я хвилююся за неї й часто думаю, що Ти, може, мала рацію. Шкода, що я так далеко. Навіть, якщо вона справді ходила на якусь роботу, чого в її стані чинити категорично заборонено, може, вона б мені сказала. Може, якби я залишився, вона б не робила таких дурниць. Розумієш, батька цілими днями немає вдома, у нього нічні чергування, він міг і не помітити її відсутності. Та може, це було лише схоже обличчя. Сподіваюся, що в Тебе все гаразд. Що Ти якось із цим упоралася. Що Ти щаслива.

Який же я сентиментальний йолоп, щастя, що Ти ніколи не прочитаєш цієї писанини! Добре, що Ти не бачиш, як я сиджу й ледь не плачу... Хочеться покинути це все до біса й повернутися до Варшави. Страшенно сумую за Тобою.

Адріан

* * *

Лінка сиділа в учительській, чекаючи, доки фізик повернеться з якимись завданнями для неї, і тремтіла від хвилювання. Уже не тільки за себе й свою одиницю, а й за те, що на неї чекає, якщо вона не складе. Як переживатиме Адам. Як йому буде прикро. Відразу

помітила, що фізик дав їй найскладніші завдання, із трьома зірочками. Для обдарованих, а не для якихось гуманітаріїв.

— Легкі завдання в мене закінчилися, — пояснив він. — Та якщо ти кажеш, що так чудово підготувалася, то, певне, упорасешся, га? Сподіваюся, ми не витрачатимемо даремно часу.

Лінка похолола. Та, може, усе вийде? Виконуючи друге завдання, вона вже точно знала, що складе. І раптом фізик, який краєм ока стежив за нею, видався їй якимсь симпатичним. Здається, він навіть до неї всміхнувся?

А тоді під час перерви швидко подзвонила вітчимові.

— Адаме! Я склала! Розв'язала всі завдання, хоча вони й були складні, із зірочками! Геть усі! Склала на п'ятірку і за семестр у мене трійка! Уявляєш, трійка!

— Ніколи досі не чув, аби хтось так радів трійці! — засміявся Адам. Він теж радів, явно радів, вона відчувала це в його голосі. — Я тобою пишаюся, чуєш?

Так приємно було це від нього почути.

— Знаєш, що я нині знайшов? — риторично запитав Лукаш, роздивляючись свої долоні. Відразу впадало у вічі, що він працював у саду, бо під нігтями була земля. Він якимось намагався вичистити її звідти, та зрештою махнув рукою й надяг рукавички. — Можна без кінця мити, однаково безрезультатно, — мовив він, виправдовуючись, а тоді запитав: «Ти бачила зблизька гойдалку?»

— Ні, але я на ній гойдалася. Доки пан Антоній мене не зігнав!

— А ти чого така веселенька нині?

— Фізику склала. Ну, але скажи, що таке ти знайшов?

— На сидінні, знизу, вирізано напис.

— Який напис?

— «Антоній і Олівія. Назавжди разом».

— Жартуєш?

— Ні, чесно, — усміхнувся Лукаш.

— Цікаво, чи бачила це його дружина... Бо, здається, ця Олівія — його таємниче кохання, що про нього він іноді згадує. Дружину якимось по-іншому звали. Колись він мені казав...

— Напевне не бачила. Напису не видно, треба добре пошукати, щоб знайти. Рідко хто зазирає під гойдалку.

— А ти навіщо зазирає? Ти ж не садив там квіти?

— Тепер не садять жодних квітів, ще надто холодно. Я чистив гойдалку від бруду й старої фарби. Щоправда, фарбувати її теж не час, але краще вже я почищу, ніж ледарюватиму. Крім того, мені здається, що на твого пана Антонія це гарно діє... І шпатель упав мені долу.

— Мабуть, він дуже її кохав... — замислилася Лінка, здивовано знімаючи з обличчя сухий листок. Мабуть, іще торішній. «Дивно, — подумала вона. — Він ніби чекав усю зиму, щоб приклеїтися до моєї щоки» Лінка глянула на прожилки, які утворювали на листочку щось схоже на мережу, якусь карту... Схожу, на мапу лондонського метро, яку вони колись роздивлялися на уроці англійської... Лондонського... Дівчина відчула, як її пронизав сум і біль. Чому кохання не може бути щасливим? Чому? Зіжмакала листок у долоні й жбурнула на траву.

* * *

— Були, були канікули — і нема! — філософськи зауважила Інес.

— А ти тільки тепер помітила, що вони закінчилися?

— Ні, просто тепер я почуваюся так, наче їх узагалі не було.

Дівчата сиділи в коридорі на одній зі старих канап. Була велика перерва. Лінка вирішила з'їсти бутерброда, щоб трохи заощадити. Інес цілеспрямовано нічого не їла, бо худнула. Раптом Лінка помітила в коридорі Азора. Може, це нагода його запитати? Хоча він здавався розлюченим.

— Азоре! — гукнула Лінка. — Що там із моєю статтею?

— Буде твоя стаття. Але довелося її добряче скоротити.

— Скоротити? Чому?

— Ти що, з Місяця впала? Не знаєш, що сталося?

— Ні, а що? — похитала головою Лінка. — У тебе комп'ютер здох?

Азор пояснив, що помер якийсь актор. Лінка навіть не чула ніколи цього прізвища, але здається, він був дуже відомий.

— Ну, знаю, я чула, але як це пов'язано...

— Як, як... Запитай свого приятеля-селяка, у нього ж великий медійний досвід. А так, що вчора довелося швиденько писати про нього статтю на спомин, просиділи всю ніч.

Звісно, їй ніхто не сказав про позачергове засідання редколегії. Їм таке й на думку не спало. Лінці зробилося прикро.

«Скоротити — це було м'яко сказано», — подумала Лінка, коли наступного тижня Азор приніс свіжі номери газети. Її стаття займала, може, із чверть сторінки. Фотку він, звичайно, вибрав класну, проте лише одну. Але під фотографією — лише кілька речень. Лінка насилу впізнала свій текст. І це не був той виправлений, а стара версія! До того ж, бракувало уривків, які Оскар уважав найкращими.

— Ти дав старий текст, — сказала вона.

— Який іще старий?

— Я давала новий на диску, ти мав замінити.

— Слухай, у чому справа? Маєш текст, маєш фотку, не нарікай. Дехто вважав, що краще його взагалі викинути. Якби не Мариська, яка переконувала, що про Оркестр теж щось треба дати, то нічого взагалі б не було... Зрештою, написано так собі...

— Я ж кажу, що це не та версія... Крім того, даремно ти його обрізав.

— Слухай, цього разу ти точно перебрала. Але в мене немає часу з тобою лаятися. Не подобається, то й не треба. Зробіть собі із селюком власну газетку. І відмахайся від мене, нарешті.

Що ж, сперечатися було марно. Тепер Лінка взагалі шкодувала, що погодилася на якусь співпрацю з Азором. Після цієї розмови їй аж недобре зробилося.

Зрештою, була й інша проблема, поруч з якою не варто перейматися статтею. На якій Лінка, зрештою, уже поставила хрест. Проблемою була, звісно, Каська. Вона повернулася з Єгипту й неможливо було довше вдавати, наче нічого не сталося. Лінка намагалася додзвонитися до неї, та все безрезультатно. А просто піти до неї додому — боялася. Боялася зустрітися з її батьками, які теж, мабуть, не хотіли її бачити. Написала сестрі есемеску. Каська не відповіла. Вона явно не хотіла з нею спілкуватися.

* * *

— Знаєш, що я найдужче ненавиджу? — запитала Лінка в Наталії, гризучи мисливську ковбаску, яку щойно знайшла в її холодильнику.

Лінці нарешті вдалося зустрітися з подругою, вписатися в її графік. І вона задоволено зрозуміла, що в Наталії почувається наче вдома, крім того, холодильник подруги завжди був приємно заповнений, тож у Лінки не виникло докорів сумління, що вона виїдає з нього різну

смачню. Батьків Наталії вдома не було, вони пішли до театру. Мабуть, саме намагалися завести машину. Кілька днів тому хапнув мороз, здавалося, лютий вирішив надолужити відсутність зимової погоди в грудні й січні.

— Ну, що? Ліцей?

— Ні, до нього я вже звикла. Дитячі примхи.

— Рано вставати?

— І це теж. Але найдужче я ненавиджу день святого Валентина. Оті всі сердечка ненавиджу, ці чортові квіточки на кожному розі, трояндочки фарбовані, визолочені, усю цю рекламу, а найбільше ненавиджу закоханих...

— Якби ти сама була закоханою...

— Ну й що, якби була? Я вже була і, щиро кажучи, нічого хорошого мені це не дало. Усіх цих закоханих, які скрізь обнімаються, цілуються... — продовжувала вона, — і носяться із цими квітами, мов зі здобиччю, як із трупами, видерті трупи, що виростили на згарищі...

— Ти геть здуріла.

— Це я здуріла? Це люди подуріли, усі почали поводитися, як ідіоти, надсилають ці листівочки з ведмедиками, купують шоколадки на розпродажах... До речі, я б з'їла щось шоколадне, у тебе немає?

— На жаль, ні, — сумовито зітхнула Наталія. — Відколи мати сіла на діету, ми всі голодуємо разом з нею. Я вже схудла на три кілограми, бо минулося вечірнє під'їдання горішків, чипсики скінчилися, що їх вона купувала, аби заїдати поганий настрій... Тепер у неї нове життя, розумієш, новий розквіт старого подружжя.

— А вона?

— Що вона?

— Схудла?

— Ні, мати не схудла. Бо тепер вона купує м'ясо, багато м'яса, батько любить його, тож вона смажить йому всі ці стейки й відбивні. Сама, здається, хіба що куштує.

— Слухай, ходімо по якийсь шоколад, ну, будь ласка. Найкраще молочний, з горіхами... — замріялася Лінка. — Завтра день Валентина, а мені зараз розірветься серце, якщо я не з'їм чогось шоколадного.

Наталія позіхнула.

— Чого не зробиш заради дружби. Проте зараз хіба що цілодобовий відчинений, не знаю, чи ми там щось купимо. Але це принаймні недалеко.

— І це ти називаєш близько? — мурмотіла Лінка. — Ти, певне, пожартувала.

Звернули на Желязну. Після нового мікрорайону, де мешкала Наталія, ця вулиця була як з іншого світу. Точніше — з іншої епохи. Магазин побачили вже здалеку, під ним юрмилися п'янички, які воліли споживати трунки біля місця купівлі. Бо в самій крамниці пити було заборонено. Черга тягнулася аж на вулицю. Може, це теж через день Валентина? Люди, певне, хотіли якось звеселитися. Дівчата роздивлялися полиці, намагаючись углядіти якісь солодощі, та здавалося, їх там узагалі не було. Усі купували горілку або шмурдяк. Рідше вино, але хіба що «Софію», бо вона була найдешевша.

— Ходімо звідси? Не схоже...

— Ой, будь ласка, уже як прийшли, то стоїмо, принаймні зігріємося, — Лінка й досі на щось сподівалася.

Добре було бодай кілька хвилин постояти в теплі, бо надворі — мінус двадцять, бррр! «Чудова погода для свята закоханих, от нехай і вицілюються по під'їздах і мерзнуть», — мстиво подумала Лінка. Якраз дійшли до прилавка.

— Перепрошую, — заговорила Наталія. — У вас є якийсь шоколад?

Уся черга презирнулася.

— Зараз, хвилинку... — продавчиня роззирнулася крамницею, а тоді почала щось шукати на полиці. — Були такі гарні цукерки, святкові, але, мабуть, усе розкупили... Зараз пошукаю, — і пірнула під прилавок так, що нагорі виднів тільки широкий зад, обтягнутий блакитним халатом. З-під халата визирали легінси в леопардові цятки.

— Швидше там, пані Халінко! — кинув роздратовано котрийсь із п'яничок.

Лінка аж підстрибнула. «Халінко», це ж треба!

— А чого там хвилюватися, пане Геню, немає куди так поспішати. Пізніше купите — на довше вистачить! — заспокоїла продавчиня, але пан Геньо явно не оцінив жарту. Нарешті власниця плямистих ніг вилізла з-під прилавка, переможно тримаючи в руці шоколадку.

— Ну! Остання, ось, будь ласка.

Дівчата швиденько заплатили й вишли із крамниці, навіть не роздивившись, що саме купили. На упаковці видніли темно-коричневі квадратики, мабуть, гіркий. Ну й нехай. Вони оцінили старання пані Халінки, яка тепер залишилася сама, покинута на поталу нервових з перепою волоцюг.

— Щоб нас тільки не спіткало прокляття пана Геня. То що, їмо?

Наталія зняла на мить рукавички й відламала по шматочку шоколаду.

— Пхе... — скривилася Лінка. — Якийсь він дивний.

— Певне, лежав там хтозна-скільки... Але й дорогий був, чи не вісім злотих.

— То в них, мабуть, націнка така. На горілці не піднімуть, бо ніхто не купуватиме, то й накидають на продукти.

— Я взагалі не дуже люблю чорний, — скривилася Наталія. — Але як розсмакуєш, то він не здається таким поганим. Зате стає... пекучим?

Лінка теж відчула гостроту на язичі. Наче до шоколаду додали перцю.

— Дай ще шматочок, — попрохала Наталія.

— Мням! Смакота! От, чого мені бракувало. Навіть, якщо я тепер захворію. Там іще є?

Наталія зашелестіла обгорткою.

— Немає. Ми все зжерли.

— Не може бути!

— Чесно. Чекай-но, тут є ліхтар.

— Нащо тобі ліхтар? — із підозрою запитала Лінка.

— Ні, не думай, ми не зароблятимемо на другу шоколадку, — захихотіла Наталія. — Хочу подивитися, що це було. Що саме ми зжерли наввипередки за якісь три хвилини. «Шоколад із чилі», — прочитала вона.

— Із чим той шоколад?

— Ну, із чилі, серйозно, я ж не сліпа, — Наталія вдивлялася в обгортку, ніби хотіла вчитати звідти якусь таємну інформацію. — Я чула, що це афродизіак. Тікаймо звідси швидко, бо ще причепимося до якогось бомжа!

— Афродизіак, нічого собі, якраз на день Валентина! — зареготала Лінка.

— Тьху, гидота, ото свиню підклала нам ця пані Халінка! — Наталія не могла повірити, що чилі додають не лише до м'яса.

— Лапи геть від пані Халінки. Принаймні гарне ім'я, — Лінка аж заходилася реготом. — Просто дивина, що в горілчаному продають такі делікатеси! Збочення якесь!

* * *

Лінка справді ненавиділа свято закоханих. Їй здавалося, що весь світ змовився нині проти неї. Добре, принаймні, що це вівторок, будній день, а не, приміром, субота. Зате в суботу можна було просто цілий день сидіти вдома, слухати собі Адель і запихатися шоколадом. Хоч би й із чилі. А сьогодні довелося вийти з дому і вже дорогою до ліцею спостерігати за хлопцями, які з незрозумілими усмішками на обличчі прямували Хмельною, притискаючи до грудей щойно куплені троянди... Щиро кажучи, вони виглядали так, наче за ці квіти заплатили власним розумом. «Однаково ці троянди зараз здохнуть, — мстиво подумала Лінка. — У такий мороз вони навіть не донесуть їх своїм коханим, або ж дівчата самі пошлють їх до біса із цими уціненими квіточками».

У ліцеї теж було не краще, дівчата носилися із сердечками, ведмедиками та іншим мотлохом, а ті, які ще нічого не отримали, мріяли про романтичну вечерю або усамітнені зустрічі. Хай йому грець! Лінка подумала, що коли її ще раз запитають про плани на вечір, її просто знудить. Просто на отого когось і на всі їхні споживацькі трофеї. Дівчина поверталася додому, збираючись завалитися в ліжку із книжкою. Нарешті можна буде на все це начхати.

Його Лінка помітила ще здалеку. Звичайно, переконувала себе, що їй лише здалося, це просто хтось схожий. Зрештою, скільки довкола хлопців середнього зросту, у чорній куртці й сірій шапці. Хоч гать гати. Але це був він. Адріан. Серце закалатало як шалене. Приїхав на день Валентина? До неї? Ніколи досі дорога від крамниці на розі до під'їзду не здавалася їй такою довгою. Лінці здавалося, що вона долає снігові замети, наче полярники, які підкорюють полюси, боячись не дійти до мети. Він був чимраз ближче, стояв і дивився на неї, а тоді

ступив крок уперед, і ще один. Лінці здавалося, що вона не витримає гупання власного серця.

— Привіт, Лінко, — проказав він нарешті. — Я повернувся до Польщі й хочу, щоб ти дізналася про це від мене. А не від когось іще.

— Повернувся? — слова утворили в морозяному повітрі білу хмаринку, яку підхопив вітер. Проте Лінка вже не відчувала холоду, вона взагалі не відчувала нічого, крім звичайної радості. Навіть якщо останні півроку все було не так, як треба, то він усе-таки повернувся, він тут, і прийшов насамперед до неї! Та ще й у день Валентина! Звичайно, вона не покаже йому, як насправді радіє, адже це він її покинув, не озивався від самого Різдва. Але навіть якщо їй і хотілося виглядати незворушною, Лінка все ж не витримала й усміхнулась. Та Адріан не усміхнувся у відповідь.

— Моя мама в лікарні. У важкому стані.

От воно що, тепер зрозуміло, чому він приїхав. Лінка відчула, як у животі щось неприємно кольнуло.

— У важкому стані? — запитала вона.

— Так, у неї знову був інфаркт. Проте цього разу важчий, — Адріанові тремтів голос. — Найгірше, що все це моя провина.

— Як це твоя провина? Вона ж просто хвора, адже...

— Ти нічого не знаєш, не розумієш! — він раптом розплакався. — Ти мала рацію, а я тебе не послухав. Я був таким самовпевненим, аж занадто! Чому я тобі не повірив?

— Вона справді була тоді там, у друкарні, — тихо мовила Лінка.

— Тоді й не лише тоді. Вона ходила туди місяцями, ніхто про це не знав! Вона ходила, коли батько був на нічному чергуванні! Потайки! І поверталася, перш ніж він приходив додому!

— Але навіщо?

— Не знаю, навіщо, адже про гроші не йшлося. У нас було достатньо коштів. Може, йшлося про гідність. Вона хотіла відчувати себе потрібною... У мами завжди були амбіції, так тато сказав. Мабуть, вона не змогла витримати цього безробіття.

— Напевне, — так само тихо погодилася Лінка. — Знаєш, відколи я заробляю гроші... Я цим пишаюся, — лише зараз вона це усвідомила, хоча розмова цього й не стосувалася. Не про неї, принаймні точно не тепер. Якщо буде інша нагода.

— Зараз не час про це говорити, — сказав Адріан, наче прочитавши її думки.

«Зараз не час»! Отже, є надія, що буде якийсь «потім»! Лінка знову відчула радість. Адже можна зустрітися, хоча вони більше й не разом! Узагалі краще не мати ілюзій, але хто сказав, що вже все втрачено?

— Бо зараз я йду до лікарні.

То ось у чому справа, йдеться лише про лаконічну інформацію, без жодного підтексту. Лінка відчула розчарування, проте наважилася запитати.

— Ти надовго приїхав?

— Назавжди. Принаймні на певний час. Доки мамі не покращає.

Лінка сподівалася, що він ще щось скаже, може, запропонує зустрітися, про щось запитає. Але нічого такого не сталося.

— Мушу йти, — порушив мовчанку Адріан. — Я подзвоню.

Жоднісінького «нині». Чи «невдовзі». Що ж, тоді й вона довго не розводитиметься.

— Що ж, бувай, — відказала Лінка, проводжаючи його поглядом. Адріан зник за будинком.

— Чого це ти така раденька?

— Адріан повернувся!

— Повернувся? — перепитала мама, немовби не дочувши. — Як це повернувся? Адже...

— Його мати в лікарні, — Лінка не підозрювала, що вона й досі щасливо посміхається.

— І тебе це так тішить?

— Ні, зовсім ні! Але він тут! Розумієш? Сказав, що зателефонує, зараз поїхав до лікарні, але може, ми потім побачимося, може, усе ще якось уладнається...

— Але хіба... він тебе не покинув?

— Покинув, не покинув... Може, йому треба подумати. Може, у нього щось не склалось, може, він усе обміркував і все-таки зрозумів...

— Що кохає тебе? Знаєш що, Халінко, у тобі є щось, чого я ніколи не збагну. Це твій необгрунтований оптимізм.

— А навіщо перейматися заздалегідь? Треба сподіватися на краще.

— Можна гірко розчаруватися.

— Ой, мамо, дай спокій.

Лінка не могла спокійно всидіти на місці, тож побігла до шафи пошукати щось відповідне, аби вбратися, коли подзвонить Адріан. Чорт, вона ніколи цим не переймалася. Самі джинси, сірі й чорні футболки, повна лажа. Може, витягнути маму до крамниць? Адже нині день Валентина.

— Маєте якісь плани на вечір? — почала здалеку.

— А що?

— Як це що? День святого Валентина. Романтична вечеря при свічках і таке інше...

— Не дурій. По-перше, Адам ніколи не пам'ятає про день Валентина. По-друге... боюся, що між нами не все так, як раніше, — видушила мати.

— Ні? — Лінка широко розплющила очі. — Але ж тоді, у новорічний вечір... ви казали... я гадала...

— Я теж. Та здається, вороття немає. Усе, що сталося, роз'єднало нас. Не можна двічі побувати в тій самій річці...

— Але ж Адам знову живе з нами.

— Так, але спимо ми нарізно. Розумієш?

— Ой, мамо! — Лінці стало так шкода маму. — Може, усе якось владнається...

— Я не думаю. Крім того, мені здається, що Адам познайомився з кимсь, а тут живе лише через Кая.

— Мені так шкода. Пробач, я не хотіла тебе засмучувати. Щиро кажучи, я думала витягнути тебе походити по крамницях, ми б собі щось купили, бо мені зовсім немає в чому ходити. А ти б собі теж щось придбала з нагоди святкової вечері. Ну, але вечері не буде...

— Це тобі немає в чому ходити? Повна шафа речей, — мати раптом розсердилася.

«Ну звісно, зараз знову почую, що нам бракує на хліб» — подумала Лінка.

— Та воно так, але весь цей одяг такий... звичайний. Розумієш, мало жіночний, а мені хотілося... То ходімо принаймні до секонду...

— Знаєш, що? — раптом пожвавилася мати. — Чесно кажучи, мені й самій кортить походити по крамницях, це завжди піднімає настрій. Ходімо!

— А Кай? Хіба його не треба забрати?

— Устигнемо, до п'ятої ще купа часу.

«Що це з нею таке?» — думала Лінка, коли вони несли з мамою додому важкі пакунки. Такої щедрості вона не чекала. Удома одягла нову туніку з індійським візерунком, шоколадні легінси, шаль, сережки. І чекала. Мама теж чекала в прозорій фіолетовій блузці з викотом. Отак і чекали удвох, одна — на телефонний дзвінок, інша — на дзвоник у двері. Кай, якого вони встигли забрати, вештався між ними зі своїми бакуганями. Час від часу кидав якогось із них на підлогу, і тоді кольорова кулька лускала, а Кай перетворювався на чудовисько, що сиділо всередині.

— Тікайте, бо стріляю! — кричав малий. — Ви повинні тікати! — попереджав він маму й сестру, бо ті явно не розуміли, у чому справа.

«Ні, не так я собі уявляла день святого Валентина», — подумала Лінка. Мабуть, що мама, яка щокілька хвилин втомлено позирала на годинника, теж сподівалася, що все буде по-іншому.

Було по восьмій. Кай заснув, а вони увімкнули собі якусь сльозогінну мелодраму. Звісно, у день Валентина навіть телебачення робило все, щоб когось добити. І тоді Лінка вирішила, що подзвонить сама. Немає ради, може, вона й не повинна цього робити, та з іншого боку... Адріанова мати в лікарні, невідомо, що там сталося.

— Стан, начебто, стабільний... — сказав Адріан. — Але в мене погані передчуття.

І замовк. А вона так хотіла його побачити!

— Не хочеш поговорити? — запитала Лінка.

— Пізно вже...

— Я можу зайти до тебе.

Гаразд, гордість можна поки що заховати до кишені.

— Але вже майже дев'ята.

— Нічого. Я на хвилинку.

— Ну добре. Чекаю, — тільки й сказав Адріан.

Вона не відчувала радості в його голосі, але пояснювала це тим, що він, мабуть, хвилюється за матір.

— Я не впевнена, що ти чиниш правильно, — зауважила мати.

Стояла у дверях кухні й дивилася на Лінку зі смутком в очах.

— Ти підслуховувала!

— Неможливо було не почути. Мені довелося б хіба що вийти на балкон. Ну, іди, може, ти й права. Може, іноді краще самій зробити перший крок.

Лінка не йшла, а бігла. Нові сережки побрязкували в такт кроків. Зупинилася біля сходів, намагаючись дихати розмірено. Усе буде добре, мусить бути добре!

— Може, це й добре, що ти прийшла, — сказав Адріан уже на порозі.

— Певне, що добре. Тобі потрібно... із кимсь поговорити. Я б у такій ситуації почувалася жакливо. Лікарня, мама... Як вона почувається?

— Так, як я й казав. Начебто все має бути добре. Але вона якась така... маленька, бліда, слабка, не знаю...

Провів Лінку до кімнати. Посередині лежали нерозпаковані валізи.

— І що тепер буде із твоїм навчанням?

— Ще не знаю, — зітхнув він. — Усе дуже складно.

— Мені так прикро.

— Якщо ти вже прийшла, я хочу тобі дещо сказати.

«Якщо? — подумала Лінка. — Що це значить?»

Адріан сів, тоді знову схопився. Не запропонував їй чаю, навіть не запросив сісти, тож Лінка сама зняла з ліжка стос газет і присіла на красчку.

— То що ти хотів мені сказати?

Мабуть, ідеться про той випадок із друкарнею.

— Я розумію, тобі незручно, що ти мені не вірив. І що все так вийшло.

Раптом він підвів голову, і Лінка зрозуміла, що помилилася. Було щось іще.

— Чорт, я й не думав, що це буде так важко.

— Ну, давай, кажи.

— Я... познайомився з дівчиною.

— Коли? — запитала Лінка.

Питання повисло в повітрі, мов холодна мряка.

— У листопаді, — похнюпившись, сказав Адріан.

А тоді все поточилося мов з гори.

— Це все той новий ліцей. Я пішов до бару з однокласниками, а там усі такі страшенно розкуті. Ну, і там була така дівчина. Не знаю, як це сталося... Це був лише один раз, нас ніщо не об'єднує, таке одноразове знайомство... Пригода без продовження.

— Пригода? — Лінка не могла перевести подих. — То ти покинув мене через пригоду? Через якусь дівулю, яка, напившись, спить з усіма підряд? — Відчула, що на очі набігають сльози. Силкувалася не розплакатися, та було запізно. Бувають такі сльози, що їх неможливо зупинити. — Тому й сказав, що ми різні? Бо вона виявилася кращою?

— Ні, просто після того, що сталося, я подумав, що ми більше не можемо бути разом. Не хотів тобі казати, волів, аби це все просто якось згасло... Щоб тобі не було боляче.

— Боляче? А ти знаєш, як я почуваюся?

— Це нічого не значило, Лінко. Та я думав, що після такого ти не захочеш зі мною знатися. І не помилився, правда?

— Авжеж, що ні, — проказала Лінка якимсь чужим голосом. — Ти ж не сподівався, що я тобі пробачу?

— Не сподівався. Та я радий, що розказав тобі. Тепер ти все знаєш.

— Радий? А ти знаєш, який нині день?

— Нині?

— Так. Сьогодні день святого Валентина. Я йду звідси. Чимдалі.

— Я знав, що ти так відреагуєш.

— От і чудово. Принаймні я тебе нічим не здивувала.

Лінка підхопилася, вибігла до передпокою, здерла куртку з вішалки й розчахнула двері. І тоді пролунав телефонний дзвінок. У дверях стояв Адріанів батько.

— Це може бути з лікарні, — мовив він якимсь згаслим голосом. — Почекайте, я сам візьму.

Він слухав мовчки й дедалі бліднув.

— Їдьмо, — кинув синові. — Здається, щось трапилось.

Вони майже виштовхали Лінку із квартири.

— Перепрошую, — сказав батько Адріана, — але дружина...

— Так, — прошепотіла Лінка. — Сподіваюся, усе буде добре.

Але її слова заглушив гуркіт дверей. Лінку залишили на килимку біля дверей. Вона сіла, у куртці й шапці, обперлася об двері й розплакалася. За мить обличчя було мокре й солоне. А трохи отямившись, зрозуміла, що на світі є одна-єдина людина, яку вона

прагне побачити. І що вона вже нічого не боїться. І що не переживе дня Валентина без цієї зустрічі.

Витираючи й досі підпухлі від плачу очі, Лінка збігла сходами й помчала безлюдною вулицею. Навіть квітникарки вже прибрали свій товар. Лише біля відчинених о цій порі цілодобових крамниць вирувало життя, бо свято — це таки свято. Невдовзі Лінка опинилася біля потрібного будинку й натиснула кнопку домофона.

— Перепрошую, я знаю, що зараз дуже пізно, — звернулася вона до заспаного голосу. — Але це дуже важливо, я мушу поговорити з Каською.

— Уже одинадцята година, — зауважив голос.

На мить зробилося тихо, а тоді пролунало дзижчання. Лінка штовхнула двері й увійшла до будинку.

— Що трапилось? — запитала Каська.

Мабуть, у Лінки справді був кепський вигляд, бо сестра дивилася на неї співчутливо. Попри все.

— Неважливо. Багато всього сталося, але це не має значення. Я прийшла не розповідати тобі про це все. Я тут... бо нині день святого Валентина. І я усвідомила, що його ми повинні проводити з тими, хто нам близький... — вона знову розплакалася. — І я хотіла попросити в тебе пробачення. Пригадуєш, як тоді ми їли морозиво й пообіцяли одна одній...

—.. що нас ніщо не роз'єднає.

— Так. Будь ласка, пробач мені. Я не хотіла нічого поганого, справді.

І раптом Каська її обняла. А Лінка розридалася ще дужче. Дівчата стояли на порозі, і Лінка відчувала, як протяг віє по ногах. І ще дещо. Чийсь погляд. Розплющила очі й зустрілася з очима Касьчиної матері.

— Уже справді дуже пізно. Це не занадто — гуляти о такій порі? — ущипливо запитала вона Лінку.

— Пробачте. Сподіваюся, я вас не розбудила.

Якщо Лінка й розраховувала на якесь підбадьорливе слово чи усмішку, то вона помилилася. Касьчина мати стояла, мов на варті, і суворо дивилася на неї.

— Я вже піду. Ще раз перепрошую.

Відвернулася й краєм ока побачила, як жінка зачиняє за нею двері. Чулися якісь уривані фрази, підвищені голоси. Усе це було неприємно,

але не мало жодного значення. Бо Каська, здається, їй пробачила.

* * *

— То як було вчора? — запитала мама за сніданком.

Лінка довго ходила вулицями, щоб якось угамувати емоції, додому повернулася після півночі. Ніхто вже на неї не чекав. Адамова куртка висіла на вішалці, а в кухні Лінка побачила букет троянд.

— Про Адріана не питай. А ти?

— Не питай, не питай, — передражнив її Кай. — Пограємо в загадки?

— Припини, Каю, — сказала Лінка. — «От кому добре, — подумала вона. — Жодного тобі дня Валентина, жодних зрад, дурного кохання. Щасливчик!»

— Тоді я нічого не розповідатиму, — мама замріяно усміхалася.

Вона не здавалася сумною, навпаки.

— Чому? Скажи!

— Усе чудово.

Лінка посміхнулася крізь сльози. Принаймні комусь добре. «А я... Гірше й не вигадасш». Мабуть, таке подумалося Лінці в недобру годину.

Наталія дзвонила до неї кілька разів у школі, але на уроках Лінка вимикала звук у телефоні. Передзвонити не могла, бо на рахунок порожняк. Але їй було цікаво, у чому справа, тож на перерві вона вибігла до кіоску, щоб купити поповнення.

— Ти вже знаєш? — запитала її подруга.

— Що знаю?

— Адріанова мати. Вона померла.

Лінка відчула, наче падає в прірву.

— Він тобі не сказав? — швидко здогадалася Наталія.

— Ми ж більше не зустрічаємося.

— Так. Моя мама довідалася від тітки.

Адріан доводився Наталії кузенком, не дивно, що вона про все дізнавалася першою.

— Здається, вона померла вчора вночі. Адріан приїхав до Польщі вчора, знаєш? Устиг ще її побачити. Ти знала, що він приїхав?

— Ні, — збрехала Лінка. — Боже мій, що тепер буде?

— Не знаю. Похорон за кілька днів. Якщо встигнуть усе залагодити, так казала моя мама.

Лінка повернулася до класу з важким серцем. Бідолашний Адріан. Що він тепер робитиме? А як бути їй? Подзвонити йому? Ні, на це вона не наважувалася. Надіслати есемеску? Мабуть, негоже. Піти до нього? У цю мить не мало значення, що він у Лондоні зрадив її з якоюсь дівулею. Як тут поведеться? Вона ніколи не опинялася в такій ситуації.

Весь день Лінка поривалася зателефонувати Адріанові, кілька разів навіть набирала номер. Але не знала, що говорити. Телефон у руці здавався важким, наче свинцевим. Потім подумала, що може, не сьогодні. Може, дати йому час якось отямитися, збагнути, що сталося. Та вона знала, що просто шукає собі виправдання. Вона була боягузкою. От і все.

* * *

— Ти вже з ним розмовляла? — запитала Наталія за кілька днів. Лінка забігла до неї поговорити, бо й досі не знала, що робити.

— Не можу. Я просто безнадійна боягузка. Крім того... Я тобі збрехала. Я бачила його... перш ніж його мама... ну, розумієш. І він мені сказав, що в Лондоні переспав з якоюсь дівкою. Розумієш? А тоді подзвонили з лікарні, і вони мусили їхати.

— Тепер розумію.

— Ні, не розумієш. Зараз це неважливо, могло бути п'ятсот дівуль, яка різниця. Я просто хочу сказати йому, як мені шкода. І не можу.

— Лінко, я тебе розумію. Знаєш, у нас є такі сусіди... Вони мали доньку, приблизно мою однолітку. Вона загинула в автокатастрофі, коли мені було дванадцять. Цих сусідів я завжди любила, спілкувалася з ними, а після того... Щойно їх бачила, втікала, уявляєш?

— Так, наче нещастя заразне.

— Отож. Знаєш, я тільки рік тому якось пересилила себе, щоб з ними поговорити. І вони мені сказали, що ніхто їм не дзвонив, коли це сталося. Ніби вони були прокажені! Завтра похорон. Підеш? Для Адріана це важливо.

— Гадаєш, можна? Якось ніяково мені...

— Звісно, що можна, не будь дурненька. Це не вечірка, ніхто нікого не запрошує.

— Тоді піду.

Лінка ще ніколи не була на жодному похороні. Хіба що зовсім маленькою... Як це відбувалося, мама несла її на руках, чи з кимось залишила? Якщо вона взагалі була на похороні власного батька, бо жодних фотографій ніколи не бачила.

Адріана помітила вже здалеку. Боялася підійти ближче. Він був з родичами, але вона знала, що хлопець її зауважив, навіть, здається, усміхнувся крізь сльози. То он як виглядає ця остання урочистість. Усі йдуть у чорних куртках і пальтах, проте навіть не помітно, що це жалоба, бо взимку однаково всі ходять у чорних або сірих пуховиках. Біля могили найближчі, їм справді боляче. Адріанів батько якось згорбився, поменшав. Адріан обіймає його за плечі. Він ще встиг побачитися з мамою, попрощатися. Що було б, якби він не прилетів тоді з Лондона? А так принаймні був тут, бодай якась розрада.

Лінка зупинилася, бо процесія змерзлих жалобників перед нею теж не рухалася. Троє чоловіків у чорних костюмах і білих рукавичках підняли труну й опустили її в могилу, а тоді накрили сірими каменюками. Хтось кинув жменю землі, як у кіно.

А якби Адріан її послухав? Вона не могла позбутися цієї думки. Може, тоді б його мама була жива? «Інфаркт». «Серце не витримало», — долітали до неї уривки розмов. «Здається, на Сольці, там її чоловік працював...». «Кажуть, реанімували, але нічого не вдалося зробити...» Невже якби Адріан... Або... Лінці спало на думку ще гірше: а якби вона сама зробила щось більше? Але що, що вона могла? Відразу з'явилася інша думка, щоб подолати, пом'якшити попередню. Піти до батька, чом би й ні? «То не твої справи, немає чого втручатися. А може, якраз слід було втрутитися?»

На засипану могилу хтось кинув змерзлу червону троянду. Зів'яла, не встигнувши розквітнути.

— Давайте квіти! — гукнув копач.

Процесія рушила з вінками.

Може, підійти до нього? Що сказати? Їй аж погано зробилося від власного безсилля. Наталія була з рідними, Лінка почувалася ніяково, вона соромилася підійти й до них. Адріанів батько запросив усіх на поминки. Проте Лінка бачила, що більшість людей підходить до рідних, проказує слова співчуття й прощається, мабуть, ці поминки лише для найближчих родичів. Зрештою, вона не могла збагнути, чому

люди їдять отак на похороні? Вона й шматочка не здатна була проковтнути. Тож вирішила просто піти геть, так, щоб ніхто не помітив. Скористалася моментом, коли люди з'юрмилися довкола рідних, поклала на могилі букет і швидко пішла, звертаючи в бічну алейку. Серце шалено калатало, вона розуміла, що повелася як дурепа. Лінка й не підозрювала, що її це так схвилює, але ж вона знала Адріанову маму. Бачила її кілька разів, то була дуже мила жінка. Якось спекла їм млинчики з яблуками й цукровою пудрою... На очі набігли сльози.

Лінка роззирнулася кладовищем і раптом уявила собі всіх цих людей, точніше те, що від них залишилося, як вони лежать у трунах. Скелети, або й гірше — тіла, поточені хробаками... І вона колись так лежатиме... Уперше в житті відчула себе смертною. І раптом, нажахана цією думкою, рушила швидкими кроками, а потім, у паніці, побігла. На щастя, вона вже далеко відійшла від похоронної процесії. Ніхто не бачив, що вона робить. Треба якомога швидше дістатися виходу.

Повернувшись додому, схвильована Лінка мріяла лише про одне. Притулитися до мами. Розповісти їй про похорон, про Адріана, про страх. Сказати, як добре, що вона в неї є. А якби мами не було? Якби вона не пододала ту хворобу, назавжди зникла в якійсь психлікарні або... ще гірше? Лінка здригнулася й подумала, що іноді лише чиясь смерть дозволяє нам усвідомити важливість найближчих. «Спішімо людей любити, так швидко нас покидають...» Ця фраза могла би здаватися банальною чи заяложеною, але не тоді, коли ми самі зіштовхуємося зі смертю.

Мама сиділа за лептопом.

— Може, треба було мені піти з тобою? — сказала вона, відчувши, що відбувається.

«Може, — подумала Лінка. — Може й треба. Може, тоді все було би простіше». Але вона не сказала цього, лише пригорнулася до мами, втулившись обличчям десь між ключицею й шиєю й розридалася. Уже вкотре цього місяця. Навіть полічити неможливо.

— Дякую, що прийшла на похорон.

Адріан зателефонував за тиждень.

Лінка притиснула трубку до вуха. Мабуть, через вітер його було погано чути.

— Це... ну, нормально, — прохрипіла вона.

— Лінко, я... у мене зараз немає сили, але прошу тебе... Ми можемо ще якось поговорити?

— Про що?

Їй раптом стало неприємно. Усе знову згадалося.

— Ти знаєш, про що. Я хотів попросити в тебе пробачення, якось тобі все...

Про що він тільки думає? Їй здавалося, що тепер, коли в нього померла мати, він узагалі не повинен ні про що думати, крім цього. Якби таке сталося в неї, вона точно не могла б нічим іншим перейматися.

— Я розумію, що всьому кінець, — сумно сказав він. — Але мені так важко. Ти й не уявляєш, яких зусиль мені коштував цей дзвінок.

Вона не хотіла, справді не хотіла бути такою жорстокою. Сама не розуміючи, що з нею відбувається, Лінка прокричала в слухавку:

— Напевне, більше, ніж переспати з якоюсь дівкою! Ти такий самий, як і твій батько. Ти сам колись мені розповідав, що він її зраджував! А я не хочу скінчити життя, як твоя мати!

Адріан роз'єднався. Воно й не дивно. Лінці горіла щока, неначе власна жовч відбилася від слухавки й пекла вогнем.

БЕРЕЗЕНЬ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Лінко,

мені не було чого сказати. Нічогісінько, бо після того, що я почув, залишається хіба що мовчанка. Я такого не чекав, Ти мене просто добила. Змела з поверхні землі. Давно мені не було так погано. Я знаю, що вчинив погано, проте не думав, що Ти так мене сприймаєш. Ти й не уявляєш, як мені боляче. Ага, мені шкода, але я не переводитимусь до іншого ліцею. Мене якось прийняли назад, доведеться тільки перескласти кілька предметів. До випускного якось витримаєш. Я вирішив не повертатися до Англії, щоб залишитися з батьком. Бо він, уяви собі, дуже важко це пережив.

Адріан

* * *

Найгірше було те, що вона іноді бачила Адріана в коридорі. Щоправда нечасто. Але їй не дуже й хотілося вештатися лицесм, а може, і він частіше просиджував у класі. Немає ради, вона теж не переводитиметься до іншого ліцею тільки через те, що все так сталося. Чорт, найбільшим парадоксом було те, що завдяки Адріанові вона тут і опинилася.

Зрештою, його теж уперше побачила саме в цьому ліцеї. І саме він переконував її взяти участь у конкурсі... А тепер вони проминають одне одного, як чужі. Або — гірше — вороги. Після тієї розмови Лінка написала до нього, виправдовуючись, що не хотіла всього цього казати. Вона так навіть не думала. Слова, проказані в емоціях, здавалися їй тепер огидними, жорстокими, не своїми. І все-таки вона їх вимовила. І вороття не було.

Невідомо, коли почався березень, і вже минула половина. Такий химерний місяць. Уже не зима, і ще не весна. Давно закінчилися канікули, до літа далеко. Жодних тобі свят чи важливих подій. Дивний

місяць. Лінка почала писати ту статтю, на яку її підбивав Оскар — але без жодного ентузіазму, просто, щоб згаяти час. Вона не сподівалася, що хтось захоче її надрукувати, і вже точно не цей Азорів клан у ліцеї. Після історії зі статтею про Оркестр їй перехотілося брати участь у редакційному житті. Навіть у таких скромних масштабах. Зрештою, що ближче Лінка здружувалася з Оскаром, то більше віддалялася від решти класу. Тепер вона була на його боці, вони потоваришували. Іноді ходили десь після уроків, вешталися центром або Прагою. Оскар показав їй місця, яких Лінка ніколи досі не бачила, хоча це ж вона походила з Варшави, а не він. От і тепер вони стояли біля старої горілчаної фабрики й шукали цікавих ракурсів.

— Як так сталося, що ти надібав усі ці класні місця, про які я й не підозрювала? — голосно запитала Лінка.

Віяв такий вітер, що доводилося майже кричати, щоб почути одне одного. Оскар підійшов ближче.

— Коли я сюди приїхав у червні, то місця собі не знаходив. Усю Варшаву перемеряв пішки, з фотоапаратом. Постійно хвилювався через матір. Боявся, що повернуся додому, а батько скаже, що з нею щось сталося. Доки я був там, то принаймні був у курсі. А так я навіть не знав, чи купує вона собі щось їсти. Розумієш, мама багато грошей пропивала, та коли я жив із нею, то принаймні час від часу щось купувала. Дбала про мене, як уміла.

— Ти не повинен відчувати відповідальність за неї!

— Але я відчуваю, розумієш? Не можу сидіти в спа й жерти кав'яр, а вона там голодуватиме! Тепер мені спокійніше на серці, щомісяця надсилаю їй трохи грошей.

— Грошей? Звідки?

— З кишенькових, — знизав плечима Оскар. — Знаєш, скільки мені дає батько? Щодня стало б на обід, і на каву в кав'ярні, ще й на кіно! Батькова блондинка теж постійно щось підкидає, щоб я, як вона каже, трохи розважився. А я на дурощі не витрачаюся.

— А ти не боїшся, що мати...

— Усе це проп'є? Боюся, але що робити? Нині до неї дзвонив, здається, вона була твереза. Сказала, що зварила собі якийсь суп. Я щодня до неї дзвоню.

— Капець.

— Повний. Та змінімо краще тему. Як твоя стаття?

— Ну... пишеться. Точніше, не пишеться.

— Чому?

— Чому, чому... А навіщо мені її писати? Я не з тих, хто пише в шухляду.

— Слухай... У мого батька є зв'язки. Може, і він врешті на щось згодиться. Недавно в нас був його знайомий, дружина якого працює в такому молодіжному журналі, «Випускник» чи щось таке. І я підслухав їхню розмову. А потім запитав того чувака, чи він не глянув би на твій текст.

— «Випускник»? Ніколи не читала.

— Ну, випускні в нас лише за два роки. Крім того, там, мабуть, переважно йдеться про іспити й різні навчальні заклади. Тобі не здається, що тема твоєї статті якраз для випускників?

— Ну, взагалі... Оскар, а може... Чому мені лише тепер це спало на думку?

— Що саме?

— Може, напишемо це разом? Ти ж знаєш, у мене немає досвіду, а ти однаково до цього вже доклався.

Оскар посміхнувся так, що йому аж окуляри поїхали догори.

— Чесно? Знаєш, я не хотів тобі цього пропонувати, адже це твоя тема, а тем красти не можна. Принаймні не слід.

— Та що ти, треба було відразу сказати, бо я чомусь не подумала...

— Якщо чесно, то я розраховував, що ти сама запропонуєш.

— Чорт, я твоїх думок не читаю. А ще кажуть, що жінки вважають, наче «мужчини самі здогадаються». Тобто, я не це мала на увазі...

Лінка заплуталася. І вся спаленіла. Оскар глянув на неї й зареготав.

— Агов, я вперше бачу, як ти смієшся! — зраділа Лінка.

Група студентів, Лукашевих знайомих, жила в найманому помешканні в багатоповерхівці. Лінка була трохи напружена. Раніше вона ніколи не робила жодних інтерв'ю. Оскар трохи кепкував з неї, особливо, коли побачив купу аркушків і ручок, а ще — список запитань, які Лінка старанно набрала на комп'ютері й тепер в автобусі переглядала, нотуючи щось на полях.

— Ти не шкірся, бо зараз нас самих висміють, — бурчала вона, заглибившись у свої нотатки.

— Аж ніяк. Усі люблять розповідати про себе, от побачиш.

Як виявилось, він мав рацію.

— Бо найгірше — ця постійна відсутність бабок, — сказала коротко стрижена дівчина, та, яка вчилася з Лукашем. — Нічого не можеш собі дозволити, а в цій клятій Варшаві все таке шалено дороге. І тебе аж чорти беруть, бо не маєш ані на каву, ані на будь-що.

— Або купуєш собі ту каву, а потім жереш макарони із сіллю й олією з дисконтного магазину, за злотий п'ятдесят, бо зовсім грошей нема.

— Ну, це так дістає... Усі чекають, що хтось поїде додому, або чиясь стара приїде із запасами. Іноді здається, що якби не Марек, то ми б тут з голоду виздихали.

— Я колись підробляв трохи на будівництві, товариш мені цю роботу залагодив, але нелегально, без жодного контракту, я носив там різні речі... І якимось повертаюся такий замучений, десята вечора, а я знаю, що в холодильнику порожняк, і мене аж млоїть. А тут Марек сидить, наче якийсь король, а на столі повно різної всячини, котлети, відбивні, квасоля по-бретонськи в банках... І каже, що мама була. І всім з нами поділився.

— Тоді розкажіть мені про цю роботу на будівництві, — наважилася втрутитися Лінка.

— Ого, а чого це ми на «ви»! Чуєш, Магдо, ми вже якісь старі точно, молоді прийшли й викають...

— Окей, розповіси?

— Та немає чого розповідати. Я був за такого собі помічника, принеси-подай. За тиждень руки були такі, що я не витримав. Ніхто не попередив, що працювати треба в рукавицях!

— А тепер?

— Тепер краще. Працюю в кав'ярні, варю каву, подаю тістечка, як у раю.

— Ну, і як? — поцікавився Оскар.

— Що як?

— Як почувашся після першого в житті інтерв'ю?

— Божественно. Чудово. Як у тій кав'ярні, як у раю.

— Усі свої питання поставила?

— Не смійся з мене. Ця розмова... якимось поточилася сама. Це погано чи добре?

— Залежно, чи довідалася ти про те, що хотіла.

— Що ми хотіли.

— Я лише допомагаю. Жартую. Я просто тебе підколюю. Може, ти трохи нерішуча, та взагалі було добре. Тепер так: ти пишеш, а я збираю статистику. Надішлеш мені те, що маєш, я додам своє й поредакую, окей? Та спершу пошукай трохи в інтернеті, може, ще з кимсь побалакаєш.

— Гарзд.

Начебто вони мали робити все разом, та Лінці здавалося, що Оскар хоче командувати, а більшість роботи лягає на неї. І все-таки вирішила не здаватися. Він ще побачить, як вона вміє працювати, і здивується, прочитавши всю статтю.

Їй вдалося відшукати ще кількох людей, які погодилися поспілкуватися з нею. Лінка зрозуміла, що це справді її захоплює. Пошуки співрозмовників, формулювання запитань, та найбільше її цікавили всі ці оповіді. Лінка усвідомила, що кожна людина — мов сезам, повний скарбів. Фотографувала тих, хто погодився. У різних ситуаціях, не конче пов'язаних з роботою, про яку вони розказували. І це теж було класно, бо фотографії їм подобалися, їх кидали на Фейсбук, а потому, як її «лайкнули» кількадесят осіб, Лінка аж запишалася собою.

— Що робиш? — запитала мама, заходячи до кімнати, не постукавши. Як завжди.

— Можна стукати, — буркнула Лінка, проте не надто рішуче. — Статтю пишу. Про молодих людей, які шукають роботу.

— Цікаво! Дай прочитати.

Лінка підсунула мамі лептоп і звільнила стілець, а сама сіла на ліжку. Серце в неї аж тенькнуло, бо це справді дивне почуття, отак сидіти й дивитися, як хтось читає твій текст. Наче очікуєш на вирок.

— Ну, і як?

— Чекай... Це чудово! Але звідки ти знаєш ці всі історії про дівчат, які танцюють на корпоративах? Мабуть, вигадала? Неймовірно!

— Журналіст не вигадує!

— О, ще й як! Купи собі якийсь бульварний журнальчик і почитай. Але серйозно, звідки? Хтось тобі розповів, якась подружка? Зажди... — мама втупилася в екран. — Магда. Хто така ця Магда? Це ж не твоя однокласниця? Це явно невідповідна для тебе компанія,

дівчата, які намагаються так заробляти, — мати говорила дедалі швидше, чимраз більш обурено. — Я розумію, що вона бідна, але таке й уявити неможливо! Така робота — це майже проституція! Наче шльондра!

— Що ж, у такому разі я шльондра.

— Халіно!

— Бо Магда — це я. А що тобі відомо про злидні? Ти коли-небудь їла макарони із сіллю? Намагалася заробити хоч щось будь-яким чином?

— Тобі не доводиться їсти макарони із сіллю.

— Ні, бо холодильник повний, хоча ти постійно повторюєш, що в тебе немає грошей. Я ж мусила заробляти на ліцей!

— Негайно дай мені номер телефону того, хто взяв тебе на цю роботу!

— Немає мови. Зрештою, його в мене більше немає.

— Як це так, — мати справді рознервувалася, — щоб неповнолітня дівчина виступала як гостеса на корпоративі! Це ж підсудна справа! От побачиш, я його знайду й до суду подам!

— Подай на мене, бо я підробила твій підпис, якщо ти вже так конче хочеш знати. Я була впевнена, що ти на таку роботу не погодишся, а мені були потрібні гроші. Щоб тобі не довелося їсти макарони із сіллю!

— Ти підробила мій підпис?

— Звичайно. А тепер дай мені спокій. Я мушу закінчити текст. І може, ти нарешті припиниш мене повчати? На себе глянь!

— Що тут відбувається? — у дверях стояв Адам із Каєм. Вони саме повернулися зі школи.

— Нічого. Я щойно саме довідалася, що моя донька підробила мій підпис, щоб змогти танцювати як шльондра на корпоративі для хтивих типів десь під Варшавою. Заявляє мені це навпростець і зовсім не соромиться! Ще й пащекує!

Лінка затулила долонями вуха й чекала, доки вони собі підуть.

— Зроби щось, — тільки й сказала мати, проте Адам мовчав. Лінка всміхнулася до нього. Може, Адам усе-таки на її боці?

Лінка встала і, позіхаючи, попленталася до ванної. Дорогою роздумувала: мити голову чи ні. Вона геть забула про вчорашню

сварку. Думала лише про зустріч із редакторкою «Випускника». Виявилось, що це дуже популярний журнал. Проминаючи кухню, почула тиху розмову. Але побачивши її, мама й Адам відразу замовкли, і Лінка здогадалася, що говорили вони про неї. Авжеж, не треба було вчора пащекувати, краще б змовчала й щось вигадала. Мати сиділа за столом випроставшись, неначе чекала на неї. Адам нервово мив посуд.

— Ти дуже погано вчинила, доню, — озвалася мати.

Вона майже декламувала, ніби брала участь у якійсь виставі.

— Я вирішила... Ми вирішили, що тебе буде покарано.

— Покарано? — здається, це вперше в житті її покарають. Ну-ну, цікаво, що ж це буде.

— Тобі заборонено будь-куди виходити.

— Що таке?

— Сидітимеш удома, — утрутився Адам.

— Тобто?

— Нікуди не ходитимеш, жодних зустрічей, жодних вечірок, кіно, нічого такого. Ліцей — і відразу додому.

Лінка ледь помітно посміхнулася. Вона відчувала, що в ній прокидається якась непокора, але зупинитися не могла.

— Перепрошую, — сказала вона. — А ця заборона відколи? Від вересня? Сім чи вісім місяців уже діє? Я від початку року жодного разу не була в кіно, на вечірках була, авжеж, тричі, а що стосується зустрічей із друзями, то їх можна перелічити на пальцях однієї руки. Після уроків я зазвичай працюю, у вихідні теж. Ми ж про це говорили, мамо! Не певна, чи знаєте ви, але крім того, що я займаюся цим стареньким добродієм, я й прибираю в його домі. Я ледве перебиваюся, бо якби не те, що обідаю через день, мені б узагалі не вистачало. Так що це прекрасне покарання, ви просто хеппі, але в моєму житті це нічого не змінює.

Мати й Адам презирнулися якимось ніяково.

— А тепер дозвольте зварити собі каву, бо на мене чекає напружений день. У мене ліцей, потім зустріч у редакції «Випускника», а ввечері мушу йти на Нобеля, бо я пообіцяла панові Антонію. Я так розумію, що на жодну із цих розваг ваша заборона не поширюється?

Лінка пішла до ліцею з важким серцем. Іноді вона відчувала, що вдача в неї складна. У таких ситуаціях, як ото вранці, недоліки її характеру вилазили мов шило з мішка. Тоді вона ставала безжальною навіть до рідної матері. З іншого боку, дівчина знала, що в цьому винна й утома. Увечері вона редагувала статтю й надіслала її пані Мазур лише після півночі. Журналістка пообіцяла, що прочитає текст іще сьогодні й відразу з ними зустрінеться. Усе тому, що текст мав піти до наступного номера. Їм пощастило. Виявилося, що тема дуже актуальна, до того ж, статтю треба було опублікувати навесні, а не влітку, коли читачі таким не цікавляться. Лінка відчувала збудження й водночас страшенну втому, яка постійно загрожувала такими вибухами. На уроках дівчина сиділа мов на голках, так боялася, що скаже редактор журналу.

Редакція «Випускника» знаходилася в похмурому будинку на Лазенковському шосе. Звісно, Оскар сказав їй, де саме, бо вона ніколи там не була й не знала навіть, як зветься ця довжелезна вулиця з пішохідними мостами, що аж гула від автомобілів. Лінку знову вразило, як добре Оскар вивчив Варшаву.

За шибкою сидів портє, попивав чай зі склянки й закушував мисливською ковбаскою. Він удивлявся в маленький телевизор, де показували якийсь фільм про війну. На екрані безгучно пересувалися танки, звук було вимкнено.

— Ви до кого? — буркнув.

— Редакція «Випускника», шостий поверх, так? — відповів Оскар.

Портє кивнув головою, проковтнув останній шматок ковбаси й пробурмотів:

— Ліфт на шостому не зупиняється. Або на п'ятому, або на сьомому.

Це справді було дивне місце. Раніше Лінка уявляла собі, що редакції виглядають дуже вишукано.

Коли вони піднялися на п'ятий поверх допотопним ліфтом, у якому обоє насилу помістилися, настрої у Лінки трохи покращився. Вони пройшли крізь засклені двері до свіжопофарбованого коридору. У кімнаті номер одинадцять на них чекала редактор.

— Оскар, я боюся, — озвалася Лінка. — Зараз мене висміють.

— Узагалі нас. Не висміють, от побачиш, що статтю візьмуть. Повір мені, я на цьому розуміюся.

Бігцем спустилися сходами, бо ліфт, схоже, узагалі відмовився працювати й не приїхав.

— От бачиш? Я ж казав, що це візьмуть.

— Неймовірно! Мені аж слів забракло. Я ще ніколи так не почувалася!

— Як?

— Не знаю, у мене мов крила вирости.

— Складаймо крила й біжімо клацати фотки.

Виявилось, що зроблених Лінкою фотографій було замало. Бракувало вуличних фоток, людей із флаєрами, приміром. Але таких, де не буде видно облич, найкраще збоку, або самих рук, що роздають рекламки, щоб трохи пожвавити розповідь. Редакції бракувало коштів, і грошей на фотографа не було.

— Зараз я не можу, мені на роботу треба.

— Тоді я зроблю. Адже це наш спільний проект, а мені здається, що ти більше доклалася.

Оскар відразу сів до автобуса, що їхав до центру. Лінка стояла на зупинці, очікуючи на свій, і згадала ранкову сварку з мамою. Вона знала, що переборщила. Може, зателефонувати?

— Мамо... Це я, — по той бік панувала тиша. — Я хотіла тебе перепросити за те, що сталося. І взагалі за все. І сказати, що статтю надрукують! Та ще й заплатять нам, уявляєш? Не сердься за той підпис, добре?

Мовчання. Лінка вже пошкодувала, що так ото вихопилася. Що ж, це не вперше. Треба було подзвонити до Каськи й Наталії, вони б точно раділи разом з нею. Та принаймні Лінка спробувала помиритися. Мама мовчала. Лінка вже подумала, що зв'язок урвався, і вона все це видала в глуху слухавку. Але почулося зітхання, а тоді голос:

— Гарзд... Поговоримо пізніше.

Лінка не знала, чи не пролунала ця відповідь зловісно.

Хвіртка була відчиненою, вхідні двері також, проте щось було не так, Лінка відразу це відчула. Пан Антоній, тобто його син, іноді залишав відчинені двері. Якщо пан Дарек виходив, а пані Стасі не

було, панові Антонію доводилося спускатися згори, щоб відчинити їй. Було тихо. Занадто тихо. Ішлося не про те, що не чути було звуків радіо нагорі чи жодних інших звуків. Уже й раніше траплялося, що перед її приходом пан Антоній дрімав або вимикав радіо, якщо музика його дратувала. Лінка інтуїтивно відчувала, що сталося щось погане. Навшпиньках піднялася сходами, неначе боялася порушити цю тишу.

— Пане Антонію, — прошепотіла.

Штовхнула двері до його кімнати. Усередині нікого не було. Але коц, який лежав на підлозі й пом'ята газета на стільці вказували на те, що хтось дуже поспішав, покидаючи приміщення. Лінка полегшено зітхнула. Лише зараз вона усвідомила, що боялася побачити непритомного або й мертвого старенького! Уфф, напевне нічого не сталося. Визирнула крізь вікно до саду, але там теж ані душі. Може, усім треба було десь піти й вони залишили двері відчиненими, знаючи, що Лінка прийде? Мабуть, зараз повернуться. Раптом дівчина відчула, як утомилася. Уночі сиділа над двома творами з польської, які давно треба було написати. Сіла у фотелі пана Антонія і, здається, заснула.

Розбудили її кроки на сходах. Пан Даріуш був вочевидь схвильований.

— Що сталося, де пан Антоній? — запитала вона.

— Я не зміг тебе попередити, твій номер у мене в мобільному, який вчора поламався. Батько в лікарні.

Лінка раптом перелякалася, лікарня викликала в неї погані асоціації. Пригадала, як Адріан сказав, що мати в лікарні, а потім...

— Чого ти так зблідла? Усе не так серйозно. Камені в нирках нагадали про себе. Його залишили під наглядом, хочуть оперувати.

— Боже...

— Не переймайся, справді. Батько добре почувається, лікарі впевнені, що все буде гаразд. Я теж стараюся не нервувати. А взагалі він конче хоче, щоб ти його провідала. Тато лежить на Волоській. Нині вже пізно, але може, завтра зазирнеш до нього, га? Це йому точно підніме настрій. Ага, і доведеться трохи схитрувати. У випадку чого, ти його онука. Бо вони там із підозрою ставляться до всіх не-родичів, а батько вже повідомив медсестру, що до нього прийде онука.

Лінка не любила лікарень. У неї вони викликали найгірші спогади. Дівчина й досі пам'ятала свою паніку, коли бігла до приймального

покою на вулиці Солець із непритомним братиком на руках...

Піднялася на третій поверх широким ліфтом, мабуть, ним перевозять хворих. Залізні двері були такими важкими, що насилу відчинялися. «Цікаво, як хворі дають собі із ними раду?» — майнуло в голові. Мабуть, не їздять самі лікарнею, хтось їх мусить возити.

Пана Антонія не впізнала і вже хотіла було вийти в коридор, але старенький махнув їй рукою. Тепер, на постелі, він немовби зіщулився. «То от як виглядає хвороба, — подумала Лінка. — Людина ніби маліє, аж нарешті зовсім зникає». Не чутно було музики з радіо, зате монітор, до якого пан Антоній був під'єднаний, щохвилини видавав якийсь дивний писк. На зап'ястку старого була рурка від крапельниці. Пан Антоній посміхнувся.

— Сідай, сідай, дитино. Це моя онука, — голосно повідомив він трьом стареньким, які цікаво визирали з-за своїх ковдр.

— Ого, нівроку панна, — похитав тремтячою головою один із них, чиє обличчя нагадувало печену картоплину.

— Вони зараз позасинають, — пошепки пояснив пан Антоній. — Вони дуже хворі, не те, що я. Мене тут поклали, бо іншої палати не було, на щастя, операція вже невдовзі. Якщо чесно, то лікарень я дуже не люблю.

— І я ні.

— І взагалі, я тут страшенно нудьгую.

— Воно й не дивно, що ж тут робити. Телевізора немає.

— Є, — пан Антоній кивнув на екран під стелею. — Треба монети кидати. Але краще, коли не вмикають, бо він мене дратує. Мені радіо бракує, але, здається, не можна, інакше Дарек би приніс. Ну, нічого, це лише декілька днів, якось переживу.

— Може, принести вам щось почитати?

— От-от. Я б хотів... Удома лежить така синя течка, у моїй кімнаті за книжками. Прошу тебе, привези її.

— Течка?

— Так, там такі різні... документи. Вони мені потрібні.

Двоє літніх добродіїв справді заснули. Біля третього метушилася якась жінка, певне, дружина.

— А як там сад? — запитав старий.

— Ну, Лукаш має прийти завтра. То приходити йому чи ні?

— А чому ні? Гадаєте, що я звідси не вийду і сад мені не знадобиться?

— Та знадобиться, але якщо ви хворі, то якось воно безглуздо.

— Безглуздо буде тоді, якщо рослини не висадять вчасно. Дитино, мені іноді здається, що лише цей садок мене й підтримує. Я тобі про неї розповідав, правда? — старий несподівано змінив тему.

— Трішечки...

— Ти коли-небудь закохувалася?

— Ви вже мене про це питали.

— Так, так. Не знаю, чому, але ця лікарня погіршує мені пам'ять, я лише тут відчув, що в мене склероз... Я тоді так закохався... як ніколи. Таке лише раз у житті трапляється, дитино. Лише раз. А найгірше, що це я все зіпсував. Не вона, я завжди думав, що вона. Але це не так.

— Ви добре почуваетесь? — Лінка занепокоїлася, чи пан Антоній часом не марить, бо він говорив дедалі швидше, чимраз невиразніше. Дівчина боялася, що решта хворих зараз попрокидається, а вона була певна, що цей монолог призначений не для них. Здається, він і не до неї звертався, швидше до самого себе.

— Я хотів про це, дитино, комусь розповісти перед смертю. Синові не можу, він дуже любив матір, і будь-яка згадка про ту, іншу, його дратує... Я вже й не намагаюся. Тобі можу. Крім того, коли ти сіла на ту гойдалку... — обличчя пана Антонія наче просвітліло, а може, це весняне сонце проникало крізь жалюзі.

— Тільки не хвилюйтеся. Адже вам нічого не загрожує... Кажуть, що це нескладна операція...

Але пан Антоній її не слухав. Поринув у свої спогади.

— Ти виглядаєш так, як вона того дня... Чекала на мене на тій гойдалці, щоб мені сказати. Знаєш, вона була така вродлива, що позувала різним художникам. Я нічого проти не мав, навіть пишався цим. Якби ж то я знав, чим усе скінчиться... Розумієш, вони там пили вино, розважалися, і вона з тим художником...

Лінці аж недобре зробилося. Вона зовсім не хотіла цього слухати.

— Може, води поп'єте?

— Ні. Вона плакала, говорила, що не знає, чому, що все це дурниці, що лише раз. І що це ніколи більше не повториться. Я був тоді молодим хлопцем, мені важко було таке пережити. А вона потім весь час приходила, благала пробачити.

— Вона вас кохала.

— Так. І я її кохав. Усе життя кохав, а пробачити — не зміг. А ти би пробачила? — підвів на неї очі, мокрі від сліз.

— Я?..

— Так. Не сердься, дитино, що я тобі розповідаю такі речі, але я весь день чекав, доки ти прийдеш. Бачиш, ніхто цього не знає. Потім я різне людям казав, що вона виїхала, бо...

— Ви були занадто бідний...

— ...що покинула мене. Навіть моя дружина не знала, що сталося насправді. Розумієш, коли опиняєшся в лікарні, хочеться якось усе виправити. А якщо виправити не можна, то бодай поділитися з кимсь. А тепер дай мені води.

Лінка піднесла пляшку до вуст старого. Пан Антоній пожадливо ковтав.

— Та й спраглий же я після цієї розповіді! — засміявся він. Пан Антоній здавався щасливим. Мабуть, через те, що нарешті комусь розповів, як усе було насправді. Лукаш мав рацію, не був це жодний мезальянс.

— А ви знаєте, що з нею сталося?

— Тепер однаково запізно.

— Чому?

Старий махнув рукою, аж крапельниця похитнулася.

— Обережно!

— А як там мій сад?

— Прийде Лукаш...

— Це твій хлопець, той Лукаш?

— Ні, лише товариш.

— Товариш, товариш, усі так кажуть.

— У мене самі товариші. А хлопець... Зрештою, яка різниця.

Задивилася у вікно. Був погожий сонячний день. Коли Лінка знову перевела погляд на пана Антонія, той уже спав. Дівчина навшпиньках вислизнула з палати, востаннє глянувши на сплячих стареньких. Усі дрімали з відкритими ротами, звідки в різному ритмі вилітали похрюпування й посвистування. Тихо зачинила двері.

Лише доходячи додому, Лінка згадала, що на неї чекає розмова з матір'ю. Мало того, що в неї геть не було сил після цього сповненого вражень дня, то вона ще й не знала, чого власне сподіватися. Нотацій?

Крику? Від самої думки Лінці ставало зле. Вона була втомлена й сердита. Мати чекала на кухні. Кай, мабуть, уже спав, Адам сидів у себе й працював.

— Я залишила тобі обід, — сказала мама.

— Щось мені не хочеться.

— Твої улюблені макарони з тунцем.

— Супер.

Лінка справді не хотіла, щоб це вирвалося з таким сарказмом. Ну чому завжди, коли вона боялася, то нападала першою? На щастя, мати не звернула уваги на її тон.

— Я сьогодні багато думала про все це. Ти багато працюєш у цього пана...

— Антонія.

— Так. По кілька годин щодня. Три або й чотири рази на тиждень. Останнім часом практично щодня. Тобі платять?

— Ну, мамо, якби не ці гроші, то мені б не було чим заплатити за ліцей.

— Тобі вистачає?

Лінка стрималася від якогось ущипливого зауваження.

— Я отримую десять злотих за годину. Вистачає і на ліцей, і на дрібні витрати.

— Ти задоволена?

— Цією роботою?

Розмова почала нагадувати Лінці якийсь інтерв'ю.

— Ну, так... Мамо, мені дуже пощастило. Не доводиться роздавати флаєрів на вулиці чи клеїти пробники в друкарні. Крім того, ми з паном Антонієм подружилися.

— Подружилися? Щоб він тільки не виявився якимсь...

— Ким? Збоченцем? Педофілом? Адже йому вісімдесят років, мамо, що ти таке кажеш! Крім того, невідомо, що тепер буде з моєю роботою. Пан Антоній лежить у лікарні, його оперуватимуть. Звісно, пан Даріуш, його син, сказав, щоб я приходила й далі, але до лікарні, але я ж не можу брати гроші за те, що його провідую...

Лінка раптом відчула страшенну втому. У неї не було сил відповідати далі.

— Це щось серйозне?

— Невідомо. Мамо, я просто падаю від втоми.

— Я пишаюся твоєю статтею. І... ще я хотіла тобі сказати, що ти дуже мужня.

Мужня? Нічого собі. Отже, наступного скандалу не буде. Може, це слово, якого вона досі ніколи в житті не чула, а може, якась лагідність у маминому голосі викликали в Лінки почуття спокою, наче вона знову була дитиною, такою, що принесла додому п'ятірку, а батьки її хвалять.

— Ти щось казала про якісь макарони? Знаєш, якщо чесно, то може, я трохи б під'їла?

* * *

Адріан порозкладав на письмовому столі книжки й зошити. Старанно, сподіваючись, що це допоможе йому зосередитися. Тоді ручки, рядочком. І ще олівці. А тоді зітхнув. Йому так її бракувало. Він мріяв про те, щоб торкнутися Лінчиного волосся, скуйовдити його, як колись. Але це, звісно, було *out of question*, годі й мріяти. Найгірше, що навіть поговорити про це не міг. Батько після маминої смерті наче провалився до якоїсь чорної прірви. Адріан іноді замислювався, чи це кохання, чи швидше докори сумління. Тато не міг собі пробачити, що нічого не помітив, що замало цікавився тим, що відбувалося вдома. Що не зміг запобігти.

В Адріана не було жодного друга, якому можна було розповісти про те, що сталося. Весь останній рік його найкращим другом була Лінка, це з нею він ділився усіма своїми справами, тим, що його хвилювало чи засмучувало. Тож він продовжував писати до неї мейли, яких ніколи не вишле. У папці «Робочі копії» їх назбиралася чи не сотня...

КВІТЕНЬ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Ліночко,

Ти й не уявляєш, що я відчуваю. Даремно я надіслав Тобі того листа, але Ти мене страшенно вразила. Мені було дуже боляче. Зрештою, боляче щоразу, коли я бачу Тебе в ліцеї на перервах. Ти так близько, і водночас так далеко. Щоразу, коли думаю, скільки Твоїх найкращих почуттів я змарнував через власну дурість, як скривдив Тебе. Мені так хочеться торкнутися Тебе, поцілувати. Я намагаюся готуватися до випускних, щоб трохи забутися, але в мене не дуже виходить. Усе весь час згадується. Якими щасливими були ті кілька місяців із Тобою! Гадаю, що невдовзі складу іспити й зникну назавжди із Твого життя. У хвилини повного розчарування мені здається, що тоді буде легше, бо бачити Тебе щодня в коридорі — це невимовні торттури. А тоді мене охоплює страх. Невже це буде кінець? Справді кінець? І я ніколи більше Тебе не побачу?

Знаєш, як я Тебе кохаю?

А.

* * *

Лінка не зовсім уявляла собі, як це краще зробити. Пан Антоній не хотів, аби син довідався про синю течку, а Лінка була майже переконана, що коли передасть йому батькове прохання, він супроводжуватиме її під час пошуків. Тому дівчина квапилася, сподіваючись застати вдома тільки пані Стасю. А вже їй вона наплете, що там якісь документи. Подзвонила, але ніхто не відчиняв, і Лінка натиснула на клямку. Справді, пані Стася не чула дзвоника, бо пілососила вниз. Лінка силкувалася перекричати галас.

— Доброго дня! Пан Антоній просив, щоб я дещо взяла з його кімнати й принесла до лікарні, можна?

— Що таке? — літня пані була глухувата, а що пилосос продовжував гудіти, вона взагалі нічого не чула. Зрештою, вимкнула його й кивнула головою, коли Лінка повторила запитання.

Дівчина вибігла нагору й відразу знайшла потрібну полицю і течку. Звичайно, вона б радо зазирнула досередини, проте втрималася. Удаючи, наче дуже поспішає, Лінка побігла до дверей. Краще, щоб пані Стася не почала допитуватися. Завивання пилососа раптом ущухло.

— Я цю течку знаю, — озвалася пані Стася й схопила Лінку за руку.

Лінка здригнулася. Пані Стася міцно стискала її за плече, дивно, що слабовита старенька виявилася такою дужою.

— Знаєте? — перепитала Лінка таким тоном, наче йшлося про щоденну газету. — Цю папку прохав принести пан Антоній... Я не знаю, що там.

— Зате я знаю. Навіть тепер він не може про неї забути, старий дурень.

— Про неї?

— Іди вже, — старенька відпустила її. — Нехай уже. Це, мабуть, однаково не триватиме довго.

Лінка проковтнула слину.

— Що ви маєте на увазі?

— Та ж він важко хворий. Це невдовзі скінчиться.

— Неправда! Не кажіть такого!

— Згадаєш мої слова, я в житті набачилася. Люди помирають, навіть ті, хто не поспішає на той світ.

Лінка вибігла на вулицю, порушуючи всі можливі правила дорожню руху, перетнула дорогу й ускочила до автобуса. Втиснувшись у сидіння, вона намагалася заспокоїти калатання серця. А тоді легенько зняла гумки з ріжків течки. «Я тільки зазирну, — подумала вона. — Адже це нікому не зашкодить». Побачила аркуші: білі, світло-рожеві, у лінійку, усі помережані рівними рядками акуратних літер. І ще кілька чорно-білих фотографій, вибляклих від часу. Відхиливши крильце течки, Лінка роздивлялася дівчину зі світлим волоссям, зібраним у кінський хвіст. Незнайомка й справді була дуже вродлива. Раптом Лінці зробилося ніяково, що вона отак

нишпорить у чужих спогадах. Яке вона має право? Автобус зупинився в центрі. Треба було ще пересісти на трамвай, щоб доїхати до лікарні.

Коли вбігла до палати й побачила порожнє ліжко, їй здалося, що вона чує слова пані Стасі: «Він тяжко хворий. Це не триватиме довго».

— Де він?! — скрикнула дівчина.

Якийсь дідок прокинувся і щось пробурмотів. Другий дивився так пильно, що Лінка знітилася.

— Його забрали! — промовив старенький так голосно, що Лінка аж підстрибнула з переляку.

Палата раптом закружляла довкола неї, Лінці стало недобре. Перед очима маячила картина тіла, прикритого білим простирадлом.

— На аналізи! — гаркнув за мить дідок.

Як і всі глухуваті люди, він говорив заголосно.

— О, вже їде! Пане Антонію, онука, певне, перелякалася, — звернувся він до старого, що саме в'їжджав на візку до палати. — Певне, дуже за вас непокоїться.

Лінка відчула таку слабкість, немовби страх, що примушував її якось триматися, раптово попустив. Сіла на ліжку, а тоді розплакалася.

— То кажеш, що вона на тебе нагримала? — пан Антоній поклав течку на ковдру й обхопив її руками.

— Вона була незадоволена. Через цю течку. Пані Стася... — Лінка наважилася запитати, — вона давно у вас працює?

— Давно. Завжди працювала. Коли прийшла, то була десь така, як ти. Приїхала з маленького містечка, власне, села. Хотіла заробити, щоб допомогти рідним. Діти там залишилися маленькі, а батько загинув, коли рубали ліс. Так і залишилася. Знаєш, ми дуже прив'язалися одне до одного. Ми ж були майже однолітками.

— А в неї власної родини немає?

— Та ні.

«Як воно, — подумала Лінка, — усе життя працювати в такій родині, займатися чужими дітьми, стелити чужі ліжка?» А потім замислилася, що між ними сталося. Бо щось напевне було, у цьому вона не сумнівалася. Глянула на пана Антонія, і раптом він видався їй таким беззахисним.

— Пане Антонію... Як ви себе почуваєте? Я хвилююся за вас...

— Усе гаразд, дитино, нічого зі мною не станеться. Обіцяю.

* * *

Лукаш мугикав під носом якусь мелодію. Лінка ще з вулиці почула його й зупинилася. Може, не заважати йому? Бо коли хтось робить те, що любить, краще не втручатися. А вона може сказати, що їй подобається її життя? Адже вона вчиться в омріяному ліцеї. Багато фотографує, почала писати, їй вдалося знайти роботу. Здається, усе чудово. От тільки — чому вона не почувається щасливою? Чому їй постійно чогось бракує? Невже причина в хлопцеві, точніше, у його відсутності? Невже все завжди мусить обертатися довкола цього? Іноді їй здавалося, що життя без Адріана позбавлене сенсу, і тоді вона сердилася на себе. Лінка ніколи не була романтичною й не хотіла такою бути. Їй хотілося просто забути про все й зайнятися собою, фотографіями, писанням. У неї були шанси чогось досягнути в житті. А вона проводила вечори, пишучи листи Адріанові в його шикарному календарі за двісті злотих. Певне, геть схибнула. Їй раптом закортіло поїхати додому й негайно спалити той календар. Її роздуми урвав голос Лукаша.

— Агов, принцесо! Перепрошую, що порушую твою задуму, але ти замалим не розвалила паркан. Ходи сюди швиденько, я щось тобі покажу.

Вбраний у якийсь старий робочий одяг і зелені гумові рукавиці, Лукаш присів навпочіпки над купою листя.

— Що ти хочеш мені показати? Новий сорт бур'яну?

— Щось таке. Глянь, що я тут знайшов.

Між сіро-бурими пагонами й засохлими рослинами блиснуло щось блакитне.

— Незабудки?

— Лінко, зглянься, які незабудки о цій порі року? Крім того, вони ж геть інші. Це барвінок. А там далі — крокуси й примули.

— Неймовірно, тобто, навіть якщо в саду нічого не робити, він однаково живе?

— Так. Сади живуть власним життям. І це мене найбільше в них захоплює. Не думала, звідки взялася тут ця ліщина?

— А це ліщина? Мабуть, хтось посадив. Той, хто полюбляв горіхи.

— Не думаю. Ніхто при здоровому глузді не посадив би дерева біля паркану. І ялини не посадив би... І дуба теж, бо оце маленя — дуб.

Люди зазвичай садять фруктові дерева, зрештою, можеш запитати у свого пана Антонія. Та гадаю, що це не люди зробили.

— Тоді звідки тут узялися всі ці саджанці?

— Тут неподалік Скаришевський парк. Там повно білок, які іноді навідують Саську Кемпу. Приносить така білочка горішок, ховає собі на зиму й забуває. Друга обгризе шишку, от і маєш уже два деревця. Летить сойка, кидає жолудь...

І все це залишається. Якщо вчасно не викопати, то за кілька років маєш лісок.

— І що ти з ними зробиш?

— Як це що? Залишу. Знаєш, такі дикі садки по-своєму неповторні. Найважливіше тепер — це повидирати бур'яни і якимось усе впорядкувати. А деревця — шкода їх. Якщо їм вдалося тут вирости, нехай і далі ростуть. Добре, що парк досить далеко, інакше тут давно буяв би ліс.

Лінка сіла на гойдалці й примружилася. Сонце просвічувало крізь хмари й поступово примушувало все прокинутися. Не лише барвінок чи як там звалися ці блакитні квіти, але і її саму теж. Після того, що вона почула про білок та сойок, Лінка по-іншому дивилася на садок. Раніше вона завжди бачила тільки хаос. Але за ним ховалася ціла історія, доволі логічна, хоча й безладна. Лінка уявляла собі, як садок зростав із самосійок, насінин, зерняток... Тих, що приносили птахи, вітер. Раптом вона усвідомила, що так можна сприймати все. Комуś невтаємниченому їхня родина могла нагадувати пазли з різних наборів. Вона, мати, Адам, Кай, Касьчин батько, Каська... І друзі теж важливі — Наталія, Оскар, Лукаш. Може, наше життя іноді нагадує такий безладний садок, де різні люди зростають, мов ті самосійки? Лінка дивилася на Лукаша, який завзято полов. Хлопець кидав нові й нові бур'яни на купу сміття. «А цей Лукаш дуже навіть нічогенький, — подумала Лінка. — Цікаво, що було б, якби він нею зацікавився? Почала б із ним фліртувати?» Може й добре, що вона над цим не замислювалася. З іншого боку, може, вдалося б забути про Адріана? Зістрибнула з гойдалки й присіла біля Лукаша.

— Допомогти? — запитала вона.

— А хіба тобі не треба до лікарні? Ага, пані Стася казала, щоб ти до неї підійшла, вона хоче щось передати для пана Антонія.

Лінка цьому не зраділа. Остання розмова з пані Стасею до приємних не належала.

— Іще хвилиночку, — сказала Лінка, щоб якось віддалити зустріч зі старенькою. — Я хочу ще раз глянути на цей...

— Барвінок?

— От-от.

— Добре, дитино, що ти прийшла, — пані Стася саме переливала щось із каструлі до слоїка. — А я бульйончику зварила, віднесеш Антосеві, бо чим там його годують, невідомо. Я його рушником закутаю, то він буде теплий, а якщо прохолоне, то попрохаєш там котрусь із медсестер, щоб тобі підігріли. Я вранці була, галушечки йому молочні занесла, то вони нічого не мали проти.

«Антосеві?» Лінка вперше почула від пані Стасі, щоб вона так казала про нього. «Галушечки молочні?» Нічого собі!

— Панові Дареку довелося поїхати у відрядження, то його в лікарні нині не буде, але гроші тут для тебе залишив...

«Гроші, — подумала Лінка. — І за віщо? За те, що я провідую старенького?» Лінка почувалася як остання шахрайка.

— Не треба мені цих грошей. Я його провідую не тому...

— Ну, але пан Дарек сказав...

— Неважливо. Не хочу і все, — твердо сказала Лінка й відсунула від себе конверт, навіть не зазираючи досередини. Пані Стася глянула на неї якось приязніше. А може, їй лише здалося?

— Ну, усе готове, — пані Стася простягнула Лінці плетеного кошика, у якому стояв слоїк, загорнутий у два махрові рушники. — Чекай-но, покладу ще й кілька помаранч.

Лінка із сумнівом глянула на кошика. Він здавався їй допотопним.

— І мені із цим їхати?

— А що? Занадто важке?

— Ні, що ви!

— Раніше лише з такими кошиками ходили, а ці поліетиленові торбинки — просто гидота! Мало того, що вони забруднюють докільля, то ще й у них усе мнеться. Ти тільки не забудь принести назад, то завтра я знову супу йому передам. Завтра прийдеш?

— Прийду, прийду.

— Ой, як добре, що ти туди поїдеш. Бо в мене вже геть сил немає.

Лінка взяла кошика в руки. Вигляд у неї справді був чудернацький, вона наче збиралася на пікнік за місто. Перелякано подумала, що їй доведеться їхати із цим до лікарні, потім з лікарні додому, а завтра знову на Нобеля... Супер. Хоч би нікого не зустріти дорогою.

Пан Антоній виглядав краще, або їй так здалося. Може, справа була в тім, що Лінка вже встигла звикнути до лікарняної атмосфери? Решта хворих також не видавалися такими страшними, тим більше, що вони лагідно усміхалися, щойно Лінка заходила до палати. «Пане Антонію, онука прийшла!» — гукали.

— Післязавтра знаменний день, — мовив пан Антоній, коли Лінка сіла на білому металевому стільчику біля ліжка. — Операція!

— Ой, Боже! — вихопилося Лінці.

— Ніяке не «ой, Боже»! Нарешті! У мене просто сил уже немає тут сидіти. Хочу на повітря, бо надворі весна. А тут що? Юрба змаразматілих стариганів! Але це вже недовго...

— Не хвилюйтеся, усе буде добре.

— А я зовсім і не хвилююся, це ти переймаєшся. І зовсім даремно. Непокоїшся через старого дідугана? Чи боїшся, що втратиш роботу, якщо я помру?

— Будь ласка, не жартуйте так.

— Гарзд обіцяю, але за однієї умови.

— Якої?

— Що виконаєш моє прохання й не сміятимешся з мене. Бач, дитино, це таке собі... Ну, те, про що я прошу. Справа в тому, що я хотів би, щоб ти мене сфотографувала. Ніхто мене давно не фотографував, востаннє, мабуть, ще коли Дарек був молодим... Дружина іноді робила фотографії, та по її смерті вже ніхто. А я хотів би, щоб онукам залишилося на згадку. Якщо ці онуки взагалі будуть...

— То, може, коли вийдете з лікарні, я вам цілу фотосесію зроблю. У садку!

І чого вона сама про це не подумала? Так вихвалялася своїм фотографічним ліцеєм, проте ніколи не зробила жодної фотки в цьому домі, наче старих людей не можна фотографувати. Їй зробилося ніяково.

— Краще приходь завтра. Ніколи нічого не знаєш. Люди, буває, після наркозу не прокидаються.

- Ви ж обіцяли!
- Ну, обіцянка за обіцянку. То як?
- Гаразд, — погодилася Лінка, вдаючи, наче роздумує.

Іноді Лінці здавалося, що її так поглинає позашкільне життя, що ліцей зробився якимсь незначним додатком. Вона майже щодня ходила на Нобеля, тепер ще й до лікарні. Їй вдавалося заробляти на ліцей, проте для навчання часу не залишалося.

Уранці Лінка прокинулася, підбадьорена думкою про пообідню фотосесію пана Антонія. Заняття треба було якось пережити. Навіть уроки фотографії вже не так її захоплювали, як раніше, мабуть, через те, що на них верховодив Азор зі своїми прибічниками, Мариською й Зузою. Завжди важко пасти задніх. Крім того, довелося зізнатися, що вона постійно щось завалювала. Що ж, нелегко бути найкращою на уроках фотографії, якщо вона весь час не виконувала домашніх завдань і проектів. Наближався термін підготовки річного проекту. Часу залишалося тільки до травня. Роботи учнів мали показати на виставці. На початку червня в ліцеї відбувалася виставка, а після неї пікнік. Лінка не лише не знаходила на все це часу, їй бракувало ідей. Після розмови з пані Юлією Лінка справді почала фотографувати більше, навіть щодня, але їй здавалося, що це не для неї. Воліла присвятити справі більше часу, зосередитися. Крім того, фотоапарат був занадто важкий, щоб скрізь його тягати. «Ех, — подумала дівчина. — Нарікаю й нарікаю, а тут треба просто взятися до роботи», Адже вона не може розчарувати пані Юлію. Передусім її. Крім того і мама, і Адам теж, мабуть, хотіли би побачити її успіхи. Вони б нею пишалися, якби побачили на виставці гарні фото.

На математиці Лінка куняла. І чому ці вирази так на неї впливали? Це навіть краще, ніж лічити баранів. Щойно на дошці з'являлися якісь ікси й графіки функцій, Лінці відразу заплющувалися очі. Чому в цієї маленької непоказної жіночки завжди такий сумний голос? Може, тому, що постійно доводиться мати справу із числами й формулами? Звичайно, Лінку викликали до дошки. Дівчина стояла перед класом, зіщулившись, наче таким чином могла уникнути вбивчого удару.

— Ну, звичайно, — зітхнула пані Ліліана й глянула на неї ще сумніше, ніж завжди.

«Боже мій, зараз вона заплаче», — подумала Лінка.

— Тобі відомо, що ситуація в тебе не блискуча?

— Тобто?

— Тобто зовсім кепська. У тебе зарахована тільки одна контрольна.

Так отож. Лінка знала, що в неї гарна оцінка лише за одну контрольну. Четвірка. Це було майже диво, але тоді все вдалося. То був чи не єдиний раз, коли вона як слід засіла за математику. Та наступні дві контрольні Лінка написала погано.

— То в підсумку виходить задовільно? — тихенько запитала вона.

— Бачу, що середнє арифметичне ти таки засвоїла, — зітхнула вчителька. — Але пробний випускний ти написала на десять відсотків. А це ще одна двійка.

— Але ж цей пробний не враховується! Ви ж самі сказали! Що це лише для перевірки! Ви ж не мали ставити ці оцінки! Ми ж лише в першому класі! — Лінці здалося, ця вся історія з випускним — це вражаюча, ну просто вражаюча несправедливість.

— Ця оцінка не є вирішальною, але вона враховується. Я спеціально підготувала завдання так, щоб там було лише те, що ви засвоїли в гімназії й у першому класі ліцею. Щось ти занадто мудруєш, Халіно. Тобі не здається, що твоїх зусиль поки що замало, аби мати добру оцінку за семестр?

— Але ж семестр іще не закінчився.

— Якби ти рахувала так само гарно, як балакаєш, то справді багато б чого досягла! Одна гарна оцінка протягом семестру — і це все. Та ще й не відомо, чи ти сама на неї заслужила. Четвірка! Навіть не віриться, якщо подивитися на решту оцінок, правда?

— Я не списувала! Просто вивчила!

— То вивчи ще раз. Ти маєш переписати ці дві контрольні. А наступної середи прошу, щоб прийшла мама.

«Цього мені ще бракувало. Тепер ще й математику доведеться підганяти. Цікаво тільки, коли, — Лінка відчула, як її очі наливаються сльозами, але втрималася й не заплакала. — Щось я занадто тонкосльоза стала». Що ж, контрольні вона перепише, гірше, що маму викликають до школи, доведеться їй наслухатися. Знову. Лінка зітхнула. Доведеться попросити Адама... Адже тоді він їй допоміг. Ну, чому все завжди так складно?

Пан Антоній чекав на неї причепурений і зачесаний. У білій сорочці й із якоюсь шовковою хусткою на шиї.

— Це фуляр, — пояснив він Лінці.

— Звідки ви це витягли? — запитала вона й відразу подумки вилаяла себе. Невже вона завжди мусить бути такою прямолінійною. — Вам син привіз? — ну от, знову. Просто непогамовна цікавість. Лінці аж серце стиснулося, бо дівчина раптом усвідомила, що пан Дарек дуже рідко провідував батька в лікарні. Принаймні вона його тут жодного разу не бачила.

— Стася привезла. Вбрала мене й зачесала.

Лінці здалося, що хвороба пана Антонія якось спричинилася до покращання стосунків між ним і Стасею. Так воно буває, що лише тоді, коли хто-небудь захворіє, ми усвідомлюємо, наскільки близька нам ця людина. А тепер от бульйончики, цей фуляр і все таке. Цікаво, їй просто здалося, що пан Антоній ледь зашарівся?

— Гарно виглядаєте.

Лінка підійшла до вікна й відсунула штору.

— Потрібно багато світла.

Встановила баланс білого, діафрагму й час.

— Я спочатку так собі поклацаю, добре? Ви поки якось спеціально не позуйте, я подивлюся, чи параметри відповідні.

— Гаразд, пані фотограф, як скажете.

Лінка знала, що це буде нелегко. Бо як сфотографувати когось у лікарні так, щоб це не здавалося сумним? Встановила невелику різкість, принаймні тло буде розмите. Обличчя у профіль, анфас, усміхнене, серйозне. Вона переглядала фотки й раптом впала в паніку. Бо все й далі виглядало дуже сумно. Жодні усмішки, жоден фуляр не допомагав. Вони були в лікарні, от і все. На щастя, у пана Антонія було цікаве обличчя. Фотографії можна викадрувати, побавитися із чорним і білим, щоб заговорили риси й тіні... Тоді обличчя робиться більш пластичним, майже театральним. Може, зробити так, щоб узагалі не було видно, що це лікарня? А може, навпаки, підкреслити драматизм ситуації? Адже пані Стася казала...

— Чого ти так замислилася?

— Нічого, усе гаразд. Справа в тому, що лікарня — невеселе місце. А я хотіла би зробити вам погідні фотографії. Бо ви завжди такий веселий, у вас таке почуття гумору...

— Ти тільки тут мені не рюмсай, бо об'єктив замочиш, і що буде? Присунь мені крапельницю.

— Що ви збираєтеся зробити? Адже так не можна!

— Та ну, все можна, — засміявся старенький, а тоді обкрутив собі руркою крапельниці голову, а пляшку приставив до голови, неначе індіанське перо.

— Я вождь Сліпа Кишка, — заявив він і поважно кивнув головою.

Лінка клацала фотку за фоткою, у різних ракурсах. Вона ледь стримувалася, щоб не розреготатися. Радісний настрій передався й решті пацієнтів, а пан Антоній вочевидь був у своїй стихії. Виявилось, що в нього неабиякі акторські здібності! Старенький витягнув з рамки на ліжку графік температур і саме збирався зробити з нього човника, як до палати зайшла медсестра й суворо глянула на всіх.

— Що тут відбувається! Пане Антонію, будь ласка, повертайтеся до ліжка, а ви, панночко, перестаньте фотографувати. Це лікарня, а не якесь кабаре!

Пан Антоній слухняно заліз під ковдру й зробив смиренне обличчя, а тоді підморгнув.

— Пробачте, — Лінка намагалася врятувати ситуацію. — Але дідусеві нині страшенно весело. Може, це після ліків?

— Він не отримує жодних ліків, — сухо відказала медсестра.

Лінка заховала фотоапарат і сиділа тихенько. Медсестра обійшла палату. Хихотіння й смішки вщухли. Тож вона лише насварилася пальцем на пацієнтів і вийшла, залишивши двері відчиненими.

— Ну, і як фотосесія? — запитав пан Антоній, приклавши пальця до вуст. — Тільки тихенько, щоб та холера знову не прийшла.

— Чудово, — так само пошепки відповіла Лінка. — Справді. А тепер відпочивайте, бо завтра вам знадобляться сили.

— Авжеж, бо під наркозом доведеться попрацювати! Іди вже, дитино, йди, ти втомилася.

— О котрій ця операція?

— Уранці. Тримай кулаки.

— Триматиму, — пообіцяла Лінка. Їй раптом захотілося розплакатися.

— Не хочу більше бачити тут це сумне обличчя. Нічого зі мною не станеться. Маю до тебе прохання, — пан Антоній витягнув із шухляди

конверта. — Якщо зі мною щось станеться, будь ласка, надішли цього листа.

То був звичайний конверт із адресою. Гренадирів, 18. Лінка гадки не мала, де це, та воліла не розпитувати, для кого призначено цього листа. Вона сподівалася, що їй не доведеться його надсилати. Швиденько вкинула конверт до торбини. Потиснула панові Антонію руку одночасно заплющуючи очі й силкуючись не розревітися.

— Перепрошую, панночко! — погукав один з пацієнтів, дуже хворий чоловік, такий худий, що здавалося — він от-от зникне.

— Що сталося? — Лінка підійшла ближче.

— А ви б не могли й мене сфотографувати? Я б хотів мати таку звичайну фотографію.

— І мене! — вигукнув другий.

Лінка відчула, як усередині їй щось стиснулося.

— Мабуть, я ще трохи залишуся, — посміхнулася вона до пана Антонія й приготувала фотоапарат.

Уже смеркалося, проте світла було цілком достатньо.

Розплакалася вона лише вдома, переглядаючи фотографії. Сміялася, дивлячись на ті із крапельницею на голові й у тюрбані, зробленому з газети, плакала, вдивляючись в обличчя старих людей, хворі, змучені. Але всі хотіли, щоб їх сфотографували. Для дітей, для онуків. Не дивно, що люди так люблять фотографію. Не дивно, що вона сама її любила.

Лінка заснула досить пізно. Їй снилася лікарня й пацієнти. Прокинулася о шостій ранку, перед очима стояв пан Антоній. Згадка про вчорашню фотосесію викликала на обличчі усмішку. Яке в нього чудове почуття гумору! А раніше вона цього так не зауважувала. Пан Антоній завжди жартував, проте лише в лікарні це зробилося помітним, мабуть тому, що там людям переважно не до смішків. Цікаво, а ця жінка, Олівія, була веселою? І чи жива вона? Чи можна її відшукати? Раптом крім утоми й страху Лінка відчула збудження. «Ого, у мені знову прокидається дух шукача пригод», — подумала вона. Того ранку вона збиралася до ліцею вдвічі довше, бо обіцяла собі, що триматиме кулаки за пана Антонія.

У ліцеї поклала мобільку з вимкненим звуком на парту. Вона знала, що цього робити не можна. Чекала на звістку, проте аж до обіду телефон не подавав ознак життя. Лінка міркувала, як довго триває така операція. Пополудні в них була математика, і вчителька знову викликала її до дошки. Невже математика мусить бути щодня? Мало їй учорашнього... Нині могла б дати їй спокій. Лінці ніяк не вдавалося зосередитися, коли почала записувати рівняння на дошці, побачила, що телефон вібрує на парті.

— Перепрошую, — Лінка підбігла й схопила мобільник.

Вона геть забула, що в ліцеї заборонено користуватися телефонами.

— Спасибі, спасибі, що подзвонили! Дуже вам дякую, я так хвилювалася! — вигукнула вона на цілий клас.

Усі на неї витріщалися, а вона аж підстрибувала з радощів.

— Вийшло, вийшло! Операція пройшла вдало!

— Це хтось рідний? — запитала математичка.

— Ну, так... Це пан Антоній. Мій... дідусь.

А тоді повернулася до дошки й дописала завдання.

На перерві до Лінки підійшов Оскар. Дівчина сиділа на канапі в переході між коридорами й метляла ногами від щастя.

— Я й не знав, що ти так заприятлилася із цим паном Антонієм. Це той, у кого ти працюєш?

— Так. Я теж не знала, що так цим перейматимусь. На щастя все добре закінчилося. Я так хвилювалася. Слухай, до речі, а як би ти взявся за пошуки якоїсь людини?

— Тобто когось, хто зник? Є така організація «Ітака»...

— Ні, не в цьому справа. Я тобі розкажу, але пообіцяй, що нікому не розпатакаєш.

— Звісно!

І Лінка переповіла йому всю історію.

— Розумієш, треба порозпитувати на цій Саській Кемпі. Може, удасться відшукати художників, яким вона позувала... Якщо ті ще живі. Це трохи неначе журналістська робота. Але ти ж таке любиш, га?

— Ну... мабуть, що так.

Вони й не помітили, коли задзеленчав дзвінок. Разом пішли на урок історії, добряче запізнившись. Звичайно, Азорова банда відразу почала перешіптуватися й пліткувати про них. Але Лінці було байдуже. Вона мала нову мету.

Удома відразу залізла в інтернет. «Художник Саська Кемпа», — набрала в Гуглі. Вискочили численні адреси й телефони. Було навіть кілька портретистів. Та переважно всі вони народилися в сімдесяті або шістдесяті. «Замолоді», — зітхнула Лінка. Звичайно, могло трапитися, що хтось із них походив з мистецької родини, і його батьки могли щось пам'ятати. Лінка почала нотувати їхні мейли, щоб написати листа, аж тут її увагу привернуло оголошення: «Свято Саської Кемпи. Вернісаж „Художники Саської Кемпи 1900–2012“». «Ось воно!» — зраділа Лінка. Коли цей вернісаж? У травні! Це вже невдовзі! Дівчина знову відчула приплив адреналіну. Оце і є та журналістська жилка, про яку говорив Оскар.

ТРАВЕНЬ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Лінко!

Я знову бачив Тебе із хлопцем із Твого класу. Що вас об'єднує? Знаю, що після всього, що сталося, не маю права навіть питати. Але відчуваю такі ревності... Ти й не підозрюєш, як мене це мучить. Уявляю собі, як ви цілуєтесь, розмовляєте й почуваюся так, наче мене хтось ножем ріже. Знаю, знаю, це не моя справа. Та що мені робити, якщо Ти снишся ночами? Якщо я не можу навіть дивитися на «Оksamит»? Бо якби зайшов досередини, то плакав би, мов дитина, мов останній слабак. Я розумію, що мужчина не може бути таким вразливим, я мушу опанувати себе, щось зробити, але не можу. Ти так близько, достатньо руку простягнути, і водночас — так далеко. Проходиш повз мене в коридорі й відвертаєш погляд.

Я знаю, що заслужив на все це.

Але я так страждаю, Лінко.

А.

* * *

Пан Антоній вийшов з лікарні, нині вона мала відвідати його вже на Нобеля. Штовхнула хвіртку й перше, що помітила, це сад, який протягом цих двох тижнів, коли вона тут майже не бувала, неначе ожив. «Лукаш таки впорався», — подумала Лінка. Цікаво, чи приходитиме він і далі, і чи побачаться вони взагалі. Люди — немов супутники. Приходять, ідуть геть. Із Лукашем вона давно не розмовляла, хіба що бачилися раз, коли Лінка прийшла по ту синю течку. Потому він не намагався з нею зустрітися. Може, йому тоді здалося, наче вона за ним упадає? Лінці зовсім не хотілося, щоб так вийшло, їй шкода було втратити друга. Мабуть, коли він приведе до ладу садок пана Антонія, то зникне назавжди з її життя. Адже нічого

спільного, крім цього саду, у них не було. Шкода. Може, якби в неї щось склалося з Лукашем, то вдалося б забути Адріана?

Хтось погукав її з вітальні. Панові Антонію постелили на дивані.

— Добре, що ти почула. Бо вибігла б нагору, побачила порожнє ліжко й відразу б перелякалася, га?

— Напевно, — усміхнулася йому Лінка.

— Чайку тобі зробити? — погукала з кухні пані Стася.

— Будь ласка! — відповіла Лінка. — Пані Стася нині така привітна...

— Мені здається, — пошепки мовив пан Антоній, — що вона до мене трохи, ну, прив'язана. Що хвилювалася за мене.

— Звичайно, — відповіла дівчина. — Як ви почуваетесь?

— Чудово, дитино. Так, наче нове життя виграв у лотерею.

— Я хотіла вам це віддати, — простягнула листа старенькому. Але пан Антоній раптом зникнув.

— Заховай, може, іншим разом. Мені б не хотілося, щоб Стася його знайшла. Розумієш, це старі справи, а лист... Нехай буде в тебе. Може, колись знадобиться. У моєму віці життя може виявитися коротшим, ніж ми гадаємо.

— Припиніть, будь ласка!

— Добре, добре. Бачу, що мій чорний гумор тобі не до вподоби.

На святі Саської Кемпи уся вулиця Французька була буквально заставлена ятками. Лінка не могла втриматися, зупинялася біля кожної з них. Намиста, керамічні сердечка, хутрянні котики. Може, купити такого Каєві? Удома в малого був рудий котик із чорними блискучими очима. Кай обожнював його й ласкаво називав Муфтиком. «Що ж, Муфтик отримає товариша», — подумала Лінка, платячи аж двадцять злотих за чорного котиська. Подарує малому на день народження.

Крім яток, на Французькій було чимало аматорських театральних і музичних гуртів. Хтось співав пісні Осецької, якийсь хлопець грав на пляшках, наповнених водою. Звуки зі сцени змішувалися із плачем дітей, яким батьки щойно відмовилися купити повітряну кульку чи цукрової вати. Невизначена квітнева погода нарешті зробилася посправжньому весняною. Лінка зняла плаща й звернула на вулицю Захисників.

Десь тут має бути галерея, у якій півгодини тому почався вернісаж. Лінка наддала ходу.

Галерея була невеличка. Відвідувачі, переважно, на жаль, молоді, тому — як відразу оцінила Лінка — непридатні за віком, попивали червоне вино, яке щедро наливала їм якась літня пані, мабуть, одна з художниць, убрана в коричнево-червону сукню й коралі з мушель. Крім неї в залі не було нікого старшого, зрештою, галерея однаково світила пусткою. Лінка почала роздивлятися картини, їй ніяково було роздивлятися тільки людей. Зрештою, картини виглядали цікаво, хоча й підібрані невідомо за яким принципом. Вулиці, портрети, натюрморти... Дівчина вдивлялася в обличчя портретів, сподіваючись, що відшукає дівчину з фотографії, от-от десь натрапить вона на це волосся, зібране в кінський хвіст, ці уста, очі. Але нічого такого не знайшла. На картинах часто повторювався підпис: «Менцель». Тут стільки його робіт, а митця немає?

Молодь почала виходити, і Лінка зрозуміла, що мусить щось зробити, інакше знову нічого не довідається, і залишиться з тим, із чим і прийшла. Що ж, доведеться йти ва-банк.

— Перепрошую, — підійшла до художниці, яка прибирала порожні пляшки й келихи. — Я шукаю пана Менцеля.

— А навіщо? — скрипучим голосом запитала жінка.

— Я домовилася з ним про інтерв'ю про виставку. Для «Активіста», — вигадала першу-ліпшу назву, яка спала на думку.

— Тоді нині в тебе вже нічого не вийде. Хіба що підеш до «Чорного кота» і він буде в стані з тобою балакати.

— До «Чорного кота»?

— Авжеж, він там завжди просиджує.

— А де це?

— Там, — показала жінка за вікном. — Недалечко.

Того «Чорного кота» Лінка шукала добрячих півгодини. Ніхто й не чув про таке місце. Нарешті дівчина перестала розпитувати перехожих і вирішила довіритися власній інтуїції. Звернула на одну з маленьких вуличок, абсолютно безлюдну. Дорогою навіть пса не перестріла. Зате знайшла бар.

Штовхнула двері й побачила кількох чоловіків, що сиділи за круглим столом з темного дерева. Перед кожним стояв кухоль пива, а поруч ще кілька порожніх.

— Ото колись була житуха! — вигукнув сивий вусань. — Дотації нам давали, стипендії з міністерства...

— Колись, колись... Ти вже й не пам'ятаєш, як воно було колись. Сподіваюся, таке ніколи не повториться.

Крім них у барі не було нікого. Офіціантка саме поставила перед вусанем чергового кукля з пивом та він цього навіть не помітив, бо втупився в Лінку, а за ним і решта його товаришів.

— Шукаєш когось? — поцікавився вусань.

— Я шукаю... художників із Саської Кемпи, — посміхнулася Лінка. — Хочу інтерв'ю зробити.

— Інтерв'ю, го-го! — зареготав худий, маленький чоловічок у костюмі й жовтій краватці. — З нами?

Лінка зніяковіла.

— До шкільної газети, — знову збрехала вона, може й даремно. — Але це так, при нагоді.

— Якій іще нагоді?

— Я хотіла б написати про виставку до шкільної газети, але насправді декого шукаю.

— Кого? — зацікавився вусатий.

— Колись тут, на Саській Кемпі мешкала така дівчина, і вона, кажуть, позувала художникам.

— Ой, скільки їх тут було, таких дівчат! — товстун у смугастому костюмі раптово пожвавився.

— Море, — підхопив інший.

— Непрохані вистрибували з усіх лахів і позували, у чім мати породила, заради мистецтва. Ото часи були...

— Ой, дайте спокій, зараз теж дівчат повно, треба тільки знати, де шукати. А часом і самі приходять, — захихотів чоловічок у жовтій краватці.

— Її звали Олівія, — не здавалася Лінка. — Волосся, як у мене, але світліше, вона його у хвіст збирала, ось так.

— Ой, скільки таких дівчат було.

— Але вона, кажуть, була дуже вродлива. Найвродливіша.

— Не знаю. Хіба Тадеуша запитати?

— О, справді, Тадека запитай.

— А хто це такий?

— Ой, ким він тільки не є! — бородатий відсърбнув ковток пива, піна залишилася на вусах. — А може, вип'єш чогось? — запитав він.

— Ні, дякую.

— Тадек з усіма крутив... Чортяка кривий.

— Ну, зате це погано скінчилося.

— А що з ним сталося? — запитала Лінка.

— А що могло статися? Пив як чорт, якось напився й заснув на трамвайних рейках. Це й так диво, що живим залишився.

— А де він живе?

— А, ти його навідати хочеш? То він подумає, що йому якийсь янгол об'явився.

Чоловіки знову зареготали. Маленький чоловічок, що сидів у кутку, продиктував Лінці адресу, яку та швиденько записала.

— Ви собі не жартуйте, краще нехай туди не йде, відомо, що там побачить.

— Ну, ми собі тут так жартували, але ти ліпше не ходи. Той Тадек — то страшний пияк, він уже хлєпче все, що горить, навіть денатурат. Ми навіть не знаємо, чи він досі живий.

Лінка боялася туди йти сама. Проте, ані Наталія, ані Каська не могли з нею піти на вернісаж, бо не мали часу. А може, тепер удасться? Наталія поїхала на дачу, тож нічого не вийде, але може, заняття з образотворчого мистецтва, які відвідувала Каська, уже закінчилися? Лінка зателефонувала, а потім повернулася на Французьку, щоб почекати на сестру.

Купила собі перше цього року морозиво в маленькому кафе біля площі Вашингтона. Тут було дорого, але Лінка шиканула й узяла дві кульки. Невідомо, як тепер буде із грошми, а вона ще мусить внести кошти за місяць навчання. На щастя, під час канікул платити не треба. Лінка вже не могла дочекатися, коли не доведеться думати про гроші. Мабуть, вона й далі працюватиме в пана Антонія, та може, пощастить бодай ненадовго кудись поїхати? От тільки куди? А головне — з ким? Наталя, як завжди, проводила канікули в Португалії. Каську теж кудись повезуть, її батьки точно не погодяться, щоб сестри кудись поїхали разом. На жаль, скидалося на те, що навіть якщо Лінка й назбирає грошень, провести канікули не буде з ким. Залишалось сподіватися, що мати й Адам поїдуть кудись із Каєм, і вона зможе приєднатися до

них. Приміром, на море. Зрештою, до канікул ще далеко. То, певне, через це морозиво вона так замріялася. І тут побачила Каську.

— Що сталося? — запитала вона в сестри, бо Кася здалася невеселою.

— Нічого... Пізніше розповім, — буркнула Каська. — Спершу ходімо туди, де ти збиралася. То куди ми йдемо?

— На Щучинську, провідати такого собі художника.

На Французькій свято тривало. От-от мав початися якийсь концерт, і саме перевіряли динаміки. Продавці на ятках підраховували виручку й виставляли нові товари. Дітлахи тягнулися до попкорну, накручували цукрову вату на пальці, якась галаслива компанія цмулила пиво з банок, загорнутих у паперові торбинки. Стара кам'яниця, що сховалася за деревами, належала вже до іншого світу. Літня пані в папільйотках вибивала килим на перекладині, інша розвішувала білизну на балконі. Дівчата зайшли до будинку. У під'їзді смерділо сечею й мишами. На дверях сутерини видніла табличка «Гадеуш Налевник, художник».

— Ти тільки не смійся, — попередила Каську Лінка. — Навіть, якщо він щось патякатиме.

Постукали раз, тоді вдруге. Дзвоник, здається, не працював.

— Його немає вдома, — розчаровано прошепотіла Лінка.

— Може, не чує?

Каська затарабанила у двері, цього разу голосніше. Почувся шурхіт, щось майнуло у вічку й за кілька хвилин двері відчинилися.

Невже це той художник, у якого були закохані всі дівчата? Лінка повірити не могла. Перед ними стояв старий, хворий чоловік у брудних джинсах. Одна холоша була складена й зашита, бо колись йому трамваєм відрізало ногу. Руки з випнутими жилами, укриті плямами, спиралися на милиці. У помешканні панувала задуха, смерділо зіпсутою їжею.

— Ви до мене?

— Та-а-ак, — протягнула Лінка, уже шкодуючи, що сюди прийшла.

— Пробачте, але досередини не запрошуватиму, холостяцький безлад... Що вас до мене привело?

— Ви художник? — запитала Лінка.

— Так. Я вас слухаю.

Лише коли він пильно глянув на Лінку, дівчина зрозуміла, що його обличчя колись було вродливе. Брови посивіли, але темні очі не втратили блиску.

— Про те, що ви тут живете, я дізналася від одного з ваших колег. Я чула, що ви така собі легенда Саської Кемпи. Я пишу статтю до шкільної газети. Про мистецьке середовище.

— Легенда? У якому розумінні?

— Я була на вернісажі й там так говорили.

— Легенда, кажеш? Тоді чому мене ніхто не запросив на виставку, га? Чому не виставили жодної з моїх картин?

Тепер дівчата помітили, що чоловік був п'яний.

— Усі від мене відвернулися після того нещасного випадку, ось таке це середовище. Напиши, напиши, нехай люди дізнаються. Раніше, коли я був молодий і справний, то ходив, аякже, по всіх вернісажах. І власні виставки були. А тепер усі про мене забули! Як колись здохну, то лежатиму, доки не зігнию. Легенда! Маєш свою легенду!

Лінка розуміла, що мусить діяти швидко. Бо він зачинить їм двері перед носом, і вони ні про що не довідаються.

— Ця легенда... Ідеться про те, що ви були найвродливішим художником на Саській Кемпі. Усі дівчата були у вас закохані.

Старий кивнув на свої милиці, а тоді зареготав.

— Оце так. Я колись думав, що буду славетним художником, а мене асоціюють хіба що з тими моделями, що мені позували! Тоді я виглядав інакше, то вони й летіли до мене, наче метелики на світло... І ти збираєшся про це писати?

— Кажуть, що колись була така вродлива дівчина, її звали Олівія. Світле, кучеряве волосся, зібране в кінський хвіст.

Чоловік задивився десь над їхніми головами.

— Олівія. Яке гарне ім'я. Такого не забудеш. Звичайно, я її малював, авжеж. Її акт навіть був потім на виставці, він багатьом подобався. То були часи, коли подобалося все, що я малював.

— Ви не знаєте, де її знайти?

— А звідки мені знати. Здається, я її тут колись бачив.

— Вона нікуди не виїхала?

— Гадки не маю. Тоді вона жила недалечко, на Гренадирів, але потім немов зникла. Може й справді виїхала. А хіба інтерв'ю про неї?

— Ні-ні, я просто запитала.

— То може, усе-таки зайдете? Поговоримо собі спокійно. А для якої це газети?

— Для шкільної, — відказала Лінка.

Художник знову зареготав.

— Ого, то я скінчу життя як художник-казанова у шкільній газетці! Оце клас!

Дівчата сіли на краю ліжка, столу не було. Перехопив їхній погляд.

— Вип'єте чогось?

Лінка й Каська роззирнулися приміщенням, яке було водночас кімнатою й кухнею. У раковині лежали гори брудного посуду.

— Ні, — дружно відказали, — не клопочіться.

Лише тепер Лінка помітила роботи. Вони не висіли на стінах, а стояли під ними. Ціла купа полотен лежала в кутку кімнати. Художник із полегшею відклав милиці й зручно вмостився в пошарпаному фотелі. А тоді почав розповідати.

Коли дівчата вийшли із квартири, уже сутеніло.

— Небагато ж ти довідалася про ту Олівію, га? — зауважила Каська. — Може, треба було докладніше розпитати?

— Ти й не уявляєш, скільки я всього дізналася! Гренадирів, так? Я вже знаю, де вона мешкає. Принаймні раніше мешкала.

Лінка розповіла Касьці про конверта.

— Але нині я вже туди не піду, з мене годі. Крім того, я так зголодніла!

— Піца навпіл?

— Звичайно!

Лінка відкусила шматок гарячої піци із сиром. Лише тепер відчула, що вмирає з голоду.

— У мене для тебе новина, — Каська відклала піцу й зітхнула, наче перед сповіддю.

Тепер Лінка згадала, що сестра справді збиралася їй про щось розповісти. Мабуть, це щось було не надто веселим, бо Кася здавалася пригніченою.

— Що тебе так засмутило? Ти що, вагітна? — спробувала пожартувати вона.

— Гірше. Ми переїжджаємо. До Торуня.

— Як це? А ліцей?

— Мати сказала, що так буде краще для всіх. Що вона не може стерпіти цього всього, ну, розумієш...

— А ти погодилася?

— А мене ніхто й не питав. Що я можу? Ну, сама скажи.

— Може, їх вдасться переконати?

— Я вже намагалася. Але вони виставили квартиру на продаж. І навіть знайшли мені новий ліцей. Знаєш, узагалі я їх розумію, але...

— Ти засмучена.

— Засмучена? Ти що, жартуєш? Я розлючена! Усе життя в дитбудинку я була залежною від інших, нічого не вирішувала самостійно. Я думала, що в сім'ях усе по-іншому.

— Хіба що в якихось книжках. Доки не виростемо, то можемо вирішувати хіба що те, яку піцу замовити. А взагалі як же я буду без тебе... — Лінка відчула, як на очі набігли сльози.

— Мені ще гірше. Знову нікого не знатиму, знову доведеться все починати спочатку.

— Ми ж зустрічатимемося, дзвонитимемо одна до одної.

— Звісно. На Фейсі, у чаті. І що з того? Узагалі ми навіть не в Торуні мешкатимемо, а за містом, бо в бабусі там будинок. Моя мати вважає, що так буде краще для всіх, бо так і бабуся зможе мною опікуватися. Усім розповідає, що це головна причина... Але це неправда!

— Може, її ще вдасться переконати?

— Це ти хочеш її відмовити?

— Ні, ні. Я, мабуть, ні.

— А може, твоя мати?

— Наша мати, — тихо мовила Лінка.

— Моя чи наша, яка різниця. Адже ми обидві знаємо, що мати не піде з ними поговорити. Я, звісно, намагалася їх переконати. Але наполягати я не можу. Не думаю, щоб вони зважали на те, чого я хочу.

— Чому?

— Як це чому? Я ж їм не рідна. Вони вже й так для мене багато зробили. Ти цього не розумієш, для тебе це нормально, що ти можеш чогось хотіти або про щось просити. А для мене це абстракція.

Піца вже захолола. Лінка відкусила шматочок і відчула, як холодне тісто із задубілим сиром росте їй у горлі.

Лінка не запитала вчора в Каськи, чи та піде з нею на Гренадирів. Чомусь після тієї розмови їй було ніяково знову про щось прохати, тож вирішила поїхати сама. Почувалася препаскудно. Знову втрачала близьку людину. Спершу Адріана, тепер Каську. Вона розуміла, що після її виїзду вже ніщо не буде таким самим, як раніше. Адріан теж мав поїхати ненадовго й повернутися до неї... Мати зітхне з полегшею, не кажучи вже про названих Касьчиних батьків. Лише їхня думка була важливою. Як завжди. «Ми для них тільки речі, — подумала Лінка, — переставляють нас, як їм заманеться». Хто в неї залишиться? Наталія, яка не знаходить для подруги часу, бо зайнята своїми новими друзями й хлопцем?

Здійнявся сильний вітер, Лінка затремтіла. Весна чомусь не квапилася. Ніби вже й були квіти й листочки, іноді навіть випадав спекотний день, зате потім знову два тижні температура не сягала вище дванадцяти градусів. Вона вже пожалкувала, що не одягла зимову куртку.

Вийшла із трамваю й проминула бридкий овочевий кіоск. Аж підскочила з несподіванки, побачивши на сірому будинку табличку з назвою вулиці: «Гренадирів».

Є обличчя, що старіють, немов абрикоси. Довгий час вони залишаються свіжими, гарного кольору, а тоді раптом починають темнішати й утрачають пружність. Таке обличчя анітрохи не нагадує людини замолоду. Є обличчя, неначе помаранчі, які, здається, узагалі не старіють, хіба що ледь висихають. На них з'являються плямки й зморщечки, та загалом нічого не змінюється. І нарешті, є обличчя-яблука. Вони зберігають форму, от тільки маліють і вкриваються дрібними зморшками. Обличчя жінки належало до останніх. Зберігся гарний овал, виразна лінія брів, веселий, ледь кирпичний носик і типово слов'янські вилиці, уздовж яких спливало на плечі біле як сніг, проте й досі густе й блискуче волосся. Коли жінка посміхалася, лице вкривалося тисячами зморщечок.

Побачивши пані Олівію перед невисоким будинком на вулиці Гренадирів, Лінка відразу збагнула, що це вона. Не довелося шукати поверху й номеру квартири. Дівчина лише міркувала, чи можна ось так просто до неї заговорити. Тим більше, що літня пані вочевидь була зайнята. Озброївшись палицею від швабри, вона бігла подвір'ям, а може, це вітер штовхав її до дерева, шарпаючи сукенку й

подзенькуючи браслетами. Старенька почала розмахувати палицею, і Лінка зрозуміла, що вона намагається зняти поліетиленовий мішечок, який заплутався в гіллі. Жінка була невеличка й не могла дістати так високо. Лінка підбігла до неї, щоб допомогти, і за мить палиця досягла мети. Торбинка відірвалася і, підхоплена вихором, злетіла догори. А вони стояли, задерши голови й дивилися, як вона витанцьовує вгорі й знову падає на крилах примхливого вітру.

Старенька махнула рукою, наче хотіла попрощатися з торбинкою, але може, просто вирішила розрухати руку, яка розболілася від тримання палиці.

— Дякую вам, — звернулася вона до Лінки. — Ви така люб'язна.

— Немає за що, — усміхнулася Лінка. — А ця торбинка, звідки вона тут узялася?

— А не знаю, звідки. Вона вже зранку тут тріпотіла на вітрі, щось же треба було з нею зробити.

«Класна старенька, — подумала Лінка. — Кому б хотілося бігати подвір'ям із палицею через таке?»

— Учора було так тепло, а нині через цей вітер людину аж до кісток проймає, — жінка пильно глянула на Лінку. — Ви теж, схоже змерзли, пані. Живете десь неподалік?

«Пані!» Лінці аж смішно зробилося.

— Ні, я... не тут живу. Я Лінка, а ніяка не пані.

— Лінка. Гарно. А я Олівія. Ходи, супу поїси, зігрієшся трішки. Бо на цьому вітрюгані ще й застудитися можна.

«Вона що, новин не дивиться? — жахнулася Лінка. — Запрошувати додому абсолютно незнайому людину?» Але старенька наче прочитала її думки.

— Я людей не боюся, у мене їх завжди повно. Зрештою, удома й зараз сидять мої сусідочки. Тож якщо вирішиш мене вбити, будуть свідки, так що стережись!

У помешканні було так тісно, що виявилось нелегко протиснутися між меблями й різними предметами. Старі фотелі з дірвяною оббивкою, столики з пошкодженою політурою, купа порцелянових статуєток, картин і дрібничок. Крім того, море баночок, стаканчиків з-під йогуртів і старих газет.

— Чомусь мені шкода всіх цих предметів. Хтось викидає, а я збираю. Раніше речі не були одноразовими, колись їх лагодили, передавали з покоління в покоління...

— Пані Оливко, а суп буде? — запитала одна з дівчаток, що сиділи на канапі. — Бо ми голодні.

Старенька вимкнула газ під каструлею, вийняла із шафки три тарілки. Скрипнула шухляда, на столі з'явилися ложки, хліб, покращаний на рівні скибочки, масло й сметана. Пані Олівія, наспівуючи, протерла стіл і махнула ганчіркою, щоб зацікавити кота, який схопив шматинку й заходився шарпати її пазурами.

— Удома нічого їсти не хочуть, зате тут — вилизують геть-чисто все. Еге ж, дівчатка?

Лінка краєм ока придивлялася до пані Олівії, яка не їла, а з усмішкою дивилася на своїх гостей. Літня жінка була вбрана в гарну сукню в троянди, до якої дібрала три намиста: блискучі перли, разок дрібненьких кульок блідо-рожевого кольору й великі фіолетові коралі.

— Подобаються? — запитала старенька. — Я їх сама зробила. Із повсті. Вирізаю квадрати, тоді нанизую їх на волосінь, це дуже легко.

— Кому легко, а кому й не дуже. Я до такого невдатна, — відповіла Лінка.

Суп і справді був смачнющий.

— Здібності тут ні до чого, їх можна мати, а можна не мати, зате навчитися, — зауважила пані Олівія. — Зрештою, що мені робити? Я сиджу сама, якби не мої сусідки й це рукоділля, можна було б умерти з нудьги.

Лінка міркувала, як це зробити. Коли йшла на Гренадирів, то думала, що просто їй це скаже. Що не так уже й далеко, на вулиці Нобеля, живе такий собі літній чоловік. І що всі свої спогади про неї, пані Олівію, він носить глибоко в серці. Що коли лежав у лікарні, то прохав Лінку принести течку з фотографіями й листами. І що, може, їй досить просто подзвонити? Або, ще краще, натиснути на дзвоника біля старої хвіртки? Що старий дід її впізнає, і гойдалка, і сад, у якому невдовзі всіма барвами розцвітуть ті квіти, що їх вона найдужче любила...

— Чого ти так замислилася? Їж, дитино, бо вихолоне, — пані Олівія допитливо глянула на неї. — Щось трапилось?

Що ж, тепер або ніколи.

— Ні... я хотіла...

А тоді вона подумала про пана Антонія. Може, краще він сам? Вона вже й так утрутила в його життя. А може, він цього зовсім не бажає? Може, хоче сам до неї зателефонувати? Або постукати?

Пізніше, коли вона вже виходила, несучи в торбинці подарунок — повстяні коралі — то подумала, що ця пані Олівія справді неймовірна. І що їй було трохи ніяково, що вона нічого їй не сказала. Але може, це й не обов'язково? Вона розповість панові Антонію про те, яка пані Олівія зараз, і ще про те, що вона зовсім сама. Бо гості в неї, може, і бували часто. Проте чоловіка не було. А це означало, що ймовірно, вона й пан Антоній могли би...

* * *

Щойно увійшовши до ліцею, відразу побачила Адріана. Та цього разу він не втік і не вдав, наче її не помічає. Чекав, доки зачиняться двері й дивився на неї.

— Привіт, — сказав він.

— Привіт.

Стояли мовчки.

— Як справи? — знову озвався він.

— А в тебе? Як випускні?

— Ніяк. Письмові безнадійні. Залишилися ще два усні.

Лінці здавалося, що іноді чим більше хочеш комусь розповісти, тим коротші фрази людина вимовляє.

— Йдеться про ту поїздку, — сказав нарешті Адріан.

— Поїздку?

— Справа в тому, що її організують на початку червня для всіх класів. Для нас, випускників, теж.

Справді, вона геть забула про це! Цікаво, чи мама дасть їй гроші?

— Я знаю, що ти не хочеш мене бачити. То я собі подумав, що запитаю. Ну, що ти про це думаєш? Про те, що я там теж буду.

Адріан був червоний на виду й спітнілий, і, мабуть, не лише тому, що в холі було гаряче. Власне, у будинку було прохолодніше, ніж надворі. Лінка збагнула, чого коштує йому ця розмова.

— Мабуть, не варто тобі через мене відмовлятися. Не з'їмо ж ми одне одного, — спробувала вона пожартувати.

— Ну, добре. То я вже піду.

— Я теж їду нагору.

Викликали ліфт і всі чотири поверхи їхали мовчки, втиснувшись кожне у свій куток. Ліфт був такий крихітний, що доводилося справді пильнувати, аби часом не торкнутися сусіда.

Нагорі наштовхнулися на Оскара. Невідомо чому Лінка відсторонилася від Адріана ще більше. Відчувала, як спалахнули їй щоки. Швидко подалася до класу.

— Агов, зачекай! — гукнув Оскар. — Ми ж ідемо в той самий бік.

— Так.

— Що сталося? У чому справа? — Оскар озирнувся на Адріана. — Це твій хлопець?

— Колишній хлопець.

— А-а-а, тоді зрозуміло.

Але розмова урвалася, бо Лінка вже штовхнула двері до класу.

Додому поверталася схвильована. Проблеми з Каською, розмова з Адріаном, та ще й цей Оскар, як її гаданий хлопець... Забагато, як на її нерви. Та ще й доведеться прохати в мами грошей на ту «зелену школу». Мати явно не зрадіє. Вона завжди сердилася, коли треба було здати на щось гроші, Лінка вже подумувала, що радо пішла би з дому. Адам наче й повернувся, та в неї складалося враження, що все це якось не клеїться. Бо якщо вітчим повернувся, то мамі мало би стати легше. Тільки Кай здавався щасливим. Ходив до школи, шкрябав карлючки мов курка лапою, але вчителька його невдалі спроби однаково нагороджувала сонечками. Ех, де мої сім років...

Мама сиділа на кухні з ноутбуком, утупившись в екран відсутнім поглядом.

— Мамо... — почала Лінка. — Чуєш, треба заплатити за «зелену школу».

— Скільки? — запитала мати й сердито глянула на доньку.

— Чотиреста.

— Знову?

— Як це знову? Це ж перша поїздка цього року!

— Ти весь час хочеш грошей, а звідки мені їх узяти?

Лінка відчула, як у ній закипає злість. Найгірше в стосунках із мамою було те, що навіть якщо їм і вдавалося поговорити щиро, як це

бувало останнім часом, і Лінці починало здаватися, що вони розуміють одна одну, то потім мама знову поводитися так, наче жодної розмови не було! А Лінка вже думала, що все якось налагоджується!

— Найкраще, якби я взагалі нічого не потребувала! — вибухнула вона. — На ліцей заробляю сама, а ти мені навіть на дурні підручники не можеш дати, доводиться все ксерувати! Було б чудово, якби я нічого не їла, а ще ліпше, щоб мене взагалі не було!

— Я їй дам на ту поїздку, — утрутився Адам, який саме зайшов на кухню.

— Немає потреби, щоб ти їй давав. Нехай навчиться, що не все мусить отримувати.

— Почекай, не сердься. Адже в нас є гроші на цю поїздку.

Витягнув з гаманця чотири купюри й простягнув Лінці.

Вона взяла, не знаючи, що з ними робити. Бо ж вона Адамові не донька. Чи повинен він давати їй гроші? Каська — донька своєї матері, але хіба мати щось їй дає? Якось вона в цьому геть заплуталася. Ну, але якщо дають, треба брати, завтра останній день, коли можна здати ці гроші, а їй так хотілося поїхати! За умови, що впорається з математикою, бо якось складно радіти, коли над головою висить Дамоклів меч. Адам був, мов рятівне коло.

— Спасибі, Адаме... Ага, і я хотіла тебе про дещо запитати. Допоможеш мені з математикою?

— Мені знову взяти вихідний? — підморгнув вітчим. — Кепські справи?

— Дуже. Та, мабуть, кількох вечорів буде досить. Я домовилася на завтра з Каською, вона мене підтягне. Але я хотіла, щоб ти мене потім перевірив, на що я здатна.

— Звичайно. Радий, що ти попросила.

Увечері мати прийшла до неї. Лінка чула, як вона тихенько скрадається, знала, що та зараз постукає й розповідатиме, як їй тяжко живеться. А найгірше, що не можна було просто попросити її вийти з кімнати, хоча говорити Лінці зовсім не хотілося. Весь час боялася, що мама знову може захворіти. Після кожного вибуху злості, такого, як нині, дівчину переслідували докори сумління.

— Пробач мені, — сказала мати. — Я не повинна була так на тебе кричати. Мені просто тяжко і...

— А хіба зараз не стало краще, мамо? Адже Адам повернувся, я думала...

— Яюсь я не можу з усім цим дати лад, доню.

«Якби ж то тільки ти, мамо, — подумала Лінка. — Якби ж то лише ти».

— Ти сердишся, що я взяла ці гроші в Адама?

— Ні.

— Мамо... — Лінці раптом зробилося дуже сумно. І вона більше не замислювалася, що сказати. — Ти навіть не поцікавилася, куди ми їдемо. І коли.

— А куди ви їдете? І коли? Ні, ну звісно, що мене це цікавить, не перебільшуй.

— Я зовсім не перебільшую, та гаразд. Ми виїжджаємо п'ятого червня. Кудись у Тухольські бори. Здається. Ага, завтра я повернуся пізно. Каська пообіцяла допомогти мені з матюхою. Ага, і ще ти повинна прийти до школи. Математичка хоче тебе бачити.

Лінка перевела подих, очікуючи маминої реакції.

— І ви вчитиметесь... у неї? — запитала мати, інформація про школу й математичку яюсь її не зачепила.

Завагалася перед останнім словом, немовби не знала, як назвати власну дитину, проте Лінка вдала, що не звернула на це уваги.

— Мабуть, що ні, ми певне, десь підемо, мамо, — на цьому Лінка хотіла закінчити, але не могла зупинитися. — Ти ж усвідомлюєш, що тепер ми не можемо сидіти ані тут, ані в неї? Та невдовзі проблема зникне, — у власному голосі Лінка вловила нотку мстивого задоволення, — бо вона виїздить. Переїжджає до Торуня.

Тиша. Авжеж. Зрештою, на що вона розраховувала? Як завжди в таких ситуаціях мати лише щось буркнула, погладила її начебто пестливо по волоссю, а тоді вийшла. Добре, що принаймні усвідомила про математику. Хіба що до неї взагалі нічого не дійшло. Лінка побоювалася, що коли нагадає матері про це напередодні походу до школи, мама поводитиметься так, наче вперше про це чує.

* * *

— Гадаєш, я колись ще буду нормальною? — запитала Каська.

Дівчата сиділи в кафе «Бігом» на Маршалковській. На столику лежала купа збірників завдань і підручників з математики, але вони їх

навіть не торкнулися.

— Нормальна?

— У дитбудинку класно не було, але я вже до нього звикла. Потім з'явилися вони і якийсь час було просто супер.

— А потім я тобі все зіпсувала.

— Не в тому справа. Я просто ніяк не можу із цим розібратися.

«Якби ж то тільки ти», — подумала Лінка. Уже вдруге за ці два дні.

— Але змінимо тему. Як Адріан?

— Ніяк. Іноді бачу його в коридорі, але він мене уникає.

— Може, просто не хоче нав'язуватися?

— Може. Ще й ця поїздка. Тобто, поїздка супер, але й він там буде.

— Ну, то й що? — здивувалася Каська.

— Ну, бо я... Розумієш, я не можу його забути.

— Тоді чому ти просто не даси йому ще одного шансу?

— Не жартуй. Є речі, яких не прощають. А ти б на моєму місці дала ще один шанс?

— Так, мабуть, що так. Зрештою, твоїй матері дала ж...

— Другий шанс? Моїй матері? — Лінці здалося, що їй причулося.

— Лінко, прошу тебе. Вона мене колись покинула, ти ж не скажеш, що це приємно — усвідомлювати, що тебе хтось не хотів?

— Але ж вона намагалася тебе знайти!

— Тому я й подумала... Зрештою, яка різниця. Це твоя мати, не хочу її критикувати.

— І твоя теж.

— У тім-то й річ, що, мабуть, не зовсім.

Лінці не хотілося продовжувати розмову. Щоразу, коли Каська порушувала цю тему, їй робилося зле. Вона й сама не знала, що думати про мамину поведінку.

— Моя мати, — зітхнула Каська, — тобто моя названа мати... Чорт, я навіть не знаю, як про це говорити, бо відразу язик заплітається. Так чи сяк, вона цього не може збагнути. Мабуть, боїться, що мене занадто до вас тягне. Або що твоя мати... тобто наша... не знаю — нарешті схаменеться й мене забере?

— Так, твоя названа мати явно дуже непокоїться.

— Ти й не уявляєш, як.

Сестри замовкли.

— Ото ще халепа, га? — це риторичне питання обидві проказали одночасно.

* * *

Лінка мусила залагодити море справ, а залишалися тільки вихідні. Перед поїздкою треба було ще спакувати речі, приготувати якісь харчі, та передусім провідати пана Антонія. Ну, і матьоха. Відразу повернувшись із «зеленої школи» вона муситиме її складати, а часу, щоб підготуватися, у неї тоді зовсім не буде. Крім того, Лінка пообіцяла Лукашеві, що допоможе йому працювати в саду. Їй дуже не хотілося, щоб він сидів там сам, а пані Стася кружляла біля нього, мов той яструб.

* * *

Адріан спускався сходами. Щойно склав останній усний іспит. Чи відчував він якусь радість? Звичайно, хлопець негайно зателефонував батькові, той дуже втішився, та Адріан знав, що до тієї найважливішої, кому найдужче хотілося похвалитися своїми результатами, він подзвонити не зможе. Зрештою, у неї вже, здається, був хлопець. Адріан бачив, як вона спаленіла, коли зайшла розмова про поїздку. Тож тепер ані його випускні, ані будь-що, пов'язане з ним, її не цікавить. Що ж, він не нав'язуватиметься. Нічого вже не зміниш. А цей жаль, цей смуток, може, колись, минеться. Принаймні він на це сподівався.

ЧЕРВЕНЬ

Папка: Робочі копії

Від: adrian@priv.poczta.com

До: linka@gmail.pl

Лінко,

Я вже шкодую, що їду, але батько заплатив і тепер, мабуть, незручно було б відмовлятися. Крім того, я все-таки пов'язаний із цим ліцеєм, у мене там друзі. Хоча жоден з них навіть наполовину не такий класний, як Ти. Пишу цього листа, хоча, як завжди, його не надішлю, вранці, перед самої поїздкою. Прокинувся о четвертій і ніяк не міг заснути. Дуже переживаю, що побачу під час цієї поїздки, боюся десь на вас наштотуватися й зробити якусь дурницю. Мабуть, Ти теж так почувалася, коли я розповів Тобі про Джил? Наче побитий пес, який нічого не завинив. Мені аж страшно стає, коли я про це думаю. Я й не уявляв, що це так боляче. Аж до вчорашнього дня. А Тобі ж було набагато гірше, бо я обманув Твою довіру. Я зрадив Тебе, а тепер відчуваюся так, наче це Ти покинула мене.

Весь час думаю про Тебе. Щомиті.

А.

* * *

Лінка прокинулася запізно. Ну чому завжди перед чимсь важливим вона мусить проспати? Тепер їй до виходу з дому залишилися якісь півгодини. А вона не до кінця спакувалася та ще й мусила помити голову. Могла не поснідати й навіть відмовитися від бутербродів на дорогу, але брудною не поїде! Вийшла на десять хвилин пізніше, з мокрим волоссям, бутерброди, на щастя, зробила мама. Зглянулася на неї, зазвичай вона їх робила лише для Кая. Лінці аж часом ставало сумно, що вона більше не дитина. Так хотілося, щоб про неї хоч інколи хтось подбав. Нічого не вдієш, мабуть, цей час назавжди минув.

Коли сіла до автобуса, її серце гучно калатало. І зовсім не тому, що вона всю дорогу бігла. Лінка знала, що Адріан теж там. Одна справа перестрівати його часом у коридорі ліцею. Тоді можна відвернутися,

вдати, наче не бачиш. Зайшовши до автобуса, Лінка помітила, що він сидить іззаду. Сама сіла посередині й усю дорогу відчувала його погляд.

«Зелені школи» в їхньому ліцеї мали велику традицію. Це були не просто екскурсії чи поїздки, а тематичні заняття. Уранці відбувалися уроки малювання й фотографії, по обіді читалися лекції, увечері всі переглядали кінофільми, їхнє обговорення часом тривало до ночі. Директорка, пані Кемпінська, пишалася цими «зеленими школами», бо це була її ідея, вона ж таки щороку вигадувала нову тему поїздки. От і тепер сиділа й усміхалася до себе. Ніхто, крім учителів ще не знав цьогорічної теми. Директорка заплющила очі й прислухалася до розмов учнів за спиною.

— Про що йдеться із цими темами? — запитала Лінка в Інес, яка, на щастя, сіла біля неї.

Лінка трохи побоювалася, що в автобусі їй доведеться сидіти самій. Вона не почувалася в цьому класі комфортно, та якщо під час уроків це ще було терпимо, бо треба було зосередитися на поясненнях учителя, то під час спільної поїздки могло бути справді неприємним. На щастя, Інес також не цілком уписувалася в Азорову компанію. Ну, і ще Оскар, та з ним Лінка воліла не сідати. Їй і так доводилося вислуховувати купу коментарів і кпинів. Мовляв, подружилася із жирним селюком. Вона не збиралася афішувати, що Оскар здається їй класним, але й відвертатися від нього теж не мала наміру. Оскар сів з якимсь хлопцем зі старшого класу, у якого теж не було пари, тож Лінку не мучили докори сумління. Хоча вона й знала, що той охоче сів би з нею.

— Гадки не маю. Здається, є якась провідна тема, і вся поїздка пов'язана з нею. Наприклад, патріотизм чи ще щось таке.

— Та ну! П'ять днів про патріотизм, умерти можна!

— Ну! Або про струм! І електромагнетичні хвилі!

— Про буре вугілля! І мідну руду!

Дівчата почали дуріти. Лінка уявила собі, як вони докладно аналізуватимуть поклади вугілля в кожній країні світу, а найголовнішою подією під час поїздки стануть відвідини шахти.

База, де вони мали розташуватися, була в чудовому місці в лісі, над озером, проте справляла похмуре враження. Здається, ніхто не ремонтував цих будиночків, а їдальня відлякувала облущеною фарбою й пластмасовими стільцями. На столиках хтось розставив маленькі вазочки із запилюженими штучними квітами. Зрештою, зала з телевізором, де вони мали переглядати фільми, слухати лекції й проводити дискусії, теж виглядала не краще.

— Кривда — помста чи прощення? — оголосила директорка Кемпінська, переможно оглядаючи присутніх.

— Ой Боже, знову якась мартирологія, — кинув хлопець з випускного класу, так голосно, що Кемпінська почувала.

«Йому вже навіть старатися не треба, — подумала Лінка. — Випускні іспити минули».

— На дошці є докладний план занять. Почнемо зі вступу на тему кривди в літературі. Далі матимемо блок, присвячений воєнним злочинам, по обіді йтиметься про помсту в різних суспільних верствах і один день говоритимемо про зраду й нелояльність. А тема фотографій і картин — суспільна кривда, злидні...

— Ну й фуфло, — буркнув Азор. — І, як завжди, доведеться вдавати, що нам це бозна-як подобається.

Решта класу мовчки його підтримала. Лінка подумала, що це трохи нечесно. Їй самій було цікаво, як усе відбудуватиметься. Але вона нічого не сказала. Не хотіла наражатися на нові кпини.

Того дня всі відразу вийшли на пленер. Завдання полягало в пошуках суспільної кривди й несправедливості. Маленьке містечко було сонне, немовби канікули вже почалися. Схоже, що тут панувало високе безробіття. Мабуть, тому Лінці здалося, що вона зустрічає купу людей, які поводяться так, наче нічого не повинні робити. Жінки ліниво колисали візочки, чоловіки вистоювали під горілчаним магазином. Навіть у злиднях на пиво мусило вистачати. Дітлахи в химерному вбранні, не інакше, як із секундів, котрих тут було чи не більше, ніж продуктивних крамниць, їздили на скейтах або роликах, чи просто швендяли вулицями без будь-якої мети. «Це явно не діти, яких після уроків батьки возять на додаткові заняття, — подумала Лінка. — Ці нагадують бездомних собак». Хоча вони аж ніяк не скидалися на нещасних. Зрештою, Лінчине дитинство теж було таким! Подвір'я,

компанія, свобода. Тепер під їхнім будинком ніхто не гойдається на перекладині для килимів. Діти самопас не ходять. Але це Варшава. А тут, здавалося, час зупинився.

— Агов, Лінко, почекай! — почувся за нею Оскарів голос.

— Ти за мною шпигуєш, чи що?

— Звісно! Від самого ранку. І мені здається, що ми, мабуть, ідемо в той самий бік.

— Тобто?

— Йдемо на пошуки теми?

Лінка розсміялася.

Оскар завжди піднімав їй настрій.

Вона наклацала чи не сотню фоток. Розмірковувала, чи підходять вони до теми, бо знімки були дуже відповідними до репортажу про алкоголізм.

— Чуєш, дивися, який бомж, — сказала вона, киваючи на якогось типа, що стояв у піжамі й цмулив пиво. — Певне, день із ніччю переплутав.

Проте Оскар чомусь не посміхнувся.

— Ходімо, — мовив він з помітним сумом у голосі. — Занадто нагадує, ну, сама розумієш, що. Крім того, мені здається, що ми занадто ліземо цим людям у душу.

— Але ж саме цим і займаються журналісти!

— І так, і ні. Ти лише фотографуєш, але не спілкуєшся із цими людьми, не знаєш, чому вони такі. Не вникаєш у те, що тут сталося й чому. Це не журналістика, це якийсь туризм ідіотський!

— Тоді що нам робити? — спитала спантеличена Лінка.

— Гадки не маю, але я пас, мені воно не подобається, і я цим не займатимусь. Повертаймося.

— Розслабся, ходімо ще в той бік, може, пофоткаємо ті будинки?

— Лінко, ти що, справді нічого не розумієш?! Яке ми маємо право робити тему з того, що людям дах провалюється, що їхні діти ходять погано вбрані, як це нас стосується? Мені від цього аж зле робиться.

— Це все тому, що в тебе такий досвід. Ти не можеш сприймати цього об'єктивно.

— То ти йдеш чи ні?

— Ні, — відповіла Лінка, сама не розуміючи, чому.

Вона воліла думати, що сказала це не тому, щоб не повертатися з Оскаром на базу.

* * *

Учитель польської був у своїй стихії. Стояв за столиком, неначе на якійсь сцені, і говорив так жваво жестикулюючи, що в якусь мить скинув вазочку із квітами.

— Мотив кривди й прощення з'являється ще в Біблії. Пам'ятаєте притчу про блудного сина?

— Усі бабки проциндрив, — буркнув Азор.

— Голосніше, — заохотив полоніст.

— Ну... він усі гроші розтринькав, але батько йому пробачив.

— А як цей мотив можна застосувати в сучасному житті? Будь ласка, Даміане.

— Ну... батьки нам теж пробачають. Наприклад, дали мені гроші на англійську, а я собі за них купив новий велосипедний шолом. І вже не було на англійську. То вони знову дали.

— Мене ця легенда не переконує, — заперечила Сара, дівчина із другого класу.

— Легенда! Ой, не можу! — зареготав Азор.

— Ну, чого ти до слів прискіпуєшся, — захищалася Сара. — Йдеться про те, що легко можна пробачити, коли хтось проциндрить гроші, а от інші речі — ні. Зрештою, гроші не такі вже й важливі.

Лінка подумала, що Сарі, мабуть, ніколи не довелося заробляти жодних грошей, і свої шикарні «Найки» й айфон найновішої моделі вона точно не купила за власні заощадження.

— А що найважче пробачити? — запитав учитель.

— Мабуть, нелояльність, — сказала Мариська.

— Обмовляння.

— А пам'ятаєте «Кордон» Налковської? Це книжка, у якій героїня не може пробачити й обливає чоловіка, що її обманув, соляною кислотою, практично осліпивши його.

— Це покарання за зраду. Бо її пробачити найважче, — докинула Мариська.

— Чому?

— Ну, не знаю, мабуть, тому, що це найбільша нелояльність, яку тільки можна уявити. Я б ніколи не пробачила й анітрохи не дивуюся,

що вона його цією кислотою облила.

— А що решта про це думає?

— Я вважаю, що зраду просто не можна забути, — сказала Мариська.

— А чи забути означає те саме, що й пробачити?

Запала мовчанка. Лінка зіщулилася й подумки благала, щоб ця розмова закінчилася. «Чи забути означає те саме, що й пробачити?» — лунало в її голові. Чи здатна вона пробачити, хоча ніколи не зможе забути? Підвела голову й побачила, що Адріан дивиться на неї. Усе в його очах питало, чи зможе Лінка коли-небудь забути про те, що сталося, а якщо не забути, то принаймні пробачити.

Увечері Лінка пішла з Інес на місток. Решта групи вже сиділа там. Усі грали в карти й сміялися. Дівчата помітили ще один місток віддалік, ближче до лісу, і рушили туди, проте Інес невдовзі вирішила приєднатися до більшості. Лінка дивилася, як вона повертається до них і підсідає до Азорової компанії. Лінка була занадто гордою, щоб так зробити, вона не напрошуватиметься. Сіла собі сама й задивилася на озеро. Було спекотно, від комишів приємно повівало прохолодою. А їй було так погано. Частина групи, переважно випускники, сиділи поблизу біля вогнища, дим здіймався високо й стріляв іскрами просто в небо. Не було найменшого вітерцю. Раптом почула за спиною кроки, місток ледь увігнувся. Лінка озирнулася. Адріан.

— Можна? — запитав він.

— Звичайно.

Тиша.

— Я знаю, що не повинен цього говорити. Але хотів сказати, що не можу про тебе забути. Я б усе віддав, щоб змінити те, що сталося. Але вже нічого не поробиш, правда?

— Я не можу забути, — відповіла Лінка. — Мені дуже шкода.

— Може, колись... — він сумно глянув на неї. — Це справді не мало значення. Просто так вийшло.

Лінка похитала головою.

— Дай мені спокій, — прошепотіла вона. — Дайте мені всі святій спокій!

До будиночків поверталася бігом. Хотілося десь заховатися, нікого не бачити, ні з ким не розмовляти.

Вона вже заходила до будиночка, аж тут побачила Оскара, який самотньо сидів на лавці. Хлопець аж засяяв, углявши Лінку, але вона не усміхнулася у відповідь.

— Агов, Лінко, пробач мені, я розумію, що поведився трохи дивно, але в мене просто... ну, розумієш, травма.

— Ні, нічого, не в тому справа.

— Щось сталося?

— Нічого не сталося. Ти теж дай мені спокій. Дайте мені, нарешті, усі святій спокій!

Оскар знизав плечима.

— Гаразд, принцесо, як скажеш.

«Дуже невдала поїздка, — думала Лінка вже в автобусі. — Добре, що принаймні були лекції й фільми, і уроки фотографії, це ще сяк-так, але решта — повна лажа». Дівчина весь час відчувала ворожість класу, про Адріана годі й казати, та й Оскар, мабуть, образився на неї. І що, вона просидить із ними ще два роки? Із цими снобами? Ця ідея подобалася їй дедалі менше.

Оскар тим часом думав, що Лінка дуже класна, і трохи сердився, бо шансів сподобатися їй в нього не було жодних. Із його зовнішністю йому краще про дівчат забути. Куди там йому до Адріана! Той високий, стрункий, вродливий, от за такими дівчата упадають. Хоча, видно, Адріанові це не дуже й допомогло. Думав і про маму, як вона сидить там у порожньому домі, який він покинув. Лець втримався, щоб не подзвонити до неї. Але посоромився робити це в автобусі, у всіх на очах.

Адріан знову картав себе, що все зіпсував. Певне, час заспокоїтися, може, коли перестане її бачити, це жахливе відчуття жалю й смутку нарешті мине?

Директорка школи думала, що поїздка була вдалою. Укотре могла себе привітати. Вона не замислювалася над тим, чи може допомогти, наприклад, тим учням, які в ліцеї почуваються незатишно, кого не помічає клас. Вона цієї проблеми взагалі не зауважила. Ще встигла подумати, мовляв, добре, що дощ почався лише тепер і не зіпсував їм поїздки.

Водій ні про що особливо не думав, хіба про те, що дуже зголоднів. Невдовзі мали зупинитися на обід. Пізніше він не міг пояснити, що

сталосся. Поворот був нерізким, швидкість — невелика, шосе широке, от тільки цей дощ... Одне колесо потрапило до ями, наповненої водою, і автобус почав зсуватися на середину дороги, водій намагався звернути праворуч, але в'їхав у рів. Здоровенне блакитно-біле тілісько перехнябилося й обперлося об дерев'яний телеграфний стовп, що послабило силу удару.

Лінка відчула, як щось відбувається, але не встигла навіть подумати, аби за щось вхопитися, бо вже падала набік, а за нею решта. Крики й вереск сорока учнів і вчителів злилися в суцільний страшенний стогін.

Нарешті все стихло. Дехто плакав. Хтось смикнув Лінку за руку.

— Швидко, треба звідси вилізти! — крикнула Інес.

«Уф-ф, я жива й здорова», — подумала Лінка.

Дівчина розирнулася довкола й побачила, що ті, хто сидів неподалік, неушкодженими виходять з автобуса. Ззаду було гірше.

— Треба викликати швидку! — кричав хтось. — Там є поранені!

Справді, із задньої частини автобуса почувся стогін. Вийшовши з автобуса, Лінка побачила, як Оскар біжить у той бік, і відразу подумала про одне. Де Адріан? Відчула паніку й побігла за Оскаром, за ними кинувся вчитель польської. Решта дорослих була не в стані будь-що зробити. Директорка трималася за ногу, крім того, вона, схоже, перебувала в важкому шоці.

— Я не можу звідси вийти! — репетував хтось. Азор. Він застрягнув між сидіннями, але не знепритомнів. Його завалило рюкзаками. Оскар уже був усередині. Відкинув убік великого рюкзака з каркасом, тоді чиюсь рожеву валізу.

— Я не вилізу звідси, моя нога, я не можу ворухнутися! — Азор плакав. — Допоможіть хто-небудь, благаю, допоможіть мені.

— Я ж допомагаю, тихо будь, — сказав Оскар і спробував відсунути сидіння. — А як тепер?

— Боляче.

— Спробуй посунутися трохи ліворуч, там більше місця.

— Я не можу, не можу, — стогнав Азор дедалі голосніше.

— Спокійно, — Оскар простягнув йому руку. — Спробуй тепер.

Азор зойкнув. Мабуть, він зламав ногу, а може й не тільки це, бо хлопець був блідий мов стіна. Оскар обійняв його й притиснув до себе, а потім потягнув. Обоє попадали на сусідні сидіння.

— Треба його винести, — звернувся до Лінки Оскар. — Сам я не впораюся.

Лінка допомогла, Азор, якого виносили на сплетених руках, усе жалібніше і зойкав.

— Дякую, старий, — простогнав він Оскарові, коли вони вже вийшли з автобуса.

— Немає за віщо.

Але Лінка вже цього не чула, вона бігала довкола автобуса. Шукала одну людину, одну-єдину, найважливішу. Уже сутеніло, десь удалині на шосе почувся сигнал швидкої допомоги. Нарешті знайшла. Певне, він випав крізь вікно, бо тіло було вкрите уламками скла. Лежав із заплющеними очима під кущем, за кільканадцять метрів від автобуса.

— Адріане, — тихо проказала Лінка. — Прошу тебе.

Це було єдине, що спало їй на думку, і вона не знала, до кого звертається. До Адріана, який лежав без будь-яких ознак життя, мов ганчір'яна лялька, чи ще до когось. Лінка боялася підійти, але ноги, які раптом зробилися важкі й м'які, ніби із глини, повільно наближалися до лежачого хлопця. Торкнулася його обличчя, боячись, що воно виявиться холодним, що саме так виглядає смерть і кінець усього.

— Прошу тебе, — повторила вона.

Адріан тихо застогнав, але очей не розплющив. Лінка подумала, що він непритомний, але живий, живий! І ще, що вона була повною ідіоткою. Як могла подумати, що більше ніколи... Що кожне піде своєю дорогою?

— Адріане, — покликала тихенько. Але він не чув, тепер він її не чув. Струсила з його обличчя скалки. Торкнулася волосся, а тоді вже сміливіше прочесала його пальцями. Їй здавалося, що час зупинився. Або — що в ній самій, десь углибині, відкривався якийсь абсолютно новий вимір часу, цілковито інший світ. І тут долоня нашттовхнулася на щось липке й тепле. Кров. Адріан поранений, а вона нічого не робить, у нього кровотеча, а вона тут розмріялася. Хай тобі чорт, дурепо! Лінці хотілося самій себе відшмагати. Вона побігла туди, де метушилися люди, і закричала:

— Допоможіть! Потрібна допомога!

Підбігла до рятувальників, які перев'язували поранених і перевіряли, кого слід відвезти до лікарні.

— Ходіть зі мною, будь ласка, — потягнула одного з рятувальників за рукав. — Там мій хлопець! Він помирає! Швидше, немає часу!

А тоді дивилася, як санітар оглядає хлопця, і як Адріана забирають до машини «швидкої». Розридалася.

— Не хвилюйся так за свого хлопця, не помре! — засміявся один з лікарів і потиснув Лінці руку. — Але добре, що ти так швидко зорієнтувалася.

— По нас скоро приїде автобус, — озвалася пані Юлія. Лише тепер Лінка помітила, що вчителька стоїть поруч.

— Як? А вони? — кивнула на шосе.

— Їх забрали до лікарні у Млаві. Це найближче. Не хвилюйся за нього, його тато вже їде, він лікар, тож займеться цим.

Раптом почулося щось схоже на вовче виття.

— Це моя мобілка, перепрошую, — мовила пані Юлія. — Ні, є поранені, але жертв немає, — відповіла вона комусь. — Так, головню переломи. Шістьох учнів відвезли до лікарні у Млаві, із рештою все гаразд. Зараз по нас приїде автобус і ми повертаємося додому. Пощастило, що автобус уперся в стовп, могло бути значно гірше. Так, я повертаюся з ними, директорка поїхала до лікарні.

— Лінко... — почула раптом голос Оскара. — Ти сказала, що цей хлопець... це твій хлопець?

Лінка кивнула, хвилювання заважало їй говорити.

— Ну, але це ти так... щоб тільки лікар швидше прийшов?

Заирнув їй в очі. Дивилися одне на одного в темряві, пронизуваній світлом фар автомобілів і «швидких», які саме над'їхали.

— Не знаю, — відповіла Лінка, хоча це було зовсім не те, що вона хотіла сказати. На мить відвела погляд і втупилася в землю. — Ні, — мовила вона. — Не тільки.

Оскар відвернувся. А Лінка раптом відчула страшенну втому. Їй здавалося, що коли вона просто зараз не сяде де-небудь, то просто впаде.

В автобусі відразу заснула. Їй снився Адріан. На вулиці Фоксаль стався вибух, і будинок перетворився на вкриті попелом руїни. Адріан був там, а вона перебігла через дорогу на червоне, між машинами, щоб його врятувати. Прокинулася від власного крику. Автобус уже під'їжджав до Варшави. Лінка жажнулася. А що, коли Адріан помер

тоді, коли вона спала, якщо це був пророчий сон? Лінка мусила з кимсь поговорити. Не з Інес, та спала, а крім того...

— Пані Юліє, — підійшла вона до вчительки. — Я дуже хвилююся. Вам щось відомо?

— Я щойно телефонувала, з ними все гаразд. З усіма. Узагалі твій хлопець постраждав найбільше, у нього зламана рука, побита голова, підозрюють струс мозку... але йому ніщо не загрожує. У решти переважно переломи. Не переживай, нам і так пощастило...

— Але мені наснилося... — жалібно сказала Лінка. — Такий жахливий сон...

— Поганий сон часто віщує добро. Знаєш, що коли тобі сниться власна смерть, то на тебе чекає довге життя?

— Не може бути!

— Так написано в сонниках. Я знаю, бо нещодавно мені саме це наснилося, і я так перелякалася, що навіть перевірила в інтернеті.

За тиждень після аварії всі були в ліцеї. Щоправда, ті учні, які отримали переломи й незначні ушкодження, і кого вже виписали з лікарні, до школи взагалі не квапилися, проте решта повернулися до звичного ритму життя. На щастя, ні з ким не трапилося нічого серйозного. Лінка дедалі частіше усвідомлювала, як їм пощастило, тим більше, що всі, із ким вона розмовляла, відразу оповідали про інші автобусні аварії, де було багато загиблих і поранених. Усі казали, що так сталося завдяки телеграфному стовпу й ще тому, що водій їхав повільно. Лінка замислювалася, що було б, якби в аварії хтось загинув, від самої думки їй робилося недобре. Може, вона й не всіх у цьому класі любила, проте зараз вони здавалися їй ріднішими. Так, неначе спільний драматичний досвід показав їм, що в глибині душі всі вони однакові.

Оскар увійшов до класу вже після дзвоника й заходився якось дивно розмахувати руками. Показував на торбу, а тоді вдавав, ніби пише щось у повітрі. Лінка не могла втямити, у чому справа, тому широко розвела руками, але її безпорадний жест відразу зауважив фізик.

— Люба Халіно, — мовив він, — бачу, що ти здаєшся без боротьби. Невже твій жест означає розпач? Бо я саме збирався викликати тебе до дошки.

Лінка глянула на Оскара й постукала себе по лобі. Оце-то ведмежа послуга! А тоді вийшла до дошки, записала дані й безпорадно глянула на них. Вона боялася, що кількість незадовільних оцінок наприкінці року в неї таким чином лише зросте.

— Перепрошую, — Оскар підняв руку. — Це я винен. Справа в тому, що...

Він пірнув під парту й переможно витягнув щось із рюкзака. Новий номер журналу «Випускник».

— У цьому журналі наша стаття, і я хотів показати її Лінці. Тому я й вимахував руками, і через мене...

— Стаття? — зацікавився фізик. — А покажи-но.

Оскар відкрив журнал на потрібній сторінці й розіклав на парті перед учителем, а той відразу поринув у читання.

Запанувала тиша. Оскар повернувся до парти, намагаючись ступати якомога тихіше. Лінка продовжувала стояти біля дошки з маркером у руках. Час від часу фізик сміявся. Може, тому, що йому подобалося, а може, він вважає, що стаття несерйозна? — думала Лінка. Нарешті вчитель закрив журнал і підійшов до дошки.

— Ну-ну, — мовив він. — У тебе влучне перо, моя люба Халіно. Неабиякий хист.

Поплескав її по плечу, вийняв з руки маркер, натомість віддав журнал.

— Сідай на місце, дитино.

Лінка слухняно повернулася до парти. Фізик швиденько закінчив формулу й написав розв'язання, а тоді відкрив щоденника й у клітинці «Праця на уроці» поставив п'ятірку.

— Талант, — бурмотів він під носом. — Ого!

«Може, показати цю статтю ще й математичці? — подумала Лінка. — Оце я розумію — могутність медій!»

Оскар вийшов зі школи з думками про Лінку. На жаль, він не міг примусити себе не згадувати про неї. Тепер, коли він уже знав, що вона і отой... У нього справді не було жодних шансів. Немає ради. Треба бути мужнім. Наступного року він тут більше не вчитиметься. То й добре. Раптом почув чийсь кроки. Озирнувся. За ним стояв Азор.

— Привіт, — сказав він і похнюпився.

— Привіт, — відповів Оскар.

Замовкли. Оскар роздумував, чи вдасться Азорові нарешті щось видушити. А той аж упрів. Було зрозуміло, що він хоче вибачитися, проте не знає, із чого почати, а тим часом мовчанка затягувалася. Колись він їздив на канікулах до Італії, і запрагнув стрибнути в море з високої скелі. Спершу гадав, що це буде легко, та що довше стояв там, нагорі, то більше боявся. Зрештою не стрибнув, і до кінця канікул дорікав собі, що виявився таким боягузом. Ні, він не може собі дозволити показати свою нерішучість Оскарові. Заплющив очі й затиснув долоні в кулаки.

— Пробач мені, — видушив із себе нарешті. — Я повівся... негарно. А ти, там, в автобусі... ти допоміг мені.

— А хіба я міг тебе отак залишити? Я б найбільшому ворогові в таку мить допоміг...

— Зрозуміло... Хай там як — спасибі.

І простягнув руку. А Оскар не відразу, проте потиснув її.

— Ідеш? — кивнув у бік Нового Світу.

Азор притакнув. І вони пішли. Трохи їм було незручно, трохи ніяково, і хоча хлопці більше не обмінялися жодними словами, ніхто не прискорив кроку.

Лінка подумала, скільки разів цього року вона була в лікарні. Тепер на вулиці Солець. Та це не мало особливого значення, лікарня — це завжди лікарня, із нескінченними коридорами й дивним запахом. Її це лякало, не хотіла б вона тут опинитися.

— Даремно ти прийшла, — сказав Адріан.

— Даремно? — Лінці зробилося прикро.

Авжеж, тепер, коли емоції втишилися, виявиться, що вона повна дурепа.

— Ні, дурненька, справа в тому, що завтра мене виписують. Зі мною все гаразд. Наклали гіпс, голова почувається більш-менш нормально, я більше не відчуваю слабкості, можу все робити. От тільки спати постійно хочеться, та здається, так і повинно бути.

— Хочеш спати? Може, мені краще піти?

Певне, їй узагалі не варто було приходити.

— Знаєш, що? Яюсь нам ця розмова не йде. Я дуже хочу, щоб ти залишилася, та все, що я кажу, чомусь не те, що треба. Може, просто помовчимо собі?

— Добре.

І вони мовчали й думали, і дивилися одне на одного. Адріан у криво застебнутій піжамі, з рукою в гіпсі, Лінка на краєчку ліжка, із торбиною на колінах. Коридором проходили медсестри, побрязкував посуд і таці, а вони мовчали, хоча й знали, що попереду ще багато розмов, багато слів, які мусять бути проказаними. Лінка глянула на торбинку, що її тримала в руках.

— А я тобі дещо принесла...

Усе-таки нелегко було мовчати, особливо тоді, коли всередині вирують емоції.

— Шоколад! — зрадів Адріан.

— Це особливий шоколад.

Адріан розірвав папір і витягнув плитку в срібній обгортці.

— Шоколад із чилі?

— Ага. Делікатес. Незамінний для тих, хто одужує.

— Можна покуштувати?

— Звісно, я ж тобі принесла.

Запропонував поділитися, але Лінка відмовилася, тож відламав шматочок і невдовзі його обличчя набуло дивного виразу.

— Я зрозумів, це мені за кару. Він отруєний?

Лінка засміялася. І на мить про все забула. Їй знову було хороше.

— Так добре, що тебе виписують.

— Авжеж. Навіть на пікнік устигну.

— Ага... — Лінка засмутилася. Згадала, що досі не показала пані Юлії жодних фотографій.

— І нарешті побачу, що ти фотографувала цього року... — додав Адріан.

— Нічого я не фотографувала. Моїх знімків на виставці не буде.

— Ти що, жартуєш?

— Зовсім ні. Єдині цього року фотки, якими я пишалася, це ті, що я робила з нагоди акції Великого оркестру святкової допомоги, але їх я вже здала на інший залік... І ще фотосесія в лікарні, яку я влаштувала стареньким... — Лінка всміхнулася до своїх спогадів. А якщо... чому вона про це не подумала... — Слухай, мушу бігти. Завдяки цій розмові в мене виникла ідея. Цікаво, що скаже пані Юлія.

Лінка помчала додому й скинула фотки на флешку, а тоді бігцем подалася до фотоательє. На щастя, гроші в неї ще залишалися, бо друк

великого формату коштував недешево.

Лінка постукала до кабінету пані Юлії й натиснула на клямку.

— Я знаю, що всі строки давно минули... — затинаючись, проказала вона, витягаючи фотографії з конверта, — але я хотіла вам дещо показати. Якось я забула про ці фотографії, а вони... Мабуть, не найгірші... Зрештою, гляньте самі.

Розіклала перед пані Юлією віяло знімків. Старі, хворі люди, а все-таки їй вдалося бодай на кілька хвилин їх розвеселити. Пані Юлія довго й уважно роздивлялася фотографії.

— Знаєш, я постійно замислювалася, — глянула на неї вчителька, — що відбувається із твоїм чуттям, твоїм талантом, куди це все поділося... Бо інтуїтивно я відчувала, що в тебе є потенціал... І не помилилася. Це дуже добрі фотографії.

А потім просто обняла Лінку.

На Нобеля Лінка летіла мов на крилах. Із кількох причин. Передусім вона нарешті розповість панові Антонію про те, що відшукала його кохану пані Олівію. Ще не знала, як це йому скаже, але старенький точно зрадіє, навіть, якщо вдасть, що його це анітрохи не стосується. Халіна собою пишалася. Та це була не єдина причина її гордощів. Під пахвою дівчина тримала «Випускника» з їхньою статтею. І ще її фотографії будуть на виставці! Усе якось налагодилося! І взагалі Лінка відчувала піднесення. Адже вони з Адріаном знову були разом! Дівчині здавалося, що найменший повів вітерцю здійме її аж до хмар, бо, як це завжди буває в червні, заносилося на літню грозу. Навіть повітря, схоже, було насичене емоціями. Автобуси до Саської Кемпи не доїжджали через футбольний матч, тому шлях від площі Вашингтона довелося долати пішки. «Євро». Ніби всі й говорили про це, але до неї новини про так звану польську групу, до якої потрапили також агресивні росіяни, слабші, ніж завжди, чехи й непередбачувані греки, доходили із запізненням, може, тому, що зараз її цікавило геть інше. «Зелену школу» навмисне цього року організували до початку чемпіонату, щоб учні не відчували проблем із транспортом, а тоді все відбувалося так швидко, що лише крики вболівальників, які, загорнувшись у польські прапори й тримаючи в руках банки з пивом, жваво жестикулюючи, сунули по той бік вулиці, нагадали Лінці, що

невдовзі відбудеться вирішальний матч, за результатами якого хтось потрапить до чвертьфіналу.

Пан Антоній сидів у шезлонгу в саду, підставивши обличчя під сонячні промені.

— Перепрошую, що запізнилася, — задихано проказала Лінка, — але це через «Євро». Усі вулиці поперекивали.

— «Євро», ну, звісно. Ми стільки років на нього чекали.

Лінка здивовано глянула на старого. Чекати? На «Євро»?

— Ти, мабуть, не любиш футбол, га? — посміхнувся пан Антоній.

— Ні... Я взагалі не розумію, що й до чого.

— Хотів би я бодай раз піти на матч, сидіти на стадіоні. Це так близько, а я приречений дивитися по телевізору.

— А я не знаю нікого, хто потрапив би на матч. Кажуть, це дуже дорого. Я чула, що за квиток на відкриття треба було тисячу викинути.

— Передусім треба було, щоб пощастило в розіграші. Син брав участь, але йому нічого не дісталось. Може, воно й на краще, бо я після операції однаково не міг би піти, лише прикро було б. До речі, матч почнеться за п'ятнадцять хвилин. Дивитимешся?

— Ну, звичайно. Як забажаєте. Але зараз... Пане Антонію... Я мушу сказати вам дещо дуже важливе. Розумієте, я була на Гренадирів. І бачила її.

— Кого? — пан Антоній раптом напружився.

— Олівію.

— А звідки ти знаєш, як її звати? Як ти її знайшла? Нащо втручаєшся не в свої справи?

— Я хотіла, як краще, — тихо мовила Лінка. — Гадала, ви зрадієте. Вона...

Старий так рознервувався, що аж підвівся.

— Вислухай мене уважно. Я ж знаю, де вона живе. Якби хотів, то давно б до неї пішов.

— А я була переконана, що ви думаєте, наче вона виїхала. Адже ви казали...

— Зараз не має значення, що я казав. Забудь про це, а особливо про Олівію.

— Ви не змогли пробачити, — тихо й немовби здивовано сказала Лінка. — Тоді навіщо був той лист у лікарні, і взагалі...

Запала мовчанка.

— Я вже давно пробачив. Не в цьому справа. Але потім вона... Я всі ці роки будував повітряні замки й не бачив, що поруч зі мною є дещо значно цінніше. Бачиш, ми зі Стасею хочемо оселитися разом...

— Але ж вона й так тут мешкає, — бовкнула Лінка, не подумавши.

— Так, але жити разом, розумієш?

До Лінки нарешті дійшло. Вона вже відкрила рота, аби щось сказати, але тут відчинилися двері будинку, і в саду з'явилася пані Стася. У руках несла дві чашки й кавник.

— О, — здивувалася вона. — Добридень. Я не знала, що ти прийдеш...

Вона явно не чекала на Лінку. Трохи подумавши, звернулася до пана Антонія.

— Принесу ще одну чашку.

— Не треба, я вже собі піду, — намагалася відмовитися Лінка, але старенька змахнула руками, мов птах, і зникла за дверима.

Лінка подумала, що пані Стася рухається жвавіше, ніби помолодшала років на десять.

— Дитино, я розумію, що в тебе були добрі наміри, — уже спокійніше мовив пан Антоній. — Та бачиш, іноді все відбувається геть непередбачуваним чином. Хай там як, я радий, що в Олівії все добре. Ага, і ще одна важлива справа. Розумієш, я тебе дуже полюбив, але...

— Мені більше не приходити?

Звісно, тепер йому компаньйонка не потрібна. Лінка відчула, як очі помалу наповнюються сльозами.

— Ну, не знаю, може, ти приходитимеш на дещо інших умовах? Розумієш, я не хочу, щоб Стасі було прикро. То подумав, що може, ти нам часом допомагатимеш у домі й у саду?

— Але так сидіти з вами годинами вже не можна, так?

— Ну... Схоже, що так. Звичайно, я тобі завжди радий, бо дуже до тебе прив'язався, але вона хоче якомога більше бути зі мною.

— А ви з нею.

— Це ж природно. Ми стільки років втратили, живучи поруч. Неймовірно, подумати лишень!

— Пане Антонію, я вам щось скажу, бо лише недавно пригадала. Я розумію, що це дурниці, зате кумедні, а у вас гарне почуття гумору.

— Ну, давай! — панові Антонію аж очі заблищали.

Найдужче старенький любив слухати різні історії та анекдоти. Він був природжений слухач.

— Перш ніж я прийшла до вас працювати, моя однокласниця влаштувала ворожіння на святого Андрія. І знаєте, яке ім'я мені дісталось?

— Не вгадаю, навіть за іспанські помаранчі!

— Чудове порівняння, та зізнаюся, що ніколи такого не чула. Колись так говорили? «За іспанські помаранчі», прекрасно!

— Е-е-е, це вже, певне, склероз, я хотів сказати, що за жодні скарби світу, але обмовився. Ну, кажи, то яке ім'я тобі дісталось?

— Антоній.

— І що? У школі знайшовся якийсь гарний Антоній?

— Нічого ви не розумієте. Це ж про вас мова. Бо я теж за цей рік дуже до вас прив'язалася...

Лінка відчула, що знову от-от розплачеться. Ніколи досі вона не плакала стільки, як у ці останні місяці.

— Без вас мені буде дуже сумно.

Тепер вона справді розплакалася. Пан Антоній теж втирав рукою куточки очей.

— А хто тобі сказав, що без мене? Я ще трохи поживу, гадаю. А ти приходь, коли захочеш. Бо хто мені детективи переказуватиме?

— Пані Стася...

— Стася? Де там! Вона тільки жіночі романи читає. До речі, а як там твої любовні справи? Бо ти виглядаєш якось так... Закохалася?

— Я весь час була закохана. Але не могла... не могла пробачити.

Старий підвів на неї свої світлі блакитні очі.

— Тільки завдяки аварії я все зрозуміла.

— То й радій, дитино, — відказав пан Антоній. — Декому не так пощастило.

— Але ж ви пробачили, правда?

— Я так, але вона...

— Вона?

— Бачиш, це не зовсім так було, як я тобі розповідав. Йшлося про Стасю.

— Про Стасю?

Лінка нічого не розуміла. Вона думала, що Стася в цій любовній історії з Олівією була геть другорядною особою. А як усе виглядало насправді? Вона вже хотіла запитати, проте з виразу обличчя пана Антонія зрозуміла, що нині він їй точно більше нічого не скаже.

— Найкраще сприймати життя таким, як воно є. Не на все можна вплинути...

— Ви кажете достоту, як Адріан!

— Адріан? То ось як його звати?

Лінка відчула, як червоніє. Кивнула головою.

— Тоді приходьте разом у суботу. Ми влаштуємо бенкет. На честь цього саду. А зараз... Матінко Божа, ми тут собі теревенимо, а матч уже почався!

І майже бігцем подався додому, так, наче йому й близько не було вісімдесяти років! Лінка за ним ледве встигала.

Халіна відчинила двері квартири й побачила, що на кухні сидить Наталія й любесенько балакає собі з мамою.

— Агов! Телефон не береш, на есемески не відписуєш, то я й прийшла, — привітала її подруга.

— Пробач! Я вимкнула звук у лікарні, а потім була на Нобеля... Так багато всього діється останнім часом.

— Я зустріла Каську. Вона сказала, що виїздить. Але не сказала, чому. Ти щось знаєш? Я прийшла запитати, бо хвилююся за неї, вона якось кепсько виглядає. Що трапилось?

Лінка похнюпилася. Отже, настав момент, коли доведеться розповісти Наталії, і якось пояснити, чому вона весь рік про це мовчала. Підвела голову й глянула на маму.

— Вона знає? — запитала мати так само, як тоді Каська в кафе.

— Ні.

— Наталіє, розумієш, тут у нас така складна ситуація. Може, я тобі розповім, бо Халінці буде важче.

Лінка перелякано глянула на матір і подумала, чи та, бува, не хильнула чогось. Бо такою сміливою вона ніколи її не бачила. Розповідала спокійно, наче не свою історію. А Наталія сиділа мов закам'яніла й не могла в це повірити. Так розхвилювалася, що довелося відпоювати її мелісою. А коли подруга пішла додому, Лінка лише сказала:

— Дякую, мамо. Я не могла їй цього сказати. Каська теж не наважувалася.

— Знаєш, що? — запитала мати. — Я ціле життя була страшенною боягузкою. Мені так важко завжди зізнатися в тому, що я думаю, а ще важче — що відчуваю. Так само із нею. Із Касею. Бо це неправда, наче я не хочу якось із нею зблизитися. Я дуже хочу. Стільки разів приходила до її будинку, сподіваючись зустріти. Та коли вже бачила, то боялася підійти.

— Боялася?

— Звісно. Адже я її так скривдила, покинула власну дитину...

— Це не твоя провина.

— Знаю. Але це нічого не змінює. Я однаково почуваюся винною. І я вирішила, що мушу наважитися.

— То ти розмовляла з нею?

Лінка раптом відчула піднесення. Вона так давно мріяла, щоб мати й Каська порозумілися, щоб Кася не ображалася на матір.

— Ще ні. Та розповідаючи про все це Наталії, я дійшла висновку, що час наважитися.

— Хочеш поговорити з Каською?

— Так. Завтра до неї піду.

* * *

Каська йшла зі школи, похнюпившись. Ніщо їй не тішило, навіть гарні оцінки в табелі. Скрутила його руркою й заховала до торби. Ну, зрадіють батьки, але що це змінить? Однаково доведеться звідси поїхати, піти із класного ліцею, покинути всіх друзів і почати все спочатку. Без Лінки, передусім без неї. І без Міхала. Що буде з ним? Адже це не матиме продовження, не варто себе тішити ілюзіями.

— Касю! — вона почула, що хтось її кличе.

Мати. У дівчини аж руки затремтіли. Мати стояла на вулиці, якась така зіщулена, нещасна, і вдивлялася в неї, ніби чогось сподіваючись. От тільки чого?

— Я знаю, що ви звідси їдете, — швидко заговорила вона. — І хотіла тобі сказати, що мені дуже шкода. Я розумію, що це через мене...

— Не думаю, — відповіла Каська.

Її голос нагадував сухий луцений горox.

— Може, мені вдасться... Їх переконати?

— Навіщо? Адже вам зовсім не хочеться, щоб я залишилася.

— Касю, я... якщо в житті зробиш таку помилку, то потім вже дуже тяжко. Звичайно, що я хочу, аби ти залишилася, я просто не вмію... цього показати. Але справа не в мені. Ти ж хочеш залишитися у Варшаві, правда?

Каська кивнула головою й відчула, як по щоках течуть сльози.

— Я спробую. Я ніколи нічого для тебе не зробила, тож принаймні спробую.

Якщо ми чогось дуже прагнемо, то для досягнення мети можемо подолати будь-які перешкоди й зробити те, чого й не уявляли. Матері Лінки й Каськи ніколи й не снилося, що вона дзвонитиме у двері до названих батьків Касі й прохатиме їх — а й справді — про що? Передусім про те, щоб вони все ще раз обміркували. А може, щоб пробачили?

Це була нелегка розмова. Хоча на столі стояли тістечка, ніхто по них навіть не сягнув. І чаю ніхто собі не налив. Пан Цезарій навіть поставив на стіл пляшку віскі й три чарки, але ніхто їх навіть не торкнувся. Розмовляли між собою, нервово, безладно. Уперше в житті.

— Шкода, що ви не прийшли раніше, — пролунало насамкінець.

Бо для них це складна ситуація, бо вони не знали, як вчинити, бо...

— Я розумію, — відказала мати Лінки й Каськи. — Я не могла наважитися. Та пообіцяйте, що ви принаймні ще подумаете. Їй так добре в тому ліцеї, і цей хлопець... Це хороший хлопець.

— А звідки ви про все це знаєте? Адже ви з нею жодного разу не спілкувалися!

— Від Халінки, — тихо пояснила мати. — Я хотіла з Касею поговорити, але не спромоглася. Але вона не повинна через мене страждати. Це лише моя провина. Тому, якщо ви хочете виїхати, я зроблю все...

Та що вона ще могла зробити?

* * *

— Ну, не знаю, що із цього вийде, — розповідала потім Лінці мама. — Я так намагалася їх переконати. Проте не думаю, щоб мені це

вдалося. Вони дуже добрі люди, справді. Просто ця ситуація для них заскладна. Може, якби я раніше...

— Мамо, припини, — сказала Лінка, бо помітила, що мати знову замикається в собі, неначе провалюється в чорну яму, що це почуття провини гнітить її й от-от поглине. — Ти зробила все, що могла. Краще пізно, ніж ще пізніше, — спробувала пожартувати.

— Чи хтось зможе мені пробачити все, що я накоїла?

— Припини. Адже всі тобі пробачили. Адам... Каська теж більше на тебе не гнівається, просто не могла зрозуміти, чому ти не намагаєшся з нею спілкуватися, ото й тільки.

— А ти?

— Що я?

— Ти мені пробачиш?

Лінка рознервувалася.

— Мені немає чого тобі пробачати, не дурій.

— Ні, ні, є. Усе. Те, яка я. А я такою бути не хочу.

— Знаєш, що, мамо? Краще б ти в них собі таки хильнула того віскі. Ти така, яка є, і все гаразд. Ти така, а не інша, і я рада, що маю маму, — Обняла матір. — А тепер я йду спати. Завтра бенкет у саду в пана Антонія. Може, підеш зі мною?

— Я?

— Та ти ж, а хто іще? Твоя аватарка?

— Моя що?

— Нічого. Ходімо разом, усією родиною. Я хочу, щоб ви познайомилися. Розумієш, я дуже звикла до пана Антонія за цей рік. І до пані Стасі, і пана Дарека теж. Вони справді дуже класні. Сама побачиш.

— Ну, добре... Але я на трішечки.

— Ага. І є ще одна річ, про яку я хотіла б вам сказати, тобі й Адамові. Я його покличу, добре?

Адам відірвався від лептопа й роботи, і сів з ними на кухні.

— Розумієте... — несміливо почала Лінка. — Я цього року багато працювала. І в мене вже просто немає сили. Я ледве перейшла до наступного класу, і не думаю, щоб це мало якийсь сенс. Нічого не вийде, тим більше, що робота на Нобеля закінчилася, а такого підробітку я більше, мабуть, не знайду. Пошукаю собі інший ліцей. Фотографуватиму далі, щиро кажучи, через роботу я знімала цього

року менше, ніж будь-коли. Я розумію, що мушу давати собі раду, що розчарувала вас, але я прийняла таке рішення. Може, переведуся до Наталійного ліцею? Туди я точно вступлю, а в неї хороший клас. Може, у мене вийде. Я б хотіла перенести документи, от тільки не знаю, як це зробити.

— Почекай, — мовив Адам. — Я теж про це думав. Ми навіть з мамою говорили, і вважаємо, що ти вже досить напрацювалася. Я заплачу за ліцей. Це не так уже й багато, у тебе ж є знижка. Я із самого початку хотів так зробити... але наше родинне життя трохи ускладнилося, і мені здавалося, що ти відмовилася б від моєї підтримки... Гадаю, ти повинна залишитися, якщо в цьому ліцеї тобі подобається.

Лінка замислилася. Залишитися? Може, подолавши цей складний рік, вона вже почувається частиною класу? Не зовсім, та може, варто за це поборотися?

— Адаме, — сказала вона. — Ти просто супер. Не знаю, чи можу я прийняти твою допомогу...

— А чому не можеш?

— Ну, бо... бо... я ж не твоя...

— Тихо, тихо будь, — обняв її вітчим. — Що не моя? Хто не моя? Моя. Дуже навіть моя. І навіть думати не смій, що це не так.

Садок устиг розквітнути за ніч, ніби навмисне причепурився для гостей. Пані Стася походжала задоволено, розставляючи на столиках фрукти, тістечка і якісь перекуски. Крім Лінки з родиною ще нікого не було. Вони так боялися запізнитися, що приїхали на півгодини раніше. Лінка глянула на пані Стасю, старенька була у своїй стихії. Посадовила маму й Адама біля пана Антонія, який відразу завів із ними жартівливу розмову. Кай, зрадівши новим розвагам, гасав по садку за котом, що невідомо звідки з'явився мовби навмисне для нього.

Лінка відразу заходилася допомагати, наказавши пані Стасі сісти. Але де там! За півхвилини старенька знову підхопилася й подибала на кухню, де Лінка мила й протирала чарочки, що встигли трішки припасти пилом у буфеті. Там, під посвистування чайника, пані Стася й устигла розповісти їй усе. А Лінка лише подумала, що все виглядає так незвичайно, бо в цій історії були такі різні перспективи, такі різні точки зору... І якби вона захотіла колись це описати, то не змогла б

передати цілком об'єктивно. Зрештою, мабуть, у цьому й полягає репортаж, треба передати різні точки зору. Лише однієї вона не знала, і, мабуть, ніколи вже не довідається. Із сумом подумала про пані Олівію, яка, може, і нині бігала своїм садочком за якоюсь целофановою торбинкою або частувала супом своїх дівчаточок-сусідочок. Так уже воно буває, не всі історії закінчуються хепі-ендом. Сторінка пані Олівії завжди залишатиметься відкритою...

Тим часом у саду прибувало гостей. Може, то й не була юрба, та все ж виявилось, що в пана Антонія й пані Стасі є чимало знайомих. «Мабуть, такі літні люди не щодня виходять з дому», — подумала Лінка, бо ж ніколи не бачила, аби пана Антонія хтось провідував. Але тут випала гарна нагода. І садок і — уявіть лишень! — перстеник на заручини на пальці пані Стасі. Прийшли старі друзі з роботи, одного навіть дружина привезла на інвалідному візку. Прийшов і Адріан, і Лінка раділа, що зможе познайомити його з паном Антонієм. Адріан видався їй таким гарним, зі своїм, як завжди, ледь скуйовдженим волоссям. Стояв і роззирався по садку.

— Це наче канікули, — сказав він. — До речі... Що робимо під час канікул?

— Не знаю... Може, я домовлюся для себе про стажування в редакції «Випускника». Але це лише місяць. А ти?

— Спершу побачимо, чи вступлю я до університету. Але, може, ми потім кудись разом... — проте його слова перебив гучний голос пана Антонія:

— А ось і творець цього саду! Молодий садівник, Лукаш!

Лише тепер вона його побачила. Лукаш прийшов не сам, а з дівчиною, точніше, із жінкою. Здається, вона була за нього помітно старшою. Може, тому хлопець і приховував, що в нього хтось є? «Оце так!» — подумала Лінка, і їй захотілося сміятися. І тут почула сигнал есемески. Прочитала повідомлення й вигукнула:

— Мамо, мамо! — і побігла в її бік, а якийсь із давніх товаришів пана Антонія так задивився на її волосся, що маяло в повітрі, аж йому шматок торта випав з руки.

— Що сталося, Матір Божа?!

— Я Лінка, а не Матір Божа, — пожартувала дівчина. — Каська залишається! Залишається, залишається!

Під парканом рожевів люпин, вистрілюючи високо в небо свої списи, пишаючись зростом і красою, та Лінка знала, і сад також, що хоча літо щойно почалося, усе прямує до кінця, бо все робить коло, і рослини, і пори року, і люди. І кінець кожної історії — це водночас початок нової. Сад знав і те, що от-от почнеться злива, бо люпин уже закрив свої квітки, а трава похилилася. Тільки люди цього не усвідомлювали, прогулюючись зі склянками соку, тортом і полуницями — здоровенними, мов абрикоси. «За мить впадуть перші краплі, усі кинуться збирати свій одяг, а тоді десь заховаються, — захихотів сад. Загриміло. — Вони неначе із цукру. Ніби от-от розтануть».

ЕПІЛОГ

В «Оksamиті» нічого не змінилося. Лінка й Адріан посідали одне навпроти одного, кожне зі своєю «Медовою пристрасстю». Кава з кардамоном, молоком і медом, яку вони пили під час першого побачення.

— Уяви собі, що в цій історії усе не так просто, як мені здавалося. Бо пан Антоній, — розповідала Лінка, — розставшись із цією дівчиною, Олівією, потому як у неї був роман із тим художником, опинився в обіймах пані Стасі. Вона мені зізналася, уявляєш? А я собі вигадала, що вона погано до мене ставиться, коли я ото забирала з кімнати ту синю таємну течку пана Антонія. А тепер я розумію, що вона просто ревнувала до минулого, бо це ж і її минуле також! Адже пан Антоній її спокусив! Але не міг забути Олівію, і вирішив знову за неї боротися. Проте Олівія довідалася, що він так швиденько знайшов розраду в обіймах пані Стасі, тож цього разу вона йому не пробачила. Де двоє б'ються, там третьому користь — так пан Антоній познайомився зі своєю дружиною...

— А ти шукала розради? — раптом запитав Адріан, дуже серйозно.

— Я?

— Не вештався коло тебе отой... Оскар, так?

— Оскар? — пирхнула сміхом Лінка, а що в роті тримала каву, то напій негайно утворив химерний візерунок на скатертині. — Не жартуй. Він мені тільки друг.

— І все-таки я волів би, аби він так дуже коло тебе не крутився. Або цей садівник... Ви, мабуть, теж добре знайомі?

— А ти ревнуєш? Немає до кого, — Лінка подумала, що це занадто. Адже це Адріан її зрадив. Чого вона має виправдовуватися? Треба колись про все поговорити. — Із Лукашем ми майже не знаємося. Крім того, ти ж бачив, що в нього є дівчина. А Оскар... виїздить. Повертається додому. Нарешті домігся свого, знову житиме з мамою. Але це вже інша історія...

— Знаєш, що, — мовив Адріан, — я так собі подумав, що за всіма цими історіями криється стільки переживань, стільки почуттів і

страждань. А якщо їх переповісги, то скидаються на якусь мильну оперу.

— Наша теж? — запитала Лінка. — Теж нагадує серіал? Бо я нині довго думала й вирішила дещо тобі дати.

Вручила Адріанові торбинку в різдвяні ялинки.

— Перепрошую за цей зимовий мотивчик, але іншої вдома не знайшлося. А взагалі... це мав бути різдвяний подарунок.

Адріан розпакував календар і розгорнув на першій сторінці. А там побачив картину Брейгеля, на якій маленькі чорні фігурки ковзалися замерзлим ставком. Він любив Брейгеля, і Молодшого, і Старшого, обоє створили в живописі цілковито новий стиль. Неповторний. Цими крихітними людськими постатями, зовсім як маріонетками, керувала невидима рука. Проте він уже не думав про картину, бо поруч видніли її записи. «1 січня. Не зустріла з Тобою Нового року, і це був найгірший Новий рік у моєму житті». Читав би далі, якби Лінка лагідно не закрила календар.

— Почитаєш собі пізніше. Я хотіла, щоб ти зрозумів, що я відчувала весь цей час. Бо інакше це виглядає так, наче в нашій біографії утворилася якась прогалина.

— Тоді я тобі теж дещо дам, — сказав Адріан, вручаючи Лінці стос аркушів.

— Що це?

— Мейли, яких я тобі не надіслав. Знаєш, мені теж було нелегко.

Прочитавши перші слова, Лінка відчула, що зараз розплачеться.

— У цій торбині є ще дещо, — сказала вона. — Глянь.

Адріан запхнув руку досередини й витягнув шоколадку.

— Знаєш, я, мабуть, стала страшенно сентиментальною, — усміхнулася Лінка. — Але я собі подумала, що кохання не конче має бути схожим на молочний шоколад...

І тоді він її поцілував. Смакувала кавою, кардамоном, медом і шоколадом, який вони зараз куштуватимуть разом.

— ...може, кохання нагадує шоколад із чилі, — закінчила вона думку, ненадовго відриваючи вуста.

Лише на одну-єдину мить.

Йоанна Ягелло

Продовження історії Лінки із «Кави з кардамоном»

Вам доводилося куштувати шоколад із чилі, де солодкий смак поєднується з гіркотою? Саме його нагадує життя 17-річної Лінки, яка щойно вступила до омріяного ліцею. Вона відшукала давно втрачену сестру й нарешті розібралася у своїх почуттях до Адріана. Здається, перед нею чудове майбутнє. Проте не все так рожево. На навчання Лінці доведеться заробляти, мама не в стані сплатити за дорогий приватний ліцей, стосунки із сестрою теж не завжди ідеальні. Крім того, коханий їде навчатися до Лондона, а це означає кількомісячну розлуку. Лінка живе в очікуванні Різдва, бо тоді Адріан має приїхати до Польщі. Проте на неї чекає неприємний сюрприз. Що ж, може, кохання не завжди мусить бути солодким, як молочний шоколад? Може, воно нагадує шоколад із чилі?

ISBN 978-966-2647-14-3

9 789662 647143 >

